Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

VESTERBRO

En forstadsbebyggelse i København

Miljøministeriet · Fredningsstyrelsen

VESTERBRO

En forstadsbebyggelse i København

II

Miljøministeriet · Fredningsstyrelsen
1986

INDHOLDSFORTEGNELSE

Rosenåområdet	5– 44
Bjørnsdalområdet	45– 92
Torvekarreen	93–106
Reberbaneområdet	107–148
Absalonsgadeområdet	149–186
Skydebaneområdet	187–198
Dannebrogsgadeområdet	199–228
Grønne Hest området	229–242
Fælledområdet	243–254
Hvide Hest området	255–286
Ordliste	287–289
Bygningsindeks	290–294
Navneregistre	295–306
Litteraturudvalg	307
Kilder	307

VESTERBRO
– en forstadsbebyggelse i København

Udgivet af Miljøministeriet, Fredningsstyrelsen 1986.
Udarbejdet af
Tegnestuen Iversen, Høg og Raabyemagle Aps.
Fotografier og lay-out af Kell Elgstrøm.
Tilrettelagt af Sys Hartmann.
Redigeret af Allan Tønnesen og Kell Elgstrøm.
Reproduktion: BJ Offset Repro, Århus
Skrift: Baskerville
Trykt hos Poul Kristensen Grafisk Virksomhed Herning
Kongelig hofleverandør
Papir: 115 g Uno-matt
Bogbinder: Poul Kristensen, Herning
Oplag: 2.000
Pris: kr. 140.00 pr. bind.
ISBN: Bind 1-2 87-503-6100-5
Bind 1 87-503-6101-5
Bind 2 87-503-6102-3

Fra Istedgade 19/Maria Kirkeplads.

N
Vesterbrogade
Helgolandsgade
Viktoriagade
Abel Cathrines Gade
Maria Kirkeplads
Istedgade
Halmtorvet
1:2500

Forhistorie og udparcellering

Det delområde, som her skal præsenteres, fik i store træk sin geografiske begrænsning allerede i det 17. århundrede. Arealerne, der lå syd for Vesterbrogade, begrænsedes mod vest og syd af voldgraven i Christian IV's fremskudte voldlinie, »retrenchementet«, og mod øst, ind mod byen, af »Dronningens Enghave«. Her lå allerede under Christian IV en del af den lille forstad »Vesterbyen«, der mest bestod af småboder og haver, ejet af velhavende borgere, men udlejet til fattigfolk. Nogle få erhverv var også repræsenteret: rebslagere, møllere, slagtere og skomagere. Man følte sig sandsynligvis godt beskyttet bag den nye fremskudte voldlinie, der efterhånden blev opbygget i en bue fra Sankt Jørgens Sø og ned langs stranden. Imidlertid blev hele forstaden ryddet i 1657 ved truslen om svenskerangreb, og senere i 1658 foretog Carl Gustavs belejringshær, der lå sikkert i læ uden for voldene, udfald mod Vesterport hen over terrænet i et net af siksak formede løbegrave. Efter belejringens ødelæggelser fulgte en langsom genopbygningsperiode, og ud mod Vesterbro(gade), som havde fået sin brolægning repareret i 1663, blev der efterhånden givet kgl. skøde på fire nye ejendomme, der til dels udgør det omhandlede delområde. Selve retrenchementets bastioner og kurtiner lå ødelagte hen, mod vest begrænset af den gamle ydre voldgrav, den senere Rosenå, og mod øst af en mindre grøft. På dette uregelmæssige, langstrakte område fik kleinsmed Gabriel Bomand i 1661 kgl. privilegium til at anlægge en skydeplads, hvor borgerne kunne optræne de skydefærdigheder, som svenskekrigene så klart havde påvist nytten af. Skydeøvelserne fik efterhånden en mere selskabelig karakter, og skydebrødrene kunne før og efter træningen underholde sig i den kro, som Bomand havde opført helt oppe ved Vesterbrogade. Ifølge en gammel beskrivelse fra 1675 var der i krohaven en runddel med keglebaner og små løvsale.

I 1672 skænkede Christian V en gammel kålhave syd for landevejen til Hans Hoppe, brygger og borger på Christianshavn og en kendt møllebygger. Her opførte Hoppe en mølle, muligvis på en allerede eksisterende møllebakke. Denne grund svarer til 1806-matriklens nr. 77, i dag opdelt i fire parceller, Vesterbrogade 13-21. Få år senere i 1679, tilkom den næste mølleejendom, senere kaldet »Fiskermøllen«. Jens Krone fik af kongen skøde på en ejendom lige øst for Bomands kro og skydebane. Denne grund havde en smal adgangsvej ud til Vesterbrogade, og selve møllen blev bygget bagest mod syd. Grunden svarer helt til nutidens matr.nr. 74. Mellem disse to mølleejendomme og strækkende

Vesterbrogade 19-21. Ca. 1880.

sig helt til grænsegrøfterne mod syd og øst, hvor skellet løb i knæk ind mod Dronningens Enghave, lå en meget stor grund, der ca. 1700 var ejet af kommerceråd Trøstrup. Hermed er de fire ejendomme etableret, hvis historie vi nu skal følge frem til perioden lige efter 1807, hvor hele strækningen endnu en gang var blevet ødelagt i forbindelse med en belejring, denne gang englændernes. Gabriel Bomand blev 1699 efterfulgt af sin søn(?) Abraham Bomand, og denne igen 1718 af Anders Jochumsen, der imidlertid på grund af armod få år efter indstillede skydebane-aktiviteten.

I midten af det 18. århundrede opstod der vanskeligheder i forbindelse med fæstekontraktens fornyelse på »gamle skydebane«, som stedet nu hed. Selv om det rent faktisk kun var bygningerne på grunden, der var privat ejendom, mens selve grunden var stadens ejendom til bortfæstning, troede flere vordende fæstere, at

Vesterbrogade 35. Ca. 1903.

de egentlig købte såvel hus som jord. Derfor strandede flere fæsteoverdragelser og hushandler, da den rette sammenhæng gik op for folk. Således Jens Hermansen Kyhl, der 1750 havde tænkt sig at udnytte et kgl. privilegium ved her at opføre en slibe- og polérvandmølle ved Rosenåen. Når han imidlertid ikke kom til at eje jorden, ville han ikke investere de nødvendige store summer i et sådant anlæg. I 1768 overtog værtshusholder Hans Truelsen Munch fæstet på grunden, som derefter forblev i familiens fæste/eje i ca. 100 år. De væsentligste bygningsanlæg var da værtshuset, kaldet »Muncheborg«, et 14 fags bindingsværkshus, teglhængt og i en etage, med tilhørende stråtækt bindingsværksstald på 17 fag. Desuden lå omkring gårdspladsen flere kvægfolde, idet Munch både havde kreaturer til græsning og, ligesom sin nabo på Bjørnsdal, drev kvæghandel i konkurrence med Trommesalen. Munch's enke, Sidse Marie, giftede sig i 1790 med gæstgiver Hans Nielsen Sommersted, som året efter fik fæste på livstid på »Muncheborg«, der i 1786-matriklen havde fået nr. 58 a og b, for henholdsvis gård og vænge. I årene omkring 1800 tilkom flere store nye udhusbygninger, men alt blev som sagt ødelagt i august 1807, da staden lod husene mellem Rosenåen og Frihedsstøtten afbrænde som forsvarsforanstaltning. Det fremgår imidlertid af kilderne, at Sommersted efter 1807 opførte nye bygninger næsten helt lig de gamle, idet han sandsynligvis har benyttet sig af stadigt stående fundamenter. I 1819 fik familien mulighed for at købe »Muncheborg«, der i 1806-matriklen havde fået nr. 73, mens vænget, nr. 72, fortsatte som stadens fæsteejendom. Sidse Marie, der også havde overlevet sin anden mand, stod egentlig som køber, men overlod begge matrikler til sin svigersøn, cand. jur. og løjtnant O. U. Muusfeldt, der fortsatte gæstgivervirksomheden.

Efter Muusfeldts død 1829 giftede enken, Ane Marie Sommersted sig med den unge praktiserende læge Frederik Christian Haugsted (1804-1866), der foruden praksis, videnskabelig forskning, redaktørvirksomhed og gæstgiveri også optrådte som etagehusbygherre både på familiegrunden og andetsteds på Vesterbro. På »Fiskermøllen«, der i 1786-matriklen fik nr. 59 og i 1806-matriklen nr. 74, ses mange forskellige ejere op igennem det 18. århundrede. Alle drev dog mølleri, og i en vurderingsforretning 1793 beskrives møllen som en firkantet, brædde beklædt vindmølle på fire grundmurede piller, og vurderet til 2000 rdl. I 1803 omfattede bygningsanlæggene, foruden møllen bagest på grunden, et toetages forhus i det smalle gab mod Vesterbrogade, et stort lavt baghus samt tre stalde.

Vesterbrogade 35. Ca. 1903.

Brændevinsbrænder Jacob Marcussen, der havde fået fæste på »Fiskermøllen« i 1795 optrådte både som møller og beværter, idet han tog del i den almindelige opblomstring af forlystelseslivet i området ved at indrette værtshus på ejendommen.

Øst for »Fiskermøllen« lå den store ejendom, som senere i det 18. århundrede fik navnet »Staden Eutin« eller bare »Eutin«. Den synes fra starten nærmest at have haft karakter af lystejendom, og ejerne synes også at komme fra de lidt højere samfundslag. I 1715 overtages den således af justitsråd, overkammertjener Iver Andersen, i 1721 af seigneur Byssing, i 1722 af seigneur Hans Pedersen Callundborg og senere af Johan Lehn, der i 1730 solgte bygninger og have til Christopher Berendtz, der i disse år drev flere farveplantager i nabolaget. Også her skabte Berendtz en stor have med sjældne farveplanter. Efter hans død i 1738 giftede den 70-årige enke sig med gartnersvend Adam Levin Lassen under stærk protest fra den efterfølger i forretningen, som Berendtz selv havde udpeget, søstersønnen Gottlob Schwertner. Lassens uduelighed viste sig hurtigt i plantagens forfald. Ved enkens død i 1741 tilfaldt gården og haven Lassen og plantagerne Schwertner, men kort efter købte Lassen alligevel den part i plantagedriften, som havde tilhørt Berendtz' kompagnon, Wulff, og det uheldige samarbejde mellem Lassen og Schwertner måtte fortsætte.

Gården på Vesterbro blev efter Lassens død i 1753 overtaget af hans nye kone, Marie Bjerregaard og dernæst af hendes søn fra et tidligere ægteskab, Nicolay Kayser. Da denne i 1761 døde, ville datteren, som var enearving, overtage gården fra en seigneur Holm, som havde bestyret ejendommen siden bedstemoderens død. I denne forbindelse fortæller en vurderingsfor-

retning, at alt er gammelt og forfaldent, den store have fuld af vilde træer og at aspargesbedene er græs og ukrudt, mens der mod øst ligger et større stykke engjord. Kortene fra det 18. århundrede viser flere bygninger omkring en stor gårdsplads omgivet af et haveanlæg, og mod den sydlige grænsegrøft en plantage. I 1779 stod Johan Hansen som ejer, og foruden et nyopført toetages beboelseshus bestod bygningsanlægget nu af lade og stald samt mod Vesterbrogade et forhus, alt sammen beliggende på den nordvestligste del af grunden mellem de to mølleejendomme.

Da magistraten i 1780 påbegyndte anlægget af dobbeltalléer på hver side af den regulerede Vesterbrogade, hen over strækningen fra Vesterport til Acciseboden, måtte »Eutin« i den forbindelse afgive en del jord fra sin tilstødende grund. Johan Hansen klagede opbragt over både manglende information og for dårlig erstatning, men sagen trak i langdrag, og først to år efter at han i 1786 havde overdraget ejendommen til traktør August Carl Müller, blev der indgået et forlig. I 1790 blev »Eutin« købt af handelsgartner Johan Georg Schimmel, som her anlagde en stor frugtplantage med tilhørende gartneri. Af en vurderingssag i forbindelse med erstatning til Schimmel efter ødelæggelse af haven 1807 ses, at den bl.a. indeholdt 281 æble- og pæretræer, 45 kirsebærtræer, 90 blommetræer, 400 stikkelsbærbuske og store aspargesbede. På engområderne mod øst fik »Forenede Borgerlige Skydeselskab« i 1793 lov at oprejse en fuglestang til sine øvelser, og da dette selskab i 1799 flyttede ned til »Enighedsværn« ved Tømmerpladserne, rykkede et nyt skydeselskab, »Det danske Broderskab« ind på »Eutin«. I perioden op til 1807 har »Eutin« taget del i den vældige hausse i forlystelseslivet på netop denne strækning af Vesterbrogade. På ejendommen fandtes foruden skydehus og skydebane både keglebaner og lysthuse foruden selve forhuset, tre sidehuse og en stor stald. Allerede 1802 frasolgte Christian Fritz Schimmel, »Eutin«'s nye ejer, en lang strimmel mod vest (i 1806-matriklen nr. 75), hvor værtshuset »Egypten« senere lå.

Fra Vesterbrogade 13. Ca. 1899.

Efter ødelæggelserne 1807, hvor hele frugtplantagen var blevet omhugget, frasolgte Schimmel endnu tre grunde. Mod vest, hvor bygningerne havde ligget, matr.nr. 76 A og 76 B1 (i dag Vesterbrogade 23-25), og nærmest byen mod øst matr.nr. 76 C (i dag Vesterbrogade 9/Reventlowsgade 4-12). På det store restareal, der nu hed matr.nr. 76 B2, forsøgte han at genetablere plantagen og gartneriet og opførte en ny beboelsesbygning, hvor nu Helgolandsgade udmunder i Vesterbrogade. I 1822 overtog handelsgartner Peter Wilhelm Hintze ejendommen, der blev drevet som gartneri helt frem til de store udstykninger 1879-92.

Den sidste ejendom i området, Hans Hoppes møllegrund, lå som en lille enklave ud mod Vesterbrogade midt i »Eutin's« jorder. Op igennem det 18. århundrede står en skiftende række møllere som ejer: Anders Jensen, Laurits Jensen, Iver Erlandsen, Niels Andersen, Christian Peter Schleyer og endelig Johan Henrich Strelow, der fik skøde på ejendommen 30.07.1787. I begyndelsen af århundredet boede møllerne i et lille trelænget bygningsanlæg vestligt på grunden, mens møllen, en bræddebeklædt stubmølle, lå omtrent midt på grunden. Senere tilkom øst for møllen et nyt forhus, som blev forlænget af Strelow, der foruden mølleri også drev beværtning. I 1798 opførte han yderligere et nyt hjørnehus i to etager mod øst, og i løbet af få år tilkom der i beværtningens have hele syv lysthuse og

Vesterbrogade 33. Ca. 1875.

tre keglebaner. Alt dette, også møllen, blev jo ødelagt i 1807, og ved genopbygningen opgav Strelow mølleriet til fordel for den givtigere beværtningsdrift. Møllen blev ikke genopført, og grunden blev efterhånden opdelt i fire parceller, matr.nr. 77 A, 77 B, 77 C og 77 D (i dag Vesterbrogade 21-13). At forstaden uden for Vesterport efterhånden var ved at blive centrum for Københavns forlystelsesliv afspejles i det faktum, at der i første halvdel af det 19. århundrede faktisk var værtshus i hver eneste ejendom på denne strækning af Vesterbrogade.

HELGOLANDSGADE 2
VESTERBROGADE 13
matr.nr. 756

På grunden er to bygninger, dels forhus mod Helgolandsgade dels hjørnehus mod Vesterbrogade.

Helgolandsgade 2: Syvfags beboelsesejendom, *forhus* med sidefløje i fem etager. Skiferlagt københavnertag. Den glatpudsede og hvidmalede underfacade har nyere butiksindretning med store helrudede vinduer, til venstre med skiferbeklædning. I midtfag hoveddør. Overfacaden står hvidmalet direkt på stenene med profileret sålbænksgesims under 4. sals vinduer. 1., 2. og 3. sals vinduer er, på hver side af de smalle trappevinduer i midtfag, samlet fagvis i kvaderfugede blændinger. Øverste etages vinduer sidder mellem pilastre. 1. sal har helrudede vinduer og trappevinduerne sidder på 2. og 3. sal under fladbuestik. De øvrige er trefags med helrudet midterramme. Alle malet hvide. Profileret muret konsolbåren hovedgesims med savsnit.

Plantype: En hovedtrappe og køkkentrapper i hver sidefløj. På hver etage to trerums lejligheder.

Vesterbrogade 13: *Hjørneejendom* til erhverv i fire etager med tagetage. Skiferlagt københavnertag. Facaden, der er pudset og hvidmalet, står med 15 fag mod Helgolandsgade, et smigfag og fire fag mod Vesterbrogade. I stueetagen og på 1. sal nyere store helrudede vinduer over flere fag. Til højre mod Vesterbrogade hoveddør. Overfacaden er vandret opdelt med glatte bånd på 2. og 3. sal. De tofags hvidmalede vinduer har profilerede indfatninger, 2. sal med rundbuer på vederlagsgesims samt brystningsblændinger. Vinduerne i 6. fag fra venstre mod Helgolandsgade er blændede. Konsolbåren hovedgesims. I tagetagen ti kviste, hvoraf en lidt større i smigfag.

Plantype: En hovedtrappe til gården mod Vesterbrogade.

Historie: Et stadig i dag forbavsende gadeforløb er den abrupte indsnævring af Vesterbrogade på hjørnet af Helgolandsgade. Ved anlægget i 1780 af dobbeltalleerne løb den sydlige allé her brat ind mod den gamle mølleejendoms østskel. Herfra og udefter lå der privatejet forhusbebyggelse, som man ikke uden store udgifter havde kunnet ekspropriere, og Vesterbrogade måtte fortsætte i sin nuværende smallere bredde. Selve den smalle hjørneparcel lod værtshusholder Johan Strelow i 1816 fraseparere mølleejendommen, matr.nr. 77, og sælge som 77 D til brændevinsbrænder Christian Larsen. I de gamle bindingsværksbygninger, som Strelow havde genopført efter afbrændingen i 1807, blev der fortsat, men med forskellige ejere, drevet værtshus langt op i århundredet. På hjørnet lå et toetages hus, bagved et lavt sidehus i østskel, der fortsatte i en overdækket keglebane. Først i 1875 lod en ny ejer, fhv. kaptajn, malermester Riise de gamle bygninger nedrive og et nyt fireetages hjørnehus opføre ved arkitekt Johan Schrøder, (bygn.att. 12.01.1875). Huset fik en mærkelig udformning, idet det kun fik facade i de første seks fag mod øst, svarende til den reelle gadelinje ud mod alleen. Herefter fortsatte facademuren som en stor brandgavl ind mod gartner Hintzes ejendom. Den oprindelige renæssancefacade var fornemt udstyret, især på 2. sal, med karyatidepilastre i smigfaget og helt venetiansk virkende balkoner over de fire sammenhængende buevinduer på hver side af smigen. Efter anlægget af Helgolandsgade lod ejeren, Emanuel Jensen ved arkitekt Heinrich Hansen, den oprindelige brandgavl ombygge med facade i forlængelse af de første seks fag og lod i øvrigt en femetages beboelsesbyg-

ning opføre i forlængelse af det eksisterende hus (bygn.att. 11.06.1900). Facaden fik sit nuværende udseende ved en ombygning i 1933.

Bemærkning: Helgolandsgade 2: Den mærkeligt stilløse facade bærer præg af at være opført i en arkitektonisk brydningstid.

Vesterbrogade 13: Den oprindeligt rigt detaljerede facade, der stod som vellykket og markant indgang til det egentlige Vesterbro, er en del svækket af den omfattende ombygning i stueetagen og på 1. sal.

VESTERBROGADE 15
matr.nr. 755

Seksfags ejendom til erhverv og beboelse, *forhus* i fem etager. Skiferlagt københavnertag.

Underfacaden fremtræder med nyere butiksindretning, store helrudede vinduer og kraftig skiltning. Til højre port. Overfacaden står i blank, rød mur med pudset, profileret gesims under 2. sal og sålbænksgesims under 4. sals vinduer. 1. sals vinduer flankeret af kannelerede pilastre. Vinduerne på 2., 3. og 4. sal har pudsede, profilerede indfatninger, 2. sal med volutbårne trekantfordakninger og ornamenterede brystningsblændinger, 3. og 4. sal med fordakninger. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype. Profileret, klassisk, konsolbåren hovedgesims med tandsnit og æggestav.

Plantype: En hoved- og køkkentrappe mod gården.

Syvfags beboelsesbygning, *mellemhus* i fem etager. Skiferlagt heltag. Underfacaden står gulmalet og i refendfuget puds med hoveddør i midten. I 3. fag fra højre port. Overfacaden fremtræder i blank, gul mur med pudset profileret gesims under 4. sals vinduer. Grønmalede vinduer af dannebrogstype med pudsede indfatninger i fals under fladbuestik, på 4. sal dog lige stik. På 1. sal er de to fag mod yderfagene erstattet af et trefags med trekantfordakninger og volutindfatning. Pudset, profileret hovedgesims.

Firefags *baghus* i en etage med tagetage. Skiferlagt, ensidigt mansardtag. Facaden fremtræder i blank, gul mur med grønmalede tofags vinduer under fladbuestik. Over 2. fag fra venstre er i tagetagen et muret indgangsparti med grønmalet hoveddør under rundbuestik. Hertil fører nyere jerntrappe.

Historie: Da Johan Strelow i årene efter 1807 opdelte sin gamle mølle- og værtshusejendom, nr. 77, beholdt han selv parcellen 77 C, (i dag 755 UV). På denne grund lå et forhus i otte fag, en etage med høj kælder, som Strelow havde opført, hvori han havde sin beværtning, mens der bagved mellem gård og have lå en større staldlænge. I 1823 blev ejendommen købt af slagtermester Cordt Nielsen Stauning, hvorefter familien boede og virkede på stedet i flere årtier, idet sadelmagermester Jens Bentzen Stauning står som ejer i 1857. Ejendommen blev efterhånden bebygget med adskillige lave bygninger: foruden det gamle forhus, med »ølhaller« og sadelmagerforretning i kælderen, var der både mellem- og bagbygning, formentlig stalde og værksteder, desuden brændehus, svinesti og vognskur.

Først i 1883 lod den nye ejer, snedkermester og møbelfabrikant Mørck, de gamle bygninger nedrive og påbegyndte en mere tidssvarende bebyg-

gelse ved arkitekt Chr. L. Thuren. Man opførte såvel forhuset til beboelse som mellemhuset, med både beboelse, skole og værksteder, samt en enetages bagbygning indrettet som gymnastiksal (bygn.att. 10.03.1884). Senere blev der i bageste gård opført en sidebygning til højre som møbellager, der siden bredte sig ned i baghuset til højre (bygn.att. 06.10.1899).

Bemærkning: Vinduesfordakningerne, hvis udformning markerer hvor de fornemste lejligheder var placeret, giver facaden indtryk af en monumental romersk palazzofacade. Huset hævder sig derved i gadebilledet.

VESTERBROGADE 17
matr.nr. 754

Syvfags beboelsesejendom, T-form, *forhus* i fem etager med skiferlagt københavnertag.

Underfacaden har nyere butiksindretning og kraftig ensartet skiltning. Til højre port. Overfacaden står pudset og hvidmalet med tofags siderisalitter, som på 2., 3. og 4. sal er kvaderfuget. 1. sals vinduer er helrudede. 2. og 4. sal har pilasterindrammede vinduer, på 2. sal med fordakninger og balusterbrystninger. 3. sals vinduer står i profilerede indfatninger med volutbårne trekantfordakninger og brystningsblændinger. I siderisalitterne står vinduerne på 2. og 3. sal under fælles fordakninger. På 2. sal mellem siderisalitter glat bånd og under 4. sals vinduer gennemløbende, profileret sålbænksgesims. På 2., 3. og 4. sal hvidmalede vinduer af dannebrogstype. Bred, profileret hovedgesims med konsoller, tandsnit og rosetprydet frise.

Plantype: Hovedtrappe i midtfag mod gaden. Køkkentrappe bagest i midtfløj mod gården. På hver etage to firerums lejligheder.

Vinkelformet *baghus* i to etager med tagetage. Skiferlagt heltag. Fire fag i facaden og tre fag i gavl. Bygningen står hvidmalet direkte på stenene over sort sokkel. I yderfag til højre i gavlen indgangsdør, herover mindre vindue. Grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. I facadens stueetage et trefags smårudet vinduesparti. I yderfag til venstre vindfang med hoveddør. På 1. sal rundbuede trerammede vinduer. Alt træværk hvidmalet. Muret hovedgesims med tandsnit. I tagetagen fire kviste.

Historie: Siden Johan Strelow i 1818 udskilte denne parcel fra sin gamle ejendom som nr. 77 B (målebrev 30.11.1818) og solgte den til værtshusholder Jens Petersen, blev der helt frem til 1875 drevet beværtning og dansebod, kaldet »Peters Håb«, i de gamle bindingsværksbygninger. Disse bestod dels af et stort gavlhus med fire fag i gavlen mod Vesterbrogade dels af et senere tilkommet lavt, trefags forhus ved siden af. Imidlertid har ejeren, værtshusholderske, enkemadam C. Dehlsen fundet tiden moden til en mere moderne bebyggelse. Hun lod ved arkitekt Hummeluhr opføre dels det femetages beboelsesforhus, dels en bagbygning indrettet til dansesalon med beboelsesfløj (bygn. att. 11.04.1876). Selve danselokalet havde omløbende balkon, båret af støbejernssøjler. I 1878 fik dansesalonen ved en ombygning både ny tagetage og ny tilbygning med den nuværende facade. Få år senere, i 1881, blev det eksisterende småsprossede indgangsparti og store flankerende vindue isat.

Omkring århundredskiftet fik den gamle dansesalon en væsentlig ændret funktion, idet Det Københavnske Kirkefond og A/S Det nye missionshotel lod lokalet ombygge ved arkitekt V. Koch til kirkesal, med siddeplads til 350 og ståplads til 150 personer (bygn.att. 01.06.1898). Få år senere blev kælderen under den såkaldte »Sct. Maria Kirkesal« indrettet til trykkeri for »Christeligt Dagblad«. I 1912, hvor kirkefunktionen i mellemtiden er blevet overført til den nybyggede Maria Kirke, lod Det Københavnske Kirkefond det gamle lokale indrette til alkoholfrit spisehus for mænd (bygn.att. 20.06.1912).

I 1918 blev forhusfacadens 1. sal ombygget, mens den kraftige facadeskiltning stammer fra firmaet Netterstrøms ombygning i 1973.

Bemærkning: Oprindeligt veldisponeret facade med virkningsfuld detaljering, hvor helheden dog i dag skæmmes af ombygninger i stueetagen og på 1. sal. Ved tilbageføring kunne det atter blive samlet. Baghuset er kulturhistorisk interessant.

VESTERBROGADE 19
matr.nr. 77 A

Ottefags beboelsesejendom, *forhus* med sidefløje i fire etager med tagetage. Skiferlagt mansardtag.

Underfacaden fremtræder med nyere butiksindretning og forskelligartet skiltning. I 3. fag fra højre port. Overfacaden står i blank, rød mur med detaljer i sandsten. Hjørnerne og vinduerne er indfattede med kvaderbånd. På 1. og 2. sal med ornamenterede rundbuer, på 3. sal med kilesten. Endvidere glatte bånd ud for vinduernes over- og underkant samt ud for tværposter. På alle etager murankre i smedejern. Bred, profileret hovedgesims. I tagetagen har kvistene virkning af tre store gavlkviste med svungne indfatninger og hermespilastre. 1. sals vinduer er til venstre helrudede, til højre hvidmalede med lodpost og sprosser. På 2. og 3. sal brunmalede vinduer af dannebrogstype, og i tagetagen brune tofags vinduer med halvcirkulære overrammer.

Plantype: Hovedtrappe i midten mod gården. Køkkentrapper bagest i hver sidefløj. På hver etage to seksrums lejligheder.

Syvfags *baghus* i fem etager og høj kælder. Skiferlagt heltag. Det høje kælderparti står bræddebeklædt og rødmalet. I midten hoveddør med overvindue under rundbue. Overfacaden står i blank, gul mur med frontispice over midtfagets forskudte trappevinduer, heri cirkulært vindue. Overalt brunmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. På 3. sal med kilestenseffekt. I yderfagene trefags vinduer. Den brede pudsede og profilerede hovedgesims er udformet som buefrise.

Historie: Efter afbrændingen i forbindelse med englændernes belejring 1807 opdelte værtshusholder Johan Strelow sin ejendom, nr. 77, og frasolgte først den vestligste strimmel i 1809 som 77 A til koffardikaptajn Ole Hansen Blom. I 1815 stod billardholder Carl Wilhelm Frederichsen som ejer, og på Schlegels kort 1819 ses det nyopførte værtshus, et forhus i en etage og fem fag, som eksisterede helt frem til 1891. Så sent som 1855 opførte lysestøberenke Agathe Borup foruden en keglebane også et nyt forhus til venstre for den gamle længe. Dette beskedne hus over fire fag og i to etager afspejler klart, at grunden lå inden for den nye demarka-

tionslinie fra 1852, der forløb fra søernes inderside ud mod stranden, og netop passerede lige gennem denne grund. Beværtningen blev flyttet over i det nye forhus, mens der kom to butikker i det gamle hus. I gården tilkom desuden nogle år senere en smedje.

Først i 1892 lod murermester N. Tang grunden bebygge med både forhus og baghus (bygn.att. 22.04.1892). Arkitekt på det store byggeri, med gadefacaden i festlig »Rosenborg-stil« var C. C. A. Nielsen.

Bemærkning: Statelig repræsentant for hollandsk renæssancestil af stor virkning i gadebilledet.

VESTERBROGADE 23-25
matr.nr. 76 A

Nifags beboelsesejendom, T-form, *forhus* i fire etager med tagetage. Heltag lagt med bølgeplader.

Under den profilerede kordongesims med ornamenter har facaden butiksindretning og til venstre indgang til biograf med »baldakin« og reklamer. Til højre port. Overfacaden står pudset og gråmalet med profileret sålbænksgesims under 3. sals vinduer. 1. og 2. sals vinduer har profilerede indfatninger. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype, i midtfag og yderfag trefags. Konsolbåret hovedgesims med ornamentfelter. I tagetagen seks store trefags kviste.

Plantype: Hovedtrappe mod gaden. Køkkentrappe bagest i midtfløj. På hver etage to firerums og to torums lejligheder. Mellem hoved- og køkkentrappe korridor til de bageste lejligheder.

Historie: Den store grund, der i dag rummer Saga-biografen bestod helt frem til 1941 af to ejendomme: Vesterbrogade 23, matr.nr. 76 B1, og Vesterbrogade 25, matr.nr. 76 A. Efter ødelæggelserne i 1807 havde gartner C. F. Schimmel frasepareret den vestlige del af sin store ejendom »Eutin« i to parceller. Først solgte han 1812 den store parcel 76 A, der i koteletform strakte sig helt ned til grænsegrøften mod syd inden for den gamle voldlinie. Køber var bogtrykker Eleazer Moses Cohen, der dog samme dag solgte videre til etatsråd Fr. Hammerich. I 1819 solgte Schimmel derpå den mindre nabogrund 76 B1 til slagter Johan Henrich Klein. På disse to ejendomme lå i 1819 nogle få nyopførte bygninger, hvoraf den gamle bindingsværkslænge på 76 B1, lige bag 77 A's bagskel, blev liggende til 1941.

I løbet af første halvdel af det 19. århundrede tilkom der kun få mindre bygninger på arealerne. I 1852 kom den tilbagetrukne demarkationslinie til at forløbe hen over den bageste østligste del af 76 B1, og hermed blev der mulighed for etagehusbyggeri på de velbeliggende grunde. Først lod smedemester N. Knudsen et fireetages forhus i T-form opføre på 76 B1 som Vesterbrogade 23 (bygn.att. 12.12.1860). Få år senere tilkom forhuset på Vesterbrogade 25, opført for proprietær C. H. Lund (bygn. att. 19.12.1864). I de næste årtier var der en livlig byggeaktivitet på ejendommens store bagarealer. På 76 B1 ombyggede man den gamle bindingsværkslænge fra ca. 1810 til flere lejligheder og nyopførte flere lave bygninger til beboelse, værksteder og stalde. På naboejendommen tilkom et langt toetages samt to mindre treetages beboelseshuse foruden flere lave værksteds- og staldbygninger. I 1876 lod skolebestyrer, cand. phil. A. G. Ø. Hauch ved murermester J. W. Frohne en skolebygning i fire etager opføre midt i haven på den sydlige del af 76 A, der på dette tidspunkt stadig grænsede op til store åbne engarealer. Bygningen fik forskellige raffinementer: en stor sal i stueetagen med jernsøjler, en lille karnap eller »blomstervindue« på sydfacadens 2. sal, og på taget »et astronomisk observatorium til brug for skolen«, det fremstod dog som et beskedent skur (bygn.att. 31.12.1877). Skolen med omliggende areal blev i 1891 frasepareret som selvstændig matrikel, nr. 744 UV. I 1880'erne indrettede vaskeriejer Gustav Dehn dampvaskeri i en ældre sidebygning på 76 A med påfølgende om- og tilbygninger. Det blomstrende værksteds- og småindustrimiljø på bagarealerne afspejles i øvrigt i de særdeles mange småbyggesager på begge ejendomme frem til 1941. På dette tidspunkt slås matriklerne sammen, og der gives tilladelse til nedrivning af i alt 14

bygninger. Dermed blev der plads til opførelse af Saga-biografen som »Ejendomsaktieselskabet Vesterbrogade 23-25« byggede ved arkitekterne A. Wittmack og V. Hvalsøe med Christiani og Nielsen som rådgivende ingeniører (bygn.att. 15.07.1942). I 1960 blev forhuset Vesterbrogade 23 revet ned efter at have stået tomt i seks år. Det havde da i en lang årrække fungeret som hotel.

Bemærkning: Enkel senklassicistisk facade der ved beskeden detaljering markerer at det er et hus fra Vesterbros tidlige bebyggelse. Dog fremtræder hovedgesimsen overordentlig markant.

VESTERBROGADE 27
matr.nr. 75

Ottefags beboelsesejendom, *forhus* med sidefløje i fire etager med kælder og tagetage. Teglhængt københavnertag.

Under den pudsede, profilerede kordongesims har stueetagen og den høje kælder nyere butiksindretning med helrudede vinduer og kraftig skiltning. I midten port. Overfacaden står pudset, på 1. sal sortmalet, på 2. og 3. sal gulmalet. 1. sal har helrudede vinduer samt skiltning. 2. og 3. sal står med brunmalede vinduer af dannebrogstype, i yderfagene trefags med profilerede indfatninger. Enkel hovedgesims. I tagetagen seks kviste, hvoraf de yderste er trefags.

Plantype: Hovedtrappe i midtfag mod gården med adgang fra portgennemgang. På hver etage to femrums lejligheder med køkkentrapper bagest i sidefløje.

Firefags *sidehus* til venstre en etage med ensidigt mansardtag lagt med pap. Facaden står pudset og gulmalet med døre i de to midterste fag. På hver side af disse helrudede vinduer. I tagetagen to torammede vinduer. Døre og vinduer er brunmalede. I gavlens tagetage, som har brunt optrukket bindingsværk, to mindre helrudede vinduer.

1. Mellemhus: Syvfags *mellemhus* til beboelse i fire etager med tagetage. Teglhængt heltag. Facaden står lys brun malet direkte på stenene med brunmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. De to yderste fag i hver side er trefags. I midten fladbuet port og på hver side af denne hoveddøre. Profileret hovedgesims med tandsnit. I tagetagen fem kviste, hvoraf den i midten er trefags.

Plantype: De to hovedtrapper betjener på hver side to trerums lejligheder.

2. Mellemhus: Femfags *mellemhus,* med to sidefløje, til erhverv i fire etager med tagetage. Skiferlagt københavnertag. Bygningen står i blank, gul mur med grønmalede, småsprossede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik, i midtfag trefags. Ud for vinduernes over- og underkant bånd i røde sten, som føres igennem i fløjenes gavle. I midten port. Til venstre for denne og i sidefløjene hoveddøre til trapperum. I tagetagen tre trefags kviste.

3. Mellemhus: Syvfags *mellemhus* til erhverv i tre etager med tagetage. Skiferlagt københavnertag. Bygningen står i blank, gul mur med grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. Ud for vinduernes over- og underkant bånd i røde sten. I midten port. Hovedgesims brydes af muret kvist i midtfag. I tagetagen desuden fire kviste og nyere ovenlysvinduer.

Nifags *baghus* til erhverv i en etage med tagetage. Ensidigt teglhængt københavnertag. Facaden står pudset og gulmalet. I andet fag fra højre og i yderfag til venstre døre. Til højre for den sidste skydeport. Døre, port og vinduer grønmalede. I tagetagen to store kviste til venstre og to mindre til højre. Desuden nyere ovenlysvinduer.

Historie: Den smalle, dybe grund har den dag i dag samme størrelse og form, som da gartner C. F. Schimmel i 1802 lod den fraseparere sin store ejendom »Eutin« som »nr. 60 A og 60 B« og sælge til slagtermester Mathias Christian Lange. Efter afbrændingen 1807 lå Langes ejendom, der i 1806-matriklen havde fået nr. 75, kun bebygget med et lille slagtehus og tilhørende smeltehus, men i 1816 lod Lange et nyt beboelseshus opføre tværs over grunden og godt tilbagetrukket fra gadelinien. I løbet af første halvdel af det 19. århundrede ser man forskellige slagtermestre stå som ejere, men stedet blev mere kendt som det folkelige forlystelsesetablissement »Ægypten« eller »Friederichs Dal«, som det senere hed. Her fandtes foruden værtshuslokaler i det gamle hus samt i et nyt forhus både karrusel med musik, keglebane, fortunaspil og loppemarked. Slagtermester Johannes Neiiendam lod omkring 1855 de gamle bygninger nedrive og erstatte med det endnu eksisterende beboelsesforhus, og ti år senere tilkom 1. mellemhus, ligeledes til beboelse (bygn.att. 28.10.1865) foruden flere mindre udhuse.

I 1901 opførtes endnu et mellemhus længere nede på grunden. Dette var imidlertid en fireetages fabriksbygning, tegnet af arkitekt Vald. Birkmand for fabrikant Carl Sørensen og grosserer Chr. Sørensen (bygn.att. 04.11.1901). Med samme bygherrer og samme arkitekt blev der kort efter opført såvel den enetages staldbygning bagest til venstre (bygn.att. 30.04.1903) som en ny fabriks- og lagerbygning, beliggende som 2. mellemhus, dvs. imellem de to allerede eksisterende (bygn.att. 06.10.1903).

Bemærkning: Fin og enkel senklassicistisk facade, delvis skjult bag pågående skiltning.

VESTERBROGADE 29
matr.nr. 74

Fireetages erhvervs- og beboelses*forhus* med sidefløje. Heltag lagt med pap.

Bygningens midterste trediedel er trukket tilbage, så facaden danner en trapez-form med skrå sidepartier. Underfacaden, med port i midten, har nyere butiksindretning og kraftig skiltning, som delvis skjuler 1. sal. Overfacaden fremtræder pudset og gulmalet. 1. sal er refendfuget med vinduer af dannebrogstype i sidepartierne. Sammenbundet med vederlagsbånd og brystningsgesims med blændinger, har 2. sal koblede rundbuevinduer med henholdsvis tre i midten og to i sidepartierne. Mellem 2. og 3. sal bred, profileret gesims med konsoller, tandsnit og festonfrise. På 3. sal stort, sammenhængende, brunmalet vinduesparti. De øvrige vinduer malet blå.

Plantype: To hovedtrapper midt i sidefløjene betjener på hver etage en torums og en firerums lejlighed.

1. sidehus til højre: Seksfags *sidehus* til erhverv i en etage med tagetage. Bygningen, der er sammenbygget med 2. sidehus, har skiferlagt ensidigt

københavnertag med helvalm i den frie gavl. Facaden står pudset og hvidmalet med dør i 3. fag fra venstre. Til venstre to trefags og til højre tre tofags hvidmalede vinduer af dannebrogstype. Profileret hovedgesims med tandsnit. I tagetagen tre kviste.

2. sidehus til højre: Femfags *sidehus* til erhverv med fire fags trappetårn til højre. Bygningen har fire etager med udnyttet tagetage. Teglhængt københavnertag. Facaden står pudset og hvidmalet med etfags midtrisalit afsluttet i tagetagen med »knækket« frontispice. I dette fag vareelevator med læsseføjdøre i etagerne. I yderfag til venstre indfattet hoveddør med konsolbåren fordakning. Hovedfacaden har sprossede, hvidmalede, seksrammede vinduer, mens trappetårnet har enrammede, de to fag til venstre dog blændede. I tagetagen to rækker ovenlysvinduer i støbejern.

3. sidehus til højre: Femfags *sidehus* til erhverv i fire etager. Skiferlagt københavnertag. Facaden står hvidmalet direkte på stenene med hvide, torammede, sprossede vinduer under fladbuestik. I 2. fag fra højre muret hejsekvist med udkraget tag. I dette fag har stueetagen, 2. og 3. sal læsseføjdøre og i tagetagen læsseluge. I yderfag til højre hoveddør. Muret hovedgesims med tandsnit.

Toetages *baghus* med heltag indrettet til biograf. Bygningen er til venstre sammenbygget dels med en toetages fire fags bygning dels en enetages i fem fag, begge med halvtag. Alle tage lagt med pap. Alle bygninger står pudsede og hvidmalede. Den toetages sidebygning og en del af baghuset desuden kvaderfuget. Baghusets stueetage har tre grønmalede porte, hvoraf de to står under rundbuer. Herover syv vinduesblændinger delt i to partier med dværgpilastre og fælles profileret sålbænksgesims, brudt af gennemgående pilastre. I sidebygningerne nyere, helrudede vinduer i stuetagen, og på 1. sal hvidmalede vinduer af dannebrogstype. Profilerede hovedgesimser, på baghuset delvis med sparrenkopper.

Historie: Den gamle »fiskermølle«-ejendom, der i dag i størrelse og form svarer til den grund, som Christian V i 1679 skødede til møller Jens Krone, havde i første halvdel af det 19. århundrede mange skiftende ejere, der dog synes at have drevet værtshus og gæstgiveri i det lille gavlhus ud mod Vesterbrogade og de andre små og spredte bygninger. Gavlhuset blev kort efter 1854 erstattet med et femfags forhus i tre etager.

Imidlertid blev ejendommen købt af interessentselskabet »Vesterbros Bryggeri«, der havde besluttet her at anlægge både produktionssted og salgslokaler for deres øl. Til højre på koteletgrunden blev der opført en syv fags bryggeribygning eller »maltgjøreri« i tre etager, tegnet af arkitekt Th. Sørensen, (bygn.att. 18.08.1863).

Endvidere opførtes, ligeledes ved arkitekt Th. Sørensen, bagest til venstre på grunden en såkaldt »bayersk ølhalle«, der hed »Strucks Ølpavillon« efter ejeren, (bygn.att. 25.08.1860). Foran denne enetages grundmurede bygning lå en åben veranda og en lang smal have med trælysthuse på række til begge sider. Dette anlæg gav anledning til navnet »pusterøret« i folkemunde. Stedet blev markeret ud mod Vesterbrogade på forhusfacaden ved en stor øltønde, der hang over porten. Herpå red en nisse med et stort ølkrus, der tjente som lygte. Ølhallen, hvor man kunne få både dansk »bayersk øl« og engelsk porter og ale, 16 genstande for 1 rdl. i praktisk kuponsystem, forsøgte efter et par måneders forløb at

opbygge sin popularitet med flygelkoncerter. Men først da man tog navneforandring til »Olympen« og indrettede lokalet som sangerindepavillon var succes'en i hus. I denne forbindelse blev ølhallen udvidet med scene, påklædningsværelser, buffet og køkken, (bygn.att. 03.11.1871). Gennem det næste halve århundrede skiftede den gamle ølhalle fortsat funktion og navn, med påfølgende ombygninger: »Varieté-teatret«, »Vesterbros Teater«, »Concert du Boulevard«, »Apolloteatret« og »Parisienne«. Allerede i 1909 blev lokalet omdannet til biograf, og man foretog »indrettelse af et brandsikkert rum for elektriske lysprojektører til fremvisning af levende billeder«, (bygn.att. 25.02.1909).

Den gamle bryggerbygning fik med tiden også flere om- og tilbygninger, bl.a. en ny kontorbygning samt pakhustilbygning i 1881, og en ombygning af selve det gamle bryggeri til kontorhus i 1917. Det oprindelige treetages forhus fra ca. 1855, hvor arkitekt Ferd. Jensen i 1888 for en fotograf havde ændret tagetagen med et stort tagvindue i hele mansarden, blev revet ned i 1902, og ved arkitekt C. A. Wiinholt erstattet med det nuværende forhus med den usædvanlige »knækkede« facade, (bygn. att. 25.06.1902).

Bemærkning: Den oprindelige facade, der har virket som festlig portal ind til det bagvedliggende forlystelsesetablisement, er blevet sløret af de senere ombygninger.

VESTERBROGADE 31
matr.nr. 162

Nifags erhvervsejendom, T-form, *forhus* i fire etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Under den profilerede kordongesims i puds står facaden med nyere butiksindretning, helrudede vinduer og varierende, kraftig skiltning. I midtfag hoveddør. Overfacaden fremtræder på 1. sal i blank, gul mur, på 2. og 3. sal hvidmalet direkte på stenene, og har etfags siderisalitter. 1. og 2. sals vinduer, på henholdsvis glat murbånd og profileret sålbænksgesims, står i pudsede, profilerede fladbueindfatninger. Yderfagene og midtfaget på 1. sal er markeret med trekantfordakninger mens 2. sal her har lige. På 1. sal, mellem fordakningerne, ornamenteret frise, på 2. sal rosetter med klassiske hoveder. 1. sal har helrudede vinduer, bortset fra midtfaget, som på alle etager er trefags. 2. og 3. sal har vinduer af dannebrogstype, i risalitter trefags, på 3. sal under fladbuestik. Vinduerne står med grønmalet karmtræ og hvide rammer. Profileret hovedgesims med tandsnit. I tagetagen seks trefags kviste.

Plantype: Hovedtrappe i midtfag mod gaden. Køkkentrappe bagest i midtfløj mod gården.

Femfags *baghus* i en etage med papbeklædt ensidigt mansardtag. Facaden står hvidmalet direkte på stenene med brunmalede døre og vinduer. Brun port i gavlen og i dennes tagetage, som fremtræder i blank gul mur, to vindueshuller under fladbuestik blændet med brædder.

Historie: Efter dr. F. C. Haugsteds død 1866 lod arvingerne den østligste del af den gamle krohave, hvor der kun lå en keglebanebygning ud mod Vesterbrogade, fraseparere og sælge. Køber var smedemester N. Knudsen, som var byggeaktiv flere andre steder i kvarteret. Her lod han det store beboelsesforhus opføre med to herskabelige seksværelses lejligheder på hver etage (bygn.att. 23.10.1868). En ny ejer, N. P. Haugaard lod få år senere staldbygningen bagest på grunden opføre (bygn. att. 31.01.1874). Dennes oprindelige funktion blev for en kort tid under 2. verdenskrig genetableret »på grund af benzinsituationen«.

Bemærkning: Klart opdelt senklassicistisk facade med tidstypiske detaljer. 1. salen fremtræder nu efter en nyligt gennemført retablering med sin oprindelige detaljering.

VESTERBROGADE 33
matr.nr. 232

Firefags *forhus,* dels til erhverv dels til beboelse, med side- og tværhus i fire etager med tagetage. Skiferlagt københavnertag.

Under den pudsede kordongesims med »løbende-hund«-frise står facaden med hvid facadebeklædning og nyere butiksindretning. Til venstre port. Overfacaden fremtræder pudset og lys brun malet med profileret sålbænksgesims med æggestav under 3. sals vinduer. Overalt hvidmalede vinduer af dannebrogstype i profilerede indfatninger. På 1. sal volutbårne trekantfordakninger med akroterer og brystningsgesims med balustre. 2. sals vinduer står med konsolbårne sålbænke og lige fordakninger. Bred, profileret, konsolbåren hovedgesims med æggestav. I tagetagen fire kviste med segmentbuer.

Plantype: Forhuset har en hovedtrappe mod gården. I tværhusets forfacade en hoved- og en køkkentrappe, som betjener en femrums lejlighed på hver etage.

Historie: Denne grund, oprindeligt en del af krohaven på dr. Haugsteds ejendom, matr.nr. 73, blev frasepareret ved målebrev 11.10.1871. Køber var civilingeniør Viggo Schmidt, der startede et aktieselskab, som her lod opføre »Kjøbenhavns Akvarium« ved arkitekt Th. Stuckenberg (bygn. att. 24.08.1872). Som et ekko af H. C. Stillings »Thors Hal« på den anden side af Vesterbrogade lå selve bygningen fornemt tilbagetrukket med små flankerende pavilloner, men her med pompøs renæssancefacade og dobbeltsidigt trappeanlæg. Selve akvariet lå i stueetagen: en dunkel dobbeltarkadegang med grotteagtig grovpuds og seks store bassiner med både fersk- og saltvand, der kunne betjenes bagfra i de enetages »sideskibe«. På 1. sal over akvariet lå forrest et konditori i tre fag, og bagved i den smallere del af overbygningen var der lejligheder til konditoren og akvariemesteren.

Med akvariet er det åbenbart ikke gået så godt, for allerede to år efter åbningen ansøgte arkitekt Chr. L. Thuren for direktør, civilingeniør A. Køhl om ombygningstilladelse. Akvariet blev omdøbt til »Elysium«, og nu skulle der være restaurationslokaler i begge etager; bassinerne blev fjernet og lejlighederne på 1. sal blev til en hel række »chambres separées« (bygn.att. 16.07.1875). Men heller ikke dette etablissement fik noget langt liv. I 1877 blev hele bygningen revet ned, og den nye ejer, grosserer P. W. Petersen lod nuværende forhus med side- og baghus opføre (bygn. att. 09.11.1877). Mod gaden og i sidehuset lå en stor syvværelses lejlighed pr. etage, med bl.a. dagligværelse, kabinet, to herreværelser og smuk oval spisestue. Den oprindelige butiksfacade med tilbagetrukket indgangsparti forsvandt ved indretningen i 1901 til apotek. Senere er de store lejligheder på 1., 2. og 3. sal samt i tagetagen blevet indrettet til pensionat.

Bemærkning: Fornem senklassicistisk facade af stor værdi for gadebilledet.

VESTERBROGADE 35
matr.nr. 73

Syvfags beboelsesejendom, *forhus* med sidefløje i fem etager med tagetage. Skiferlagt heltag.

Underfacaden har nyere butiksindretning med port i midten. 1. sal står med grå facadebeklædning, sammenhængende, rødmalet vinduesparti og til højre helrudet vindue under fladbue. Overfacaden fremtræder pudset og rødmalet med karnapper over tre etager i 2. fag fra yderfagene. Heri helrudede front- og sidevinduer med opsprossede overvinduer. Mellem karnapperne på 2. og 3. og 4. sal konsolbårne balkoner med gitter. Overalt grønmalede trefags vinduer med sprossede side- og overrammer og helrudet midterramme. Profileret hovedgesims. Midt i tagetagen trefags gavlkvist med konsolbåren altan med jerngitter. Desuden fire tagkviste.

Plantype: Hovedtrappe til venstre for port mod gården. Køkkentrapper bagest i sidefløje mod gården. På hver etage en femrums- og en seksrums lejlighed.

Femfags *mellemhus* i fem etager med tagetage. Under den pudsede, profilerede kordongesims står facaden i hvidmalet puds. Til højre port. I 4. fag fra højre hoveddør med svungen indfatning. Overfacaden står pudset med profileret gesims under 4. sals vinduer afbrudt i hoveddørs-

faget af svungen, knækket »fronton« over de forskudte trappevinduer. Overalt grønmalede, trefags vinduer med stor fast midterrude. På 1. og 2. sal desuden med fordakninger. Trappefaget har smårudede, fireramмede vinduer. Profileret hovedgesims. I tagetagen tre kviste til højre.

Femfags *baghus* med tagetage. Facaden svarer i opbygning og materialer til mellembygningen, dog er hoveddør placeret i 2. fag fra højre. I tagetagen fem kviste.

Historie: På denne grund, der er resten af stamparcellen nr. 73, det gamle værtshus »Muncheborg«, som ejedes af dr. F. C. Haugsted fra 1829 til hans død 1866 og derefter i flere år af hans bo, lå de gamle bindingsværksbygninger helt frem til 1903. Det syv fags forhus, der var opført efter afbrændingen 1807, var i en etage med høj kælder og med brede taskekviste mod både gade og gård. Bagved sammenbygget med forhuset, lå en toetages staldlænge med beboelse, der var blevet fornyet i 1875, foruden flere mindre udhusbygninger. I henholdsvis 1873 og 1876 blev der til denne grund lagt arealer fra naboejendommen mod syd, matr.nr. 72 A3, der havde samme ejer. I 1903 påbegyndte den nye ejer, justitsråd og snedkermester Anders Nielsen en rydning af de gamle bygninger. Han erstattede det lave byggeri med hele tre store beboelsesbygninger, forhus, mellemhus og baghus, tegnet af arkitekterne Rogert Møller og Dan (bygn.att. 04.07.1905). Karnapperne, der flankerer midterpartiet, havde oprindelig høje slanke spir. Forhusets facade fik i 1954 den kraftige ændring af 1. salens vinduer til nuværende udtryk.

Bemærkning: Usædvanlig og malerisk facade, der er forringet af de nedtagne spir og de medtagne midterste etager.

VESTERBROGADE 37
VIKTORIAGADE 1
matr.nr. 73 B

Hjørneejendom med sidefløj til venstre til beboelse i fire etager med tagetage. Skiferlagt heltag.

Bygningen står med syv fag mod Vesterbrogade, et smigfag og otte fag mod Viktoriagade. Til højre mod Viktorigade port.

Hele facaden står hvidmalet direkte på stenene. Under den profilerede kordongesims har facaden nyere butiksindretning med ensartet skiltning. I fjerde fag fra venstre mod Vesterbrogade hoveddør. Indgang til butik i smigfag. Overfacaden har etfags risalitter omkring smigfag og i yderfag. Under 2. sals vinduer gennemløbende, profileret sålbænksgesims. I smigfag og risalitter står vinduerne på 1. sal i markerede partier med rundbueindfatninger på vederlag, i risalitter i yderfag desuden med lige fordakninger. De øvrige vinduer har profilerede indfatninger. Hele etagen har brystningsblændinger. 2. og 3. sals vinduer er samlet i fagvise blændinger, som skærer sig op i den brede, klassisk profilerede hovedgesims. På 3. sal kvadratiske brystningsblændinger med klassiske hoveder. 1. sals helrudede vinduer er hvidmalede, mens 2. og 3. sals er brunmalede, dels helrudede dels af dannebrogstype. I tagetagen otte kviste, dels tofags dels trefags, hvoraf en i smigfag.

Plantype: Hovedtrappe til gården i midtfag mod Vesterbrogade. Køkkentrapper til gården dels mod Viktoriagade dels i sidefløj. På hver etage en femrums og en seksrums lejlighed.

Firefags *sidehus* i en etage med udnyttet tagetage. Skiferlagt ensidigt mansardtag. Underfacaden står malet rosa direkte på stenene. Brunmalede døre og vinduer. I tagetagen fire kviste.

Baghus i en etage med skiferlagt heltag. Facaden står malet rosa direkte på stenene med brunmalet bindingsværk. Porte og hejsekvist ligeledes brunmalede.

Historie: Ved reguleringen af Rosenåen og anlæg af Viktoriagade 1856-58 fik ejeren af nr. 73, direktør F. C. Haugsted lov til at købe de nordligste arealer af det gamle vænge, nr. 72, som han hidtil havde haft i fæste. Trekanten nærmest Vesterbrogade, nr. 72 A4, lod han sammenlægge med den gamle kvægfold på nr. 73, »Muncheborg« til en ny grund »73 B & 72 A4« (målebrev 20.12.1860). Haugsted lod derpå det eksisterende hjørnehus opføre (bygn.att. 16.08.1860). Det oprindelige projekt havde, foruden en etage mere, en monumental hjørneafslutning med ottekantet, spirprydet tårn. Dette stred imidlertid mod den nye byggelov fra 1856, og bygningen blev opført i sin nuværende skikkelse. De store lejligheder fik overalt brystpaneler og desuden blev der fra opførelsen installeret »lugtfri luftklosetter efter Marinos metode« i alle etager. Året efter opførtes den endnu eksisterende bindingsværks staldbygning i 1½ etage af tømrermester Wenzel for Haugsted (bygn.att. 28.01.1861). Sidehuset tilkom i 1873. På et lille grundstykke tillagt fra marts 1873 syd for husgavlen mod Viktoriagade lod kancelliråd Høst, der efter Haugsteds død bestyrede boets ejendomme, i 1869 opføre den eksisterende grundmurede port, som i byggesagen synes at være tegnet af arkitekt J. H. Nebelong. Da porten allerede optræder på hjørnehusets tegninger fra 1860 synes det muligt, at Nebelong er ophavsmand til hele projektet.

Bemærkning: Velproportioneret senklassicistisk facade, der markerer sig i gadebilledet. Blot har fjernelsen af en del af de oprindelige pudsdekorationer, især omkring smigfaget, og ombygningen af den fine butiksfacade i stue/kælder ændret helhedsindtrykket væsentligt.

VIKTORIAGADE 3
matr.nr. 170

11 fags beboelsesejendom, *forhus* i fire etager med tagetage. Teglhængt mansardtag.

Hele facaden står pudset og rødmalet med tofags siderisalitter. Stueetagen har forskelligartet butiksindretning. Hoveddør i midtfag. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuer. Bred, profileret hovedgesims i puds. I tagetagen syv kviste, hvoraf de to yderste er trefags.

Plantype: Hoved- og køkkentrappe står over for hinanden i midtfag. På hver etage to firerums lejligheder.

Historie: I 1868 frasolgte dr. Haugsted denne grund fra sin ejendom »Muncheborg«, matr.nr. 73 (målebrev 24.07.1868). Køber til både denne og nabogrunden, Viktoriagade 5 var smedemester, particulier N. Knudsen, der i disse år stod for flere byggerier i kvarteret. Knudsen lod her de lokale håndværksmestre, murermester H. Rasmussen fra Gasværksvej og tømrermester J. H. Elholm fra Viktoriagade opføre de to ejendomme (bygn.att. 10.04.1869). Viktoriagade 3 blev straks videresolgt til landmand Anders Larsen. Tagetagen blev ombygget til beboelse med nyt mansardtag i 1921.

Bemærkning: Stilfærdig, klassicistisk facade, hvis udsmykning alene ligger i vinduernes opdeling. Tagetagen misklæder bygningen.

VIKTORIAGADE 5
matr.nr. 178

11 fags beboelsesejendom, *forhus* i fire etager med tagetage. Teglhængt mansardtag.

Under den pudsede, profilerede kordongesims ses dels nyere butiksindretning dels refendfugning i puds. Til venstre for midten port. Overfacaden står rødmalet direkte på stenene med gennemløbende, pudset sålbænksgesims under 2. sals vinduer. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik, i midtfag trefags med på 1. og 2. sal pudsede, profilerede indfatninger og lige fordakninger. Bred, profileret hovedgesims i puds. I tagetagen fem trefags kviste.

Plantype: Hoved- og køkkentrappe står over for hinanden i midtfag og betjener to firerums lejligheder på hver etage.

Firefags *baghus* i to etager med tagetage. Skiferlagt, ensidigt mansardtag. Facaden fremtræder gulkalket med påmalet brunt »bindingsværk«. I 2. fag fra højre port, herover luger på 1. sal og i tagetagen. På taget hejsebom. Brunmalede vinduer med tværpost. I tagetagen tre brunmalede vinduer af dannebrogstype.

Historie: Grunden blev af dr. Haugsted frasepareret hans ejendom, matr.nr. 72 A3, en del af det gamle fæstevænge (målebrev 24.07.1868). Om forhusets opførelse se under Viktoriagade 3. Denne ejendom blev efter opførelsen solgt til fhv. gårdejer M. A. F. Stannius. I 1911 blev staldbygningen opført, som siden gennemgik flere om- og tilbygninger. Forhuset fik nyt mansardtag i 1927.

Bemærkning: I type og stil overensstemmende med nabohuset, Viktoriagade 3. Muligvis opført af samme håndværkere i fortsættelse af hinanden. Mansarden umiddelbart i bedre harmoni med facaden.

ABEL CATHRINESGADE 1-3
matr.nr. 377

12 fags beboelsesejendom, *forhus* med sidefløj og tværbygning i fem etager med kælder og tagetage. Skiferlagt københavnertag. Bygningen står med et »smigfag« mod Viktoriagade og 11 fag mod Abel Cathrinesgade.

Under den profilerede, pudsede kordongesims står stueetagen i kraftig, grovpudset, refendfugning. Den høje kælderetage står med hvidmalet bræddebeklædning og har butiksindretning med helrudede vinduer. I 5. fag fra venstre og 4. fag fra højre hoveddør og port, begge i profilerede indfatninger med konsolbårne fordakninger. Overfacaden er vandret opdelt med gennemløbende, profilerede gesimser under 2. og 4. sals vinduer. 1. sal fremstår i kraftig refendfuget puds med vinduer under lige stik med kilesten. 2. og 3. sal er pudset og kvaderfuget, mens øverste etages murpiller er glatpudsede med paneler. Overalt vinduer af dannebrogstype, dels tofags dels trefags. Profileret hovedgesims med tandsnit. I tagetagen fem, trefags kviste, hvoraf en i »smigfag«.

Plantype: To hovedtrapper i forhus, en mod gaden, en mod gården og en bagest i tværbygning. To køkkentrapper mod gården. På hver etage to trerums og to firerums lejligheder. Værksted i baghus.

Historie: Den grund, som dr. F. C. Haugsted i 1858 havde tilkøbt sig af det gamle fæstevænge som matr.nr. 72 A3, lod sig for størsteparten ikke bebygge, før kommunen havde anlagt Abel Cathrinesgade hen over den åbne kloak i 1880'erne. Denne parcel, som lå nærmest Viktoriagade blev dog af ejeren, proprietær Jeppe Jørgensen Ahrenkiel bebygget allerede i 1880-81 (bygn.att. 18.08.1881). Mens for- og sidehus blev indrettet til beboelse, var der værksteder i baghuset.

Bemærkning: Tidstypisk facade hvis pudsdekorationer, der kraftigt markerer en vandret opdeling, er af høj håndværksmæssig kvalitet.

ABEL CATHRINESGADE 5-11
matr.nr. 72 d

Hjørneejendom med sidefløj til højre, til beboelse i fem etager med kælder. Skiferlagt københavnertag. Bygningen står med ti fag mod Abel Cathrinesgade, et smigfag og 13 fag mod passage ved Abel Cathrines stiftelse.

Under den profilerede kordongesims med tandsnit står facaden dels pudset dels refendfuget med port til venstre og hoveddør i 6. fag mod Abel Cathrinesgade. Desuden hoveddøre i 3. og 8. fag fra højre mod passagen. Alle hoveddøre i profilerede indfatninger med konsolbårne fordakninger. Den høje kælder har helrudede vinduer og nedgang til restaurant i smigfag. Overfacaden står i blank, gul mur med gennemløbende sålbænksgesims i puds under 4. sals vinduer. Alle vinduer mod Abel Cathrinesgade har pudsede, profilerede indfatninger med slutsten. 1. sals vinduer har lige fordakninger i facaden mod Abel Cathrinesgade samt bred brystningsgesims med balustre. I hoveddørsfag mod Abel Cathrinesgade er på 1. sal søjlebåren »brudt« trekantfordakning, mens 2. og 3. sal har henholdsvis volutbåren segmentbue- og lige fordakning. Hoveddørsfagene mod passagen har lige fordakninger. I underfacaden grålamelede, i overfacaden grønmalede vinduer af dannebrogstype, dels tofags dels trefags. På 1. sal omkring smigfag dog enkelte nyere helrudede. Ved tagfod mod Abel Cathrinesgade til 1. fag efter smigfag bred, klassisk profileret hovedgesims med tandsnit. Facaden mod passagen er lidt lavere og har enkel, profileret hovedgesims.

Plantype: En hovedtrappe mod gaden, to mod passagen og en mod gården i sidebygningen. Tre køkkentrapper. På hver etage fire torums, to trerums, en firerums og en femrums lejlighed.

Historie: Denne parcel var den sydligste del af dr. F. C. Haugsteds grund, matr.nr. 72 A3, som han i 1858 havde købt af kommunen i forbindelse med Rosenåens regulering. Den kunne imidlertid ikke bebygges, før Abel Cathrinesgade midt i 1880'erne var blevet anlagt hen over åen eller kloaken, som den jo i virkeligheden var. Grunden ejedes af proprietær J. J. Ahrenkiel, der allerede i 1881 havde frasepareret og bebygget den nordligste del, som matr.nr. 377. I 1887-88 blev denne parcel så bebygget med den store beboelsesbygning (bygn.att. 01.12.1888). Som ejere stod Ahrenkiels seks børn, arkitekt var Ferd. Jensen og tømrermester N. Sørensen var entreprenør. Af hensyn til naboskabet til Abel Cathrines Stiftelse blev både denne bygning og stiftelsens sydlige nabo anlagt som hjørnehuse med små sidegader, hvilket gav lys og luft til alle parter.

Bemærkning: Harmonisk opbygget facade med god detaljering. Især er indgangsfaget fornemt markeret op gennem etagerne.

ABEL CATHRINESGADE 13,
Stiftelsen
matr.nr. 630

Firefløjet *anlæg* i tre etager og tagetage. Taget lagt med sortglaserede teglsten.

Hovedfacaden fremtræder i blank, rød mur over glat granitsokkel med et profileret led af formsten. Facaden er symmetrisk opbygget om midtrisalit, som afsluttes i tagetagen af knækket og svungen gavlkvist med kugleprydelse og ovalt vindue. I midtrisalit hoveddør under rundbue med

slut- og vederlagssten i sandsten. Herover skjold med guirlande. På 1. sal fire, firpasformede murblændinger. Omkring midtrisalit og i yderfagene trefags vinduer under fladbuestik med slutsten, på 2. sal dog under lige stik. De øvrige vinduer er etfags under lige stik. Alle sålbænke er understøttet af fremtrukne sten i mønster. Profileret hovedgesims med formsten. I tagetagen to små symmetrisk placerede lucarnekviste. Sidefacaderne er opbygget med de samme vinduesformer som hovedfacaden, dog har tagetagen skiftevis trekant- og segmentbuekviste.

Historie: Ved reguleringen af Rosenåen 1856-58 beholdt kommunen den sydlige del af det gamle fæstevænge, der strakte sig ned til jernbanedæmningen. Arealet, der i matriklen havde nr. 72 A2 blev benyttet til losseplads for sne og is fra Københavns gader, som her blev tippet ud i åen. Denne havde efter stadsingeniør Coldings forslag ved reguleringen fået et forløb, så den senere kunne overdækkes med en gade, og vænget i den forbindelse udstykkes til fornuftige grunde. Da man midt i 1880'erne havde fået anlagt gaden, blev den opkaldt efter det byggeri, der blev lagt på den nordligste parcel, Abel Cathrines Stiftelse (målebrev 07.08.1885). Denne velgørende institution var oprettet af Abel Cathrine Mesing (død 1676), der i sit testamente havde skænket et hus i Dronningens Tværgade til en stiftelse for »syge, elendige og sengeliggende fattige«. Ved den gamle bygnings nedrivning 1884 blev stiftelsen overført her til Vesterbro og fik til huse i det firfløjede anlæg, der 1885-86 blev tegnet af arkitekt H. B. Storck for Københavns Magistrat (bygn.att. 24.02.1887). Bygningen, der har detaljer inspireret af dansk barokarkitektur, har haft banebrydende indflydelse på den arkitekturstrømning omkring århundredskiftet, der kaldes nationalromantikken. Den er således blevet kaldt »det første danske hus i nyere tid«. Selve funktionen som stiftelse blev i 1949 ændret til husvildeboliger. Huset blev fredet i 1980.

Bemærkning: Et særdeles markant bygningsanlæg, der både ved form, udtryk og beliggenhed skiller sig ud fra den omliggende bebyggelse.

ABEL CATHRINESGADE 21
matr.nr. 728

Hjørneejendom til beboelse i seks etager med skiferlagt københavnertag. Bygningen står med 14 fag mod passagen til Abel Cathrines Stiftelse, et smigfag og syv fag mod Abel Cathrinesgade.

Under den pudsede, profilerede kordongesims står facaden i gråmalet, kraftigt refendfuget puds. I stueetagen mod Abel Cathrinesgade butiksindretning med helrudede vinduer. Hoveddøre i 4. og 10. fag mod passage og i 3. fag fra højre mod Abel Cathrinesgade. Lille port i yderfag til venstre mod passage. Overfacaden fremtræder i blank, rød mur med detaljer i puds. 1. sals vinduer har bred brystningsgesims, dels med balustre dels med blændinger. Under 5. sals vinduer bred, gennemløbende, profileret sålbænksgesims. På 3. og 4. sal har vinduerne i hoveddørsfag, midtfag mod Abel Cathrinesgade, smigfag samt fagene omkring dette profilerede indfatninger. På 2. og 3. sal »knækkede« segmentbuefordakninger med løvehoveder, på 3. sal lige fordakninger og på 4. sal barok kartouche som slutsten. De øvrige vinduer står her under fladbuestik og har brystningsblændinger med sænkede sålbænke. Øverste etages vinduer er indfattet med glatte bånd. Overalt gråmalede vinduer af dannebrogstype. Bred, profileret hovedgesims.

Plantype: To hovedtrapper mod passagen, en mod Abel Cathrinesgade. Tre køkkentrapper mod gården, hvoraf to i tårne. På hver etage en torums, en firerums og fire trerums lejligheder.

Historie: Denne grund, samt naboparcellen, matr.nr. 729 blev af Københavns Kommune frasepareret det gamle vænge, matr.nr. 72 A2 (målebrev 18.03.1890), og solgt til murermester M. Langberg. Denne lod forhusene opføre med fælles brandgavl og fælles lysafstand til baghus. Mens nr. 21 havde seks beboelsesetager og jordkælder, fik 23-25 fem normaletager og dobbelt kælder, hvoraf den øverste var indrettet til beboelse (bygn.att. 22.04.1891).

Bemærkning: Tidstypisk facade med gennemført sober detaljering. Hele komplekset er af stor værdi for gadebilledet.

ABEL CATHRINESGADE 23-25
matr.nr. 729

11 fags beboelsesejendom, *forhus* i seks etager med skiferlagt københavnertag.

Under den pudsede, profilerede kordongesims fremtræder facaden i lysbrunmalet, kraftigt kvaderfuget puds. Stueetagen har nyere butiksindretning med helrudede vinduer. I 4. og 9. fag fra venstre hoveddøre. Yderst til venstre port. Overfacaden står i blank, gul mur med detaljer i puds. 2. sals vinduer har bred brystningsgesims dels med balustre i port- og hoveddørsfag dels med blændinger. Under 5. sals vinduer bred, profileret sålbænksgesims. Vinduerne i port- og hoveddørsfag står i profilerede indfatninger, på 2. og 4. sal med lige fordakninger, på 3. sal med volutbårne trekantfordakninger. De øvrige vinduer står under fladbuestik og har brystningsblændinger med sænkede sålbænke. Overalt brunmalede vinduer af dannebrogstype, i yderfag til venstre trefags. Bred, profileret hovedgesims med tandsnit.

Plantype: To hovedtrapper mod gaden. To køkkentrapper i tårn mod gården. På hver etage en trerums og tre torums lejligheder.

Tifags *baghus* i en etage. Skiferlagt, ensidigt københavnertag. Kvist med luger over 4. fag fra venstre. Facaden fremtræder delvis gulmalet delvis i blank, gul mur. Til venstre lysegrøn malet port. Døre og vinduer, overvejende støbejerns staldvinduer, ligeledes lysegrønne.

Historie: Se under Abel Cathrinesgade 21. Samtidig med forhusets opførelse lod murermester Langberg staldbygningen opføre og indrette til 19 heste (bygn. att. 22.04.1891).

Bemærkning: Tidstypisk facade med sober detaljering.

ABEL CATHRINESGADE 27
ISTEDGADE 24
matr.nr. 702

Hjørneejendom, med sidefløj til højre, til beboelse i fem etager med tagetage. Skiferlagt københavnertag. Bygningen er 14 fag lang og har rundet hjørne.

Facaden, der fremtræder i blank, rød mur, er vandret opdelt med gennemløbende sålbænksgesimser i formsten under alle etagers vinduer. Underfacaden, med nyere ensartet butiksindretning, har hoveddøre i 4. fag fra venstre og i yderfag til højre. I overfacaden grønmalede vinduer

af dannebrogstype under fladbuestik med murede indfatninger i formsten. Bred, profileret hovedgesims i formsten. I tagetagen syv trefags kviste.

Plantype: To hovedtrapper mod gaden. To køkkentrapper, hvoraf en i sidefløj. På hver etage en firerums og to trerums lejligheder.

Historie: Københavns Kommune lod i 1888 denne parcel fraseparere matr.nr. 72 A2 og sælge til fhv. proprietær, particulier H. Jørgensen, der lod hjørnehuset opføre ved arkitekt P. Nielsen (bygn.att. 28.11.1889).

Bemærkning: Smuk blankmursfacade med det for tiden usædvanlige rundede hjørne. Den markante vandrette opdeling giver bygningen en stærk karakter. Den i øvrigt enkle bygning udgør et fint naboskab til Maria Kirke.

ISTEDGADE 20, Maria Kirke
matr.nr. 1318

Kirken fremtræder i blank, rød mur over granitsokkel. Det tilbagetrukne hovedskib har teglhængt heltag og kamtakket gavl mod gaden. I denne spidsbueblændinger og stort cirkulært vindue. I midten dør under spidsbue i flere afsæt. Tårnet placeret i gadelinien, har kobbertækket pyramidetag og vinduer under spidsbuer. Tårn og kirkeskib er forbundet med en mellembygning med teglhængt heltag.

Historie: Grunden blev i 1904 frasepareret matr.nr. 744, der ejedes af »De forenede Kirkeskoler«. Ny ejer var »Komiteen for Opførelsen af en Kirke i den østre Del af Sct. Matthæus Sogn«, der lod kirken opføre efter tegning af arkitekt Andreas Clemmensen (bygn.att. 16.08.1909). I 1975 blev tårnets pyramideformede telgtag erstattet med et kobbertag, svarende til Clemmensens oprindelige projekt.

Bemærkning: Det traditionelt detaljerede kirkebyggeri udmærker sig ved sin fine tilpasning til det eksisterende byggeri med deraf følgende smukke pladsdannelser.

MARIA KIRKEPLADS 3,
Maria Kirkeplads skole
matr.nr. 744

Skolebygning i fire etager med tagetage. Skiferlagt mansardtag.

Nordfacaden står med otte fag, hvoraf et yderst til højre er trukket tilbage. I dette fag en dør og i etagerne grønmalede etfags vinduer. Den øvrige facade fremtræder i blank, gul mur med højt, pudset sokkelparti. Stueetagens store, opsprossede vinduer står under rundbuer med arkivolter og er malet grønne. I yderfag til venstre delvis erstattet af hvidmalet hoveddør. Pudsede gesimser med bånd under 1. og 3. sals vinduer. Facadens øvrige vinduer er grønmalede af dannebrogstype med buede overrammer under fladbuestik. I de to yderste fag til hver side trefags. Profileret, pudset hovedgesims. I tagetagen syv kviste. I østgavlen, mellem 1. og 2. sal, blænding med inskriptionen: OPFØRT 1877.

Maria Kirkeplads 6-2/Istedgade 18

Historie: Denne grund, hvorpå skolebestyrer Hauch i 1876 lod skolebygningen opføre, var da en del af matr.nr. 76 A., Vesterbrogade 25, men blev selvstændigt udmatrikuleret i 1891. Senere fraseparceredes matr.nr. 1318 til Maria Kirkes opførelse, og et lille areal blev i 1903 afgivet til offentlig gade, Maria Kirkeplads. Skolen har i det ydre kun gennemgået få ændringer: en flytning af hoveddøren 1888 samt tilbygning af vaskerum i 1913 og materialrum 1931.

Bemærkning: Et nøgternt og veldisponeret eksempel på tidens institutionsbyggeri.

MARIE KIRKEPLADS 6
matr.nr. 1247

På grunden er to hovedfacader dels Helgolandsgade 10 dels mod Maria Kirkeplads.

Femfags beboelsesejendom, *forhus* i fire etager med tagetage og høj kælder. Teglhængt mansardtag. Facaden svarer i opbygning og detaljering til Maria Kirkeplads 2-4, med en gavlkvist over de tre midterste fag og hoveddør i midtfag. I tagetagen to, trefags kviste med buede overrammer.

Plantype: Hoved- og køkkentrappe placeret mod gården. På hver etage en trerums og en firerums lejlighed.

Historie: Se Maria Kirkeplads 2-4/Istedgade 18.

Bemærkning: Den smukt proportionerede facade med karakteristiske gavlkviste kan sammen med nabohusene Maria Kirkeplads 2-4 ses som en vellykket helhed, tydeligt inspireret af det københavnske latinerkvarters barokbyggeri.

MARIA KIRKEPLADS 2-4
ISTEDGADE
matr.nr. 759

Beboelsesejendom i fire og fem etager med tagetage og kælder, *hjørnehus* med ti fag mod Maria Kirkeplads og fire fag mod Istedgade. Teglhængt mansard- og heltag.

Facaderne står i blank, rød mur med gennemgående, profileret gesims under 3. sals vinduer. Facaden mod Maria Kirkeplads har to gavlkviste over tre fag, centralt herunder hoveddøre i pudsede, profilerede indfatninger med volutbårne, svungne fordakninger, herover ovalt vindue i barok ornamentindfatning. Hvidmalede, trefags vinduer af dannebrogstype under lige stik, dog enkelte tofags. I tagetagen fire kviste, hvoraf de tre er trefags med buet overramme. I gavlkvistene et tofags og to trefags vinduer samt øverst et ovalt vindue. Mod Istedgade står kælderpartiet med lys rød facadebeklædning og helrudede vinduer. Overfacaden står i yderfag til venstre i fire etager med hvidmalede, trefags vinduer af dannebrogstype under lige stik, samt en trefags kvist med buet overramme i tagetagen. Den øvrige del af facaden er i fem etager med frontkvist. I midtfaget buet karnap over 1., 2. og 3. sal afsluttet med svunget, kobberinddækket tag. Hvidmalede vinduer af forskellig bredde under lige stik. Profileret hovedgesims i formsten.

Plantype: To hovedtrapper og tre køkkentrapper, alle placeret mod gården. På hver etage tre firerums samt en femrums lejlighed.

Historie: En af de sidste grunde, der i 1891 blev selvstændigt udmatrikuleret fra handelsgartner Hintzes udstrakte gartnerigrund, den gamle matr.nr. 76 B2 UV, var en parcel, matr.nr. 759, der både vendte ud mod Helgolandsgade og mod Istedgade. Herfra blev 1899 frasepareret et stort stykke, der blev udlagt som gade, Marie Kirkeplads. Ejer af grunden var murermester og arkitekt J. P. D. Schwensen, der selv projekterede det store beboelseskompleks, der kom til at strække sig gennem grunden (bygn.att. 03.05.1904). Han har imidlertid benyttet andre arkitekter til facaderne. Andreas Clemmensen, der også tegnede selve Maria Kirke, har signeret facadetegningerne mod Istedgade og mod Maria Kirkeplads, mens arkitekt Emil Jørgensen har ansvaret for facaden Helgo-

landsgade 10. I øvrigt blev Helgolandsgade 10/Maria Kirkeplads 6 straks udskilt som selvstændig matrikel, nr. 1247 i 1903.

Bemærkning: Se under Maria Kirkeplads 6.

ISTEDGADE 16/HELGOLANDSGADE 12
matr.nr. 760

Hjørneejendom, til hotelvirksomhed, i fem etager med tagetage. Skiferlagt københavnertag. Bygningen står med syv fag mod Istedgade, et smigfag og ni fag mod Helgolandsgade.

I underetagen mod Istedgade nyere, ensartet butiksindretning. I midten mod Helgolandsgade hovedindgang til hotel med baldakin. Overfacaden, der fremtræder i blank, rød mur, er vandret opdelt med brede, gennemløbende, mønstermurede sålbænksgesimser under alle etagers vinduer. 1., 2. og 3. sals vinduer står med halvcirkulære overrammer under rundbuestik i tilbagetrukket fals med indfatninger i formsten og sammenhængende arkivolter. Vindueslysning og arkivolter i gule sten. Øverste etages vinduer har murede indfatninger i gule formsten. Brunmalede vinduer af dannebrogstype. Bred, profileret hovedgesims i gule sten med geometrisk frise. I tagetagen ni kviste, hvoraf en i smigfag.

Historie: Denne grund lod handelsgartner Hintze fraseparere sin ejendom i 1882, der på det tidspunkt hed matr.nr. 44 Vester Vold kvarter, som matr.nr. 110 VV. Køberen, particulier A. C. Christensen lod hjørnehuset opføre ved arkitekt Hummeluhr (bygn.att. 10.05.1883). Ejendommen blev i 1886 overtaget af statsbanerne, der benyttede den som administrationsbygning i mange år. Senere overgik bygningen til hoteldrift.

Bemærkning: Vellykket blankmursfacade med rundbuestilens karakteristiske detaljer. Der er nu isat nye vinduer, der klart forringer dens ellers helstøbte facade.

HELGOLANDSGADE 10
matr.nr. 1247

På grunden to hovedfacader dels mod Helgolandsgade dels mod Maria Kirkeplads 6.

Firefags beboelsesejendom, *forhus* i fire etager med tagetage og kælder. Teglhængt mansardtag.

Den høje kælder står med nyere butiksindretning og kraftig skiltning. I 2. fag fra højre hoveddør i profileret, sandstensindfatning med fordakning, herover rundt vindue med barokornamenteret indfatning. Den øvrige del af facaden står i blank, rød mur med pudset og profileret kordongesims. I stueetagens 2. og 3. fag fra venstre tofags rundbuede vinduer i sandstensindfatninger. Herover buet karnap over 1., 2. og 3. sal afsluttet med kobberinddækket tag. I tagetagen svungen, knækket gavlkvist med profileret og ornamenteret afdækning i puds. De smalle etfags vinduer i karnappen har glatpudsede indfatninger, på 1. sal desuden med muret rundbuefrise. Hvidmalede, trefags vinduer af dannebrogstype, på 1. sal under fladbuestik. Pudset, profileret hovedgesims. I tagetagen et trefags vindue i gavlkvist og tre kviste med buede overrammer, til højre trefags.

Plantype: Hovedtrappe mod gården og to køkkentrapper i sidebygningerne. På hver etage en firerums og en femrums lejlighed.

Historie: Se Maria Kirkeplads 2-4/Istedgade 18.

Bemærkning: Velkomponeret blankmursfacade i nybarok.

HELGOLANDSGADE 8
matr.nr. 758

Syvfags tilbagetrukket beboelsesejendom, *forhus* med sidefløj og tværhus i fem etager og kælder. Skiferlagt københavnertag.

Facaden står i blank, rød mur og er vandret opdelt med sålbænksgesimser under alle etagers vinduer. 1. sals med bred, mønstermuret frise og inskriptionen: VÆRNEHJEMMET BETHANIA 1889, over 2. sals med tandsnit til 4. sals med rundbuefrise og formstensbånd. Grønmalede vinduer dels af dannebrogstype dels tofags i tilbagetrukket fals under fladbuestik. I stueetagen med indfatning i formsten, og på 2. og 3. sal i affaset fals. Bred port under fladbuestik til højre. I kælderen nyere, tofagsvinduer i granitindramninger. På 1. og 2. sal smedejernsmurankre. På øverste etage formstensbånd med vinduernes overkant samt formstensornamentik. Bred hovedgesims i formsten med konsoller.

Plantype: En hovedtrappe i forhuset mod gården. En hovedtrappe i tværbygning. En køkkentrappe i sidefløj. I forhus en femrums lejlighed pr. etage, i tværfløj en firerums.

Historie: Handelsgartner Hintze lod i 1888 denne grund fraseparere sin store ejendom, der på dette tidspunkt hed matr.nr. 44, Vester Vold kvarter, som matr.nr. 181 VV. Køberen, »Foreningen til værn for enligt stillede kvinder« lod her »Værnehjemmet Bethania« opføre ved arkitekt Emil

Jørgensen (bygn.att. 05.10.1889). I 1939 blev der for at skaffe »Sagagrunden« en bagudgang til Maria Kirkeplads foretaget et mageskifte med matr.nr. 76 B1. På dette tidspunkt benævnes ejendommen »Frk. Barness Hjem for unge Piger« og senere »Frk. Barness Institut« og »Frk. Barness Kollegium for unge Piger«. I dag er bygningen indrettet til lejligheder.

Bemærkning: Institutionspræget blankmursfacade med tidstypiske historicerende detaljer.

HELGOLANDSGADE 6
Vestre Borgerdyd skole
matr.nr. 781

Ti fags skolebygning, *forhus* i fire etager med tagetage. Skiferlagt københavnertag. Bygningens tre yderste fag til venstre har heltag og er trukket tilbage i flugt med Helgolandsgade 8.

I den øvrige del af facaden står stueetagen pudset under kordongesims i formsten. De syv vinduesfag har trefags, opsprossede rundbuevinduer i tilbagetrukken fals med formstensmurede brystningsblændinger. Ornamenterede, murede indfatninger, hvilende på gennemgående, profileret gesims i puds over kældervinduerne. Over vinduerne terracottarosetter samt inskriptionen BORGERDYDSKOLEN 1787. Overfacaden står i blank, rød mur med rig detaljering i formsten, f.eks. gesimser, brystningsblændinger, fremhævede buestik og relieffer. Grønmalede, trefags, opsprossede vinduer. De tilbagetrukne tre fag til venstre står ligeledes i blank, rød mur med bred hoveddør i pudset, profileret indfatning med fordakning. På 1. og 2. sal er de grønmalede, smårudede vinduer samlet omkring ornamenterede murpiller i puds. 3. sals vinduer med halvcirkulære overrammer står under rundbuestik. Den brede, profilerede hovedgesims i formsten har rundbuefrise med pudsede blændinger. I tagetagen otte kviste, hvoraf fire er trefags.

Historie: Se under Helgolandsgade 4. På grunden, der var bestemt ved målebrev af 08.03.1892, lod skolebestyrer, professor Helms skolebygningen opføre ved arkitekt Fred. L. Levy, »Vestre Borgerdyd« (bygn. att. 24.04.1893). I 1973 tilbyggedes en kantine i gården ved arkitekt Eske Kristensen.

Bemærkning: Arkitektonisk ikke helt vellykket eksempel på periodens institutionsbyggeri i blankmur, men en stærk bygning, markant i gadebilledet.

HELGOLANDSGADE 4
matr.nr. 757

Nifags ejendom, til hotelvirksomhed, *forhus* i fire etager med kælder og tagetage. Teglhængt heltag.

Under den pudsede, profilerede kordongesims fremtræder facaden stænkpudset og brunmalet med vandret afstribning med gråblå, glatpudsede bånd. I midtfag indgang til hotel med baldakin. Herover konsolbåren altan i granit med balustre. Overfacaden står i blank, rød mur med

sålbænksgesims med konsoller under 3. sals vinduer. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype under lige stik, i midten trefags. På 1. og 2. sal med henholdsvis lige- og trekantfordakninger. I midtfag på 2. sal dog »knækket« segmentbuefordakning. Her desuden konsolbåren altan med jernrækværk. Murpillerne på øverste etage har ornamenterede rosetter. Bred, formstensornamenteret hovedgesims med konsoller i puds. I tagetagen ni kviste, hvoraf den midterste er trefags.

Historie: Efter sin store udstykningskampagne stod handelsgartner C. F. Hintze i 1891 tilbage med en ejendom, matr.nr. 757 UV, der omfattede den nordligste del af den senere Helgolandsgade, hvor hans eget hus lå, samt en mindre have lige syd for Vesterbrogade 13, 15 og 17. De gamle huse blev nu nedrevet og Helgolandsgade udlagt. Den resterende have blev solgt til A/S Det nye Missionshotel, der lod opføre Missionshotellet Hebron ved arkitekt K. Mandrup Poulsen (bygn.att. 24.09.1900).

Bemærkning: Arkitektonisk svag udformning af den i øvrigt velholdte bygning.

HELGOLANDSGADE 14
ISTEDGADE 11
matr.nr. 761

Hjørneejendom til hotelvirksomhed i fem etager med tagetage. Skiferlagt københavnertag. Bygningen står med otte fag mod Helgolandsgade, et smigfag og ni fag mod Istedgade.

Under den pudsede, profilerede kordongesims har facaden mod Helgolandsgade indgang til hotel med tilhørende nyere vinduespartier og mod Istedgade nyere forskelligartet butiksindretning. Overfacaden, der fremtræder pudset og kvaderfuget, er vandret opdelt med profilerede sålbænksgesimser under alle etagers vinduer. 1. sals vinduer har ornamenterede indfatninger og volutbårne, sammenhængende fordakninger. Herover ses spor af fjernede trekantfordakninger. Mens 2. og 3. sals trefags vinduer i yderfagene har halvsøjlebårne lige- og segmentbuefordakninger, står smigfaget i fælles blænding med kannelerede pilastre under segmentfronton. De øvrige vinduer på 2. sal har profilerede indfatninger med ornamentering under rundbuer, mens 3. sals står med halvcirkulære overrammer under kraftige, profilerede rundbuer på vederlagsgesimser. Øverste etages vinduer har profilerede indfatninger og på murpillerne ornamentfelter. Brunmalede vinduer af dannebrogstype, smigfaget dog trefags med helrudet midterramme. Bred, profileret hovedgesims med konsoller, tandsnit og ornamenteret frise. I tagetagen syv trefags kviste, hvoraf en i smigfag.

Historie: Grunden var oprindeligt som matr.nr. 136 Vester Vold kvarter blevet fraseparet gartner Hintzes ejendom, med tillæg af en lille trekant fra kommunens grund, matr.nr. 72 A2 UV, (målebrev 03.04.1884). Køberen, murermester N. J. Gothjelpsen lod hjørnehuset opføre ved arkitekt Hummeluhr, (bygn.att. 25.03.1885). Ejendommen, der oprindeligt på hver etage havde en seksrums og en otterums lejlighed, blev senere ombygget til hotel med 16 værelser på hver etage.

Bemærkning: Typisk repræsentant for stukperiodens detaljerigdom med forbillede i den italienske renæssancearkitektur.

ISTEDGADE 13
matr.nr. 710

Syvfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med kælder og tagetage. Skiferlagt københavnertag.

Under den profilerede kordongesims står facaden dels i kraftigt, refendfuget puds dels med nyere butiksindretning med facadeskiltning til højre. Hoveddør med rundbueindfatning og fordakning i midtfag og til venstre port. 1. sal, der står i kraftigt refendfuget puds, har vinduer med tilbagetrukne brystningsfelter. 2., 3. og 4. sal fremtræder i blank, rød mur med detaljer i puds. På 2. sal bred brystningsgesims med balustre og »løbende hund«-frise, mens 4. sals vinduer har profileret sålbænksgesims. 2. og 3. sals vinduer står i profilerede indfatninger. På 2. sal har de

tre midterste fag volutbårne, ornamenterede segmentbuefordakninger, mens de dobbelte yderfag står under fælles volutbårne, lige fordakninger. 3. sals tre midterste vinduer står med konsolbårne, lige fordakninger samt ornamenterede slutsten i de to yderste fag. Øverste etages vinduer har glatte rammeindfatninger og bånd ud for tværposterne. Brunmalede vinduer af dannebrogstype. Bred konsolbåren hovedgesims i puds med æggestav og blomsterfrise. I tagetagen fire, trefags kviste.

Ottefags erhvervsbygning, *baghus* i to etager med tagetage og ensidigt, skiferlagt københavnertag. Facaden er »knækket« med fire fag til hver side. I faget til højre for midten en hejsekvist i tagetagen. Stueetagen fremtræder dels i kvaderfuget puds dels glatpudset og har store, opsprossede vinduer til værksteder. Overfacaden står i blank, gul mur med pudsede bånd ved over- og underkant af 1. sals vinduer, som er brunmalede af dannebrogstype under fladbuestik. Profileret hovedgesims med savsnit.

Historie: Se under Istedgade 15-17/Abel Cathrinesgade 29.

Bemærkning: Ganske veldisponeret facade med tidstypisk detaljering.

ISTEDGADE 15-17
ABEL CATHRINESGADE 29
matr.nr. 703

Istedgade 15.

Bygningen har tre facadeafsnit svarende til hver sin opgang.

Istedgade 15: Seksfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med kælder og tagetage. Skiferlagt københavnertag.

Under profileret, pudset kordongesims fremtræder facaden i kraftigt, refendfuget puds med hoveddør under rundbue i 3. fag fra venstre. Den høje kælder har nyere butiksindretning. Overfacaden står i blank, gul mur med profileret gesims med tandsnit på 2. sal og brede brystningsgesimser under 1. og 2. sals vinduer, på 1. sal med festoner, på 2. sal med balustre. 1. sals vinduer endvidere med glatte rammeindfatninger. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype, på 2., 3. og 4. sal under fladbuestik. I yderfag til højre trefags. Bred, profileret, pudset hovedgesims med tandsnit. I tagetagen tre trefags kviste.

Plantype: Hovedtrappen mod gaden betjener på hver etage to trerums lejligheder. Køkkentrappe mod gården.

Istedgade 17: *Hjørneejendom* til beboelse i fem etager med tagetage. Skiferlagt københavnertag. Bygningen står symmetrisk opbygget omkring smig over tre fag med fire fag både mod Istedgade og Abel Cathrinesgade.

Under den pudsede, profilerede kordongesims står facaden dels i kraftigt refendfuget puds dels brunmalet med nyere butiksindretning mod Abel Cathrinesgade. Hoveddør i midtfag i smig under gulmalet rundbueindfatning. Til højre for denne og mod Abel Cathrinesgade står vinduerne med gulmalede kurvehanksindfatninger, konsoller og røde baldakiner. 1. sal står pudset med blomsterfrise og rammeprofilerede murpiller samt vinduer med savsnitssmykkede brystningsfelter. 2., 3. og 4. sal fremtræder i blank, rød mur med detaljer i puds. På 2. sal bred, gennemløbende brystningsgesims med tandsnit og balustre. 2. og 3. sals vinduer står med profilerede indfatninger, 2. sals i smig og første fag på hver side af denne med segmentbuefordakninger, de øvrige med lige. De to tætsid-

Istedgade 17/Abel Cathrinesgade.

Abel Cathrinesgade 29-31.

dende, midterste vinduer i hver facade under fælles fordakninger. Grønmalede vinduer af dannebrogstype, i yderfagene trefags og på øverste etage under fladbuestik. Bred, pudset og profileret hovedgesims med tandsnit. I tagetagen otte trefags kviste, hvoraf to i smigfag.

Plantype: Hovedtrappe i smigfag. På hver etage to firerums lejligheder. Køkkentrappe mod gården.

Abel Cathrinesgade 29: Femfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med kælder og tagetage. Skiferlagt københavnertag. Under den pudsede, profilerede kordongesims står stueetagen i refendfuget puds. Hoveddør i midtfag under rundbue. I den høje kælder helrudede vinduespartier med døre, til højre refendfuget og hvidmalet, til venstre glatpudset og blåmalet. Overfacaden står i blank, gul mur med profileret gesims med tandsnit på 2. sal og brede brystningsgesimser under 1. og 2. sals vinduer, på 1. sal med festoner, på 2. sal med balustre. 1. sals vinduer endvidere med glatte rammeindfatninger. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype, på 2., 3. og 4. sal under fladbuestik. Bred, pudset og profileret hovedgesims med tandsnit. I tagetagen to trefags kviste.

Plantype: Hovedtrappe i midtfag mod gaden. På hver etage to trerums lejligheder. Køkkentrappe mod gården.

Historie: Først i forbindelse med anlægget af Abel Cathrinesgade hen over den hidtil åbne kloak midt i 1880'erne, kunne kommunen begynde at udstykke og sælge parceller fra grunden matr.nr. 72 A2, hvorpå man hidtil havde haft losseplads for is og sne i et halvt århundrede. Da gartner Hintze også påbegyndte en udstykning af sin store ejendom øst for kommunens grund, samtidig med at den gamle jernbanedæmning mod syd blev stillet til rådighed for udstykning, fik man mulighed for at anlægge hele kvarteret med bl.a. de nye gader Helgolandsgade, Colbjørnsensgade og Halmtorvet samt gennemførelsen af Istedgade helt frem til Reventlowsgade. Den store hjørnegrund, matr.nr. 703, blev købt af murermester Chr. Jacobsen i 1888. Han lod arkitekt Oskar Kramp projektere forhusbebyggelsen, idet grunden i 1889 blev opdelt i tre parceller, matr.nr. 703, 710 og 711, (bygn.att. 30.11.1889).

Bemærkning: Tidstypisk og markant ejendom med kraftig betoning af hjørne-»huset«, dels ved detaljeringen, murfarven og dels den brede hjørneafskæring. Istedgade 15 er et smukt og stilfærdigt udtryk for blandingen af murstensarkitektur og den mere dekorative stukarkitektur.

ABEL CATHRINESGADE 31
matr.nr. 711

Femfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med kælder og tagetage. Skiferlagt københavnertag.

Under den pudsede, profilerede kordongesims fremtræder stueetagen kvaderfuget i rosa farve, mens den høje kælder med helrudede vinduer og døre står dels lilla dels hvidmalet. Hoveddør i midtfag under rundbue. Overfacaden står i blank, rød mur med bred, pudset og profileret gesims mellem 1. og 2. sal og smallere mellem 3. og 4. sal med à la grecque frise.

1. sals vinduer har brystningsblændinger og murpillerne er vandret afstribet med mørkere sten. 2., 3. og 4. sals vinduer står under fladbuestik og har omkring fladbuestik og ud for vinduernes over- og underkant, afstribning i mørkere sten. Alle vinduer af dannebrogstype, i stueetagen hvidmalede, i overfacaden grønne. Bred, pudset og profileret hovedgesims med tandsnit. I tagetagen to, trefags kviste.

Plantype: Hoved- og køkkentrappe står over for hinanden i midtfag. På hver etage to trerums lejligheder.

Historie: Se under Istedgade 15-17/Abel Cathrinesgade 29.

Bemærkning: Harmonisk facade med diskret detaljering,

ABEL CATHRINESGADE 33
matr.nr. 706

Syvfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med kælder og tagetage. Skiferlagt københavnertag.

Underfacaden, med profileret kordongesims, står i kraftigt, refendfuget puds og hvidmalet. I midtfag hoveddør i rundbuet, profileret indfatning med fordakning og til venstre port. Den høje kælder har helrudede vinduer, til højre butiksindretning med skiltning. Overfacaden har tofags siderisalitter og er vandret opdelt med profilerede sålbænksgesimser under 2. og 4. sals vinduer, den sidste med à la grecque frise. 1. sal har refendfugede siderisalitter, mens partiet imellem er hvidmalet direkte på stenene. Alle vinduer har brystningsblændinger. 2., 3. og 4. sal står i blank, gul mur. 2. og 3. sals vinduer er i siderisalitterne, som står afstribet i røde sten, samlet fagvis i blændinger med festoner i 3. sals brystningspartier. På 2. sal brystninger med balustre. Under 3. sals vinduer mellem risalitter smalt sålbænksbånd. Øverste etages vinduer har alle brystningsblændinger i puds. Overalt brunmalede vinduer af dannebrogstype. Bred, pudset hovedgesims med tandsnit. I tagetagen fire trefags kviste.

Plantype: Hoved- og køkkentrappe over for hinanden i midtfag. På hver etage to trerums lejligheder.

Erhvervsbygning i seks fag samt smigfag, *baghus* i to etager med skiferlagt halvtag. Stueetagen står dels i kvaderfuget puds dels hvidmalet direkte på stenene. Yderfag til højre er trukket tilbage med port. I 4. fag fra højre endnu en port. Overfacaden står i blank, gul mur med afstribninger i røde sten ved over- og underkant af 1. sals vinduer. Brunmalede, tofags vinduer under fladbuestik. Profileret hovedgesims. I taget hejsekvist i 2. fag fra højre.

Historie: For forhistorie se Istedgade 15-17/Abel Cathrinesgade 29. Hele den sydlige del af kommunens gamle snelosseplads, matr.nr. 72 A2, blev i 1888 frasepareret som matr.nr. 695. Køberne var murermestrene M. Langberg og J. Tang, der først opdelte den ubebyggede grund i to parceller: den østlige, matr.nr. 695, hvor Langberg stod som ejer, og den vestlige, matr.nr. 701, der var Tangs. De lod derpå arkitekt Oskar Kramp projektere hele bebyggelsen med forhuse, hjørnehuse og baghuse, og opdelte hver halvdel i to parceller. I alt fremkom der altså fire ejendomme: Abel Cathrinesgade 33, matr.nr. 706, Halmtorvet 10, matr.nr. 701,

Helgolandsgade 18, matr.nr. 695 og Helgolandsgade 16, matr.nr. 705, (bygn.att. på samtlige huse 17.10.1889).

Bemærkning: Trods den stærkt markerede facadeinddeling fremstår facaden mindre vellykket.

HALMTORVET 10
matr.nr. 701

Hjørneejendom til beboelse i fem etager med tagetage. Skiferlagt københavnertag. Bygningen står med fem fag mod Abel Cathrinesgade, et smigfag og seks fag mod Halmtorvet.

Under den pudsede, profilerede og hvidmalede kordongesims fremtræder facaden dels i gulmalet, kvaderfuget puds dels med nyere butiksindretning med hvide klinker til højre. I 4. fag fra højre hoveddør i brunmalet indfatning med fordakning. 1. sal, med gennemløbende profileret gesims med tandsnit, står i hvidmalet, kvaderfuget puds, samt vinduer med brystningsfelter. 2., 3. og 4. sal står i blank, rød mur med detaljer i puds. Disse etagers vinduer har alle profilerede indfatninger, på 2. og 3. sal desuden volutbårne fordakninger med ornamenterede pan-

der. Enkelte under fælles fordakninger samt pilastre i og omkring smigfag. Bred, gennemløbende gesims med balustre på 2. sal. Brunmalede vinduer af dannebrogstype dels to- og trefags dels helrudede. Bred, konsolbåren hovedgesims med æggestav. I tagetagen otte kviste. I smigfaget segmentfronton.

Plantype: Hovedtrappe i midtfag mod Halmtorvet, køkkentrappe til venstre mod gården. På hver etage en firerums og en femrums lejlighed.

Historie: Se under Abel Cathrinesgade 33.

Bemærkning: Trods den ujævnt inddelte facade er bygningen af stor virkning i gadebilledet.

HELGOLANDSGADE 18
matr.nr. 695

Hjørneejendom til beboelse i fem etager med kælder og tagetage. Skiferlagt københavnertag. Bygningen står med to fag mod Halmtorvet, et smigfag og seks fag mod Helgolandsgade.

Underfacaden, med den profilerede kordongesims, står hvidmalet i kraftigt kvaderfuget puds. Hoveddør i profileret rundbueindfatning med fordakning i 4. fag fra højre mod Helgolandsgade. I den høje kælder butiksindretning med helrudede vinduer. Overfacaden fremtræder i blank, rød mur med detaljer i puds. På 2. sal bred, profileret gesims med tandsnit og under 4. sals vinduer profileret sålbænksgesims, begge i puds. 1. sals vinduer står med glatte rammeindfatninger, og blomsterornamenter. På 2. sal, i smigfag samt et fag på hver side af dette, pilasterindfattede vinduer med fordakninger. På 3. sal her profilerede indfatninger med ører og segmentbuefordakninger. De øvrige vinduer på 2., 3. og 4. sal har alle profilerede indfatninger, på 2. og 3. sal med lige fordakninger og brystningsblændinger. På 4. sal med slutsten. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype, i yderfagene trefags. Bred, konsolbåren hovedgesims med æggestav. I tagetagen seks kviste dels tofags dels trefags.

Plantype: Hovedtrappe i midtfag mod Helgolandsgade. Køkkentrappe i smig mod gården. På hver etage en trerums og en firerums lejlighed.

Historie: Se under Abel Cathrinesgade 33.

Bemærkning: Markant hjørnehus med lidt tung detaljering.

HELGOLANDSGADE 16
matr.nr. 705

Syvfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med kælder og tagetage. Skiferlagt københavnertag.

Underfacaden, med den profilerede kordongesims, står hvidmalet i kraftigt, kvaderfuget puds. Rundbuet hoveddør i midtfag og port til venstre. Overfacaden fremtræder i blank, rød mur med bred brystningsgesims med balustre på 2. sal og profileret sålbænksgesims i puds under 4. sals vinduer. 1. sals murpiller står i kraftigt, refendfuget puds og vinduerne har pudsede brystningsblændinger. Over 2. sals tre midterste fag »løbende hund«-frise i puds. Øverste etages vinduer skærer sig op i den brede, klassisk profilerede hovedgesims. Overalt grønmalede vinduer af

dannebrogstype under fladbuestik, i 3. fag fra yderfagene trefags. I tagetagen seks kviste.

Plantype: Hoved- og køkkentrappe står over for hinanden i midtfag. På hver etage to trerums lejligheder.

Erhvervsbygning i seks fag med tagetage, *baghus* i to etager med trappetårn til højre. Skiferlagt, ensidigt mansardtag. Stueetagen står pudset og gråmalet med dør i det tilbagetrukne yderfag til venstre. Den øvrige del af facaden står i blank, gul mur med afstribning i røde sten. I yderfag til venstre er ligeledes på 1. sal en dør, hvortil fører en trappe i jern. Forskelligartede grønmalede vinduer. I tagetagen fem vinduer.

Historie: Se under Abel Cathrinesgade 33.

Bemærkning: Tidstypisk facade med en vis arkitektonisk holdning trods manglende overensstemmelse mellem fagdeling i over- og underfacaden til venstre.

Viktoriagade 8.

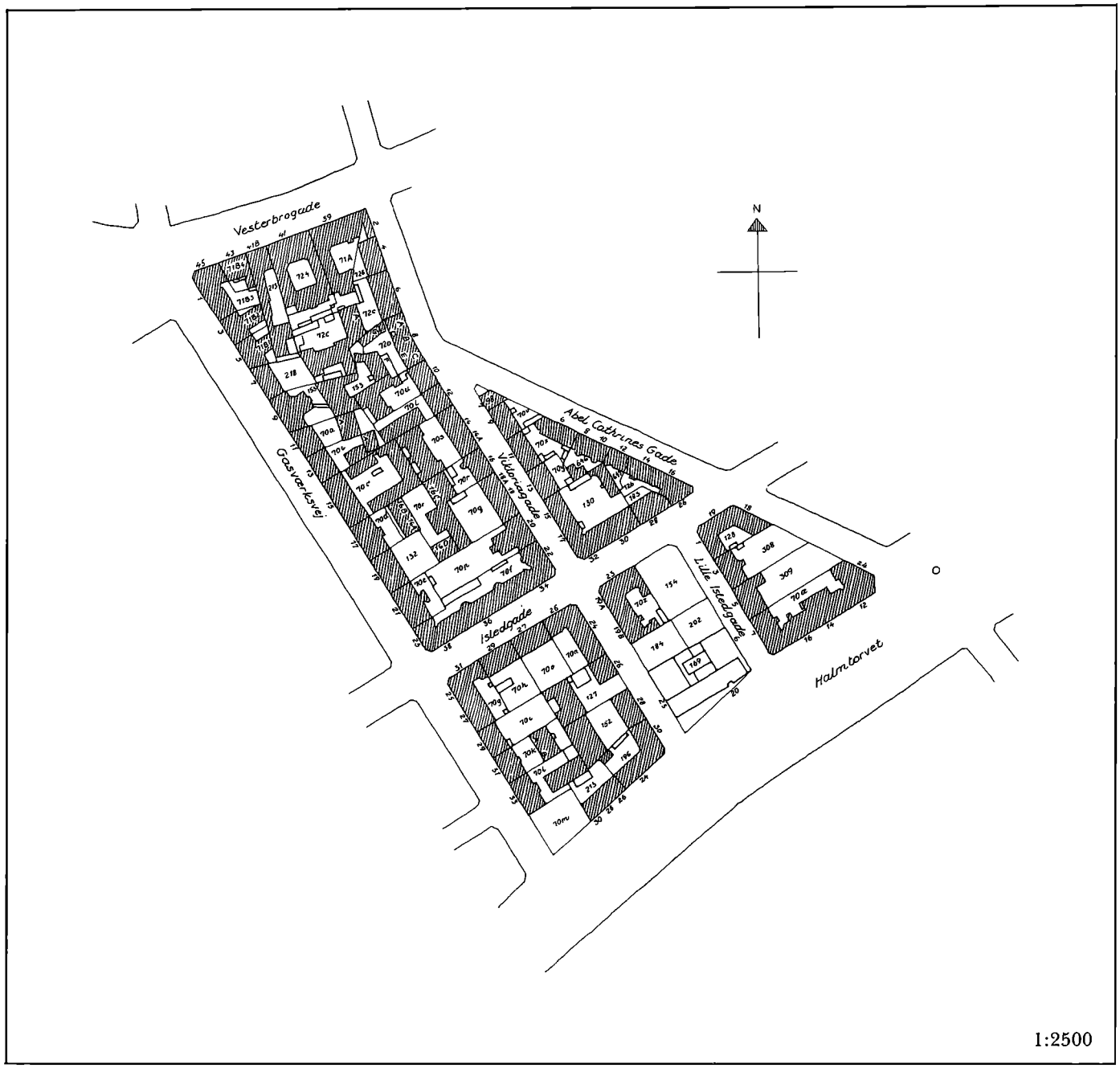
Vesterbrogade
Gasværksvej
Viktoriagade
Abel Cathrines Gade
Isledgade
Lille Isledgade
Halmtorvet
N
1:2500

Forhistorie og udparcellering

Et af de vigtigste led i Christian IV's planer til forbedring af Københavns forsvarsværker var anlægget af en ny ydre befæstningslinie, ført fra Sankt Jørgens Sø i en bue ned over magistratens gamle vænger til Kalvebod Strand og videre ind til møde med hovedvolden. En vold med bastioner blev opkastet, og den ydre voldgrav blev forsynet med vand fra Vodroffs-åen samt et udløb i denne fra sydenden af Sankt Jørgens Sø. Arbejdet på »det nye værk« eller »retrenchementet« blev fremskyndet fra 1640'rne ved truslen om en svenskekrig, men da man endelig ved Carl Gustavs belejring af København 1658-59 skulle have haft nytte af anlægget, blev resultatet lige modsat. Danskerne opgav området på forhånd, hvorimod den svenske belejringshær slog sig ned i ly af volden.

Efter denne fiasko fik retrenchementet lov at forfalde, og glacis'et vest for voldgraven genoptog sin tidligere rolle som græsningsvænge. Den gamle voldgrav, eller Rosenåen som den senere blev kaldt, passerede Vesterbro(gade) i åbent løb, hvorover passagen blev befordret af en træbro. Lige syd for Vesterbro ved den stejle skrænt ned til åen lå en lille fæsteejendom, malende omtalt som »det sorte hul«, eller blot »hullet«, hvor »marckmanden« eller »vangemanden« boede. På gamle kort ses et trefløjet bygningskompleks med en lille have mod vest. Poul Poulsen, der havde fæste på »hullet« fra 1736 drev gæstgiveri på ejendommen, og i en erindringsbog har man en drastisk beskrivelse af omgivelserne på hans tid. Selve gæstgiveriet var en lang enetages bygning, der lå så lavt, at tagskægget var under gadeniveau. Adgang til krostuen var over en stinkende rendesten og ned ad en stejl trætrappe. For at undgå ulykker på stedet lod magistraten i 1770 rækværket på sydsiden af broen over åen på Vesterbro forlænge mod vest hen langs denne farlige »precipice« eller »afgrund«.

I 1776 fik Peter Bjørn fæste på ejendommen og omdøbte den til det smukkere klingende Bjørnsdal. Foruden gæstgiveri fik Bjørn tilladelse til køb og salg af kvæg. Trommesalens kvægmarked kunne ikke længere alene klare efterspørgslen. Ejendommen, der i 1786-matriklen fik nr. 57 A, overgik i 1790 i fæste til Reinholdt Snidstrup. Skønt denne i 1800 meddelte, at hans vigtigste næringsvej var at holde pladser eller folde for de kreaturer, som her blev udbudt til salg, ansøgte han to år senere om et byggelån i den kongelige kasse. Han agtede nemlig at opføre en stor ny gæstgivergård »for rejsende, der ankommer til København, efter at portene er lukkede ...« I løbet af 1802 stod det nye hus

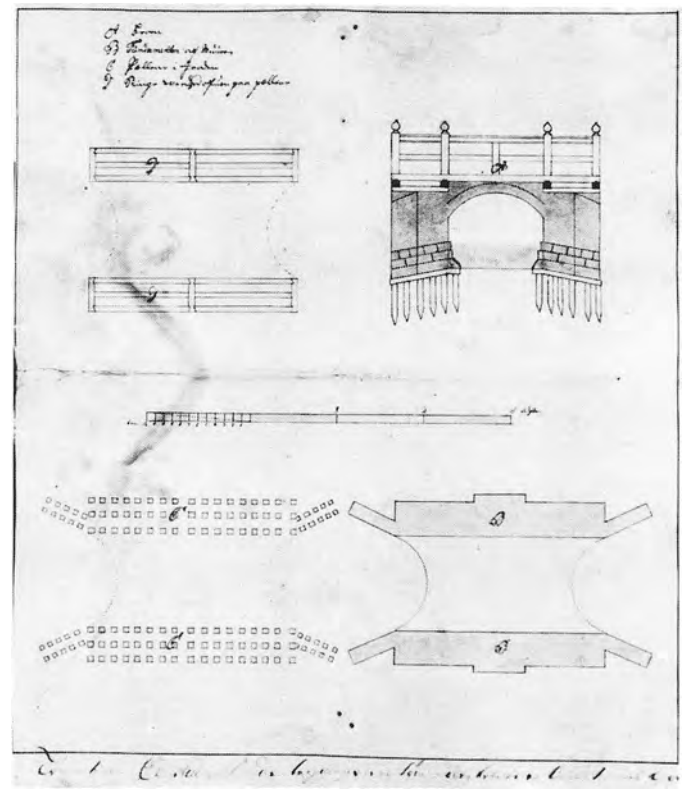

Tegning til bro på Vesterbrogade over Rosenåen. 1736.

færdigt, og stateligt og imposant har det været midt i de mere beskedne omgivelser. Grundmuret i to etager og med 19 fag lå det helt fremme i gadelinien. På taget var der blåglaserede tegl, og den pudsede facade fik smuk klassicistisk detaljering, med refendfugning i midt- og siderisalitterne. Omkring gårdspladsen, der åbnede sig mod åen, lå store udhuse med stald, lade og vognremise. Få år efter fik den nye gæstgivergård, der i 1806-matriklen fik nr. 71, imidlertid uventede gæster. Ved bombardementet af København i 1807 meldtes det, at Bjørnsdal var fyldt med englændere og hannoveranere, og det var netop herfra, at de første ildraketter blev skud ind over byen.

Bag Bjørnsdal oppe ved Vesterbro(gade) lå det store vænge, i 1806-matriklen nr. 70, der strakte sig helt ned til stranden mellem reberbanerne og Rosenåen, som stadig i siksak fulgte den gamle voldgrav.

Vænget tilhørte fra gammel tid magistraten, og plejede at blive overladt en af dens medlemmer som en del af hans løn. Dette påberåbte man sig, da Danske Kancelli i 1727 ville overlade fæstet på det store vænge til Christopher Berendtz, for at han her kunne udvide sin farveplantagevirksomhed. Desuden gjorde man kancelliet opmærksom på, at vænget, der blev kaldt

Bjørnsdal, Vesterbrogade 41-43, ca. 1885.

»Brandt-vænget«, var helt uegnet til plantage på grund af de årlige saltvandsoversvømmelser. Kancelliet svarede samme dag, at det var kongens vilje, og Berendtz fik sin fæstekontrakt på 20 år og gik igang med også her at plante de sjældne farveplanter, som han selv hentede i fremmede, eksotiske lande. Det var især til militærets uniformer, at disse røde, gule, blå, grønne og sorte farver skulle anvendes. Den dygtige Berendtz gik det godt, og i 1730 kunne han således købe sig en fin gård på Vesterbro, den senere ejendom »Eutin« (1806-matriklens nr. 76).

Bjørnsdal set fra gården. Ca. 1886.

Efter hans død i 1738 opstod der strid mellem den søstersøn han selv havde udnævnt som sin efterfølger og enkens nye mand. Plantagerne forfaldt og endelig i 1765 blev safran- og krapplantagen på Brandt-vænget taget fra den daværende bestyrer, Johan Daniel Engelmann og bortfæstet til postgården til almindelig græsning mod en årlig afgift på 100 rdl.

Blandt senere fæstere var fra 1775 brygger og rådmand Claus Baadh, hvis enke C. M. Schiøtt i 1806 som led i kommunens salg af udenbys jorder, købte vænget for 1260 rdl. Hun solgte dog straks ejendommen til Reinholdt Snidstrup, der i forvejen havde fæste på gæstgivergården Bjørnsdal.

I 1825 overtog Frederik Peter Schmidt både gæstgivergård og vænge, og på samme måde gik det i 1844, da gæstgiver Lars Hansen flyttede ind på Bjørnsdal.

Det blev imidlertid i dennes levetid, at de store forandringer i området blev påbegyndt.

I 1846 blev en bred strimmel eksproprieret fra nr. 70 til anlæg af jernbanen København-Roskilde, mens Lars Hansen samtidig afhændede hele arealet syd for jernbanen til Landmilitæretaten, der her indrettede skydebaner. Resten af vænget, nr. 70 A, samt Bjørnsdal dannede i årene efter demarkationslinjens tilbagerykning i 1852 basis for en storstilet udstykning, der desuden kom til at omfatte anlæg af flere nye gader samt regulering af Rosenåen.

Som første trin i den egentlige udparcellering solgte Lars Hansen i januar 1853 to store byggegrunde, nr. 70 A2 og 70 A3, ud mod den projekterede Gasværksvej til tømrer Jochum Jensen, der netop i disse år også købte grunde, og byggede etagehuse ude ved Vesterfælledvej-hjørnet.

Derefter kom handelshuset Larsen & Co., ved grosserne N. P. Larsen og M. M. Vallentin, stærkt ind i billedet. I 1854 købte de, foruden Jochum Jensens to parceller, såvel næsten hele vænget, 70 A4, som den vestlige krohave til Bjørnsdal, 71 B. Det eneste Lars Hansen naturligt nok beholdt, foruden fæstet på selve Bjørnsdal, var den sydlige krohave med udhusbygninger, 70 A1.

For nu at få en rimelig adgangsvej fra Vesterbro(gade) tilpasset deres udparcelleringsplan for det store område, gik Larsen & Co. i forhandling med kommunen. Stadsingeniøren ønskede samtidig en regulering af den berygtede Rosenå, der efterhånden fremstod som en stinkende kloak. Resultatet blev, at Larsen & Co. fik lov at anlægge Viktoriagade ned midt over arealet, mens kommunen rettede åløbet ud, således at det fra Vesterbrogade, hvor der allerede 1780 var blevet bygget en lukket S-formet kloak, blev ført i en lukket rende det første stykke af Viktoriagade, for derefter at knække og i lige, åbent løb fortsætte til jernbanedæmningen. Stadsingeniøren havde derved forudset den senere overdækning af kloakken til en ny gade, Abel Cathrines Gade, samt fornuftige udparcelleringsmuligheder øst for denne. Arbejdet blev påbegyndt i 1856.

Ved anlægget af Viktoriagade og reguleringen af det gamle siksak åløb måtte Larsen & Co. afgive en del jord, men samtidig opstod dels indvundne arealer dels arealer, som nu lå afskårne fra deres stamparcel, nr. 72, øst for Rosenåen. Larsen & Co. fik for billig penge lov at købe disse tilkomne arealer, som så kunne indgå i udparcelleringen.

Alligevel afspejler visse matrikelskel endnu i dag,

Vesterbrogade/Viktoriagade 2. Ca. 1905.

hvor Christian IV's gamle voldgrav, alias Rosenåen, har ligget: tydeligst det skrå skel mellem Vesterbrogade 39 og Viktoriagade 2-4, men også det knækkede bagskel mellem Viktoriagade 8 og Gasværksvej 9, samt sideskellet mellem Istedgade 28 og 30.

Af andre gadeanlæg på Larsen & Co.'s jorder var en 10 alen bred strimmel, til Gasværksvej, til dels identisk med den gamle adgangsvej til Brandtvænget, samt Istedgade, først udstukket 20 alen bred og senere etapevis udvidet til 25 alen. Desuden Lille Istedgade samt en smal vej mod syd langs jernbanedæmningen.

Istedgade/Lille Istedgade. Ca. 1920.

Selve udparcelleringen og den påfølgende bebyggelse skete i hastigt tempo i årene efter 1856. Man begyndte langs Gasværksvej, Istedgade og Viktoriagade og sluttede mod sydøst. Først i 1880'erne blev den åbne kloak overdækket og Abel Cathrinesgade anlagt, med deraf følgende forhusbebyggelse mod gaden.

Et påfaldende træk ved bebyggelsen omkring dette afsnit af Istedgade er den udbredte filantropiske virk-

Istedgade 23/Viktoriagade 19, »J. W. Heyman og hustrus stiftelse for officersenker«. Ca. 1892.

somhed. Inden for et ganske lille område lå, foruden børneasylet på hjørnet af Lille Istedgade, hele fem stiftelser, bl.a. Skipperstiftelsen, Skomagersvendenes Stiftelse og Heymans Stiftelse for officersenker. Den store tidlige udstykning så tæt ved byens centrum har utvivlsomt været tillokkende, og man kan forestille sig, at det ene anlæg har inspireret det næste.

Skønt Larsen & Co. fra begyndelsen havde en særdeles regulær udstykningsplan for deres areal, har senere ændringer med mange frasalg/tilkøb samt de vanskelige matrikelforhold omkring Rosenåens regulering og selve Bjørnsdals nybebyggelse skabt det kaotiske skelsystem, der ses i dag.

Imidlertid repræsenterer området et typisk bebyggelsesmønster fra den tidlige fase i brokvarterernes udbygning. Især i den store karré mod Vesterbrogade er den oprindelige forhusbebyggelse usædvanligt velbevaret, idet kun Vesterbrogade 39-41, der erstattede det gamle Bjørnsdal omkring 1890, repræsenterer en senere epoke. Samtlige 22 andre forhuse i karreen er opført mellem 1853 og 1872, med kraftig overvægt på tiåret 1856-66. Lejlighedstyperne afslører mange ganske store lejligheder, især i de ældste huse, mens stiftelserne, ifølge deres formål, rummede ganske små et- eller torums lejligheder.

VESTERBROGADE 39
matr.nr. 71 A

Ottefags erhvervsejendom, *forhus* i fem etager med sidefløj til højre og tværhus. Skiferlagt københavnertag.

Under kraftig, profileret gesims med tandsnit over 1. sal, fremtræder 1. sals tre midterste murpiller i refendfuget puds, de øvrige står glatpudsede med rammefelter. Nyere, helrudede vinduer, brunmalede, indfattet af dværgpilastre. I stueetagen nyere butiksindretning og ensartet facadebeklædning. Port i 4. fag fra højre. Overfacaden står i blank, gul mur med klassiske detaljer i puds. I yderfag til venstre konsolbåren karnap over tre etager afsluttet med pavillontag. Heri okseøje under segmentbue. Overalt vinduesindfatninger med dværgpilastre under konsolbårne fordakninger, fagene til højre for karnap samt yderfag til højre samlet parvis. Profileret sålbænksgesims under øverste etages vinduer. På 2. sal balustersmykkede brystningsfelter, på 3. sal rammeprofilerede. Brunmalede vinduer af dannebrogstype, i karnap nyere helrudede. Bred, pudset og kraftigt profileret, klassisk hovedgesims med konsoller.

Den bageste del af bygningen er nedrevet til 1. sals højde. »Facaden« står kraftigt refendfuget og gulmalet med »hoveddør« i 1. fag fra smigfag i profileret indfatning med volutbåren fordakning. Reminiscenser af murpiller og vinduesåbninger, enkelte med sålbænke.

Plantype: Hoved- og køkkentrappe placeret mod gården.

Historie: Gæstgiver Lars Hansen, der siden 1844 havde fæste på den store, gamle gæstgivergård Bjørnsdal, købte 1853 ejendommen af kom-

Vesterbrogade 39-41.

munen. Allerede året efter fraseparerede og solgte han krohaven mod vest som matr.nr. 71 B. Ved reguleringen af Rosenåen i disse år blev dens løb i ejendommens østskel nedlagt og flyttet til en lukket kloak under den nyanlagte Viktoriagade. Efter Hansens død fortsatte enkemadam A. S. Hansen som ejer. Hun boede selv på 1. sal i den gamle gård, der stadig blev drevet som hotel. I stueetagen var der indrettet mange butikker og på loftet blev der etableret et af de mange nymodens fotografiske ateliérer. På det areal, der var opstået øst for Bjørnsdals østgavl efter Rosenåens flytning, hvor der før havde været den frygtelige »afgrund«, lod enkemadammen i 1868 opføre en enetages bygning, hvor hørkræmmer Granzow i mange år havde sin butik (bygn.att. 18.02.1868). I 1871 blev en smal grund vest for bygningskomplekset frasepareret som matr.nr. 215 (se Vesterbrogade 41 B). Den fik sin mærkelige kileform på grund af de eksisterende staldbygninger på stamparcellen. I 1882 blev grunden slået sammen med den sidste rest af matr.nr. 70 A1, den gamle have i vænget mod syd. Først i 1890 skulle det maleriske historiske anlæg forsvinde til fordel for nybyggeri. Storentreprenøren, murermester Chr. Jacobsen købte 1889 ejendommen, samt Viktoriagade 6. Efter at have ladet alle de gamle bygninger nedrive ændrede han matrikelskellene, således at bagarealerne midt i karreen gik til Viktoriagade 6 (matr.nr. 72 c) og den kileformede nabogrund, Vesterbrogade 41 B, blev forøget til regulær, rektangulær form. Selve stamparcellen blev i 1890 opdelt i to, 71 A og 724. Disse grunde lod Jacobsen så bebygge ved arkitekt Vilh. Friederichsen med det store sammenhængende kompleks, der i dag danner Vesterbrogade 39-41 (bygn.att. 17.06.1891).

Bemærkning: Tidstypisk og solid facade med urolig inddeling. Trods udbredt anvendelse af samme detaljering som sin nabo, nr. 41 fremstår facaderne ikke som en harmonisk helhed.

VESTERBROGADE 41
matr.nr. 724

Syvfags beboelses- og erhvervsejendom, *forhus* af firefløjet anlæg i fem etager. Skiferlagt københavnertag.

Under den pudsede, kraftigt profilerede gesims med tandsnit fremtræder 1. sal dels i grålmalet refendfuget puds dels pudset. De brunmalede vinduer er nyere, helrudede indfattet med pilastre, til højre med joniske kapitæler. I stueetagen nyere butiksindretning, skiltning og forskelligartet facadebeklædning. I midtfag port. Overfacaden står i blank, gul mur med karnap i midtfag og klassiske detaljer i puds. Overalt vinduesindfatninger med dværgpilastre under konsolbårne fordakninger, i yderfagene samlet parvis. Profileret sålbænksgesims under øverste etages vinduer. På 2. sal balustersmykkede brystningsfelter, på 3. sal rammeprofilerede. Brunmalede vinduer, på 2. og 3. sal af dannebrogstype, på 4. sal med halvcirkulære overrammer. Karnappens vinduer er nyere, helrudede. Bred, pudset og kraftigt profileret, klassisk hovedgesims med konsoller.

Plantype: Hovedtrappe over port mod gården og køkkentrappe bagest i højre sidebygning. På hver etage en syvrums lejlighed med bad.

Historie: Se Vesterbrogade 39.

Bemærkning: Se Vesterbrogade 39.

VESTERBROGADE 41 B
matr.nr. 215

Firefags erhvervsejendom, *forhus* med sidefløj til højre, i fem etager med tagetage. Skiferlagt københavnertag.

Underfacaden har nyere butiksindretning med kraftig skiltning. Til venstre gennemgang til trappe. Overfacaden står hvidmalet direkte på stenene med sålbænksgesims og spinkel æggestav under øverste etages vinduer. 1., 2. og 3. sal har arkademotiv med rundbuestik og sammenhængende arkivolter. Omkring de to midterste fag pilastre. Vinduerne, der sidder i pudset fals, er sammenbundet med fælles sålbænke med spinkel æggestav. Øverste etages vinduer, med dværgpilastre, står under lige stik. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype, på 1. sal dog helrudede. Enkel, muret hovedgesims med spinkel æggestav. I tagetagen to trefags kviste.

Plantype: Hovedtrappen til venstre mod gården. Køkkentrappe bagest i sidefløj til højre.

Femfags *baghus* til erhverv med sidefløj til højre. Bygningen, der står i blank, gul mur, har tre etager med skiferlagt mansardtag. Stueetagen har hoveddør i midtfag og på hver side af denne to store, helrudede vinduer. Til venstre to-fløjet dør i portgennemgang. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. Til højre fremtrukket trappetårn. Gårdspladsen er brolagt med trædesten fra forhusets port til gennemgangen i baghus.

Historie: For forhistorien se Vesterbrogade 39. Grunden blev af enkemadam Hansen, Bjørnsdal, solgt til blikkenslagermester Ludvig Mariboe i 1871, der lod forhuset med sin lange sidefløj i vestskel opføre (bygn.att. 28.10.1871).

Senere, da grunden i 1890 var blevet forøget med et stort stykke, hvor før Bjørnsdal-staldene havde ligget, lod Mariboe en treetages værkstedsbagbygning opføre ved arkitekt Vilh. Friederichsen (bygn.att. 01.11.1890).

Bemærkning: Vellykket blankmursfacade med konsekvent anvendelse af arkademotivet. Uheldigt placeret skiltning hen over 2. sals arkivolter.

VESTERBROGADE 43
matr.nr. 71 B4

Seksfags beboelsesejendom, *forhus* i fire etager med tagetage. Skiferlagt heltag.

Under den pudsede, profilerede kordongesims har facaden nyere, ensartet butiksindretning med kraftig skiltning og herover beklædning med marmorplader. I yderfag til højre hoveddør. Overfacaden fremtræder i kvaderfuget puds med smal, profileret gesims under 1. sals vinduer og kraftigere, profileret sålbænksgesims under 3. sals vinduer. Grønmalede vinduer af dannebrogstype i karnisprofilerede indfatninger; på 1. og 2. sal har yderfagenes vinduer desuden henholdsvis volutbårne trekant- og lige fordakninger. Over 1. sals fire midterste vinduer ornamentbånd med putti og fabeldyr i relief, mens 2. sals har palmetmotiver og klassiske hoveder. Profileret hovedgesims med tandsnit. I tagetagen fire tilbagetrukne kviste.

Plantype: Hovedtrappe til højre mod gården. På hver etage en seksrums lejlighed. Køkkentrappe bagest til venstre mod gården i mindre sidebygning.

Historie: Fra den gamle Bjørnsdal-stamparcel, matr.nr. 71 solgte gæstgiver Lars Hansen i 1854 den gamle krohave mod vest til handelsfirmaet Larsen & Co., som matr.nr. 71 B. Grunden blev kort efter videresolgt til urtekræmmer, premierløjtnant Andreas Ferdinand Jørgensen, der boede Frederiksberg Allé 8 B. Jørgensen påbegyndte bebyggelsen af 71 B med forhuset, Vesterbrogade 43 og hjørnehuset Vesterbrogade 45/Gasværksvej 1. De to ejendomme blev selvstændigt udmatrikuleret som henholdsvis 71 B4 og 71 B3 samme dag som bygningsattesterne forelå (bygn. att. 14.04.1857). Han fuldførte bebyggelsen med tvillinghusene Gasværksvej 3 og 5, der udmatrikuleredes som henholdsvis 71 B2 og 71 B1, med bygningsattester 22.10.1858. Jørgensen, der steg i graderne til kaptajn, flyttede selv ind i den store 3. sals-lejlighed i nr. 43. Allerede i 1860 blev der indrettet fotografisk atelier i tagetagen på nr. 43 med et stort tagvindue, og i 1863 bredte fotografen sig ind til naboloftet i nr. 45 med forbin-

delsesdør af jern i den fælles brandgavl og et nyt stort tagvindue af jern i nr. 45. Dette bliver i 1886 erstattet af det nuværende »vertikale atteliervindue«.

Bemærkning: Nydelig og velproportioneret, senklassicistisk pudsfacade med karakteristisk stukornamentik. Helheden svækkes ved blændingen af den oprindelige stueetage.

VESTERBROGADE 45/
GASVÆRKSVEJ 1
matr.nr. 71 B3

Beboelsesejendom i fire etager med kælder og tagetage, *hjørnehus* med fem fag mod Vesterbrogade, et smigfag og 10 fag mod Gasværksvej. Skiferlagt heltag. Hele facaden fremtræder pudset med butiksindretning i stueetagen og i den høje kælder. Hoveddøre i 4. fag fra venstre mod Vesterbrogade og 1. fag fra højre mod Gasværksvej. Den sidstnævnte med kannelerede søjler og kraftig fordakning. I yderfag til højre port. Overfacaden har refendfugede, etfags risalitter i yderfagene og omkring

smigfaget, og er vandret opdelt med smalt gesimsbånd under 1. sals vinduer og kraftig, profileret sålbænksgesims under 3. sal. Overalt brunmalede vinduer af dannebrogstype i karnisprofilerede indfatninger, på 1. og 2. sal i smigfag og risalitter desuden med fordakninger. Mellem risalitterne har 2. sals vinduer profileret sålbænksgesims med tandsnit. Profileret hovedgesims med tandsnit. I tagetagen ni kviste, hvoraf en, der spænder over tre vinduesfag, mod Vesterbrogade.

Plantype: En hovedtrappe mod Gasværksvej og en køkkentrappe mod gården. På hver etage to femrums lejligheder.

Historie: Se Vesterbrogade 43.

Bemærkning: Velproportioneret, senklassicistisk pudsfacade med god detaljering, hvor især det pompøse hoveddørsparti mod Gasværksvej må fremhæves.

GASVÆRKSVEJ 3
matr.nr. 71 B2

Gasværksvej 3-5.

Seksfags beboelsesejendom, T-form, *forhus* i fem etager med tagetage. Skiferlagt heltag.

Under den pudsede, profilerede kordongesims fremstår facaden med nyere butiksindretning. I tredje fag fra højre hoveddør. Overfacaden står i refendfuget puds med sålbænksgesimser på alle etager, bredere under 4. sals vinduer. Gråmalede, karnisprofilerede, fladbueindfatninger om de hvidmalede vinduer af dannebrogstype. På 1. og 2. sal dog nyere, helrudede vinduer. Pudset, profileret hovedgesims med tandsnit. I tagetagen fire kviste.

Plantype: På hver etage to firerums lejligheder med bad.

Historie: Se Vesterbrogade 43.

Bemærkning: Smuk, senklassicistisk pudsfacade med klar, vandret opdeling, der ville vinde ved at få dannebrogsvinduer på 1. og 2. sal samt reduceret skiltning i stueetagen.

GASVÆRKSVEJ 5
matr.nr. 71 B1

Se Gasværksvej 3. Dog hoveddør placeret i 3. fag fra venstre.

Plantype: Se Gasværksvej 3.

Historie: Se Vesterbrogade 43.

Bemærkning: Se Gasværksvej 3.

GASVÆRKSVEJ 7
matr.nr. 218

Ottefags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Hele facaden fremtræder pudset og lys brun malet med hoveddør under fladbue i midten. Nyere, helrudede vinduer, i yderfagene tofags. Overfacaden har i yderfagene franske altaner, der på 4. sal overskærer den kraftige, profilerede gesims. Brunmalede, helrudede vinduer under fladbuer med lavtsiddende sålbænke på 2. og 3. sal. Profileret hovedgesims med sparrenkopper. I tagetagen fire kviste.

Plantype: Hovedtrappen er placeret mod gården med adgang fra porten. På hver etage to, torums lejligheder.

Historie: Madam A. S. Hansen enke efter gæstgiveren på Bjørnsdal, solgte denne grund, der var blevet selvstændigt udmatrikuleret i 1871, og bestod af den gamle 70 A1 fra 1855 samt en lille strimmel fra 71 A. Køberen af den ubebyggede grund, tømrermester Hans Petersen, opførte forhuset med butiksindretning samt et baghus i tre etager med lejligheder og værksteder, (bygn.att. 24.01.1872). Straks efter opførelsen blev ejendommen solgt til detailhandler Ludvig Abrahams. Baghuset blev revet ned i 1982.

Bemærkning: Den ellers velproportionerede facade har ved den nyere ombygning mistet sit oprindelige præg, bl.a. ved isætning af franske altaner i de yderste fag.

GASVÆRKSVEJ 9
matr.nr. 153

Syvfags beboelsesejendom, T-form, *forhus* i fem etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Under den pudsede, profilerede gesims mellem 1. og 2. sal har facaden beklædning med stiftmosaik. I stueetagen nyere butiksindretning. I midtfag hoveddør og til højre port. 1. sal har helrudede vinduer med lille oplukkelig overramme. Overfacaden står hvidmalet direkte på stenene med pudset, profileret sålbænksgesims under 4. sals vinduer. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik, i yderfagene trefags. Profileret hovedgesims med sparrenkopper. I tagetagen fire kviste.

Plantype: Hovedtrappe mod gaden, køkkentrappe bagest i midtfløjen mod gården. På hver etage to firerums lejligheder.

Femfags *mellemhus* med lav sidebygning til venstre, til erhverv i tre etager. Skiferlagt heltag, heri en kvist i midtfag. Underfacaden står blåmalet med vinduer, døre og porte i mørkere blå tone. Til højre kældernedgang. Bred port i 2. fag fra højre. Overfacaden er i blank, gul mur med brunmalede, seksrammede, sprossede vinduer under fladbuestik. Muret hovedgesims med bloktandsnit.

Syvfags vinkel*baghus* til erhverv i tre etager med tagetage. Skiferlagt københavnertag, heri fem tagvinduer. Facaden står i blank, gul mur med grønmalede, trefags dannebrogsvinduer i overfacaden og sprossede støbejernsvinduer og døre i stueetagen. I 2. fag fra højre hejsekvist med vareelevator.

Historie: Efter frasalg af det meste af det store gamle vænge matr.nr. 70 A i 1853-54, havde gæstgiver Lars Hansen, Bjørnsdal, selv beholdt en stor parcel, 70 A1, svarende til størstedelen af den gamle have syd for gæstgivergården, som afgrænsedes mod syd af en grøft med udløb i Rosenåen. I 1867 blev der fra 70 A1 separeret denne ubebyggede parcel, nr. 153, af reel form, ca. 58 alen dyb. Køber var snedkermester L. P. Thrane, der straks lod forhuset opføre, (bygn.att. 02.07.1868). Få år efter blev ejendommen solgt til bogbindermester Hans Peter Clausen. I 1874 blev der fra 70 A1 til denne ejendom henlagt et grundstykke mod øst på 710 kvadratalen, hvis uregelmæssige form skyldtes skellet ved Rosenåens skarpe »knæk« samt de eksisterende bagbygninger i Bjørnsdal-komplekset. Grundens bagareal henlå i mange år som have med et lille lysthus. Først i 1884 lod ejeren, skolebestyrer cand.mag. N. S. Sødring en treetages skolebygning opføre som mellemhus ved arkitekt Cl. Aug. Wiinholz (bygn.att. 29.10.1884), og i 1896 fik skolen ved arkitekt H. G. Schrøder en enetages tilbygning mod øst med gymnastiksal og garderober. I 1914 lod enkefru Sødring ved arkitekt Carl Jørgensen en treetages værkstedbygning med mansard opføre bagest på grunden op mod det uregelmæssige skel fra Rosenåen.

Bemærkning: Stilfærdig forhusfacade af god virkning i helheden.

GASVÆRKSVEJ 11
matr.nr. 70 a

Syvfags beboelsesejendom, *forhus* i fire etager med kælder og tagetage. Skiferlagt heltag.

Facaden fremtræder glatpudset og brunmalet med lodret brædde-beklædning omkring den høje kælders helrudede vinduer. Den høje stueetages vinduer har tilbagetrukne brystningspartier. Til højre port med glatpudset rammeindfatning og paneleret portoverligger med overvindue. Under 1. og 4. sals vinduer profilerede gesimser. I stueetagen til venstre samt i yderfagene på 1. og 2. sal står vinduerne parvis sammenbundne med fælles glatpudsede rammeindfatninger. Grønmalede vinduer af dannebrogstype, på 4. sal under fladbuer. Profileret hovedgesims. I tagetagen fire kviste.

Plantype: Hovedtrappen placeret mod gården til venstre for portgennemgangen og med adgang fra denne. På hver etage en femrums lejlighed. Køkkentrappe til venstre mod gården.

Femfags *baghus* til erhverv og beboelse i tre etager med tagetage. Skiferlagt heltag, heri to trefags kviste. Underfacaden fremtræder blåmalet med vinduer af dannebrogstype under fladbuestik og til højre hoveddør. Dør og vinduer malet i mørkere blå tone. Overfacaden står i blank, gul mur med brunmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik.

Plantype: Hoved- og køkkentrappe står over for hinanden i yderfag til højre. På hver etage en firerums lejlighed.

Historie: For forhistorien, se under Gasværksvej 15. Da handelshuset Larsen & Co. i 1855 købte den ubebyggede grund 70 A2, lod de den opdele i to parceller. Den nordlige parcel 70 A2A (nuværende 70 a) indgik nu i firmaets øvrige store udstykningsplan for det gamle Bjørnsdal-vænge. Man tillagde først grunden den 12 alen brede vej mod nord, hvorefter de østligste arealer blev afgivet til de nye parceller mod Viktoriagade. Den resterende grund mod Gasværksvej fik samme dybde som nabogrunden mod syd. Snedkermester Thrane, der havde købt både 70 A2A og 70 A2B (nuværende 70 b), bebyggede først den sydlige parcel, og lod derefter forhuset på Gasværksvej 11 opføre (bygn.att. 21.10.1858). Gadefacaden har sandsynligvis oprindelig stået med kvaderfugning, volutbårne fordakninger og friseudsmykket kordongesims. I 1883 lod bogbindermester A. J. Tietz det treetages beboelsesbaghus opføre, (bygn.att. 10.05.1883).

Bemærkning: En facade, der med sin delvis nyere detaljering alligevel har bevaret sin oprindelige klare disposition.

GASVÆRKSVEJ 13
matr.nr. 70 b

Ottefags beboelsesejendom, *forhus* i fire etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Under kordongesimsen står facaden med klinkebeklædning og nyere butiksindretning. Til venstre port og i 4. fag fra venstre hoveddør. Den pudsede overfacade har smal, profileret sålbænksgesims under 3. sals vinduer og overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuer, i yderfagene trefags. Profileret hovedgesims. I tagetagen fire, trefags kviste.

Plantype: Hovedtrappen er placeret midt i bygningen mod gården og betjener to, trerums lejligheder på hver etage.

Firefags *sidehus* i to etager med skiferlagt københavnertag. Facaden står i blank, gul mur. Stueetagen har grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. I yderfag til højre gråmalet dør. I den nyere overfacade tre helrudede sortmalede vinduer.

Femfags *baghus* i fire etager med teglhængt heltag. I stueetagen lilla malet hoveddør i midtfag. Facaden er pudset og har grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuer. De to bygninger er sammenbygget med en lille enetages bygning.

Historie: For forhistorien se under Gasværksvej 15.

Da handelshuset Larsen & Co. i 1855 købte den ubebyggede grund 70 A2, lod de den opdele i to parceller, den nordlige 70 A2A (nuværende 70 a) og 70 A2B (nuværende 70 b). Begge grunde blev købt af snedkermester Thrane, der straks påbegyndte opførelsen af såvel for- som baghus på den sydlige grund, (bygn.att. 26.11.1856 og 27.11.1856). Efter opførelsen solgte Thrane ejendommen til lysestøber N. J. Knudsen. I 1891 lod grosserer V. Nielsen ved arkitekt William Friberg en enetages kontor- og lagerbygning opføre som sidehus til højre (bygn.att. 26.11.1891). Denne forhøjet med en etage (16.05.1969).

Bemærkning: Smukt eksempel på en veldisponeret og nøgtern senklassicistisk facade med spinkel profilering.

GASVÆRKSVEJ 15
matr.nr. 70 c

Tolvfags beboelsesejendom, *forhus* i fire etager med kælder og tagetage. Teglhængt heltag.

Facaden fremtræder pudset og lys gråmalet med blåmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuer i aftrappet, gråmalet fals. I siderisalitterne trefags vinduer. Port i midten. På hver side af denne har den høje kælder butiksindretning, til højre grønmalet. Kraftig profileret sålbænksgesims med skifer og profileret hovedgesims. I tagetagen seks trefags kviste.

Plantype: En hovedtrappe og to køkkentrapper mod gården. På hver etage to femrums lejligheder.

Syvfags *sidehus* til venstre i to etager med teglhængt heltag. Facaden står pudset med rester af hvid bemaling. I stueetagen dør i midtfag, på 1. sal dør i 2. fag fra venstre. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuer.

Tifags *sidehus,* der til venstre er sammenbygget med baghuset. Bygningen er i to etager med ensidigt mansardtag lagt med pap, heri nyere buede ovenlysvinduer. Facaden står pudset med rester af orangegul bemaling. Grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuer. Underfacaden har til venstre grønmalet port. I 2. fag fra højre gråmalet dør i pudset indfatning med enkel profil. Til venstre for denne og ude af fagdeling, gråmalet dør.

11fags *baghus* til erhverv i tre etager med ensidigt skiferlagt mansardtag, heri nyere ovenlysvinduer. Facaden står i blank, rød mur med fremtrukket hejsekvist med vareelevator i midtfag. Grønmalede døre, porte og dannebrogsvinduer under fladbuestik.

Historie: Som første led i udstykningen af det store gamle vænge, 70 A, lod gæstgiver Lars Hansen, Bjørnsdal i 1853 to, ca. 120 alen dybe, byggegrunde ud mod den planlagte Gasværksvej fraseparere som 70 A2 og 70 A3, samtidig med at han lod en 12 alen bred vej udstikke mellem denne udstykning og den sydlige krohave, som han beholdt. Grundene blev købt af tømrer Jochum Jensen, der straks lod et forhus opføre på den sydlige parcel, 70 A3, nuværende Gasværksvej 15. Huset, med mindre toetages sidebygninger, lå som det første etagehus i hele området færdigt ved årsskiftet 1853-54, mens resten af arealet henlå som have. I 1855 solgte Jensen begge grunde til handelshuset Larsen & Co., der i øvrigt nu stod for udparcelleringen af næsten hele Bjørnsdal-vænget. Man fraseparerede derpå den bageste del af haven, mens forhus med have fik betegnelsen 70 A3A. Denne ejendom blev året efter af Larsen & Co. solgt til knapmagermester J. J. Schmidt. I 1865-66 blev det ene sidehus, til venstre, erstattet af et nyt grundmuret i to etager med beboelse på 1. sal, (bygn.att. 25.10.1866). I begyndelsen af 1870'erne drev vognmand Gram forretning fra ejendommen og udvidede den eksisterende staldbygning, til højre, helt ned til bagskel. I 1883 lod particulier C. A. Merkel og fabrikant, farver J. D. Draminsky den treetages bagbygning opføre ved arkitekt Th. Sørensen. Der blev indrettet stald, sæbefabrik på 1. sal og tobaksfabrik på 2. sal, (bygn.att. 27.10.1884). I 1886 indrettede Draminsky en lille vagtstue med køkken i den ene sidebygning »til brug for gendarmerikorpset«.

Bemærkning: Velproportioneret facade, hvor det forholdsvis store glasareal og de mørkere vinduesfalse giver indtryk af lethed.

GASVÆRKSVEJ 17
matr.nr. 70 d

Syvfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Under den grønmalede pudsede og profilerede kordongesims står facaden gulmalet i refendfuget puds med nyere butiksindretning og helrudede vinduer. I midtfag hoveddør og i yderfag til højre kældernedgang, herover trefags vinduer. Overfacaden fremtræder lys gulmalet direkte på stenene med grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik i aftrappet fals. I yderfagene trefags. Under 4. sals vinduer profileret sålbænksgesims med savsnitsfrise. Profileret hovedgesims med murede konsoller over murpiller. I tagetagen fem nyere kviste, hvoraf den i midten med helrudet vindue.

Plantype: Hovedtrappe mod gaden, køkkentrappe i udskud mod gården. På hver etage to firerums lejligheder.

Historie: Ved handelshuset Larsen & Co's udstykning af Bjørnsdal-vænget i 1856 købte tømrermester Christian Rothe bl.a. parcellen 70 A4C, 30 × 60 alen. Han opførte straks forhuset, der stod færdigt i sommeren 1857. Den forreste bebyggede del af grunden blev derpå selvstændigt udmatrikuleret som 70 A4 C1, mens den bageste del, 70 A4C2, senere blev lagt til Rothes grund, Viktoriagade 13, (se denne). På den bageste parcel lod Rothe opføre en toetages værkstedsbygning i hele grundens bredde (bygn.att. 23.09.1858).

Bemærkning: Tidstypisk og enkel facade af god virkning i helheden.

GASVÆRKSVEJ 19
matr.nr. 132

Nifags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Under den pudsede, profilerede kordongesims står facaden i refendfuget puds med nyere butiksindretning. I midten port og i yderfag til venstre kældernedgang. Overfacaden fremtræder rødmalet direkte på stenene med grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. Under 4. sals vinduer profileret sålbænksgesims i puds. Pudset, profileret hovedgesims med sparrenkopper. I tagetagen seks kviste, hvoraf de fire midterste er trefags.

Plantype: To hovedtrapper mod gården betjener på hver etage tre trerums lejligheder.

Historie: Ved Larsen og Co's udstykning af Bjørnsdal-vænget i 1856, købte tømrermester Rothe bl.a. parcellen 70 A4D. Grunden henlå i flere år ubebygget, men i 1866 blev den forreste del mod Gasværksvej selvstændigt matrikuleret som nr. 132, og bebygget af Rothe med såvel forsom baghus, begge i fem etager med jordkælder, (bygn.att. 11.06.1866). Ejendommen forblev i familien Rothes eje indtil 1898. Baghuset blev revet ned 1978.

Bemærkning: Enkel facade med arkitektonisk markering.

GASVÆRKSVEJ 21
matr.nr. 70 e

Syvfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Underfacaden har nyere butiksindretning, til højre café. I midtfag nyere hoveddør i profileret indfatning med volutbåren fordakning. Overfacaden står rødmalet direkte på stenene med grønmalede vinduer af dannebrogstype under lige stik i tilbagetrukken fals. I siderisalitterne trefags vinduer. På 1. sal brystningsgesims med ornamenterede felter, til venstre delvis ødelagt af underfacadens skiltning. Under 4. sals vinduer pudset, profileret sålbænksgesims mellem siderisalitterne. Profileret hovedgesims i puds med konsoller. I tagetagen fem trefags kviste.

Plantype: En hovedtrappe mod gaden. I mindre udskud mod gården køkkentrappe. På hver etage to firerums lejligheder.

Historie: En del af parcellerne ved Larsen og Co's udstykning 1856 ff. af Bjørnsdal-vænget 70 A4B, blev købt af grosserer Julius Petersen, der selv videresolgte parcellerne. Parcellen 70 A4E var oprindelig 60 alen dyb da den i 1856 blev købt af tømrermester Fr. Thymann, men allerede året efter, da Thymann har ladet forhuset opføre (bygn.att. 16.10.1857), blev de bageste 30 alen frasepareret og lagt til Viktoriagadegrunden 70 A4V (nuværende 70p). Familien Thymann står som ejer af ejendommen i et halvt århundrede, først enkefru Thymann og senere godsejer G. A. E. Thymann og frøken M. C. Thymann.

Bemærkning: Tidstypisk facade med enkel og klar opdeling.

GASVÆRKSVEJ 23
ISTEDGADE 34-38
VIKTORIAGADE 22
matr.nr. 70 f

Fireetages *beboelsesejendom* med kælder og tagetage. Skiferlagt heltag. Bygningen står med fem fag mod Gasværksvej, et smigfag, 25 fag mod Istedgade, et smigfag og syv fag mod Viktoriagade.

Facaden står i blank gul mur med vandret afstribning i røde sten. Pudset kordongesims og sålbænksgesims under 3. sals vinduer. Underfacaden har varierende butiksindretning og skiltning. Hoveddøre i midtfag mod Gasværksvej og Viktoriagade. Den sidste med port til højre. Tre hoveddøre mod Istedgade. Døre mod Gasværksvej, Viktoriagade og til højre mod Istedgade har pudsede, profilerede indfatninger og trekantfordakninger. Facadepartiet mod Istedgade har etfags risalitter i 1., 6., 13., 20. og 25. fag fra venstre afsluttet med trekantfrontoner i puds. Desuden etfags siderisalitter i facadeafsnittene mod Gasværksvej og Viktoriagade. Overalt brunmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik, dels tofags dels trefags. Profileret hovedgesims i puds. I tagetagen 28 kviste, hvoraf en i hvert smigfag.

Plantype: Fem hovedtrapper mod gaden. Seks køkkentrapper mod gården, hvoraf tre i tårne. På hver etage ni torums ensidige lejligheder, fire torums, en firerums lejlighed og en femrums.

Viktoriagade 17/Istedgade 32.

Historie: Københavns Skipperlaug, der ønskede at opføre en stor stiftelse, købte i 1857 to parceller, 70 A4F og 70 A4U, ud mod den nyudlagte gade, der senere kom til at hedde Istedgade. Imidlertid ønskede kommunen gaden her udvidet fra 20 til 25 alen, og måtte derfor ty til indviklede mageskifter. Kommunen byttede med tømrermester Thymann, idet man overtog hans store parcel mod Viktoriagade, 70 A4V, (nuværende 70 p), mens Thymann fik et tilsvarende areal på vestsiden af Gasværksvej (se Gasværksvej 14). Man kunne derefter kompensere Skipperlauget for de 5 alen langs gaden ved at afgive en 8 alen bred strimmel fra 70 A4V.

Selve stiftelsen blev nu opført som forhus mod de tre gader og i to etaper, (bygn.att. 10.11.1859, 23.04.1860). Tømrermester J. A. Blom var bygmester. Stiftelsen, der var beregnet for »gamle skippere, deres enker og ugifte døtre« rummede lejligheder til 71 familier, hvoraf 24 havde fribolig og 40 boede for »moderat« leje. Desuden blev der indrettet en del »udsalgspladser«, dvs. butikker, i kælderen. Ved installation af wc'er i 1902 blev køkkentrapperne udvidet med fremspringende trappehuse mod gården. Samtidig blev flere af de små lejligheder i de tre øverste etager ombygget til færre, men større lejligheder.

Bemærkning: Huset markerer sig kraftigt ved sin store udstrækning, hvor dog den klare opdeling i mindre enheder skaber harmoni med den øvrige bebyggelse. Murværkets afstribning korresponderer fint med dannebrogsvinduerne.

VIKTORIAGADE 20
matr.nr. 70 p

Femfags beboelsesejendom, T-form, *forhus*, i fire etager med kælder. Skiferlagt heltag.

Bygningen fremtræder i blank, rød mur. Underfacaden, med den kraftige kordongesims i formsten med savsnit, der kamtakker over midterpartiet, har hoveddør i markeret rundbue med stik og slutsten. På hver side af denne to fag vinduer under fladbuestik. Facaden er her vandret opdelt ved mørke formstensbånd. Kældervinduer og -nedgang under fladbuestik, alle blændede. Over hoveddøren inskriptionen: STIFTELSE OPRETTET AF PAPIRHANDLER LOUIS PETERSEN. Overfacaden er opdelt i gennemgående fagvise blændinger afsluttet med rundbuer og sammenhængende arkivolter med savsnit. Midtfaget med de forskudte trappevinduer, er i tagetagen afsluttet af trekantfrontispice, hvor hovedgesimsen, i formsten med sparrenkopper, følger trekantens undersider. I blændingerne vinduer med halvcirkulære overrammer under rundbuestik og med mønstermurede friser. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype.

Plantype: Hovedtrappe mod gaden betjener to torums lejligheder i forhuset og to torums ensidige lejligheder i midtfløjen. Køkkentrappe bagest mod gården.

Historie: Tømrermester Thymann købte parcellen 70 A4V af grosserer Julius Petersen i 1857, og lagde kort efter et stykke af sin anden ejendom, 70 A4E (Gasværksvej 21) til denne grund. Da kommunen i 1858 havde mageskiftet sig til parcellen (se under Gasværksvej 23, Istedgade 34, 36, 38, Viktoriagde 22 matr.nr. 70f), kunne man efter afgivelsen af en strimmel til Skipperstiftelsen, selv kaste sig ud i velgørenhed. Borgmester

Femfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Skiferlagt heltag.

Under gråmalet muret og profileret gesims med sparrenkopper og lille æggestav under 2. sals vinduer fremstår facaden rødmalet direkte på stenene. Det let fremtrukne sokkelparti, med kældervinduer, fortsætter som fladbueindfatning omkring porten i yderfag til venstre. Overfacaden fremtræder lys grønmalet direkte på stenene. Overalt grønmalede vinduer i kraftig tilbagetrukket profileret fals med formsten. Tofags vinduer med helrudet overramme under fladbuestik. I yderfagene trefags. Muret profileret hovedgesims med dobbelt tandsnit og spinkel æggestav. I tagetagen fire kviste.

Bemærkning: Gedigen og typisk bygning i fri rundbuestil med rig murstensdetaljering. Det monumentale præg er i overensstemmelse med samtidens idealer for institutionsbyggeri.

VIKTORIAGADE 18
matr.nr. 70 q

14fags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Skiferlagt heltag.

Under den kobberbeklædte og udkragede kordongesims står facaden med nyere butiksindretning og forskelligartet skiltning. Port i yderfag til højre. Hoveddør i femte fag fra venstre. Overfacaden fremtræder pudset med spinkle gennemløbende sålbænksbånd på alle etager. Blå- og grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuer. Profileret hovedgesims i puds med sparrenkopper og savsnit. I tagetagen syv trefags kviste. Facaden bærer mellem 2. og 3. sal inskriptionen: VICTORIA.

Plantype: De to hovedtrapper, placeret mod gården, betjener på hver etage seks ensidige etrums lejligheder og en torums.

Historie: Grosserer Julius Petersen, der 1856 bl.a. købte parcellerne 70 A4X (nuværende 70 q) og 70 A4Y (nuværende 70 r) af Larsen og Co., ændrede derpå lidt ved grundene før videresalg. Således blev en del af bagarealet på 70 A4X overført til 70 A4Y, mens denne grund til gengæld afgav en strimmel langs fællesskellet til 70 A4X, der herved i 1858 fik en facadebredde mod Viktoriagade på 38 alen. Københavns Skrædderlaug købte 70 A4X og indsendte 07.06.1858 ved oldermand C. Møller ansøgning om byggetilladelse med tegning, der over kordongesimsen bærer inskriptionen: SKRÆDDERNES STIFTELSE FOR VÆRDIGE GAMLE AF DERES PROFESSION UDPI ..., (bygn.att. 30.08.1859). I 1872 blev der opført et baghus i tre etager til beboelse, der blev nedrevet 1978. I 1933 blev stueetagens facade rykket 15 cm. tilbage fra gadelinjen. Det er givetvis ved samme ombygning, at facaden har fået sit nuværende præg.

Bemærkning: Den lange facade har kun vandret markering og indgår som et neutralt led i facaderækken.

VIKTORIAGADE 16
matr.nr. 70 r

Mundts Understøttelseslegat ansøgte ved borgmester Linnemann om byggetilladelse til en stiftelse for »frøkener«, og den medfølgende bygningstegning er signeret J. Chr. Sørensen, (bygn. att. 08.09.1863). Senere synes papirhandler Louis Petersen at have overtaget stiftelsen. På ældre kort ses, at det dybe gårdareal har været udlagt til en pyntelig have.

Bemærkning: Gedigen og typisk bygning i fri rundbuestil med rig murstensdetaljering. Det monumentale anslag er i pagt med samtidens idealer for institutionsbyggeri.

Plantype: Hoved- og køkkentrappe mod gården betjener en femrums lejlighed pr. etage.

Femfags *mellemhus* i to etager med mansard- og tagetage. Teglhængt mansardtag. Facaden fremstår rødmalet med grønmalede vinduer af dannebrogstypeunder fladbuer. Muret prifileret hovedgesims. I tagetagen en kvist.

Plantype: Hoved- og køkkentrappe til erhvervslejemål.

Sidehus til beboelse i to etager med papbeklædt halvtag. Facaden står malet rød direkte på stenene med blåmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. Profileret hovedgesims.

Plantype: Hovedtrappen betjener på hver etage to trerums lejligheder.

Tifags beboelses*baghus* i fem etager med tagetage. Teglhængt heltag. Facaden står hvidmalet med rød gavl mod syd. Grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. I tagetagen fem kviste.

Plantype: To hovedtrapper og en køkkentrappe betjener fire torums lejligheder pr. etage.

Historie: For forhistorie se under Viktoriagade 18. Tømrermester Christian Rothe købte i 1858 parcellen 70 A4Y, hvis bagskel stødte op til hans to grunde mod Gasværksvej, 70 A4C, med forhus og værkstedsbygning og 70 A4D, der var ubebygget. Grundene henlå uden ny bebyggelse i flere år. Først i 1866 tog Rothe atter fat. Efter at have bygget forhus på Gasværksvej 19, fraseparerede han både denne ejendom (matr.nr. 132) og naboejendommen, Gasværksvej 17, som selvstændige matrikler, og lagde de resterende bagarealer til Viktoriagade-grunden, 70 A4Y. Nu kunne Rothe påbegynde den egentlige bebyggelse af sin store uregelmæssige grund. Foruden forhuset, hvis tegning er signeret af arkitekt Vilh. Friederichsen (bygn.att. 28.10.1867) blev der bygget et lille enetages sidehus til højre, »havehuset« (bygn.att. 16.05.1867), et sidehus til venstre i to etager, først tænkt som værksted, men ændret til beboelse (bygn. att. 16.05.1868) og endelig et femetages baghus, hvor den gamle værkstedsbygning fra 1858 havde ligget (bygn.att. 11.03.1869). I 1917 lod fabrikant R. Grau det lille sidehus til højre ombygge til værksteder. Huset blev udvidet dels med et portfag mod sydskel dels med en etage og mansard (bygn.att. 28.09.1917). Yderligere værkstedsbygninger i en etage blev 1925 bygget i skel mod matr.nr. 70 q, hvor der tidligere havde været haveanlæg.

Bemærkning: Enkel og fin murstensfacade på overgangen mellem klassicisme og fri historicisme.

VIKTORIAGADE 14
matr.nr. 70 s

11fags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Skiferlagt heltag.

Under den pudsede, profilerede kordongesims fremtræder facaden i kvaderfuget puds over sort sokkel. Hoveddør i 4. fag fra venstre og til højre for denne nyere facadebeklædning omkring restauration. Yderfagene fremstår som siderisalitter med til venstre grønmalet trefags vindue af dannebrogstype, til højre port. Øvrige vinduer grønmalede af dannebrogstype. Overfacaden er pudset og hvidmalet. Vinduerne står overalt i karnisprofilerede fladbueindfatninger, på 1. og 2. sal i siderisalitterne

med fordakninger. Gennemløbende profileret sålbænksgesims under 4. sals vinduer. Grønmalede vinduer af dannebrogstype, i yderfagene trefags. Profileret hovedgesims. I tagetagen fire trefags kviste.

Plantype: To hovedtrapper placeret mod gården betjener tre lejligheder pr. etage. To trerums og en firerums.

Syvfags *baghus* til erhverv i en etage med tagetage. Skiferlagt ensidigt mansardtag. Bygningen har siderisalitter med kviste samt kvist i midtfag. Facaden står pudset og gulmalet med grønmalede døre, porte og sprossede støbejernsvinduer. I kvistene torammede, grønmalede vinduer med sprosser. Brolagt gårdsplads, sandsynligvis oprindelig.

Historie: Grosserer Julius Petersen købte i 1856 parcellen 70 A4Z af Larsen & Co efter tillæg af bagareal fra Gasværksvej 15, udmatrikuleret som 70 A3B. Den nye store grund, med en facadebredde mod Viktoriagade på 40 alen, blev købt af Gustav Asmussen, der straks påbegyndte opførelsen af forhuset ved arkitekt Th. Sørensen (bygn.att. 17.10.1857). I 1885 lod murermester Chr. Jacobsen ved arkitekt Vilh. Friederichsen en stor enetages staldbygning opføre som baghus (bygn.att. 08.04.1886). Denne bygning blev i 1953 indrettet til kontorer og værksted.

Bemærkning: Veldisponeret eksempel på senklassicismens pudsarkitektur.

VIKTORIAGADE 12
matr.nr. 70 t

Seksfags *forhus* i to etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Facaden, der fremtræder i grålmalet puds over sort sokkel har etfags siderisalitter med profileret gesims under 1. sals vinduer. Til højre port med pande. Til venstre profileret indfatning, frigjort af vinduet gående til sokkel. De fire midterste fag er fagvis samlede med karnisprofilerede indfatninger afsluttet med fladbuer. I stueetagen fremtrukne brystningspartier og på 1. sal ornamenterede brystningsblændinger. Overalt vinduer af dannebrogstype i yderfag til venstre trefags. Stueetagen står hvidmalede, mens 1. sals er blå. Profileret hovedgesims. I tagetagen fire trefags kviste.

Plantype: Hovedtrappen mod gården betjener på hver etage to trerums lejligheder.

Nifags *sidehus* til lager i en etage med tagetage. Ensidigt mansardtag lagt med pap. Facaden står gulmalet med to kviste midt på bygningen og en større til højre. Stueetagens støbejernsvinduer og porte samt tagetagens læsseluger er blåmalede.

Historie: Ved Larsen & Co's udstykningsplan for Bjørnsdal-vænget 1856 opstod denne parcel ved en udvidelse af den lille grund ud mod Viktoriagade med et stykke af 70 A2A. Den regulære parcel, 20 × 60 alen, blev solgt til hørkræmmer F. M. Frandsen, der ved tømrermester W. Hahn lod opføre et toetages forhus (bygn.att. 31.07.1863). I 1881 lod kreaturkommissionær A. Christensen ved arkitekt Rogert Møller den lange sidebygning til venstre opføre til ko- og hestestald etc. (bygn.att. 05.10.1881).

Bemærkning: Fin og velbevaret senklassicistisk bygning, der ved sin beskedne størrelse er karakteristisk for den tidlige købstadsagtige bebyggelse på Vesterbro.

VIKTORIAGADE 10
matr.nr. 70 u

Seksfags beboelsesejendom, *forhus* i to etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Facaden, der fremstår gulmalet direkte på stenene, har i yderfag til venstre port, til højre nedgang til kælder. Nyere brunmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik, i yderfagene trefags. Profileret hovedgesims med sparrenkopper. I tagetagen fire trefags kviste.

Plantype: En hovedtrappe mod gården betjener to trerums lejligheder på hver etage.

Tifags vinkel*baghus* til erhverv i fem etager. Skiferlagt ensidigt mansardtag. Underfacaden fremtræder dels refendfuget dels glatpudset og malet lys rosa. Nyere døre og vinduer, alle hvidmalede. Overfacaden står i blank, rød mur med brunmalede, firerammede, opsprossede vinduer under fladbuestik. I yderfagene fremtrukne trappetårne. I 4. fag fra venstre vareelevator med på etagerne hvidmalede fløjdøre.

Historie: Ved Larsen & Co's udstykning af Bjørnsdal-vænget i 1856 købte hørkræmmer F. M. Frandsen, Vesterbrogade 56, den irregulære parcel 70 A4Ø, der var dannet af den lille grund ud mod Viktoriagade samt et stykke af 70 A2A. Frandsen, der også havde købt den regulære naboparcel mod syd, byggede først der (se Viktoriagade 12), og påbe-

Viktoriagade 12-10.

gyndte først i 1867 opførelsen af forhuset nr. 10 (bygn.att. 30.09.1867). Samtidig tilkøbte han sig et stykke af 70 A1 som matr.nr. 149 og lagde i 1875 denne til grunden, der herefter hed »70 A4Ø & 149«. I 1903 lod vognmand og kommissionær L. Hansen ved arkitekt C. Søe-Jensen opføre en femetages stald- og værkstedsbygning som baghus med sidefløj til højre i en etage, (bygn.att. 30.09.1903). Denne sidefløj blev senere forhøjet til fem etager med trappetårn (bygn.att. 18.02.1921).

Bemærkning: Enkel facade uden videre arkitektonisk detaljering. Det lille hus har som nabohuset nr. 12 nærmest købstadspræg.

Viktoriagade 8.

VIKTORIAGADE 8
matr.nr. 72 a

12fags beboelsesejendom, *forhus* i fire etager med kælder og tagetage. Teglhængt heltag.

Facaden står pudset og hvidmalet med etfags siderisalitter. Under den profilerede kordongesims med buefrise fremtræder facaden med nyere butiksindretning og skiltning i det høje kælderparti. Mellem siderisalitterne murpiller med pilastre. De hvidmalede vinduer af dannebrogstype står under skjoldbuer med klassiske hoveder, i yderfagene trefags. Port placeret i midten med panelleret portoverligger, overvindue samt skjoldbue med klassisk hoved. Overfacaden, der står med glat bånd under 3. sals vinduer har mellem siderisalitterne på 1. og 2. sal vinduer i fagvis blændinger under skjoldbuer med klassiske hoveder, på 2. sal desuden ornamenterede brystningsfelter. Overalt hvidmalede vinduer af dannebrogstype. Profileret hovedgesims med kraftig frise. I tagetagen fem trefags kviste.

Plantype: To hovedtrapper betjener på hver etage tre trerums lejligheder.

Ottefags *sidehus* i to etager med papbeklædt halvtag. Facaden står pudset og gråmalet med mørkere grå malede, sprossede vinduer, dels etfags dels tofags. Dør i 2. fag fra højre og til venstre jerntrappe til 1. sal med dør i yderfag.

Historie: For forhistorien, se Viktoriagade 2-4. Ved udstykningen i 1859 af matr.nr. 72 A1 solgte grosserer N. P. Larsen parcellen 72 A1A (i dag 72 a) til snedkermester Thrane, der straks lod forhuset opføre (bygn.att. 05.11.1860). Forhuset blev fredet 1983.

Bemærkning: Et karakteristisk hus med usædvanlig rig og velbevaret stukornamentik, der sammen med den lange »knækkede« front er med til at understrege dets markante placering i gadebilledet.

VIKTORIAGADE 6
matr.nr. 72 c

12fags beboelsesejendom, *forhus* i fire etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Under den profilerede kordongesims med tandsnit, fremtræder stueetagen i kvaderfuget puds med nyere helrudede vinduer under fladbuer. Hoveddør placeret i 7. fag fra venstre i grønmalet, profileret indfatning under trekantfordakning. Pilastre ved de to yderste fag, til venstre grønmalede omkring port. Overfacaden står gulmalet direkte på stenene med gennemløbende pudsede sålbænksgesimser på alle etager og seksfags midtrisalit. Vinduerne i de tre yderfag på 1. og 2. sal har pudsede, profilerede fladbueindfatninger, på 1. sal endvidere med lige- og trekantfordakninger. Overalt brunmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. Facaden bærer på 1. sal inskriptionen BIØRNSDAL. Pudset profileret hovedgesims med konsoller. I tagetagen seks trefags kviste.

Plantype: Hoved- og køkkentrappe betjener på hver etage to lejligheder, en seksrums og en femrums.

Seksfags *mellemhus* til beboelse i fem etager. Teglhængt heltag. Stueetagen og 1. sal står i gulmalet, kvaderfuget puds med port i 2. fag fra venstre. Til højre for denne hoveddør. Stueetagens tre vinduer til højre er helrudede og hvidmalede mens de øvrige i underfacaden er brunmalede af dannebrogstype. Overfacaden fremtræder i blank, gul mur med grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik med savsnit. Gesims på 2. sal og smal sålbænksgesims under 4. sals vinduer. Muret hovedgesims.

Plantype: Hoved- og køkkentrappe står over for hinanden i midtfag. På hver etage to firerums lejligheder.

11fags *baghus* til erhverv i fem etager. Bygningen har trefags siderisalitter med hejsekviste. I midtfag ligeledes hejsekvist med vareelevator. Underfacaden står i gulmalet, kvaderfuget puds med brunmalede døre og porte og grønmalede støbejernsvinduer under fladbuer. Overfacaden fremtræder i blank, gul mur med grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik med savsnit. I yderfagene trapper.

Historie: For forhistorien, se Viktoriagade 2-4. Denne parcel blev af grosserer N. P. Larsen solgt til smedemester N. Knudsen i 1860, der også købte naboparcellen mod nord. Knudsen lod forhuset opføre (bygn. att. 17.12.1862). Da murermester Christian Jacobsen påbegyndte sine opkøb

og bebyggelsesplaner omkring »Bjørnsdal« købte han også denne ejendom i 1890 og tillagde den store arealer fra karreens indre. Derefter lod han ved arkitekt Vilh. Friederichsen opføre dels mellemhuset, dels den store værkstedsbygning med stald til 31 heste bagest til venstre på grunden, begge i fem etager (bygn.att. 01.04.1891).

Bemærkning: Trods facadens atypiske inddeling og mindre vellykkede placering af de arkitektoniske detaljer, er huset med sin uspolerede underfacade et værdifuldt led i gadebilledet.

VIKTORIAGADE 2 og 4
matr.nr. 72 b

På grunden er to forhuse, Viktoriagade 2 og 4.

Viktoriagade 2: Seksfags *forhus* i to etager. Facaden fremtræder pudset og gråmalet med profileret kordongesims og hovedgesims med sparrenkopper. Overalt nyere butiksindretning med helrudede vinduer. Taget er afsluttet med sirligt forarbejdet smedejernsgitter.

Viktoriagade 4-2.

Viktoriagade 2.

Viktoriagade 4: Tifags beboelsesejendom, *forhus* i fire etager med tagetage. Teglhængt heltag. Under den pudsede, profilerede kordongesims fremstår underfacaden i brunmalet puds med helrudede vinduer og skiltning. Til højre indgang til hotel, til venstre port. Overfacaden, der fremtræder hvidmalet direkte på stenene, har under øverste etages vin-

duer smalt sålbænksbånd med savsnit. 1. og 2. sals vinduer, under rundbuestik, er samlet fagvis i blændinger med pilastre. Overalt brunmalede vinduer, på 2. og 3. sal af dannebrogstype, på 1. sal nyere helrudede. Profileret hovedgesims med savsnit og »takket« frise. I tagetagen fire kviste.

Historie: Ved kommunens regulering af Rosenåen og anlæg af Viktoriagade i 1850'erne blev den del af det gamle vænge matr.nr. 72, der kom til at ligge vest for Viktoriagade i 1857 udmatrikuleret som 72 A1 og solgt til grosserer N. P. Larsen, der så udparcellerede og solgte i løbet af de næste år. Den trekantede grund nærmest Vesterbrogade, hvis bagskel svarer til Rosenåens oprindelige løb, blev således udmatrikuleret i 1860 og solgt til frøken Karen Marie Hansen, der dog straks videresolgte til smedemester N. Knudsen. Denne lod forhuset Viktoriagade 4 opføre i fire etager (bygn. att. 28.05.1861). I 1869 lod tømrermester Elholm opføre et enetages forhus i trekantens spids mod Vesterbrogade, med butiksindretning (bygn. att. 08.11.1869). Senere blev der tilføjet en etage af restauratør Jørgen Hansen ved arkitekt Thorvald Sørensen i forbindelse med ombygning til restauration »Cafe Rosenåen« (bygn.att. 25.04.1896). Forhuset, nr. 4 blev i øvrigt allerede tidligt drevet som hotel. På et gammelt foto fra 1909 ses et facadeskilt med teksten »Hotel Rosenaaen. Propre og hyggelige værelser à 1 kr. pr. Nat.«

Bemærkning: Viktoriagade 2. Nødløsning på vanskelig grund.

Viktoriagade 4. Klar regelmæssig fagdeling. De slanke pilastre og vinduernes rundbuer er et oplivende indslag i gadebilledet.

VIKTORIAGADE 7
matr.nr. 98

Tofags *forhus* i to etager. Stueetagen står med brunmalet bræddebeklædning over sort sokkel. Til venstre mod Viktoriagade hoveddør. Overfacaden fremtræder pudset og gulmalet. Alle vinduer trefags og malet grønne.

Plantype: Hovedtrappe i gavl. På 1. sal en trerums lejlighed.

Historie: Den lille trekantede parcel, der lå mellem det regulerede åløb, senere Abel Cathrinesgade, og Viktoriagade blev af Valentin og Larsen selvstændigt udmatrikuleret i 1862 og solgt til kreaturhandler S. Fischer, der lod opføre et lille skævt beboelseshus i to etager (bygn.att. 17.10.1862). Ved senere ombygninger, mest gennemgribende i 1934, mistede huset helt sit oprindelige præg.

Bemærkning: Bygningen har ingen arkitektonisk værdi.

VIKTORIAGADE 9
matr.nr. 70 v

Ottefags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med delvis udnyttet tagetage. Teglhængt heltag.

Underfacaden har bræddebeklædning og nyere butiksindretning. Hoveddør i 4. fag fra venstre. Overfacaden står rødmalet direkte på stenene med muret sålbænksgesims under 4. sals vinduer. Grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik, i yderfagene trefags. Pudset, hvidmalet hovedgesims med volutter. I tagetagen tre kviste til venstre, hvoraf to er trefags.

Plantype: Hovedtrappe mod gården. Køkkentrappe i nyere tårn. På hver etage to firerums lejligheder.

Historie: Grosserer Julius Petersen udmatrikulerede i 1857 parcellen 70 A4AA og solgte den til snedkermester L. P. Thrane, der lod forhuset opføre (bygn.att. 23.09.1859) og derpå solgte ejendommen til skomagermester J. E. Spannjer. I 1915 gennemførtes omfattende ændringer med trappetårn og forbindelsesaltaner mod gården.

Bemærkning: Anonym facade med veldisponeret opdeling. Oprindelig blankmursbygning med klassicistiske detaljer. Det indgår som et neutralt element i gadebilledet.

VIKTORIAGADE 11
matr.nr. 70 x

På grunden er to forhuse, et mod Viktoriagade og Abel Cathrinesgade nr. 6.

Nifags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Under den pudsede, profilerede kordongesims står facaden med nyere butiksindretning, facadebeklædning og skiltning. Hoveddør i midtfag i profileret indfatning. Overfacaden står pudset med gennemløbende, profileret sålbænksgesims under 4. sals vinduer. Facaden er symmetrisk opbygget om midtrisalit med trefags vinduer med siderisalitter over to fag, parvis samlet. I disse står vinduerne på 1., 2. og 3. sal i profilerede indfatninger med fordakninger, sålbænksgesimser og pilastre på murpillerne. Mellem risalitterne står vinduerne samlet fagvis i blændinger med karnisprofilerede indfatninger afsluttet med fladbuer. 4. sals vinduer har alle profilerede indfatninger. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype. Profileret hovedgesims. I tagetagen fem kviste, alle trefags.

Plantype: Hoved- og køkkentrappe i midtfag betjener to trerums lejligheder pr. etage.

Historie: Grosserer Julius Petersen lod i 1857 parcellen udmatrikulere som 70 A4BB og solgte grunden til murersvend N. A. Lund, der efter egen tegning lod forhuset, Viktoriagade 11 opføre (bygn.att. 13.04.1858). I 1885 foretog man en mindre skelændring hvorved grunden henholdsvis afgav og fik en lille trekant til/fra naboejendommen, matr.nr. 126. I 1930 lod sagfører B. Schepler ved arkitekt Lars Hansen forhuset, Abel Cathrinesgade 6 opføre (bygn.att. 19.11.1930).

Bemærkning: Bygningen er af stor værdi i gadebilledet selv om facadens ellers klare opdeling sløres noget ved detaljernes mængde.

VIKTORIAGADE 13
matr.nr. 70 y

Nifags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Underfacaden står i kvaderfuget puds over stænkpudset sokkelparti. Brunmalede vinduer af dannebrogstype. I midtfag hoveddør. Overfacaden står gulmalet direkte på stenene med muret sålbænksgesims med æggestav under 4. sals vinduer. Overalt brunmalede vinduer af dannebrogstype, i overfacaden under fladbuestik. Profileret hovedgesims med sparrenkopper. I tagetagen fire trefags kviste.

Plantype: Hoved- og køkkentrappe over for hinanden i midtfag. På hver etage to trerums lejligheder.

Historie: Parcellen, der blev udmatrikuleret i 1857 af handelshuset Larsen & Co. og solgt til grosserer Julius Petersen, blev af denne videresolgt til snedker Fisker, der imidlertid kun opførte et treetages bindingsværksudhus (bygn.att. 28.12.1866). De næste ejere, juveler C. Dømler og tømrermester W. Hahn lod dog året efter forhuset opføre (bygn.att. 12.11.1867). Ved samme lejlighed blev den bageste halvdel af grunden frasepareret og lagt til matr.nr. 126.

Bemærkning: Velbevaret blankmursfacade af neutral værdi i gadebilledet.

VIKTORIAGADE 15-17
ISTEDGADE 30
matr.nr. 130

Viktoriagade 15.

På grunden er to forhuse – Viktoriagade 15 og Istedgade 30 – samt et mellemliggende hjørnehus, Viktoriagade 17.

Viktoriagade 15: Tifags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med kælder. Teglhængt heltag. Under den profilerede kordongesims med tandsnit står facaden pudset og hvidmalet, stueetagen refendfuget og kælderetagen grovpudset. I midten port. På hver side af denne kældernedgange til butikker med helrudede vinduer. Overfacaden står i blank, rød mur med sålbænksbånd på alle etager, brudt af pudsede pilastre yderst og omkring 3. fag fra yderfagene. På 2. og 3. sal ornamentbånd og mellem pilastrene i 3. fag fra yderfagene brystningsfelter med »hoveder«. Overalt brunmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. Pudset hovedgesims.

Plantype: To hovedtrapper mod gården. På hver etage tre trerums lejligheder.

Viktoriagade 17/Istedgade: Beboelsesejendom, *hjørnehus* i fire etager med tagetage. Syv fag mod Viktoriagade, et smigfag og seks fag mod Istedgade. Teglhængt heltag. Under den profilerede kordongesims i puds står underfacaden med nyere butiksindretning, facadebeklædning og helrudede vinduer. Hoveddør med pudset, profileret indfatning i 6. fag fra venstre mod Viktoriagade. Overfacaden står gulmalet direkte på stenene med gennemgående blændinger. På 1. sal murede rammefelter i brystningspartierne, på 2. og 3. sal mønstermuring. Brunmalede vinduer af dannebrogstype under lige stik. Profileret hovedgesims med sparrenkopper og tandsnit. I tagetagen syv kviste, en tofags og seks trefags, alle med murede flunker.

Viktoriagade 17/Istedgade.

Plantype: Hovedtrappe mod Viktoriagade. Køkkentrappe mod gården. På hver etage to firerums lejligheder.

Istedgade 30: 11fags beboelsesejendom, *forhus* i fire etager med tagetage. Teglhængt heltag. Underfacaden står med kraftig skiltning og nyere butiksindretning. I midtfag hoveddør i profileret pudset indfatning med slutsten. Overfacaden står i blank, rød mur. Markeret midtparti med trekantgavl og forskudte vinduer i gennemgående rundbueblænding. Overalt gennemgående, fagvise blændinger afsluttet med tandsnit. I brystningsfelterne mønstermuring under de kraftige sålbænke. Brunmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik med savsnit. Profileret hovedgesims med tredobbelt savsnitsfrise, der fortsætter i midtfagets galvparti. I tagetagen fire trefags kviste med murede flunker.

Plantype: Hoved- og køkkentrappe over for hinanden i midtfag. På hver etage to femrums lejligheder.

Vinkel*baghus* til beboelse i fem etager med kælder. Skiferlagt ensidigt mansardtag. Bygningen står med et fags vinkel, et smigfag og hovedfacade i seks fag. Underfacaden fremtræder i rødmalet kvaderfuget puds

Istedgade 30.

med hoveddør i yderfag til højre. Overfacaden står i blank, gul mur med dobbelt muret bånd under 4. sals vinduer. Overalt brunmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik, i 1. fag til højre for smigfag trefags. Profileret hovedgesims.

Plantype: Hovedtrappe i yderfag til højre. Køkkentrappe i lille vinkel til venstre. På hver etage en trerums lejlighed.

Historie: Handelshuset Larsen & Co. solgte i 1857 parcellen 70 A4DD til grosserer Julius Petersen. Denne parcel svarer til matr.nr. 130 i dag, men oprindeligt underdelt, solgt og bebygget – for så siden i 1918, atter at blive samlet til en ejendom. Først blev der i 1858 fra parcellen afgivet en fem alen bred strimmel »70 A4DD lod 3« til Istedgades udvidelse. Delparcellen Viktoriagade 15 blev som »lod 1« solgt til forvalter Witt, der lod forhuset opføre (bygn.att. 25.10.1866). Delparcellen Istedgade 30 blev i 1866 selvstændigt udmatrikuleret som nr. 130 og solgt til snedkermester H. H. Hjul, der lod forhuset opføre (bygn.att. 25.10.1866). Endelig lod forvalter Witt, der også havde købt den timeglasformede hjørneparcel, »lod 2«, denne grund bebygge med hjørnehuset (bygn.att. 25.10.1866). I 1887 lod urtekræmmer Witt ved arkitekt Rogert Møller baghuset på »lod 2« opføre (bygn.att. 03.10.1887).

Bemærkning: Viktoriagade 15. Huset markerer sig stærkt i gadebilledet, selv om stukdekorationernes mængde og de dobbelte pilastre giver facaden et vist uroligt præg.

Viktoriagade 17. Livfuldt hjørnehus med mange og usædvanlige blankmursdetaljer.

Istedgade 30. Virkningsfuld blankmursfacade med rig murstensdetaljering.

ISTEDGADE 28
matr.nr. 183

Tifags beboelsesejendom, *forhus* i fire etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Under den pudsede, profilerede kordongesims med æggestav står facaden med kraftig skiltning og nyere butiksindretning. Hoveddør i 5. fag fra venstre. Overfacaden står gulmalet direkte på stenene med pudsede, profilerede sålbænksgesimser under 2. og 3. sals vinduer. Overalt brunmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. Bred, kraftigt profileret hovedgesims i puds med sparrenkopper og ornamenteret frise. I tagetagen fem kviste hvoraf fire trefags.

Plantype: Hoved- og køkkentrappe står over for hinanden. På hver etage to firerums lejligheder.

Historie: Det trekantede areal mellem Istedgade, »det regulerede vandløb« og Viktoriagade-udstykningen, blev i 1865 særskilt udmatrikuleret af grosserer M. M. Valentin som matr.nr. 126. Køber var tømrermester J. H. W. Hahn, der i 1868 lod parcellen Istedgade 28 fraseparere som matr.nr. 183 og lod forhuset opføre (bygn.att. 28.11.1868), dog liggende fem alen tilbage fra gadelinien. Disse fem alen blev først approprieret til gade i 1882.

Bemærkning: Enkel og rolig blankmursfacade med god detaljering i hovedgesimsen.

ABEL CATHRINESGADE 14-16
ISTEDGADE
matr.nr. 126

Beboelsesejendom, *hjørnehus* i fem etager med kælder. Skiferlagt københavnertag. Bygningen står med fire fag mod Istedgade, et smigfag og 14 fag mod Abel Cathrinesgade.

Under den pudsede, profilerede kordongesims har facaden dels nyere butiksindretning dels kraftig refendfugning i puds. Hoveddøre i 3. fag fra yderfagene mod Abel Cathrinesgade. Overfacaden fremtræder i blank, rød mur med bred profileret sålbænksgesims i puds under 4. sals vinduer. Vinduerne på 1., 2. og 3. sal har pudsede profilerede indfatninger, på 2. og 3. sal med ører. Endvidere volutbårne fordakninger på 1. sal og slutsten på 2. sal. På 1. og 2. sal pudsede brystningsblændinger. Brun-

malede vinduer af dannebrogstype, på 4. sal under fladbuestik. I smigfaget brede, trefags vinduer med helrudet midtervindue. Bred profileret hovedgesims i puds med tandsnit.

Plantype: To hovedtrapper mod gaden. To køkkentrapper mod gården, hvoraf en i tårn. På hver etage to trerums, en firerums og en torums lejlighed.

Historie: Det trekantede areal mellem Istedgade, »det regulerede vandløb« og Viktoriagade-udstykningen blev i 1865 særskilt udmatrikuleret som matr.nr. 126, og solgt til tømrermester J. H. W. Hahn, der bebyggede og fraseparerede matr.nr. 183, Istedgade 28. Den irregulære grund ud mod det åbne vandløb henlå ubebygget i lang tid. Først da man i 1884 anlagde Abel Cathrinesgade hen over vandløbet, blev der basis for fornuftig udstykning og bebyggelse. I 1886 lod ejerne, grosserer J. Nielsen og murermester Hans Larsen grunden opdele i tre parceller, matr.nr. 646, 647 og stamparcellen matr.nr. 126, og ved arkitekt Rogert Møller bebygge med tre forhuse samt baghuset Abel Cathrinesgade 8-10, indrettet til hestestald, (bygn.att. 28.02.1887)

Bemærkning: Tidstypisk facade med velafbalanceret detaljering i puds.

ABEL CATHRINESGADE 12
matr.nr. 647

ABEL CATHRINESGADE 8-10
matr.nr. 646

Femfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med kælder. Skiferlagt københavnertag.

Facaden svarer i opbygning til nr. 8-10, dog står overfacaden i blank, gul mur med hoveddør placeret i midtfag og grønmalede vinduer.

Plantype: Hoved- og køkkentrappe står over for hinanden i midtfag. På hver etage to torums lejligheder.

Historie: Se Abel Cathrinesgade 14-16.

Bemærkning: Enkel og klar facade med harmoni mellem blankmur og puds.

Tifags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med kælder. Skiferlagt københavnertag.

Under den brede pudsede og profilerede kordongesims står facaden i kraftig kvaderfuget puds med butiksindretning i høj kælder. I 3. fag fra yderfagene hoveddøre og i yderfag til højre rundbuet port. Overfacaden fremtræder i blank rød mur med pudset profileret sålbænksgesims under 4. sals vinduer. Overalt hvidmalede vinduer af dannebrogstype, i overfacaden under fladbuestik. Pudset, profileret hovedgesims med tandsnit.

Plantype: Hoved- og køkkentrapper står over for hinanden. På hver etage fire torums lejligheder.

Vinkel*baghus* i en etage med tagetage til erhverv. Skiferlagt, ensidigt københavnertag. Facaden står i blank, gul mur med til venstre hejsekvist og i gavl til højre nyere jerntrappe til dør på 1. sal. Dør, port, luge og vinduer alle grønmalede.

Historie: Se Abel Cathrinesgade 14-16.

Bemærkning: Enkel og klar facade med harmoni mellem blankmur og puds.

ABEL CATHRINESGADE 6
matr.nr. 70 x

På grunden er to forhuse, et mod Abel Cathrinesgade og Viktoriagade 11.

Femfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Teglhængt mansardtag. Underfacaden har nyere butiksindretning. I midtfag hoveddør og til venstre for denne port i granitparti. Overfacaden står i blank, rød mur med smal, pudset kordongesims og pudsede bånd mellem 3. og 4. sal. I 2. fag fra yderfagene murede karnapper over alle etager. To- og trefags hvidmalede, opsprossede vinduer under lige stik. Pudset profileret hovedgesims. I tagetagen fire trefags kviste.

Plantype: Hoved- og køkkentrappe over for hinanden i midtfag. På hver etage to firerums lejligheder.

Historie: Se Viktoriagade 11.

Bemærkning: Rolig og velkomponeret blankmursfacade, der i sin stil skiller sig ud fra den øvrige bebyggelse.

ABEL CATHRINESGADE 18
ISTEDGADE 19
LILLE ISTEDGADE 1
matr.nr. 128

Seksetages *hjørnehus* til beboelse med syv fag mod Abel Cathrinesgade, et smigfag, fire fag mod Istedgade, et smigfag og fem fag mod Lille Istedgade. Skiferlagt heltag.

Bygningen fremtræder overalt pudset. Under bred kordongesims over 1. sals vinduer står underfacaden refendfuget med nyere butiksindretning i stueetagen. Til højre mod Lille Istedgade fladbuet port. Hoveddør i midtfag mod sidegaderne. Overfacaden har under 2. og 5. sals vinduer bånd, der forkrøpper sig omkring de forskudte trappevinduer. På 2., 3. og 4. sal ses altaner i smigfaget ved Lille Istedgade samt gennemgående karnap ved yderfag til højre mod Abel Cathrinesgade. Trefags vinduerne på 2. sal har delvis bevaret profilerede indfatninger med ører. På 5. sal sidder vinduerne mellem pilastre og under gennemløbende bånd. Grønmalede vinduer af dannebrogstype, dels trefags dels tofags, i trappefagene desuden opsprossede. Profileret hovedgesims. Over 3. sals vinduer mod Istedgade inskriptionen ABEL CATHRINES HUS.

Historie: Denne parcel blev udmatrikuleret i 1866 og solgt af grosserer M. M. Valentin til particulier G. Møller, der mod Istedgade lod opføre et mindre beboelseshus i halvanden etage. I 1879 lod vognmand S. Fischer et hjørnehus i tre etager opføre vest for det eksisterende. Først i 1906 blev de ældre bygninger erstattet med den nuværende store hjørneejendom. Ejer var »Aktieselskabet Abel Cathrines Hus«, bygmester var Chr. Jacob-

sen og arkitekt var Aage Langeland Mathiesen (bygn.att. 11.06.1906).

Bemærkning: Den markante bygning bærer ved sin detaljering og proportionering præg af at være opført i en stilistisk brydningstid.

LILLE ISTEDGADE 3
matr.nr. 308

Syvfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Underfacaden, med pudset, profileret kordongesims, står brunmalet og dels glatpudset dels i kvaderfuget puds over sort sokkel. Hoveddør i midtfag. Overfacaden fremtræder pudset og malet lys grøn med bred profileret sålbænksgesims under 4. sals vinduer samt antydning af gesimser ved 1. og 2. sals vinduer. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype. 1., 2. og 3. sals vinduer har profilerede indfatninger med ører, 1. og 2. sal desuden med henholdsvis trekant- og lige fordakninger. Yderfagenes trefags vinduer er på 1. sal fremhævet med segmentbuefordakninger. På øverste etage sidder vinduerne mellem pilastre. I tagetagen fire trefags kviste.

Historie: Parcellen blev af grosserer M. M. Valentin udmatrikuleret i 1874 og solgt til arkitekt Jesper Nielsen og murermester Niels Christian Nielsen, der lod forhuset opføre, med sit oprindelige, tværstillede baghus sammenbygget med forhuset til T-form, (bygn.att. 18.11.1875). I 1897 blev porten mod Lille Istedgade lukket, og gårdadgangen etableret fra Abel Cathrinesgade. I 1965 blev tværhuset nedrevet.

Bemærkning: Rolig facade med gennemført differentiering af de enkelte etager.

LILLE ISTEDGADE 5
matr.nr. 309

Syvfags beboelsesejendom, *forhus* med sidefløj til venstre, i fem etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Underfacaden, med profileret kordongesims, står pudset og brunmalet med arkader ved de tilbagetrukne vinduer, hoveddøren i midtfag og port til højre. Til venstre cafe med brunmalet bræddebeklædning. Overfacaden står i blank, rød mur med detaljer i puds. Vandret opdeling med profilerede sålbænksgesimser under alle etagers vinduer. Yderligere opdeling ved glatte bånd ved vinduernes overkant og tværpost. Ved hjørnerne kvaderbånd, der gentages om yderfagenes trefags vinduer, som på 1., 2. og 3. sal yderligere markeres ved trekantfordakninger. De fem midterste fag har glatte rammeindfatninger og på 1., 2. og 3. sal »knækkede« segmentbuefordakninger med krigerhoveder. Overalt brunmalede vinduer af dannebrogstype. Kraftig profileret hovedgesims med konsoller. I tagetagen fem kviste, hvoraf den midterste er tofags, de øvrige trefags.

Historie: Grosserer M. M. Valentin solgte parcellen, der var udmatrikuleret i 1874, til arkitekt Poul Christian Hummeluhr, der lod opføre forhus og baghus, forbundet med sidehus til venstre (bygn.att. 28.10.1876). I 1921 blev der opført en enetages butiksbygning som forhus mod Abel Cathrinesgade. I 1978 blev såvel butiksbygning som det halve sidehus nedrevet.

Bemærkning: Veldisponeret facade med markant renæssancedetaljering.

LILLE ISTEDGADE 7
HALMTORVET 12-16
ABEL CATHRINESGADE 24
matr.nr. 70 æ

Femetages ejendom til beboelse og hotel, *hjørnehus* med tagetage. Bygningen står med fem fag mod Lille Istedgade, et smigfag, 13 fag mod Halmtorvet, smig over tre fag og fire fag mod Abel Cathrinesgade. Bygningens

centrale del mod Halmtorvet har heltag. Heri tagrytter med spir. På hver side af dette og i fløjene mod Lille Istedgade og Abel Cathrinesgade københavnertag. Tagene overalt skiferlagt. Underfacaden, med den profilerede kordongesims med tandsnit, står pudset og lys brunmalet til dels med butiksindretning. Mod Lille Istedgade, til venstre mod Halmtorvet og med Abel Cathrinesgade hoveddøre med volutbårne trekantfordakninger. Til højre mod Abel Cathrinesgade port. I midtfag mod Halmtorvet indgang til hotel med baldakin. Overfacaden fremtræder i blank, rød mur med rig renæssanceinspireret detaljering i puds. Facaden mod Halmtorvet er symmetrisk opbygget med fem risalitter, de to i smigfag, afsluttet med frontispicer. Alle etager har gennemløbende brystningsbånd, på 2. og 4. sal med henholdsvis segmentbue- og trekantfordakninger. På 3. sal partier med fuglemotiver i fladbuer. 1. og 4. sals vinduer har glatte indfatninger, mens 2. og 3. sal står med indfatninger brudt af blankmur. Overalt hvidmalede, trefags vinduer med helrudet midterramme. Profileret hovedgesims med metoper. Mod Halmtorvet og Abel Cathrinesgade 15 kviste.

Historie: Den store, sydøstlige parcel af 70 A4, ned mod jernbanen, blev af grosserer N. P. Larsen frasepareret i 1857 og solgt som »70 A4HH«. I 1865 lod smedemester Knudsen et treetages forhus opføre mod Lille Istedgade. I 1870'erne står professor L. S. Borring som ejer. Han boede selv i forhuset og lod den dybe grund anlægge som have. I 1897-98 foretog kommunen i forbindelse med anlægget af den nye gade, Halmtorvet, et mageskifte, hvorved grunden fik sin nuværende udstrækning. De nye ejere, slagtermester C. W. J. Mathissen og murermester L. O. Hansen lod derpå ved arkitekt Blichfeldt opføre den store hotel- og beboelsesbygning (bygn.att. 24.07.1899).

Bemærkning: Imposant bygning, hvor de mange pudsdetaljer giver et festligt men noget uroligt helhedsindtryk.

ISTEDGADE 23
VIKTORIAGADE 19
matr.nr. 70 z

Beboelsesejendom i seks etager, *hjørnehus* i ti fag mod Istedgade, et smigfag og 14 fag mod Viktoriagade. Skiferlagt københavnertag.

Under den pudsede, profilerede sålbænksgesims under 2. sals vinduer fremtræder facaden i refendfuget puds, dog har stueetagen, især mod Istedgade, nyere butiksindretning med kraftig skiltning og helrudede vinduer. Hoveddøre i 4. fag fra venstre mod Istedgade og i 3. og 11. fag fra højre mod Viktoriagade, samt portgennemgang i 6. fag. Overfacaden står i blank, rød mur med kraftig, profileret sålbænksgesims i puds under 5. sals vinduer. 2. og 3. sals vinduer er samlet fagvis i blændinger med pudsede brystningsfelter på 3. sal. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype, dels tofags dels trefags i formstensfals, på øverste etage affaset. Bred, profileret hovedgesims i puds med tandsnit.

Historie: En af de parceller, som grosserer Julius Petersen købte af handelshuset Larsen & Co. og videresolgte, var den store grund, matr.nr. 70 A4EE, mellem Viktoriagade, Istedgade og Lille Istedgade. Køber var snedkermester M. S. Fischer (skødeløsning 24.09.1858). Stadig ubebygget blev grundens østligste halvdel frasepareret som matr.nr. 154 og bebygget med et børneasyl i 1867. Stamparcellen blev nu solgt til kommerceråd Heymann, der her oprettede »J. V. Heymanns og Hustrus Stiftelse« for officersenker, en toetages, tifags bygning, der nærmest som en villa lå tilbagetrukket midt i en have, med lysthuse i hvert hjørne (bygn.att. 30.11.1868). I 1869 stod Krigsministeriet som ejer. I 1895 blev stiftelsen revet ned, og murermester M. Langberg lod ved arkitekt Julius Bagger hjørnehuset opføre (bygn.att. 04.12.1895).

Bemærkning: Markant bygning, af god helhedsvirkning trods den uregelmæssige fagdeling.

VIKTORIAGADE 24
ISTEDGADE 25
matr.nr. 70 n

Beboelsesejendom i fire etager med tagetage, *hjørnehus* med 11 fag mod Viktoriagade, et smigfag samt syv fag mod Istedgade. Skiferlagt heltag.

Underfacaden fremstår med nyere butiksindretning og kraftig skiltning. Hoveddør i 6. fag fra yderfagene. Overfacaden står pudset med grønmalede vinduer af dannebrogstype. Pudset hovedgesims. I tagetagen ti kviste, dels tofags dels trefags.

Plantype: To hoved- og køkkentrapper betjener tre lejligheder på hver etage, en trerums, en femrums og en seksrums.

Historie: Snedkermester L. P. Thrane købte i 1857 parcellen, matr.nr. 70 A4R, af grosserer Julius Petersen, og lod hjørnehuset opføre (bygn.att. 23.09.1858), og solgte derpå ejendommen til skomagermester Jeremias Elias Spannjer.

Bemærkning: Rytmisk og klart disponeret facade uden arkitektonisk detaljering.

ISTEDGADE 27
matr.nr. 70 o

Syvfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager. Skiferlagt heltag.

Facaden fremtræder med etfags siderisalitter. Under den pudsede, profilerede kordongesims fremtræder facaden med nyere butiksindretning og skiltning. I midtfag hoveddør og til venstre port. Overfacaden står pudset og malet lys brun. Under den gennemløbende profilerede sålbænksgesims under 4. sals vinduer har siderisalitternes trefags vinduer profilerede indfatninger. Brunmalede vinduer af dannebrogstype. Profileret hovedgesims.

Plantype: Hoved- og køkkentrappe til to lejligheder pr. etage, hver med fire rum.

Historie: Grosserer Julius Petersen solgte i 1857 parcellen, matr.nr. 70 A4S, til malermester L. Madsen, der straks lod forhuset opføre (bygn. att. 19.08.1858). I 1897 lod smedemester P. C. Frederiksen en toetages værkstedsbygning opføre bagest på grunden. Denne blev nedrevet 1980.

Bemærkning: Klar senklassicistisk facade med enkle arkitektoniske virkemidler.

ISTEDGADE 29
matr.nr. 70 h

Ottefags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med delvis udnyttet tagetage. Teglhængt heltag.

Under den pudsede, profilerede kordongesims står facaden dels i grå-malet, refendfuget puds dels med nyere butiksindretning og skiltning. Port i 4. fag fra venstre. Overfacaden står rødmalet direkte på stenene og bærer inskriptionen: »VESTER HUS 1914«. Grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik, i yderfagene trefags. Muret hovedgesims med sparrenkopper. I tagetagen en kvist til venstre.

Plantype: To hovedtrapper mod gården med adgang fra port. På hver etage fire torums lejligheder.

Historie: Grosserer Julius Petersen solgte i 1858 parcellen, matr.nr. 70 A4H, til tømrermester H. Bremer, der lod forhuset opføre (bygn. att. 10.10.1860) og nogle år senere et toetages bindingsværksbaghus til værksted. Dette blev i 1875 erstattet med et fireetages beboelsesbaghus, der blev nedrevet i 1977.

Bemærkning: Typisk blankmursfacade uden videre forsøg på arkitektonisk inddeling.

ISTEDGADE 31
GASVÆRKSVEJ 25-27
matr.nr. 70 g

Treetages *forhus* til beboelse. Mod Gasværksvej facade med 16 fag og mod Istedgade to fags gavl samt et smigfag. Teglhængt heltag.

Facaden, der står i blank, rød mur med rester af rød kalk, har tofags gavlkvist i midten. Under kordongesimsen med savsnit har facaden mod Istedgade og omkring smigfaget nyere butiksindretning. Mod Gasværksvej to rundbuede hoveddørspartier markeret ved mønstermuring. Høj, pudset sokkel med blændede kældervinduer. Ved hoveddør til venstre tre nyere, helrudede vinduer med grønmalet pillebeklædning. Bygningens øvrige vinduer er tofags og opsprossede samt grønmalede under fladbuestik, de to fag mod Istedgade dog trefags. Muren er ved vinduernes over- og underkant afstribet med savsnit. Mens gavlkvisten mod Gasværksvej

afsluttes med »vælske« buer og snoet pinakel har gavltrekanten mod Istedgade blændinger. Midt på facaden under 2. sals vinduer inskriptionen: »SKOMAGERSVENDEBRODERSKABETS STIFTELSE«, og i frontkvisten årstallet 1858. Profileret hovedgesims med savsnit, der fortsætter hen over gavl mod Istedgade. I tagetagen to helrudede kviste med saddeltag og murede flunker samt to vinduer i gavltrekanten mod Istedgade.

Plantype: To hovedtrapper mod gården med forbindelsesgang. På hver etage 11 ensidige, etrums lejligheder. WC på reposer.

Historie: Ved handelshuset Larsen & Co's udstykning af det gamle Bjørnsdal-vænge, matr.nr. 70 A4, købte grosserer Julius Petersen en hel del parceller til videresalg. Denne grund, på hjørnet af Istedgade og Gasværksvej, blev i 1858 solgt til skomagersvendenes Broderskab. Broderskabet lod ved arkitekt Carl F. Rasmussen forhuset opføre, indrettet til stiftelse med små etværelses lejligheder til 31 familier (bygn.att. 05.05.1859). Bygningen havde oprindeligt foruden den nuværende karakteristiske gavlkvist mod Gasværksvej, en tilsvarende gavludformning mod Istedgade med buer og pinakler. På grund af brøstfældighed efter en storm i 1942, blev gavlen ændret til sit nuværende udseende. I 1887 lod man den lille enetages butiksbygning, Istedgade 31, opføre (bygn.att. 30.08.1887).

Bemærkning: Særpræget og interessant bygning, der med sine kun tre etager og renæssanceinspirerede detaljering gør sig stærkt gældende i gadebilledet.

GASVÆRKSVEJ 29
matr.nr. 70 i

Femfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Under den pudsede, profilerede kordongesims fremtræder facaden dels i kvaderfuget puds dels med nyere butiksindretning med bræddebeklædning. I midtfag hoveddør og til venstre port. Overfacaden står rødmalet direkte på stenene med pudset, profileret sålbænksgesims under 4. sals vinduer. Overalt grøn- og brunmalet vinduer af dannebrogstype under fladbuestik, i yderfagene trefags. Profileret hovedgesims i puds. I tagetagen to kviste, hvoraf den til venstre er helrudet.

Plantype: Hoved- og køkkentrappe står over for hinanden i midtfag. På hver etage to trerums lejligheder.

Historie: Handelshuset Larsen & Co solgte i 1856 denne parcel, matr.nr. 70 A4J, til malermester Christian Frederik Schmith, der i 1859 lod forhuset opføre (bygn.att. 05.05.1859) og i 1871 opførte en femetages bagbygning til beboelse. Dette blev nedrevet i 1977.

Bemærkning: Tidstypisk facade, der med sin ringe detaljering og store murflade, virker neutral i gadebilledet.

GASVÆRKSVEJ 31
matr.nr. 70 k

Syvfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Skiferlagt heltag.

Facaden fremtræder med tofags siderisalitter. Underfacaden, med nyere forskelligartet butiksindretning, står i refendfuget puds og er dels hvid- dels grønmalet. Hoveddør i midtfag og til højre rundbuet port med overvindue over to fag. Overfacaden, der står i blank, gul mur med rester af rød bemaling, har gesims med savsnit under 4. sals vinduer. I risalitter er vinduerne på 1. og 2. sal fagvis samlet i blændinger afsluttet med fladbuestik. Under 2. sals vinduer brystningsfelter. 3. sals vinduer har her gesimser. Brun- og rødmalede vinduer af dannebrogstype under lige stik. Muret hovedgesims. I tagetagen fire kviste, hvoraf de to yderste trefags.

Plantype: Hoved- og køkkentrappe står over for hinanden i midtfag. På hver etage to trerums lejligheder.

Ottefags beboelsesejendom, *baghus* i fire etager. Teglhængt heltag. Facaden fremtræder i blank, gul mur med rester af gul bemaling til underkant af 2. sals vinduer. Hoveddøre i 3. fag fra yderfagene. Til højre port over to fag. Sålbænksbånd under 3. sals vinduer. Overalt brunmalede, tofags, opsprossede vinduer under fladbuestik. Profileret hovedgesims.

Plantype: De to hovedtrapper betjener på hver etage tre torums lejligheder.

Historie: Grosserer Julius Petersen solgte i 1856 parcellen, matr. nr. 70 A4K, til tømrermester C. A. Kyhn, der flere år senere lod opføre forhus (bygn.att. 28.10.1867) og baghus (bygn.att. 21.04.1868).

Bemærkning: Nøgternt hus, der med enkle midler markerer facadeinddelingen.

Gasværksvej set fra nr. 27 mod Vesterbrogade.

GASVÆRKSVEJ 33
matr.nr. 70 1

Syvfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Underfacaden står gulmalet i kvaderfuget puds med hoveddør i midtfag og port til venstre. Til højre café med mørk brun malet facadebeklædning. Overfacaden, der fremtræder pudset og hvidmalet, har profileret kordongesims samt sålbænksgesims under 4. sals vinduer. Alle vinduer, der er grønmalede af dannebrogstype, står i profilerede indfatninger, på 1., 2. og 3. sal har hoveddørsfaget og yderfagene desuden fordakninger. I yderfagene trefags. Profileret hovedgesims. I tagetagen fem trefags kviste.

Plantype: Hoved- og køkkentrappe står over for hinanden og betjener på hver etage to trerums lejligheder.

Enetages *sidehus* til teatervirksomhed. Ensidigt paptag med valm mod forhuset. Facaden står gulmalet over sort sokkel. Til højre stort blåmalet vinduesparti med dør. Midt for blåmalet dør, hvorover kvist i tagetagen med dør, hvortil fører en nyere jerntrappe. I gavl mod forhuset nyere spindeltrappe til kvist i taget.

Historie: Grosserer Julius Petersen solgte i 1857 parcellen, matr.nr. 70 A4L, til tømrermester H. Jensen. Samme år tilkøbte Jensen sig en strimmel fra nabogrunden mod syd, og lod nu forhuset opføre (bygn.att.

30.12.1857). I 1882 lod hestehandler P. Christiansen, ved arkitekt Chr. Prahl, den lange enetages sidebygning opføre som hestestald og vognremise (bygn.att. 28.06.1882).

Bemærkning: Harmonisk og veldisponeret facade med afbalanceret detaljering.

Gasværksvej 31-33.

HALMTOVET 26-30
matr.nr. 213

14fags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Hele facaden fremtræder i blank, gul mur. Under den profilerede kordongesims ses nyere butiksindretning og rester af grå facadebemaling. I 2., 7. og 12. fag fra venstre hoveddøre. Overfacaden har profileret sålbænksgesims under 4. sals vinduer og hovedgesims med sparrenkopper. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. I tagetagen fem trefags kviste.

Plantype: Tre hovedtrapper mod gaden. På hver etage fem torums lejligheder og en etrums.

Historie: Den sidste parcel i denne karré blev i 1870 af grosserer M. M. Valentin selvstændigt udmatrikuleret som nr. 213 og solgt til tømrersvend Peter Christian Frederiksen, der lod forhuset opføre (bygn. att. 17.05.1871).

Bemærkning: Anonym bygning uden forsøg på arkitektonisk accentuering af den lange facade.

HALMTORVET 24
VIKTORIAGADE 30
matr.nr. 196

På grunden er to sammenbyggede huse, dels forhus mod Halmtorvet dels hjørnehus.

Forhuset mod Halmtorvet er ni fag langt i fem etager med tagetage. Skiferlagt heltag.

Hele facaden fremtræder i blank, rød mur over høj, pudset sokkel med

kældervinduer. Under profileret kordongesims med savsnit har facaden butiksindretning og vinduer under fladbuestik med savsnit. Hoveddør i midtfag. Overfacaden har profileret sålbænksgesims med savsnit under 4. sals vinduer. Overalt brunmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. Hovedgesims med savsnit. I tagetagen to trefags kviste.

Plantype: En hovedtrappe mod gaden, to køkkentrapper mod gården. På hver etage fire ensidige torums lejligheder. WC'er på repos.

Hjørnehuset står i fem etager og tagetage med tre fag mod Halmtorvet, et smigfag og syv fag mod Viktoriagade. Skiferlagt heltag.

Hele facaden fremtræder i blank, gul mur over høj, pudset og grålmalet sokkel med helrudede kældervinduer. Underfacadens vinduer, med brystningsblændinger, står under rundbuestik med savsnit på vederlagsgesims. I midtfag mod Viktoriagade hoveddør med overvindue. I smigfag kældernedgang. Kordongesims, sålbænksgesims under 4. sals vinduer og hovedgesims med savsnit. Overalt brunmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. I tagetagen fire kviste, hvoraf en i smigfag, og den til højre mod Viktoriagade trefags.

Plantype: Hoved- og køkkentrappe står over for hinanden i midtfag mod Viktoriagade. På hver etage en femrums og en firerums lejlighed.

Femfags erhvervs*baghus* i en etage med tagetage. Ensidigt mansardtag

beklædt med pap. Facaden står pudset og hvidmalet over sort sokkel. Tre døre og to opsprossede vinduer, alle malet brune. Profileret gesims. I tagetagen tre kviste.

Historie: For forhistorie, se under Viktoriagade 26. Tømrermester Jørgen Hansen Elholm, der de foregående år havde købt og bebygget de to nærmeste parceller mod nord, købte i 1869 også hjørnegrunden, matr.nr. 196 og lod hjørnehuset opføre, (bygn.att. 12.05.1870).

Bemærkning: Tidstypiske facader med enkle og harmoniske detaljer. Velbevaret underfacade i hjørnebygningen. Et interessant træk, som ofte forekommer i perioden ses tydeligt her: samme hus, samme opførelsestidspunkt, hver halvdel sin farve facadesten og sin særlige detaljering.

VIKTORIAGADE 28
matr.nr. 152

Syvfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Hele facaden står i blank, rød mur over gråmalet sokkelparti i refendfuget puds med blændede kældervinduer. Underfacaden har arkadeinddeling. Vinduerne med brystningsblændinger, såvel hoveddør som port står under markerede rundbuestik på vederlagsgesims. Hoveddør i midt-

fag og til højre port. Overfacaden, med profileret kordongesims og bred sålbænksgesims under 4. sals vinduer begge med savsnit, har brunmalede vinduer af dannebrogstype under markerede fladbuestik, i yderfagene trefags. Muret hovedgesims med formsten. I tagetagen to trefags kviste.

Plantype: Hoved- og køkkentrappe over for hinanden i midtfag. På hver etage to trerums lejligheder.

Enetages *baghus* med tagetage til erhverv. Ensidigt mansardtag lagt dels med skifer dels med pap. Facaden står pudset og hvidmalet med grønne porte, døre og vinduer. I taget fire kviste med grønmalede luger. Til venstre trappe til kvist.

Historie: For forhistorien, se Viktoriagade 26. Parcellen blev i 1867 udmatrikuleret som nr. 152 og solgt til tømrermester Jørgen Hansen Elholm, der lod forhuset opføre (bygn.att. 25.09.1869), mens han på bagarealerne havde tømmeroplag til sin virksomhed på naboejendommen, Viktoriagade 26. Baghuset lod kreaturkommissionær Hans Mauritzen opføre i 1879 som ko- og hestestald (bygn.att. 25.10.1879).

Bemærkning: Svarer til Viktoriagade nr. 30, der er opført samtidigt og har samme bygherre.

VIKTORIAGADE 26
matr.nr. 127

Femfags beboelsesejendom, *forhus* i to etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Facaden står rødmalet direkte på stenene og deles af gennemløbende muret gesims med savsnit. På 1. sal pudsede brystningsfelter. Stueetagens vinduer har ligeledes pudsede brystningsfelter på kvaderfuget sokkel med kældervinduer. I yderfag til venstre hoveddør i pudset indfatning med fordakning og herover mindre vindue. Hvidmalede vinduer af dannebrogstype under lige stik. Muret hovedgesims med sparrenkopper og savsnitsfrise. I tagetagen tre trefags kviste. I fritstående gavl mod syd to fag vinduer i tre etager. Det venstre i fremtrukket parti. Det højre har på 1. sal karnap med pudsindfatninger. Hvidmalede vinduer af dannebrogstype.

Plantype: Bag gavlrisalitten en hovedtrappe til en femrums lejlighed.

Toetages værksteds*baghus* med fladt tag. Gulmalet facade med rødmalede vinduer og trappetårn til højre med teglhængt, valmet tag.

Historie: I 1860 blev de resterende dele af det udparcellerede Bjørnsdal-vænge, 70 A4B overtaget af grossererne Valentin og Larsen, som derpå indledte de egentlige udstykninger. Parcellen Viktoriagade 26 blev i 1866 udmatrikuleret som nr. 127 og solgt til tømrermester J. H. Elholm, der straks lod opføre det lille toetages forhus (bygn.att. 29.07.1866), og selv flyttede ind i stuelejligheden. De skiftende ejere af denne ejendom afspejler klart beliggenheden tæt ved halmtorv, kvægtorv og offentlige slagtehuse: slagtermester, kreaturkommissionær, produkthandler i forbindelse med slagtehusene, hestehandler, vognmand og fouragehandler. En ældre staldbygning bagest på grunden fra 1887 blev i 1904 ombygget og udvidet ved arkitekt Ditlefsen for hestehandler H. Henriksen (bygn. att. 08.08.1905). Den karakteristiske karnap i forhusets gavl blev tilføjet i 1927.

Bemærkning: Det lille hus er karakteristisk for det tidlige byggeri på Vesterbro. De nyere kviste og karnapper virker tyngende.

Absalonsgade 5.

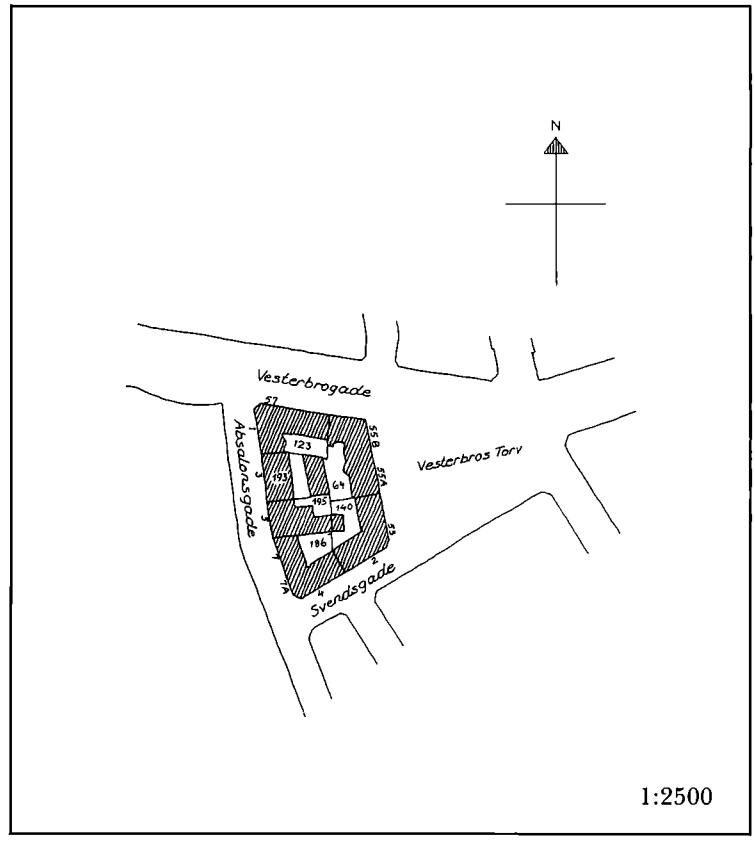
N
Vesterbrogade
Absalonsgade
Svendsgade
Vesterbros Torv
123
193
64
195
140
186
1:2500

Forhistorie og udparcellering

Den lille karré på vestsiden af Vesterbros Torv, der i dag rummer seks ejendomme, svarer omtrent i udstrækning og beliggenhed til den gamle fæstegrund, der i 1700-tallet var gæstgiveri, med gård, udhuse, have, keglebane og lysthuse. Her lod fæsteren, Christian Strelow i 1793 opføre et nyt toetages forhus, omtrent hvor i dag hjørnehuset Vesterbrogade 57/Absalonsgade 1 ligger. Senere overtog Johan Friederich Lachmann, ved ægteskab med Strelows enke, såvel fæstekontrakt som bygninger. I forbindelse med kommunens salg af store dele af de udenbys jorder efter branden 1795 blev parcellen delt i to: Litra A blev solgt til slagtermester Jens Peter Hilarius Kalckow (målebrev 30.12.1800 og skøde 05.02.1801), og året efter solgte Lachmann litra B til slagtermester Svend Pedersen. Hermed fik man i begge ejendomme repræsenteret det erhverv, der i højeste grad prægede livet på Vesterbro. Slagterne både boede og holdt butik i de gamle lave forhuse. Omkring gårdspladserne lå store staldbygninger og slagtehuse samt lange baghuse, alt i bindingsværk som foreskrevet af militæret. Ved den nye matrikel i 1806 kom »51 litra A« og »B« til at hedde henholdsvis 63 og 64.

Skønt ejerforholdene på de to ejendomme skifter gennem første halvdel af det 19. århundrede, ser vi stadig aktive slagtere i nr. 64 langt op i århundredet.

De to ejendomme lå efter 1852 indesluttet mellem dels det smalle Banemøllestræde, der førte ned til Absalonsgade, dels den lille adgangsvej fra Vesterbrogade ned over det senere anlagte torv til Badevejen (nu Eskildsgade) og de gamle reberbaner, nr. 65 og 66. I forbindelse med de byplanmæssige bestræbelser i kvarteret i 1850'erne og 1860'erne greb kommunen ind med køb og ekspropriation for at kunne anlægge de nødvendige nye gader. Til gennemførelse af Absalons-

Vesterbrogade 55. Juli 1870.

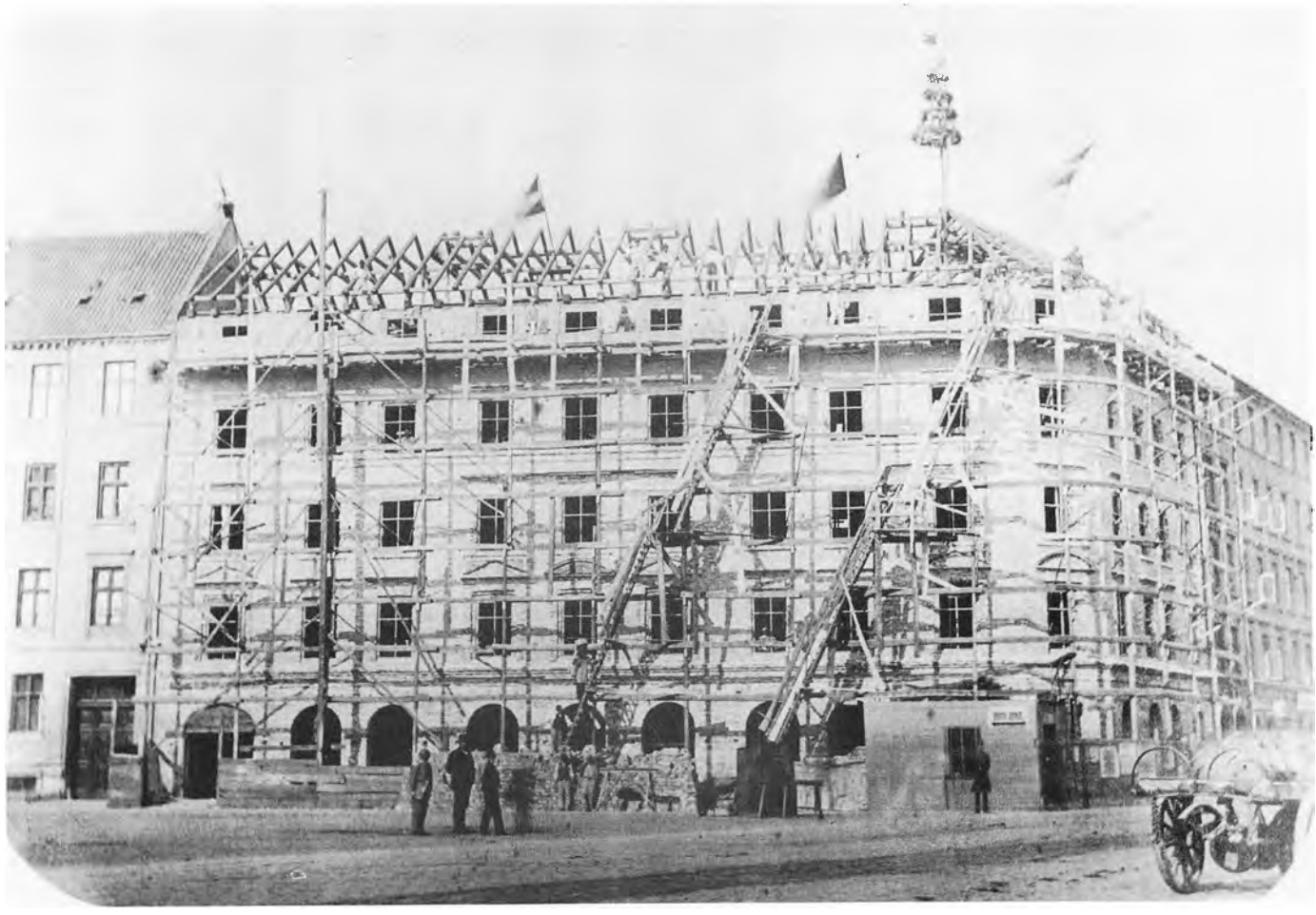

gade i fuld bredde frem til Vesterbrogade købte man i 1864 matr.nr. 63. Naboejendommen på den anden side af Banemøllestræde, den gamle Grynmølle, matr.nr. 61, ejede man allerede. Nu blev bygningerne på denne nedrevet og gaden ført igennem, 20 alen bred og i næsten lige flugt. De resterende arealer af nr. 61 og Banemøllestræde blev lagt til nr. 63, der herefter blev udparcelleret og solgt i fire lodder.

Vesterbros Torv blev anlagt øst for nr. 64 i årene 1858-60 efter nogle mindre skelændringer. Fra dette torv havde man oprindeligt planlagt at føre en lang lige gade helt ud til Vesterfælledvej, men projektet blev kasseret til fordel for Istedgade. Kun den nødvendige korte stump gade med forbindelsen til Badevejen og Absalonsgade blev anlagt som Svendsgade omkring 1866 med deraf følgende afskæring af de sydligste dele af nr. 63 og 64.

På nær eet forhus, frk. Marie Kruses skole, Absalonsgade 3, der først er færdigt i 1880, sker udparcellering og bebyggelse af den lille karré i årene 1866-71.

Absalonsgade set fra nr. 7 mod Vesterbrogade.

SVENDSGADE 2
VESTERBROGADE 53
matr.nr. 140

Beboelsesejendom, *hjørnehus* i fire etager med tagetage. Teglhængt heltag. Bygningen står med ni fag mod Svendsgade, et smigfag og ni fag mod Vesterbros Torv.

Af den tidligere underfacade er der i dag mod torvet kun bevaret hoveddørsfaget yderst til højre, hvor den brede, tofløjede dør sidder i en pompøs rustikaportal med pilastre og trekantfordakning. Mod Svendsgade derimod fremstår hele venstre halvdel af underfacaden stadig refendfuget i malet puds med fire originale stuevinduer samt bred port omtrent midt i facaden. Den resterende del af underfacaden har nyere facadebeklædning, skiltning og store helrudede butiksvinduer. Overfacaden står grålmalet direkte på stenene, bortset fra murfeltet omkring de syv midterste førstesalsvinduer mod torvet, der er malet lysegult og bærer skiltebogstaver. Detaljer i puds. Begge facadeafsnit er opbygget symmetrisk med etfags risalitter og helt regelmæssig fagdeling af de syv mellemliggende fag. Ud over den profilerede kordongesims med tandsnit og hovedgesimsen med sparrenkopper opdeles facaden af en gennemløbende sålbænksgesims under 3. sals vinduer og en smallere gesims under de syv 2. sals midtervinduer på begge facadeafsnit. Vinduerne, der alle er af dannebrogstype, sidder under fladbuestik. På 1. sal bærer smalle brystningsfelter palmetornamentik. Kun på 1. og 2. sal i siderisalitter og smigfag fremhæves vinduerne med profilerede indfatninger. Mens 1. sals indfatninger her også har lige fordakninger, er 2. sals vinduer i risalitterne ombygget til franske døre med gitre. I tagetagen ses, foruden seks store kviste med trefagsvinduer af dannebrogstype, nyere franske døre i yderfagene og en stor kvist i smigfag med tre trefags dannebrogsvinduer.

Plantype: To hoved- og køkkentrapper, alle placeret mod gården. På hver etage tre store firerumslejligheder.

Tofags *baghus* i to etager med halvtag lagt med pap. Facaden står pudset og lysgrå malet med brunmalede døre og vinduer. Til højre i gavlen jerntrappe.

Historie: Grunden, der oprindelig var en del af slagtermester Jacobsen Ellegaards ejendom, matr.nr. 64, blev af samme i 1867 udskilt som selvstændig matrikel og bebygget med forhuset (bygn.att. 31.10.1867). Tømrermester Scheitel, der selv boede på hjørnet af Torvet og Gasværksvej, forestod byggeriet, og slagterfamilien, desuden også sønnerne, der få år efter overtager forretningen, flyttede ind i ejendommen. Ved en større ombygning af stueetagen i 1920 opførtes hoveddørsportalen mod Torvet samt den nye port mod Svendsgade. De franske altaner på 2. sal og i tagetagen blev etableret i 1937.

Bemærkning: Markant og veldisponeret facadeløsning, der især udmærker sig ved harmoni mellem under- og overfacaden og fint samspil mellem risalitter og smigfag.

VESTERBROGADE 55
matr.nr. 64

Beboelsesejendom, *hjørnehus* i fem etager med teglhængt heltag. Bygningen står i ni fag mod Vesterbros Torv, et smigfag og fire fag mod Vesterbrogade. Underfacaden står overalt med moderne butiksindretning, facadebeklædning af travertin og store helrudede vinduer. Mod Vesterbros Torv port i yderfag til venstre og hoveddør i 3. fag fra smigfaget. Overfacaden fremtræder overalt hvidmalet på såvel de oprindelige blankmurspartier som på de pudsede arkitektoniske detaljer. Foruden den helt smalle gesims over stueetagen har facaderne under 3. sals vinduer en markant, vandret opdeling ved profileret sålbænksgesims, der overskærer de mange kvaderbånd, som skaber den lodrette opdeling. Mod Vesterbros Torv opdeler disse bånd facaden symmetrisk omkring et midtparti på tre fag og med sidepartier på hver et fag. På samme måde får Vesterbrogadefacaden sidepartier på hver et fag. Disse fremhævede partier markeres yderligere af en kraftigere indramning omkring vinduerne, der på 1. sal får både pilastre og fordakninger. Mens der på 1. og 2. sal er nyere helrudede vippevinduer, ses på 3. og 4. sal dannebrogsvinduer med hvidmalede rammer i grønmalet karmtræ. Profileret hovedgesims med konsoller.

Plantype: To hoved- og køkkentrapper. På hver etage tre store firerums lejligheder.

Ottefags *baghus* i fire etager med tagetage. Skiferlagt københavnertag.

Underfacaden står pudset og gråmalet med blændede vinduer. I 1., 7. og 8. fag fra venstre hoveddøre. Overfacaden fremtræder pudset og grågul malet med grønmalede vinduer af dannebrogstype. På 3. sal »løbende hund« frise over de fire midterste fag. I tagetagen fire kviste.

Historie: Slagtermester Hans Jacobsen Ellegaard, der havde ejet matr.nr. 64 i hvert fald siden 1844, drev stadig slagtervirksomhed fra den gamle ejendom i 1860'erne. I 1862 havde han således indrettet nyt muret slagteriudsalg i den gamle bindingsværkslænge mod torvet, og i 1869

byggede han ny stald med slagteri som bagbygning på grunden. Egentlig lå denne enetages bygning på matr.nr. 193, Absalonsgade 3, som han også ejede, men blev overført til matr.nr. 64 ved ommatrikulering i 1870. Imidlertid deltog han også i periodens boligbyggeri, først ved at bebygge og frasælge den sydlige del af grunden i 1867, (se under matr.nr. 144, Svendsgade 2, Vesterbrogade 53), og senere ved selv at lade det store hjørnehus opføre. Mens selve byggeriet åbenbart blev varetaget af tømrermestrene Scheitel og J. H. Elholm stod arkitekt Vilh. Friederichsen for

det oprindelige projekt fra 19.05.1868. Imidlertid blev huset opført efter tegninger ændret af bygningsinspektør Vilh. Petersen, og stod færdigt ved nytår 1871. Ligesom sin nabo, Vesterbrogade 57, fremstod denne ejendom med gennemgående rusticeret underfacade, hvor de oprindelige rundbuede åbninger gav en smuk arkadevirkning. På gamle fotografier kan man se, at mens vinduerne på 1. sal oprindelig havde skiftevis trekants- og segmentbuefordakninger, havde også de enklere 2. sals vinduer dengang konsolbårne fordakninger. I 1911 blev der ved arkitekt Strøm Tejsen foretaget en vis ombygning af køkkener og køkkentrapper med ændringer i husets bagfacade som følge. Samtidig blev den gamle staldbygning udskiftet med den nuværende bagbygning indrettet til bageri og værksteder (bygn.att. 24.01.1912).

Bemærkning: Harmonisk og symmetrisk opbygget facade, der har mistet noget af sit oprindelige præg, og skæmmes af de mange nyere helrudede vinduer.

Vesterbrogade 53-55.

VESTERBROGADE 57
ABSALONSGADE 1
matr.nr. 123

Beboelsesejendom, *hjørnehus* i fem etager med tagetage. Skiferlagt københavnertag. Over det rundede hjørne markant, ottekantet, kobberbeklædt spir i tre afsnit, med små tagvinduer, åben arkadeafsats og vindfløj. Bygningen står i ti fag mod Vesterbrogade, et bredt, rundet hjørnefag og seks fag mod Absalonsgade. Underfacaden står overalt med nyere butiksindretning, facadebeklædning og store helrudede vinduer. Midt på Vesterbrogade-facaden smal indgangspassage med velbevaret, malet loftsdekoration fra 1897. Mod Absalonsgade port i højre yderfag. Overfacaden fremtræder overalt i blank rød mur med detaljer i puds: foruden en smal profileret kordongesims ses bredere gesims under 4. sals vinduer samt kraftig profileret hovedgesims med tandsnit, der ved det buede hjørnefag udvides til bjælkeværk, hvor frisen bærer indskriften »ABSALONSHUS«. Facaderne mod Vesterbrogade og Absalonsgade har begge siderisalitter, over henholdsvis to og et fag. Imellem disse helt regelmæssig fagdeling.

Vinduerne i de tre mellemliggende etager har alle klassisk profilerede indfatninger, på 1. og 2. sal i risalitter og smigfag med volutbårne fordakninger. Nyere brunmalede vinduer dels helrudede dels tofags med helrudet overramme. I tagetagen trefags kviste, syv mod Vesterbrogade og fire mod Absalonsgade.

Plantype: To hoved- og køkkentrapper placeret mod gården. På hver etage to femrums og en firerums lejlighed.

Historie: Tømrermester G. F. Bock, Nørrevold 22, der havde købt grunden af kommunen i 1865, påbegyndte husets opførelse det følgende år, men solgte undervejs til købmand Nielsen. Da de oprindelige tegninger, forfattet af den unge arkitekt Drewsen, fremviste facader med en overlæsset og urolig detaljerigdom, nærmest i manieristisk, nordeuropæisk renæssance, søgte såvel stadsbygmester N. S. Nebelong som broderen J. H. Nebelong at påvirke bygherren »til at frafalde noget af den smagløse dekoration, som denne bygning er befængt med«. Skønt brødrene i den private korrespondance vedrørende sagen ret modløst beklager, at byggeloven »vel ikke kan forhindre sådanne arkitektoniske smagløsheder«, og at »der intet er at gøre, da loven intet indeholder i henseende til skønhedshensyn«, har de alligevel haft held med sig. Da bygningsattesten udstedtes 09.10.1866, fremstod huset i sober og enkel italiensk renæssance med kraftig rusticeret arkadevirkning i stueetagens oprindelige butiksfacade. En senere ejer, grosserer Roussell, lod sig dog ved en ombygning i 1897, bl.a. af tagetagen, inspirere af bygningens prominente position på Vesterbrogade-hjørnet, til at tilføje det imposante hjørnespir, der blev tegnet af arkitekt Th. Sørensen.

Bemærkning: Velproportioneret facade, der markerer sig stærkt i gadebilledet især ved den vellykkede hjørneløsning. Skønt alle vinduer er nyere virker især de helrudede på 1. sal skæmmende.

ABSALONSGADE 3
matr.nr. 193

Syvfags erhvervsejendom, *forhus* i fire etager med kælder og tagetage. Skiferlagt heltag.

Facaden, der fremtræder i fri rundbuestil, står i blank rød mur med mønstermuring, formstens detaljer samt pudsede blændinger. Midterfaget er markeret som gennemgående, lisénindrammet parti. Nederst bred hoveddørsportal med pilastre og stort, rundbuet overvindue under trekantfordakning. Herover trappeafsatsernes forskudte vinduer i stigende

bredde opefter: fra et rundbuet, over et koblet par under fælles bue, til øverst tre koblede vinduer, der foroven afsluttes med et stort, samlende bueslag under den højt opragende frontkvists stejle tag. Mellem vinduerne mønstermurede rosetter. Foruden en klar vandret opdeling af facaden ved gesimser under hver etages vinduer, sker en lodret opdeling med et tofagsparti på hver side af midterfaget og et etfagsparti yderst. Denne rytmiske fordeling markeres tydeligst ved 1. og 2. sal af liséner, forbundet med rundbuefriser. I stueetagen antydes opdelingen blot ved fordelingen af de rundbuede vinduer i en arkadevirkning, mens 3. salen også har liséner. Kraftig hovedgesims. Vinduesformerne fordeler sig med rundbuede af dannebrogstype i stuen og på 3. sal, og af dannebrogstype under ganske svagt fladbuede stik på 1. og 2. sal. Vinduerne fremstår overalt grønmalede. I tagetagen seks mindre tofags kviste med sadeltag.

Plantype: I midtfag hovedtrappe og køkkentrappe over for hinanden. Oprindelig to firerums lejligheder pr. etage i stuen og på 1. sal.

Historie: Ved udparcelleringen af den gamle grund, nr. 63, i slutningen af 1860'erne havde ejeren af nr. 64, slagtermester Jacobsen, købt matr.nr. 193 af kommunen, men derpå frasepareret den bageste trediedel af sin store ejendom i 1870. Den nu ret lille grund lå ubebygget i flere år, indtil skolebestyrerinde frk. Marie Kruse i 1878 købte den for at opføre en beboelsesejendom med skole. På dette tidspunkt boede hun – og drev en mindre pigeskole – i naboejendommen Vesterbrogade 57. Tegningerne var udført af arkitekt Gnudtzmann og for byggeriet stod murermestrene Hansen og Kruse (Maries far?).

Bygningen, der i en særlig attest fik prædikatet »i et og alt veludført og solid«, stod færdig i foråret 1880 – (bygn.att. 27.03.1880). Den var fra starten indrettet med skolestuer på 2. og 3. sal. Frk. Kruse havde privat lejlighed i tagetagen, mens stueetagen og 1. sal blev udlejet. Huset havde et meget moderne calorifère-varmesystem med varmluftkanaler og ventilationsrør til alle skolestuerne. Endvidere opførtes brandgavlene i hulmur. I kælderetagen var der foruden det store varmeanlæg tænkt indrettet en butik til venstre, men her fik skoleportneren bolig, selv om gulvet egentlig lå ulovligt langt under terræn. Allerede 1881 inddrages 1. sals lejlighederne til skolestuer. I slutningen af 1880'erne overtages bygningen af kommunen, der fortsætter »Absalonsgades Skole« helt op til omkring 1. verdenskrig. Herefter overgår lokalerne til andre sociale formål, først en midlertidig husvildeafdeling, senere et centralkontor for hjemløse mænd, og fra 30'rne socialkontorer.

Bemærkning: En livfuld og interessant repræsentant for tidens institutionsbyggeri, som her på vellykket måde er indpasset i den eksisterende facaderække.

ABSALONSGADE 5
matr.nr. 195

Femfags beboelsesejendom, *forhus* med midtfløj i tre etager med tagetage. Skiferlagt heltag.

Facaden, der overalt fremstår pudset og lys grøn malet, er opdelt i en svag midtrisalit over tre fag og sidepartier på hver et fag. I stueetagen arkadevirkning med pilastre og derover profilerede rundbuer og kor-

dongesims. De tre midterste arkadeåbninger rummer indgangsdør til stueetagens biograflokale, flankeret af store, helrudede udstillingsvinduer. De bredere bueåbninger i sidefagene rummer til venstre port og til højre helrudet vindue. I alle buefag desuden overvinduer med opsprosning. Mens 1. sals vinduerne har profileret indfatning med fordakning og lavt, forsænket brystningsparti, står 2. sals vinduer på sålbænksgesims med dværgpilastre på murpillerne. Vinduerne er alle grålamalede af dannebrogstype, i sidefagene trefags. Ved midtfaget på 1. sal tilbygget trækarnap, delvis kobberbeklædt og med glaspartier i front og sider. Bred, profileret hovedgesims. I tagetagen fire kviste med trefags vinduer.

Plantype: Bygningens oprindelige T-formede grundplan var præget af stueetagens indretning til badeanstalt. Hoved- og køkkentrappe mod gården. På hver etage en seksrums lejlighed.

Historie: Kommunen solgte i 1869 denne grund for 4.939 rdl. til arkitekt Carl Lendorff, brændevinsbrænder J. C. Olsen og fabrikant Ernst Traube, Odense, der i fællesskab, og efter Lendorffs tegninger, lod forhuset opføre med »Vesterbros Romerske Badeanstalt« – (byg-n.att. 27.05.1870).

Stueetagen blev opført med store hvælvede baderum og ægte romersk indfyringssystem under gulvet. Her kunne publikum få et romersk bad for 72 sk., et varmtvandsbad for 32 sk. eller et styrtebad for 16 sk., i øvrigt samme priser som hos den meget større konkurrent i Tordenskjoldsgade. I 1884 blev ejendommen overtaget af Selskabet til Oprettelse af Kaffe- og Spisestuer, der ved arkitekt F. Böttger dels ombyggede stueetagen til folkekøkken dels indrettede lejlighed i tagetagen, hvorved bygningens oprindelige trekantgavl forsvandt. I 1902 anbringes mod gaden en altan, der i 1912 ved arkitekt Wittmack blev ombygget til den nuværende karnap.

Bemærkning: Trods om- og tilbygning fremstår dette lille hus som en charmerende repræsentant for tidens halvoffentlige byggeri.

ABSALONSGADE 7
SVENDSGADE 4
matr.nr. 186

Beboelsesejendom, *hjørnehus* i fem etager med teglhængt heltag. Bygningen står i 11 fag mod Absalonsgade, et smigfag og ti fag mod Svendsgade. Under profileret kordongesims står underfacaden glatpudset og grønmalet med kun få ændringer af den oprindelige indretning. Således for-

sænkede vinduer på hver side af smigfaget. Endvidere er mod Svendsgade 2. og 3. fag fra højre slået sammen til butiksfacade med dør og stort helrudet vindue. De øvrige vinduer i stueetagen har brystningsblændinger. Mod Absalonsgade hoveddøre i 5. og 10. fag fra venstre og mod Svendsgade port i yderfag. Overfacaden står hvidmalet direkte på stenene med muret sålbænksgesims under 4. sals vinduer. Begge facadeafsnit er lodret opdelt i et regelmæssigt fagdelt midterparti og etfags sidepartier med bredere murpiller, yderfagene også med trefags vinduer. Vinduerne på 1., 2. og 3. sal samles fagvis i blændinger med brystningsfelter. Samtlige vinduer er grønmalede og af dannebrogstype under fladbuestik. På facaden mod Absalonsgade inskription over 3. sals vinduer med jernbogstaver: SKYDEBANE – HUS 1915. Muret hovedgesims med tandsnit.

Plantype: Tre trapper mod gården. På hver etage fire firerums lejligheder.

Historie: Snedkermester Lars Peter Thrane, Gasværksvej 7, der i 1869 havde købt grunden af kommunen for 5.850 rdl., lod forhuset opføre (bygn.att. 25.09.1869), men solgte kort efter til bogbindermester H. P. Clausen.

Bemærkning: Stor tidstypisk bygning med stram og ganske harmonisk facadeopbygning.

Vesterbros Torv/Eliaskirken, Vesterbrogade 49.

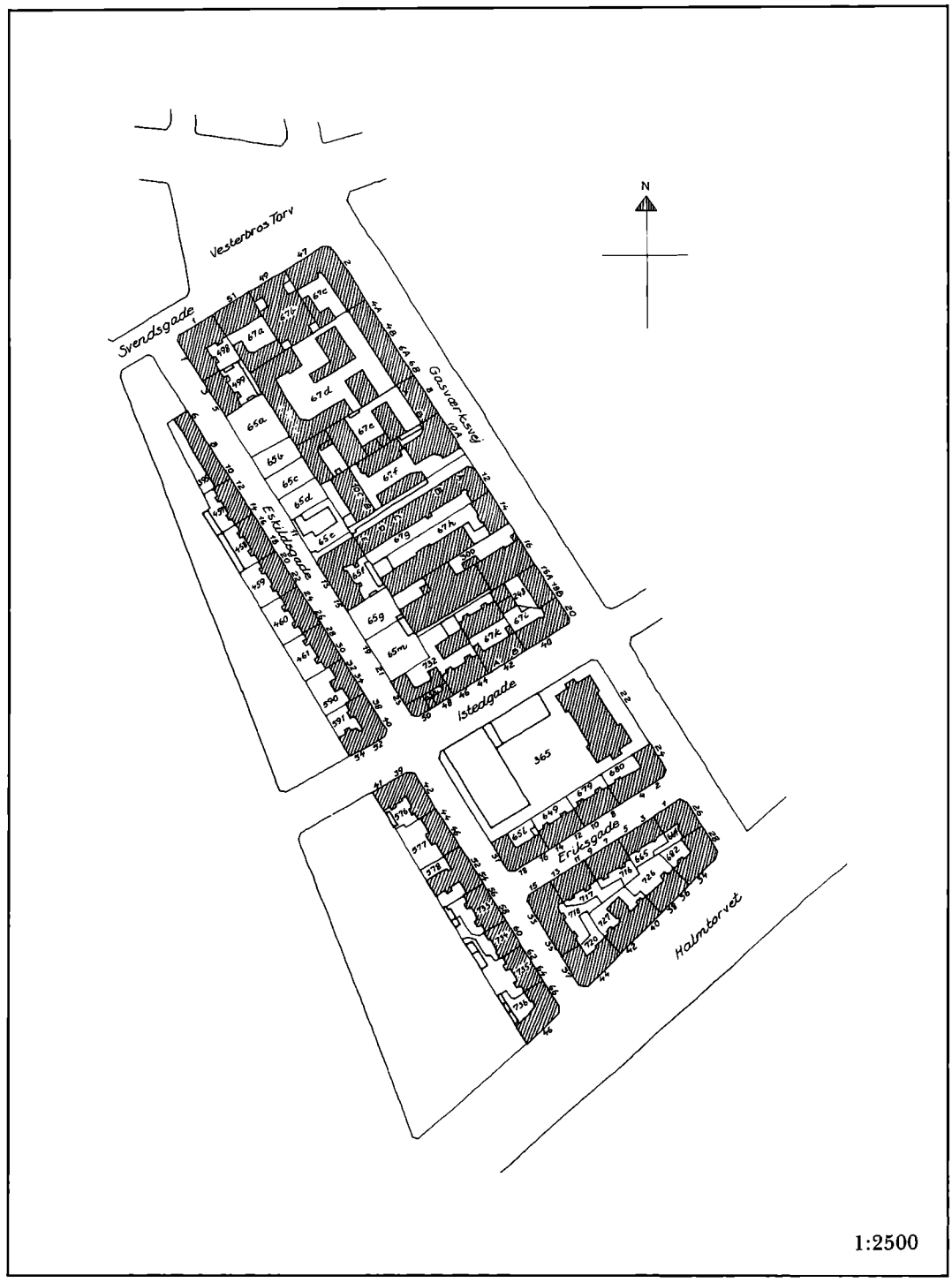
N
Vesterbros Torv
Svendsgade
Gasværksvej
Eskildsgade
Istedgade
Frue Kirkegård
Enghavevej
Halmtorvet
1:2500

Forhistorie og udparcellering

Blandt de erhverv, der i begyndelsen af det 17. århundrede søgte fra de trange forhold inden for voldene ud til en mere praktisk beliggenhed i den nye forstad langs byens hovedudfaldsvej mod vest, var rebslagerne. Herude kunne de både få tiltrængt bedre plads samt ligge rimeligt beskyttet mod brandfare fra nærliggende bebyggelse. Oprindelig lå de nye reberbaner ikke langt uden for Vesterport, men i 1650 fik rebslagerlauget anvist en grund lige uden for Christian IV's nye ydre forsvarslinie, retrenchementet. Arealet var ca. 125 m bredt og strakte sig godt 400 m helt fra vejen (Vesterbrogade) ned til Kalvebod Strand, og vinkelret på denne.

Her opførtes så reberbanerne i lange, smalle, parallelle strimler med de små spindeboder på række i den nordlige ende, hvorved der opstod et mindre trekantet forareal mellem vejen og boderne kaldet »fortouget« eller »gåsetorvet«.

Hele denne oprindelige struktur holdt sig så længe, at den dannede retningslinier for både gadeanlæg og udparcellering i 2. halvdel af forrige århundrede.

Områdets grænser og struktur ses stadig tydeligt på et nutidigt kort: mod øst Gasværksvej, mod vest og parallelt hermed bagskellet af Eskildsgades lige numre, mens de ulige numres bagskel og selve gadeforløbet afspejler de lange, smalle reberbaner. Mod nord ligger Vesterbros Torv i dag på det lille, trekantede forareal, og bebyggelsen på torvets sydside med fortsættelsen langs Svendsgade svarer helt til de gamle spindeboders placering. Da den første lille stump af den senere I-stedgade i 1856 blev placeret vinkelret på Gasværksvej, har den gamle struktur således også været bestemmende for denne hovedgades retning.

Efter anlægget i 1650 fungerede området efter den oprindelige bestemmelse i 200 år, ja den sidste reberbane blev først nedlagt i 1884. Bygningerne blev flere gange ødelagt, bl.a. af Carl Gustavs belejringshær, der her opførte soldaterbarakker. En julinat i 1692 brændte alle reberbanernes boder og pakhuse, hvilket medførte indførsel af strenge nye regler: tilbørlig afstand mellem bygningerne, rygeforbud og nattevægter. Af jordebogen 1746 ses, at der nu lå 16 reberbaner, hver 8 × 620 alen og med spindehusene nydeligt på række.

Rebslagerlauget fik i 1756 lov at få bygningerne forsikrede i stadens brandkasse, og i 1771 nyordnedes fæsteforholdene ved kgl. reskript. Arealet blev opdelt i kun fem reberbaner, og nye fæstebreve blev udstedt for disse, der i 1786-matriklen fik numrene 52-56 og i 1806-matriklen numrene 65-69.

Af bygningsafgiftsprotokollen fra 1802 fremgår det, at anlæggene, foruden de egentlige spindeboder med reberbaner, bestod af adskillige andre bygninger: vejerboder, tjærehuse, pakhuse og sprøjtehuse, mange store stalde og vognremiser foruden enkelte små beboelseshuse og kontorbygninger.

Hele området blev imidlertid ødelagt ved englændernes bombardement i 1807, og på Schlegels kort fra 1819 ses kun een egentlig reberbane, på nr. 65, angivet som en lang smal træbygning. De øvrige grunde benyttedes tilsyneladende mest som haver og græsningsvænger. Ved oprydningen i byen efter bombardementet blev vældige mængder sten og grus kørt ud til reberbanerne og brugt til opfyldning i stranden, hvorved den lange pynt på nr. 67 opstod, som ses på Schlegels kort.

I forbindelse med kampagnen for at skaffe penge til genopbygningen af den indre by efter branden 1795, hvor magistraten lod mange af de udenbys fæstegrunde sælge, overgik også matr.nr. 65, 66 og 67 til privateje. Som den første overgik nr. 67 allerede i 1802 til rebslagermester Anthon Toxvard, mens nr. 65 i 1806 blev solgt til rebslagermester Jacob Hansen Bierregaard. Nr. 66 derimod blev først 1811 udbudt ved offentlig auktion og solgt for højeste bud, 3.894 rdl., til amtskirurg Carl Wilhelm Westphal og gartner Søren Heinrich Bentsen, der hver hæftede for en halvpart af salgssummen.

I de næste halvt hundrede år henlå området tilsyneladende fredeligt, kun forstyrret ved ekspropriationen af en strimmel nær stranden til jernbanens anlæg 1846. I 1820 åbnede Vesterbros Morskabstheater en lille filial på nr. 68 med vokskabinet etc. En anden form for folkeforlystelse udfoldede sig efterhånden nede i strandkanten, hvor først rebslager Jensen fra nr. 68 i 1847 oprettede en badeanstalt på sit strandområde syd for jernbanen, hvortil publikum kom ad »Badeveien« ned langs reberbanen. Året efter kom naboerne på nr. 67 med et konkurrende etablissement, og i 1857 kom en ny badeanstalt på pynten af nr. 67 i stedet for den, der lå på Gasværkets grund.

Allerede i 1832 ved ejeren, slagtermester Kalkows død blev nr. 65 delt i to grunde. Den nordlige med reberbanen, betegnet 65 A, blev af arvingerne solgt til marskandiser Niels Olsen, mens de selv beholdt den sydligste del samt en smal adgangsvej til Vesterbro(gade) op langs østskellet, den senere udvidede badevej.

Men først efter demarkationsliniens tilbagerykning i 1852 kom der rigtig gang i de store forandringer. Marskandiser Olsens arvinger solgte i 1853 65A til smedemester Niels Knudsen, der straks igen delte grunden i

to og solgte begge parceller. På den nordlige parcel 65 A1 blev reberbanehuset nedbrudt af den nye ejer, E. Aarsleff, der i stedet for lod opføre en lang bindingsværks boderække i een etage med ialt 30 tværelses lejligheder med køkken. Den sydlige parcel nr. 65 A2 blev solgt til rebslagermester Ole Olsen, der genetablerede de nødvendige bygninger omkring den nu forkortede reberbane. En vurderingsforretning i 1853 taler om en velindrettet og vedligeholdt reberbane, hvor man hinsides jernbanen har en hestegang til fire heste med flere maskiner til rebslageri.

På nabogrunden nr. 66 havde ejeren, forlader ved Den kgl. skydebane Hans Jørgen Christensen, der i øvrigt også ejede 65 B, i 1850 ladet opføre et nyt, grundmuret beboelseshus til sig selv mod nord på den gamle spindebods tomt og med en have omkring. Efter hans død delte arvingerne i 1854 den store grund i en mindre nordlig parcel omfattende netop hus og have, matr.nr. 65 B1 og 66 A samt den lange restparcel 65 B2 og 66 B. Denne blev primært købt af brændevinsbrænder Peter Heede og derpå i 1854-56 udparcelleret og solgt i adskillige lodder af forskellig størrelse. Den gamle smalle »Badevej« blev samtidig udvidet (dog ikke til hele 20 alen før 1886).

Blandt de faktorer, der især havde betydning for udviklingen af reberbaneområdet, var placeringen af Københavns første gasværk på den udvidede gamle pynt ud for nr. 67, der blev kaldt »Svendsens pynt« efter ejeren af nr. 67, slagtermester Niels Svendsen. Forhandlinger var indledt af magistrat og regering allerede i 1849, og projektet blev vedtaget i 1853. Mens det kæmpemæssige anlæg blev udført af det engelske firma Cochrane & Co., blev August Colding den kontrollerende danske ingeniør. Denne fremsynede og dygtige mand spillede en væsentlig rolle i udbygningen af byens nye anlæg for såvel vand og kloakering som gas og derved også i høj grad for den byplanmæssige udvikling.

Da kommunen nu havde brug for arealer til gasværket, og især ønskede en adgangsvej fra Vesterbro(gade) placeret ned over reberbaneområdet, opstod der tvivlsspørgsmål om ejendomsretten til reberbanerne nr. 68 og 69. Rebslagerlauget påstod hævd på arealet, hvorimod kommunen for at få dispositionsret hævdede, at lauget havde misligholdt fæstekontrakterne fra 1771 ved at underudleje til helt andre formål: haver, hønse- og svinehold og tømmeroplag. Efter langvarigt kommissionsarbejde faldt dommen i 1856: grunden 68 og 69 var nu ved tinglyst dokument »vindiceret til magistratens frie disposition«, dog først efter at kommunen havde »købt« sin egen grund for 5000 rdl!

Den vedtagne gasværksplan omfattede en 15 alen bred adgangsvej fra Vesterbro(gade) i østskellet af 68 og 69. På Coldings foranledning lagde man straks ved anlægget den 10 alen brede vej til, som allerede eksisterede på nabogrunden 70 A4 og som var forbeholdt kommunen. Derved fik Gasværksvej fra starten den anselige og fornuftige bredde 25 alen, skønt den nye byggelov fra 1856 kun stipulerede 20 alen for nye gader. Vedligeholdelsen af gaden, der var færdiganlagt ved juletid 1856, skulle deles mellem gasværk og kommune.

Byens grund, 68 og 69, var efter vejanlægget blevet noget smal, kun godt 30 alen, men alligevel mente man, at dens gunstige beliggenhed snarligst burde udnyttes ved udparcellering til byggegrunde af ens facadebredde på 24 alen. At man absolut gjorde sig tanker om den kommende bebyggelses karakter, ses, når man i borgerrepræsentationens forhandlinger læser, at yderligere underdeling af lodderne skulle forbydes, for at undgå »at det smukke kvarter, som ville fremkomme, når samtlige bygninger opførtes efter en nogenlunde ensartet plan i lighed med den snart fuldendte modsatte side af gaden, blev defigureret af små bygninger i en forskellig bygningsstil, hvorved det hele terræn lettelig kunne få en mindre værdi ...«

Imidlertid følte ejeren af den mellemste reberbanegrund nr. 67, slagtermester Svendsen, sig noget indeklemt mellem Badevejsbebyggelsen på nr. 65 og 66 og kommunens Gasværksvejprojekt. Han havde ikke bredde nok i sin grund til et vejanlæg med parceller på begge sider. Bedre ville det være, om nr. 67 blev slået sammen med 68 og 69, og han foreslog derfor kommunen enten at sælge 68 og 69 til ham eller at købe hans ejendom. Efter svære overvejelser om, hvorvidt man overhovedet turde indlade sig på sådan grundspekulation, besluttede kommunen dog at tilbyde Svendsen 50.000 rdl. kontant for 67, og indenrigsministeriet godkendte handelen 10.08.1857.

Allerede i de første år efter demarkationsliniens tilbagerykning var flere fornuftige mennesker foruroliget over den galoperende og planløse udbygning af de frigivne brokvarterer. Med arkitekt J. D. Herholdt i spidsen forlangte en deputation, at man lod en hensigtsmæssig byplan udarbejde, men først efter forsinkende misforståelser blev en arbejdskomité omsider nedsat med dette formål. Man blev hurtigt klar over, at en byplan nøje måtte tilpasses den nye gas-, vand- og kloakplan, og derfor måtte man arbejde hånd i hånd med stadsingeniør Colding, hvis egne planer var langt fremme. I efteråret 1857 foreslog komiteen på basis af en fælles plan, at man for det første skulle lade de

Vesterbros Torv. September 1899.

projekterede gadelinier udstikke, så de private grundejere kunne tage hensyn hertil i deres egne anlæg. Dernæst skulle de vigtigste hovedlinier straks klargøres ved nødvendig ekspropriation. På Vesterbro havde man planlagt den vigtigste nye gade som en 30 alen bred forbindelseslinie fra hjørnet af Vesterbrogade og Gasværksvej ud til gadekæret på Thayssensvej, den senere Vesterfælledvej. Denne gade var allerede udstukket, og man forventede, at grundejerne uden vederlag skulle afgive de nødvendige arealer. Imidlertid synes projektet hurtigt at være strandet, sikkert hovedsageligt på grund af den uheldige overskæring af skydebanens grund lige syd for hovedbygningen.

Dermed fik den anden planlagte østvestgade i kvarteret, der skulle gå fra banegården til Valby, og som i 1859 fik navnet Istedgade, en langt væsentligere betydning end først tænkt. Man fik derfor en del besvær med at få de allerede anlagte eller udstukne afsnit udvidet til de senere vedtagne 30 alen. Helt lykkedes det ikke på det inderste stykke fra »kloakken« – den regulerede Rosenå – til Gasværksvej. Istedgade blev her kun 25 alen ved hjælp af besværlige mageskifter.

Et andet vigtigt element i Vesterbros byplanlægning var etablering af et stærkt savnet torv i det hastigt voksende kvarter. Allerede i 1854 havde en grundejer tilbudt kommunen et areal lige ved indgangen til Frederiksberg Allé, men her var der ikke plads nok, mente man. Da den overordnede planlægning nu foregik samtidig med, at kommunen stod og skulle sælge byggegrundene på de tre sammenlagte reberbanegrunde, nr. 67, 68 og 69, udformede bygningsinspektør Nebelong udstykningsplanen således, at det gamle, trekantede forareal mod Vesterbrogade blev udlagt som torv. Hermed fik kommunen det ønskede torv på egen grund og altså uden ekspropriationsudgifter. Den offentlige torvehandel blev påbegyndt i 1860, hvor pladsen også fik sit officielle navn »Vesterbros Torv«.

Vesterbros Torv. Ca. 1910.

Den planlagte, brede gade fra torvet til Vester Fælled blev derimod, som sagt, ikke til noget. Kun den allerførste lille strækning, der lå på den gamle adgangsvej ned til de vestligste reberbaner, og som nu var en nødvendig adgang til Badevejen, blev anlagt i 20 alens bredde og i 1867 navngivet »Svendsgade«, i fortsættelse af den historisk-patriotiske linie, der var indledt med »Absalonsgade« og »Dannebrogsgade«-navnene.

På basis af Nebelongs udstykningsplan blev kommunens areal på de gamle reberbaner nu udbudt ved offentlig auktion, hvor man sikrede sig mod tab af offentlige midler ved at sætte en mindstepris på 2 rdl. pr. kvadratalen. I planen var kun grundene ved tværvejene fastlagt i størrelse, mens de mellemliggende kunne sælges i facadelængder efter købers ønske. Med disse store, dybe byggegrunde ville der »opstå ganske anderledes nyttige tumlepladser for den industrielle virksomhed, hvilken omstændighed upåtvivleligt ville virke særdeles fordelagtigt på budene ved det offentlige bortsalg«.

Ved den første auktion, der 26.08.1857 blev afholdt på stadens kæmnerkontor, fik man også godt halvdelen af arealet, 10 lodder, solgt for i alt 92.000 rdl., mens der ved den følgende auktion en måned senere kun blev afhændet een ny lod. Priserne varierede mellem 7 rdl. 48 sk. pr. kvadratalen for hjørnegrunden Vesterbros Torv/Gasværksvej ned til minimumsbeløbet 2 rdl., som tømrermester Thymann gav for den smalle strimmel, lod M, der lå op til lod H, som han havde fået i mageskifte af kommunen i forbindelse med udvidelsen af Istedgade mellem Viktoriagade og Gasværksvej. Mens kommunen altså brugte de usolgte arealer nord for Istedgade til disse mageskifter, blev de sydlige arealer foreløbig udlejet til vejvæsenet som oplagsplads.

De nye målebreve til Gasværksvej-lodderne blev udstedt i løbet af 1858, men med bebyggelsen trak det egentlig forbavsende længe ud. I 1860 var der således kun opført fire egentlige beboelses-forhuse, hvoraf de tre endda var opført af samme ejer og på naboparceller.

Da også dette hastigt voksende bykvarter hurtigt fik behov for en moderne og stor kommuneskole, lod magistraten Gasværksvejens skole opføre på Istedgadehjørnet i 1878-80 ved arkitekt Hans J. Holm.

Helt frem til begyndelsen af 1880'erne var der uorden i gadeforløbene omkring Badevejen. Selv henlå den stadig kun 12 alen bred og tyndede mod syd ud til en smal sti over privat grund. Ved udstykningen af Badevejens østside i 1850'erne havde man ikke taget højde for en kommende tværgade, så for overhovedet at gennemføre Istedgade til Badevejen havde man måttet mageskifte sig til en 20 alen bred strimmel gennem det spærrende tømrerværksted. På den anden side af Badevejen standsedes Istedgade dog brat af den gamle reberbanebygning, der forhindrede forbindelsen til det forlængst anlagte Absalonsgade-afsnit og resten af den efterhånden etablerede Istedgade.

Endvidere planlagde man samtidig ved den gamle jernbanevold en regulering af den såkaldte Ny Stormgade (Halmtorvet), der her skulle være 40 alen bred.

En effektiv ordning af forholdene var altså påkrævet, og de nødvendige mageskifter og ekspropriationer blev gennemført 1884-86. Badevejen blev en ordentlig 20 alen bred gade og samtidig omdøbt til Knudsgade; Istedgade blev gennemført i sin fulde 30 alens bredde, og Ny Stormgade anlagt. Imidlertid frembød kommunens resterende arealer af 67, 68 og 69 så uhensigtsmæssige udstykningsmuligheder, at man valgte at anlægge en ny tværgade, Eriksgade, mellem Knudsgade og Gasværksvej.

Knudsgade nu Eskildsgade/Istedgade 50. Ca. 1895.

Ved den efterfølgende udbygning af arealerne fik det gamle reberbaneområde den karakter, som først er blevet ændret i de allerseneste år gennem nedrivning af de fleste gamle ejendomme fra 1850'erne langs Knudsgades, nu Eskildsgades østside. Netop disse gamle huse havde tiltrukket en stor mængde letlevende piger, og i den offentlige prostitutions tid, 1874-1906, var Knudsgade vidt berygtet for sine bordeller. Da disse blev forbudt, ønskede de pæne beboere at skabe et nyt image for gaden, og første trin blev formidlingen af endnu en navneændring. Man blev ved det fædrelandshistoriske og vedtog navnet Eskildsgade i 1908.

VESTERBROGADE 47
GASVÆRKSVEJ 2
matr.nr. 67 c

Beboelsesejendom, *hjørnehus* i fem etager med teglhængt heltag. Bygningen står med ti fag mod Gasværksvej, et smigfag og otte fag mod Vesterbrogade.

Stueetagen fremtræder med nyere butiksindretning, helrudede vinduer og forskelligartet skiltning. I 4. fag fra venstre mod Gasværksvej hoveddør under rundbue, og mod torvet port i 4. fag fra højre. Overfacaden står gråmalet direkte på stenene og på de mange arkitektoniske pudsdetaljer. Facaden er vandret opdelt både ved gennemløbende, profilerede gesimser under 1. og 4. sals vinduer og ved glatte bånd ved vinduernes over- og underkarm samt tværpost. De to facadeafsnit samt de tre fag omkring hjørnet markeres desuden med lodrette kvaderbånd. Overalt grønmalede vinduer, på 1. og 2. sal helrudede, på 3. og 4. sal af dannebrogstype. Vinduerne på 1., 2. og 3. sal afsluttes af buer med kilesten, på 1. og 3. sal fladbuer og på 2. sal rundbuer. På 1. sal markeres begge facadeafsnits yder- og midtfagsvinduer samt smigfag af kvaderindfatning under trekantfordakning. Profileret hovedgesims.

Plantype: To hovedtrapper og tre køkkentrapper, alle mod gården. På hver etage fire firerums lejligheder.

Vinkel*baghus* til erhverv i to etager med brunmalede vinduer, døre og porte. Skiferlagt ensidigt mansardtag. Til højre kvist i tre etager med

Vesterbrogade 51-49.

hejseværk og halvtag. Underfacaden er til midten af 1. sals vinduer malet gul direkte på stenene, mens den øvrige facade fremtræder i blank, gul mur.

Historie: Ved kommunens auktion over byggegrundene på 67, 68 og 69 i 1857 blev hjørnegrunden »lod C« solgt for auktionens højeste pris pr. kvadratalen, 7 rdl. 48 sk., eller i alt 13.950 rdl. til dr.med. Frederik Christian Haugsted. Grunden lå i flere år kun bebygget med mindre skure, indtil den nye ejer, tømrermester Scheitel lod den store hjørnebygning opføre (bygn.att. 23.10.1868) og selv flyttede ind på 1. sal mod torvet. Den oprindelige underfacade med store rundbuede butiksvinduer blev totalt ændret ved en ombygning i 1908, ved hvilken lejlighed det gamle lave baghus fik en tilbygning og mansardtag.

Bemærkning: Harmonisk og veltakteret hjørneejendom, oprindelig i rød mur med »sandstens« ornamentik. Facadens gennemførte stiludtryk i hollandsk renæssance, sløres dog af den senere bemaling og de helrudede vinduer på 1. og 2. sal.

VESTERBROGADE 49,
Eliaskirken
matr.nr. 67 b

Facaden, med de to lave tårne i flugt, står i Neksøsandsten med naturlig brud-overflade og i uregelmæssigt forbandt. Op til den centralt placerede rundbueportal med tympanonrelief fører en bred fortrappe med repos over fodgængerpassage i fortovsniveau. Over portalen tre høje, opsprossede rundbuevinduer på fælles sålbænk, og under tagfoden et lavere vinduesparti med seks små rundbuevinduer samlet parvis. Tårnene har i front og ydersider rundbuevinduer samt små glamhuller under en kraftig hovedgesims med sparrenkopper. Heltaget og tårnenes pyramidetage er beklædt med kobber.

Historie: Ved kommunens auktion over byggegrundene på 67, 68 og 69 i 1857 blev denne parcel, »lod B«, købt af bådebygger Bentzen. I 1858 blev der opført et enetages forhus med høj kælder og i fem fag på den østlige halvdel af grundene, og i løbet af århundredet tilkom flere lave bygninger til værksteder og lager. I april 1898 købte det nystiftede Københavns Kirkefond grunden og bad rådhusets arkitekt, Martin Nyrop om at projektere en kirke til denne tætbefolkede del af Vesterbro. De første tegninger til Eliaskirken lå færdige i januar 1900, men kun efter dispensation for den høje bebyggelsesgrad forelå byggetilladelsen i juli 1902. Den store fritrappe på torvet blev primært opgivet på grund af modstand i Borgerrepræsentationen, og først i 1906 accepteredes et trappeprojekt med fodgængerpassage samt med rum til Vejvæsenets benyttelse. Kirken, der blev opført for private midler, blev indviet 17.05.1908 (bygn. att. 07.09.1908).

Bemærkning: En arkitekturhistorisk epokegørende bygning såvel ved sine fine indplacering i torvets husrække som ved sit karske formsprog, der har forbillede i dansk romansk kirkearkitektur.

VESTERBROGADE 51
matr.nr. 67 a

Tifags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Under den pudsede, profilerede, kordongesims fremtræder stueetagen med nyere butiksindretning. I 5. fag fra venstre hoveddør. I yderfag

til venstre port. Overfacaden, der står pudset og hvidmalet, har siderisalitter med trefagsvinduer. Mellem siderisalitterne samles vinduerne på 1., 2. og 3. sal fagvis i blændinger. Under øverste etages vinduer glatpudset sålbænksgesims. Smal, profileret hovedgesims. Brunmalede vinduer af dannebrogstype, på 1. sal dog helrudede. I tagetagen seks trefags kviste.

Plantype: En hovedtrappe og to køkkentrapper mod gården. På hver etage to firerums lejligheder.

Vinkel*baghus* i to etager med halvtag lagt med pap. I underetagen syv porte og en dør til venstre for smigfag. På 1. sal trefags, sprossede vinduer. Vinduer, dør og porte er grønmalede.

Historie: Ved kommunens auktion over byggegrundene på 67, 68 og 69 i 1857 købtes »lod A« af »bådebygger og dannebrogsmand« Isaac Bentzen for 5 rdl. pr. kvadratalen, i alt 7200 rdl. Han solgte imidlertid straks efter for samme pris til brændevinsbrænder Niels Jensen Meyer, i hvis navn auktionsskødet derfor blev udstedt. I 1861 tilhørte den ubebyggede grund kammerråd Thygesen, og forhuset må være opført i løbet af dette tiår. I 1873 ejes huset af enkefru Wulff, der selv bor 1. sal. Af gamle fotografier fremgår det, at facaden mod torvet oprindelig havde fordakningsudsmykning og ornamenterede brystningsfelter. Den nuværende toetages garage- og værkstedsbygning bagest på grunden blev opført i 1933 i stedet for en stor, ældre staldbygning fra 1889.

Bemærkning: En klart disponeret facade, der dog bærer præg af at have mistet sin oprindelige detaljering.

SVENDSGADE 1
ESKILDSGADE 1
matr.nr. 498

Bygningens to dele fremtræder dels som hjørnehus dels som forhus mod Eskildsgade.

Svendsgade 1: *Hjørnehus* i fem etager med tagetage. Skiferlagt københavnertag. Bygningen står med seks fag mod Svendsgade, et smigfag og fire fag mod Eskildsgade. Under den pudsede, profilerede kordongesims fremtræder facaden i refendfuget lysbrunmalet puds med helrudede vinduer mod Svendsgade og omkring smigfag. I smigfag dør til butik. Til højre mod Eskildsgade tre fag vinduer af dannebrogstype. Under tredie fag fra højre kældernedgang. I fjerde fag fra venstre mod Svendsgade hoveddør. Den pudsede ligeledes lysbrunmalede overfacade står med brunmalede vinduer af dannebrogstype. Facaden er kraftigt stukornamenteret med aftagende betoning opefter. Foruden profilerede indfatninger og fordakninger ses detaljer som kvaderbånd, ædiculaindramninger og balustradebrystninger. Under øverste etage kraftig, profileret gesims. Profileret klassisk hovedgesims med ornamenterede sparrenkopper, konsoller og tandsnit. I tagetagen fem kviste, hvoraf en i smigfag.

Plantype: En hovedtrappe og to køkkentrapper mod gården. På hver etage to femrums lejligheder.

Eskildsgade 1: Femfags *forhus* i fem etager med kælder. Skiferlagt københavnertag.

Hele facaden fremtræder pudset og lys brunmalet. Under den profilerede kordongesims står facaden refendfuget. I stueetagen brunmalede vinduer af dannebrogstype med tilbagetrukne brystninger. Gesimsen mellem stueetage og kælder afbrydes i midtfag af hoveddør med kannele-

ret pilasterrindfatning. Den høje kælderetage har helrudede vinduer. Til venstre dør til butik, til højre kældernedgang. Overfacadens brunmalede dannebrogsvinduer har alle kraftige, profilerede indfatninger med fordakninger, der samler yderfagene parvis, på 1. sal volutbårne. I midtfag her trekantfordakning. På 1., 2. og 3. sal tilbagetrukne brystningsfelter. Under øverste etages vinduer, der står i refendfuget parti, kraftig, profileret gesims. Profileret hovedgesims med tandsnit.

Plantype: En hoved- og køkkentrappe betjener en firerums lejlighed på hver etage.

Historie: Siden 1854 havde den nordligste del af den gamle reberbane, nr. 66, der bestod af et lavt våningshus omgivet af have, været særskilt udmatrikuleret som lod 1 af 65 B1 og 66 A. Først i 1884 blev det gamle hus nedrevet og ejendommen delt i to nye parceller, matr.nr. 498 og 499. På matr.nr. 498 lod ejerne, snedkermester P. W. Hutzen og malermester A. Petersen forhuset opføre ved arkitekt Julius Bagger (bygn.att. 20.12.1884).

Bemærkning: Flot stukfacade med rigelig anvendelse af kraftig renæssancedetaljering. Facadeudformningen giver konsekvent udtryk for bygningens to dele.

ESKILDSGADE 3-5
matr.nr. 499

Tifags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med høj kælder og delvis udnyttet tagetage. Skiferlagt københavnertag.

Under kordongesimsen fremtræder facaden i kraftigt, kvaderfuget puds med kilesten over stueetagens vinduer. Gesimsen mellem kælder og stueetage afbrudt i tredje fag fra yderfagene af hoveddøre i profilerede indfatninger med fordakninger. Over hoveddørene vinduer med volutindramning. I kælderetagen, der står hvid- og rødmalet, helrudede vinduer. Overfacaden, der står i refendfuget puds, har gesimser under 2. og 4. sals vinduer. Brunmalede vinduer af dannebrogstype med glatpudsede, tilbagetrukne brystninger med ekstra sålbænk. I hoveddørsfagene står vinduerne på alle etager i profilerede indfatninger. På 1. sal med lige fordakninger, på 2. sal med konsolbårne trekantfordakninger og på 3. sal slutsten. Profileret hovedgesims med tandsnit. I tagetagen to kviste, til højre trefags.

Plantype: To hoved- og køkkentrapper. På hver etage fire torums lejligheder.

Historie: Se under Svendsgade 1 / Eskildsgade 1. På denne grund lod ejeren, cand. pharm. P. H. Hansen forhuset opføre ligeledes ved arkitekt Julius Bagger, (bygn.att. 11.11.1884).

Bemærkning: Eksempel på arkitekt Julius Baggers stukarkitektur i det lille og noget klemte format.

ESKILDSGADE 13-15
matr.nr. 65 f

Bygningens to dele fremtræder dels som forhus mod Eskildsgade dels som sidebygning mod nord.

Hjørnehus til beboelse i fem etager med tagetage. Københavnertag lagt med skifer. Bygningen står med tre fag mod nordvendt passage, et smig-

fag og otte fag mod Eskildsgade. Underfacaden, her stueetage og 1. sal fremtræder i refendfuget, rødmalet puds, stueetagen har brede, fladbuede, tofags vinduer med sprossede overrammer. I 2. fag fra yderfagene og 2. fag til højre for smigfag hoveddøre. Dør til butik i smigfag. Overfacaden står i blank, rød mur med vandret afstribning i puds. Grønmalede vinduer af dannebrogstype, i første fag til venstre for smigfag dog blændinger. I smigfag og facade mod Eskildsgade pudsede, rødmalede karnapper over tre etager afsluttet på 4. sal med altaner og jernrækværk. På 3. sal har disse medaljon- og guirlandeprydede brystninger. Vinduerne på 2. sal har mellem karnapperne trekantfordakninger, disse dog fjernet mod nord. Desuden gennemløbende, pudset brystningsgesims med balustre. På 3. sal er flere af de pudsede fordakninger fjernet. Bred, profileret hovedgesims med tandsnit i puds. I tagetagen ni kviste mod Eskildsgade, heraf en i smigfag.

Plantype: De to hovedtrapper betjener fire lejligheder pr. etage, heraf tre trerums og en torums.

Trefags *sidehus* i fem etager med skiferlagt københavnertag. Underfacaden fremtræder refendfuget under pudset, profileret kordongesims. Hoveddør i midtfag. Overfacaden, der står i blank, rød mur, har grønmalede vinduer under fladbuestik. På 2. og 3. sal lyse slutsten. Vinduerne i midtfag af dannebrogstype, de øvrige trefags med helrudet midterramme.

Plantype: Hovedtrappen betjener to torums lejligheder på hver etage. Køkkentrappe i tårn mod gården.

Historie: Ved udparcelleringen af den gamle reberbane, nr. 66 i 1854-56 var 65 B2 og 66 B lod 3 blevet købt og bebygget af smedemester Niels

Knudsen, hvorefter han frasolgte de ubebyggede dele som »lod 3a« og »lod 3c«. Sidstnævnte lod blev derpå bebygget af urtekræmmerne Christensen og Möinichen, med en toetages længe. De lave huse på »lod 3b« og »lod 3c« lå da indtil 1906, hvor nyere ejere, N. C. Steinmetz, H. Muusfeldt og W. Zederkop, lod den store nye ejendom opføre ved arkitekt Oskar Kramp (bygn.att. 22.11.1908). Ejendommen har siden 1953 været benævnt matr.nr. 65 f.

Bemærkning: Markant hjørnebygning med varieret og levende facade.

ESKILDSGADE 23
matr.nr. 732

På grunden forhuse mod Eskildsgade og mod Istedgade (44-46).

Eskildsgade 23: Syvfags *forhus* i tre etager med tagetage. Mansardtag lagt med skifer.

Facaden fremtræder, under den smalle, pudsede, profilerede kordongesims, med nyere butiksindretning. Port i yderfag til venstre. Overfacaden fremstår gulkalket med påskrifter og har yderst kvaderbånd. Grønmalede vinduer af dannebrogstype. Profileret hovedgesims. I tagetagen fire tagvinduer, de yderste trefags.

Plantype: Trappen er placeret mod gården og betjener en trerums og en torums lejlighed på hver etage.

Sidehus til højre i en etage med fladt tag og kælder. Facaden står pudset og gulmalet med brunmalede vinduer.

Historie: Ved udparcelleringen af den gamle reberbane, nr. 66, i 1854-56, var 65 2B og 66 B, lod 9 blevet købt af snedkermester Th. Lang og bebygget med det eksisterende forhus mod Eskildsgade (bygn.att. 06.11.1856). Den bebyggede del af parcellen blev af Lang straks fraseparereret som »lod 9b« og solgt til cigarfabrikant Ole Nielsen. I 1908 henlagdes denne matrikel til matr.nr. 732, og i 1912 blev såvel forhus som staldbygning udvidet med mansardtage samtidig med opførelsen af en toetages forbindelsesbygning mellem disse.

Bemærkning: Enkelt, senklassicistisk forhus, der dog fremtræder stærkt ændret, især ved det kraftige mansardtag. Huset er det eneste bevarede af gadens bebyggelse fra 1850'erne.

ISTEDGADE 48-50
matr.nr. 65 h

Hjørnehus i to etager med skiferlagt københavnertag. To fag mod Eskildsgade, et smigfag og to fag mod Istedgade. Facaden fremtræder gulmalet direkte på stenene under profileret hovedgesims. Stueetagen har nyere, helrudede butiksvinduer og ensartet skiltning. Indgang til butik i smigfag. Hvidmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik i overfacaden.

Plantype: Trappe betjener en trerums lejlighed på 1. sal. Nyere brandtrappe i gården.

Forhus i en etage med fladt tag. Facaden fremstår med kraftig skiltning og nyere, helrudede vinduer afsluttet med rødmalet krenelering.

Historie: Ved udparcelleringen af den gamle reberbane, nr. 66, i 1854-56 var 65 B2 og 66 B lod 5 blevet købt af snedkermester Th. Lang og

bebygget med et hus bagest på grunden. Imidlertid havde man ved denne tidlige udparcellering ikke taget højde for gennemførelsen af Istedgade, og da denne blev udstukket få år efter, lå snedkermesterens ejendom halvt ude i gadearealet. Først da kommunen havde overtaget ejendommen og nedrevet det gamle hus i 1886, kunne man gennemføre Istedgade i fuld bredde. Den halverede grund blev derefter først bebygget med en midlertidig enetages butiksbygning, som dog hurtigt blev erstattet med den nuværende toetages bygning, som hørkræmmer Hans Pedersen lod arkitekt Julius Bagger projektere, (bygn.att. 28.10.1887). Den enetages lagerbygning mod Istedgade blev opført ved arkitekt Birkmand, (bygn. att. 09.07.1909) for hørkræmmer Stensbøl. Familien Pedersen havde nemlig taget navneforandring til Stensbøl på grund af en lokal konkurrent.

Bemærkning: Bygningen bærer præg af at være en nødløsning. Helhedsindtrykket svækkes yderligere af den kraftige gennemgående butiksindretning i underfacaden.

ISTEDGADE 44-46
matr.nr. 732

På grunden forhuse mod Istedgade og Eskildsgade (23).

Istedgade 44-46: Tifags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med kælder. Skiferlagt københavnertag.

Under pudset profileret kordongesims fremstår facaden dels i hvid- og gråmalet, refendfuget puds dels med nyere butiksindretning i den høje kælder. I 3. fag fra yderfagene hoveddøre under rundbue med kilesten. Overvejende nyere, helrudede vinduer, dog to fag til højre i stueetagen af dannebrogstype og brunmalede. Overfacaden står i blank, rød mur med pudset sålbænksgesims med ornamentfrise under øverste etages vinduer. Herunder pudsede bånd ved vinduernes over- og underkarm samt ornamenterede friser. På 1. sal balustersmykkede brystningsfelter. Hoveddørsfagenes vinduer sidder i pudsede, profilerede indfatninger under rammefelter. Overalt brunmalede vinduer af dannebrogstype under

Istedgade 46-42.

fladbuestik. Bred, pudset profileret hovedgesims. Den fritstående gavl mod vest er bemalet med ældre reklame for »Hafnia Skinken«.

Plantype: To hovedtrapper og to køkkentrapper i tårne mod gården. På hver etage fire torums lejligheder.

Fire fags *baghus* til erhverv og lager i en etage med tagetage. Mansardtag lagt med skifer. Vinduer, døre og porte grønmalede.

Historie: Grunden, »lod L«, forblev usolgt ved kommunens auktion over matriklerne 67, 68 og 69 i 1858, og blev derefter i en årrække udlejet til lokale tømrermestre som oplagsplads. I 1873 blev der givet tømrermester Elholm tilladelse til opførelse af et interimistisk åbent skur, hvor man ønskede »at deponere til dels færdige dele af maskineriet til det nye Kgl. Teater«. Først i 1890 solgte kommunen grunden til vognmand O. P. Larsen, efter nymatrikulering som matr.nr. 732. Larsen lod arkitekt Oskar Kramp projektere forhuset samt en staldbygning til 16 heste (bygn.att. 17.06.1891). I 1907 blev matriklen lagt sammen med 65 B2 og 66 B lod 9 B, Eskildsgade 23, og få år efter fik den ældre staldbygning påført en mansardetage og blev indrettet til beboelse.

Bemærkning: Lidt urolig facade med sammenblandig af lovlig mange forskelligartede, arkitektoniske detaljer.

ISTEDGADE 42
matr.nr. 67 k

Tifags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager. Teglhængt heltag.

Omkring porten, som er placeret i de to midterste fag, butikker med store, helrudede vinduer og facadebeklædning. Overfacaden står i blank, rød mur med grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. Pudsede, profilerede sålbænke. Profileret hovedgesims.

Plantype: To hovedtrapper mod gården med adgang fra porten. På hver etage tre trerums lejligheder.

To små, enetages *sidehuse* i to fag med teglhængte halvtage. Grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik.

Tifags *baghus* til beboelse i tre etager med kælder og tagetage, heri fire trefags kviste. Teglhængt heltag. Facaden fremtræder gulmalet direkte på stenene med grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. I 3. fag fra yderfagene brunmalede hoveddøre, og i andet fag fra højre kældernedgang.

Plantype: To hoved- og køkkentrapper. På hver etage fire torums lejligheder.

Historie: Ved kommunens bortsalg af byggegrundene på 67, 68 og 69 blev »lod K« købt af malermester Bernhard Gabriel Bentsen i 1858 og derpå s.å. rykket 10 alen mod nord, da Istedgade her skulle anlægges 30 alen bred. Som den første og i mange år eneste af de nye grundejere på denne del af kommunens udstykning lod Bentsen straks forhuset opføre (bygn.att. 30.04.1859). I 1881 lod urtekræmmer Søndersøe det treetages beboelsesbaghus opføre ved arkitekt Rogert Møller (bygn.att. 31.10.1881).

Bemærkning: Enkel blankmursbygning, der indgår i husrækken som et roligt element.

GASVÆRKSVEJ 20
ISTEDGADE 40
matr.nr. 67 i

Hjørnehus til beboelse i fem etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Bygningen, der står med 13 fag mod Istedgade, et let tilbagetrukket smigfag og fem fag mod Gasværksvej, har i stueetagen nyere butiksindretning med helrudede vinduer og forskelligartet skiltning og facadebeklædning. Port i 2. og 3. fag fra venstre mod Istedgade. Overfacaden står i blank, rød mur med brunmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. Flere af de pudsede, profilerede sålbænke er fjernet. Under øverste etages vinduer bred, pudset, profileret gesims. Profileret hovedgesims. I tagetagen otte kviste, hvoraf en i smigfag.

Plantype: To hovedtrapper mod gården. På hver etage syv ensidige, torums lejligheder. Fælles WC på korridorgang.

Trefags *baghus* i to etager med teglhængt halvtag, sammenbygget med foranliggende enetages butik med helrudet, rødmalet vindue og dør til højre. Fladt tag lagt med pap. Til venstre trappe i jern til 1. sal.

Historie: Ved kommunens udparcellering af 67, 68 og 69 blev hjørnegrunden mod Istedgade, »lod J«, købt af slagtermester C. Scheibel. Ved anlægget af Istedgade, der her skulle være 30 alen i stedet for de ved bebyggelsesplanen påtænkte 20 alen, blev »lod J«i 1858, sammen med de to naboparceller, rykket 10 alen tilbage mod nord. Grunden lå ubebygget indtil 1872, da ejeren, tømrer C. Larsen, Gasværksvej 39, lod en parcel mod Gasværksvej fraseparere som matr.nr. 248 og opførte hjørneforhuset samt den toetages værkstedsbygning bagest på grunden (bygn.att. 06.11.1872). I 1933 fik værkstedsbygningen en lav forbygning indrettet som butik.

Bemærkning: Enkel blankmursbygning af neutral virkning i gadebilledet.

GASVÆRKSVEJ 18
matr.nr. 248

Nifags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Heltag lagt med bølgeplader.

Facaden står rødmalet direkte på stenene med profileret kordongesims og sålbænksgesims under øverste etages vinduer, begge med tandsnit. I stueetagen hoveddøre i 3. fag fra yderfagene og vinduer med murede sålbænke og brystningsblændinger. 1., 2. og 3. sals vinduer samles fagvis i gennemløbende blændinger, afsluttet med fladbuestik. Overalt nyere, brunmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. På 1. og 2. sal med savsnit. Profileret konsolbåren hovedgesims med savsnit. I tagetagen fire kviste hvoraf tre trefags.

Plantype: To hovedtrapper, en mod gaden og en mod gården. På hver etage fire torums lejligheder, hvoraf to er ensidige.

Historie: Se under Istedgade 40 – Gasværksvej 20. Ejerne, murermestrene H. Hansen og P. R. Lundbæk lod forhuset opføre (bygn.att. 10.11.1873).

Bemærkning: Vellykket facade med klar opdeling, god detaljering og ensartet overfladebehandling. Velbevaret underfacade med hoveddøre i oprindelig stil.

GASVÆRKSVEJ 16
matr.nr. 300

Trefags erhvervsbygning, *forhus* i fem etager. Skiferlagt heltag.

Facaden står i blank, rød mur med kraftig, profileret kordongesims, som fortsætter over den fritstående port til højre for bygningen. Overalt nyere, torammede vinduer. I overfacaden er disse placeret i fagvise blændinger med pudsede brystningsblændinger og afsluttet af profileret gesims med dobbelt savsnit. Kraftig, pudset hovedgesims med konsoller. Til venstre for port et tilbagetrukket fag med smalle, blændede vinduesåbninger med fladbuestik.

1. *sidehus* til venstre: Firefags erhvervsbygning i fem etager. Facaden står i blank, rød mur med nyere, torammede vinduer. I yderfag til højre dør.

2. *sidehus* til venstre: 16 fags erhvervsbygning i fem etager. Facaden står i blank, rød mur med spor af rød kalk. Dels nyere, torammede vinduer dels småsprossede støbejernsvinduer.

Mellemhus: Trefags erhvervsbygning i fem etager med skiferlagt københavnertag. Til højre port. I alle etagerne er vinduesåbningerne blændede. Facaden står i blank, rød mur med spor af rød kalk.

Historie: Se under Gasværksvej 14. I 1874 blev en smal kile fra »lod M« lagt tilbage til »lod H«, og den resterende grund fik i 1874 nyt matrikelnummer, 300. De nye ejere, »maltgjørerne« Møller lod en fire etages fabriksbygning i 17 fag med maltkølle opføre bagest på grunden (bygn. att. 23.02.1875). Et pakhus blev opført som sidebygning til fabrikken i 1896. I 1908-09 opførte »De danske maltfabrikker« ved arkitekt Gotfred Tvede det eksisterende femetages hus mod Gasværksvej som maltfabrik (bygn.att. 22.06.1909). I maj 1914 nedbrændte den gamle fabrik bagest på grunden, og arkitekt Tvede tegnede en ny bygning, som blev opført på den gamle fabriks fundamenter (bygn.att. 10.01.1917).

Bemærkning: Yngre industribygning, der med sin usædvanlige lodrette vinduesmarkering og vandrette detaljering indpasser sig fint i gadebilledet.

GASVÆRKSVEJ 14
matr.nr. 67 h

Femfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med delvis udnyttet tagetage. Skiferlagt heltag.

Underfacaden står lys grå malet med hoveddør i midtfag og port til højre. Til venstre butiksindretning med helrudede vinduer og dør. Over den profilerede kordongesims står facaden i blank, gul mur med grønmalede, trefags vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. Muret, profileret hovedgesims med konsoller. I tagetagen en kvist til venstre.

Plantype: Hovedtrappen mod gaden betjener to lejligheder pr. etage, hver med tre rum. Køkkentrappe mod gården.

Toetages *sidehus* indrettet til fritidshjem. Halvtag lagt med bølgeplader. I midten fremtrukket gavlkvist. Facaden står gulmalet med stik og kvaderbånd i røde sten. Vinduer, døre og porte er i stueetagen grønmalede, på 1. sal hvide.

Plantype: Hoved- og køkkentrappe over for hinanden i midtfag. På hver etage to torums lejligheder.

Historie: For at kunne udvide den anlagte del af Istedgade mellem »kloakken«, dvs. Rosenåen, og Gasværksvej fra 20 alen til 25 alen måtte kommunen mageskifte med tømrermester Fr. Thymann, (se Gasværksvej

23, Istedgade 34, 36,38, Viktoriagde 22) der som erstatning fik »lod H« af kommunens udparcellering af 67, 68 og 69 i 1858. Endvidere købte Thymann den lille reststrimmel »lod M« mellem »lod H« og de tre grunde mod Istedgade. I det første tiår benyttede Thymann det store areal til tømmeroplag og opførte kun et mindre materialskur. Først i 1868 lod han forhuset, Gasværksvej 14, opføre (bygn.att. 20.10.1868) og lagde den sydlige halvdel af »lod H« til »lod M«. Bagved forhuset byggede og ombyggede man skure, stalde og lagerbygninger, indtil hestehandler Niels Jørgensen ved arkitekt Karsbøll lod den lange, grundmurede staldlænge i sydskel opføre, (bygn.att. 27.05.1907).

Bemærkning: Enkel blankmursfacade af neutral virkning i husrækken. Facaden er usædvanlig ved overalt at have trefags vinduer. Karakteristisk og gedigen staldbygning.

GASVÆRKSVEJ 12
matr.nr. 67 g

Beboelsesejendom i fem etager med tagetage. Skiferlagt heltag. Bygningen er opdelt med et hjørnehus mod Gasværksvej og sidehus med facade mod nord.

Hjørnehuset står pudset og lys gulmalet med fem fag mod Gasværksvej, et smigfag og fire fag mod den nordvendte passage. Under den profilerede kordongesims har facaden dels butiksindretning med helrudede vinduer og skiltning dels kraftig refendfugning. Hoveddør i 4. fag fra venstre mod Gasværksvej med indfatning og konsolbåren fordakning. Overfacaden er vandret inddelt med profilerede sålbænksgesimser under alle etagers vinduer, på 4. sal med »løbende hund«-frise. 1. og 2. sals vinduer står i profilerede indfatninger, 1. sals med fordakninger. På 3. sal glatpudsede rammeindfatninger. Øverste etage har dværgpilastre og afsluttes med profileret hovedgesims med tandsnit. Overalt brunmalede vinduer af dannebrogstype. I tagetagen fire trefags kviste, og en tofags i smigfag.

Sidehusets 27 fag står med underfacaden i grålmalet, refendfuget puds. Fem hoveddøre i profilerede indfatninger. Overfacaden står rødmalet direkte på stenene, vandret opdelt med pudsede, profilerede gesimser under alle etagers brunmalede dannebrogsvinduer under fladbuestik. I hoveddørsfag står 1., 2. og 3. sals vinduer i pudsede, profilerede indfatninger, på 1. og 2. sal med fordakninger. Pudset, profileret hovedgesims med tandsnit. I tagetagen 11 kviste.

Plantype: Hjørnehuset har en hovedtrappe, som betjener to firerums lejligheder på hver etage. Køkkentrappe mod gården. Sidehuset har fem sæt hoved- og køkkentrapper. Hver betjener to torums lejligheder pr. etage.

Historie: Ved kommunens anden auktion i 1857 over de resterende byggegrunde på 67, 68 og 69 blev kun »lod G« solgt. Køber var brændevinsbrænder H. H. Meyer. Grunden lå ubebygget hen til 1882, hvor ejeren, folketingsmand A. Holck, ved arkitekt Rogert Møller ansøgte om byggetilladelse til det lange beboelseshus. Imidlertid solgte Holck ejendommen til skræddermester L. Kielberg inden byggeriet blev påbegyndt, men denne overtog projektet og lod straks huset opføre (bygn.att. 07.12.1883).

Bemærkning: Tidstypisk gadefacade med fin detaljering. Det er karakteristisk, at mens forhusfacaden står pudset, får den lange sidebygning lov at stå i blank mur og enklere detaljering.

GASVÆRKSVEJ 10
matr.nr. 67 f

Syvfags beboelsesejendom, T-form, *forhus* i fem etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Bygningen står i blank, rød mur med hjørnekvaderbånd, indfatninger, stik og sokkelparti i gule sten. I samtlige murhuller formsten, ligeledes i gule sten. Under pudset, profileret kordongesims har facaden grønmalede vinduer af dannebrogstype med buede overrammer i tilbagetrukket fals under fladbuestik med slutsten. Sokkelpartiet, med kældervinduer, er i midtfaget ført omkring hoveddøren, som står under fladbuestik. På 1. sal vinduer i rundbuede indfatninger med ornamentfelter. 2. og 3. sal

har vinduer med buede overrammer under fladbuestik, mens øverste etages vinduer har lige stik. Alle vinduer grønmalede af dannebrogstype i tilbagetrukket fals. Muret hovedgesims med konsoller. I tagetagen fire kviste dels to- dels trefags. Den fritstående gavl mod syd i gule sten, har i tagetagen to grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik.

Plantype: Hovedtrappen mod gaden betjener to seksrums lejligheder på hver etage. Køkkentrappen er placeret i midtfløjen mod gården.

Enetages *sidehuse* til garager med teglhængte, ensidige mansardtage. Underfacaderne fremtræder i blank, gul mur med hvidmalede porte og døre. I mansarden hvidmalede læsseporte, enkelte med hejsebomme.

11fags *baghus* til beboelse i fem etager med tagetage. Teglhængt heltag. Facaden står i blank, rød mur. Kvaderbånd i de tofags siderisalitter. Sokkel og indfatninger omkring hoveddøre i 4. fag fra yderfagene er muret i gule sten. Grønmalede vinduer af dannebrogstype i tilbagetrukket fals under fladbuestik med slutsten. Indfatninger, kordongesims og hovedge-

sims muret med formsten. I tagetagen fire kviste, i yderfagene trefags.

Plantype: To hovedtrapper betjener tre trerums lejligheder på hver etage.

Historie: Ved kommunens auktion i 1857 over byggegrundene 67, 68 og 69 købte skræddermester Peter Ludvig Møller »lod F« for 8.143 rdl. Møller tøvede dog i over ti år med at bebygge sin grund. Af byggesagen fremgår det, at skønt det var arkitekt Vilh. Friederichsen, der i 1870 ansøgte om byggetilladelse til forhuset på Møllers vegne, var det arkitekt Henning Wolff, der havde udført projektet. Usædvanlige træk ved forhuset er, at den fritstående sydgavl udførtes som tyk hulmur og med vinduer øverst, samt at de indvendige skillerum udførtes i halvstensmur i stedet for bindingsværk, (bygn. att. 06.11.1872). Straks efter lod Møller baghuset opføre (bygn.att. 08.11.1873), og skønt byggesagen intet melder derom, synes facadens kvaliteter at tyde på enten Wolffs eller Friederichsens medvirken også her. De to nydelige garagebygninger blev opført i 1919 ved arkitekt Lytzhøft Nielsen.

Bemærkning: Veldisponeret blankmursfacade med interessant historicistisk detaljering. Baghusfacaden er usædvanlig ved sin detaljerigdom og mange formsten.

GASVÆRKSVEJ 8
matr.nr. 67 e

Femetages *forhus*, hvis facade i opbygning svarer til nr. 4 og 6. Underfacaden, med ensartet butiksindretning og nyere, helrudede vinduer, er beklædt med grønne marmorplader. Til højre port. Overfacaden er gulmalet direkte på stenene med grålmalede vinduer af dannebrogstype. Gesimser og indfatninger er malet hvide. På 1. og 2. sal er fordakningerne i yderfag fjernet.

Plantype: To hovedtrapper mod gården. På hver etage tre trerums lejligheder.

1. *mellemhus:* Syvfags mellemhus til erhverv i to etager med skiferlagt heltag. Facaden fremtræder pudset og gulmalet med brunmalede, helrudede vinduer. I gavlen på 1. sal fire brunmalede, helrudede vinduer, i trekanten to opsprossede.

Sidehus til venstre: Seks fag i to etager med teglhængt halvtag. Facadens fire fag til højre er rødmalet direkte på stenene, mens de øvrige to fag står grågul malet. Alle vinduer er sortmalede, de to døre er grønne.

2.*mellemhus* står i ni fag og fire etager. Skiferlagt heltag. Underfacaden, der er malet rød, har helrudede vinduer i forbindelse med butiksindretning. Den berappede overfacade er gulmalet med brunmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik med savsnit. Pudset, profileret, hvidmalet hovedgesims med tandsnit. Tagetagen har i midtfag gavlkvist med hejseværk afsluttet med hvidmalet trekantfronton i puds.

Sidehus til højre: Enetages bygning i tre fag med papbeklædt tag. Facaden er rødmalet direkte på stenene med hvidmalede vinduer.

Nifags *baghus* i to etager med teglhængt halvtag. Facaden står gulmalet direkte på stenene. I underetagen helrudede vinduer under fladbuestik. I 5. fag fra venstre bred dør. I overfacaden torammede, sprossede vinduer. Vinduer og dør er sortmalede. Til venstre trappe i jern til 1. sal.

Historie: Se under Gasværksvej 4-6. I 1866 opførte karetmager L. P. Christensen en bindingsværksstaldbygning med værksted bagest på grunden. Dette håndværk, der jo blev drevet bekvemt tæt ved den store vognmandsforretning på nabogrunden, fik yderligere lokaler, da karetmager N. C. Schou i 1876 ved arkitekt Rogert Møller lod opføre en værksteds- og beboelsesbygning, i dag 2. mellemhus. Schou, der nu kaldte sig smedemester eller fabrikant, byggede endnu en værkstedsbygning i 1888, i dag 1. mellemhus, hvor der senere blev installeret både hærdeovn, glødeovn og gasmotor. Endelig lod grosserer Charles Borum i 1893 den gamle staldbygning bagest erstatte med nuværende værkstedsbaghus ved arkitekt Th. Sørensen.

Bemærkning: Skønt facaden med sin nye, kraftige farveholdning markerer sig stærkt i gadebilledet, fornemmes samhørigheden med naboen, nr. 4-6, dog stadig.

GASVÆRKSVEJ 4-6
matr.nr. 67 d

På grunden to *forhuse,* som i opbygning og materialer svarer til hinanden. Forhusene er begge på ni fag og fem etager, forhuset til venstre tillige tagetage. Teglhængte heltage.

Under den gennemløbende kordongesims fremtræder facaden med nyere butiksindretning, helrudede vinduer og forskelligartet skiltning. I 3. fag fra yderfagene, på de enkelte bygninger, hoveddøre. Forhus til venstre har i yderfag til højre port. Overfacaderne står rødmalede direkte på stenene med grønmalede vinduer af dannebrogstype under lige stik. I de enkelte bygningers yderfag står vinduerne på 1., 2. og 3. sal i profilerede indfatninger, på 1. og 2. sal med fordakninger. Under øverste etages vinduer pudset, profileret sålbænksgesims. Pudset, profileret hovedgesims. I tagetagen på forhus til venstre fire kviste, de yderste trefags.

Plantype: Bygningerne har hver to hovedtrapper placeret mod gården. På hver etage tre trerums lejligheder.

Sidehus til højre: Seksfags sidehus med fløj til højre. Bygningen står i to etager med skiferlagt heltag, heri tre kviste. I 3. fag fra venstre fremtrukket trappetårn. Underfacaden står pudset, overfacaden gulmalet direkte på stenene. Grønmalede vinduer af dannebrogstype, i underfacaden til højre for trappetårn dog støbejernsvinduer.

Sidehus til venstre: Femfags beboelsesbygning i to etager med høj kælder og tagetage. Facaden fremtræder lysbrun malet direkte på stenene med grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. I midtfag hoveddør. I tagetagen en kvist til højre. Hvidmalet gavl.

Plantype: En hovedtrappe betjener to torums lejligheder på hver etage.

Baghus til højre: Enetages værkstedsbygning med tagetage, heri fem kviste og gavlkvist. Teglhængt københavnertag. Facaden står pudset og lysbrun malet med blåmalede døre, vinduer og porte.

Baghus til venstre: Enetages værkstedsbygning med halvtag lagt med pap. Facaden er pudset og lys brun malet. Portene og de sprossede vinduer er malet blå.

Historie: Ved kommunens auktion i 1857 over byggegrundene på 67, 68 og 69 købte instrumentmager og pianofortefabrikant Peter Petersen både den store »lod D« med hele 64 alen facade mod Gasværksvej og »lod E«

ved siden af. Han lod parcellerne bebygge med tre ens forhuse (bygn. att. 26.05.1859) og opdelte desuden »lod D« i »D1« og »D2«. På det store bagareal tilkom efterhånden flere stald-, remise- og smediebygninger foruden de to mellemhuse til beboelse fra henholdsvis 1876 og 1883. Den store vognmandsforretning, der florerede her i slutningen af århundredet med bl.a. stalde til snesevis af heste, gled i 1920'rne over til automobilismen, og staldene blev ombygget til garager. I 1919 blev de to grunde atter samlet.

GASVÆRKSVEJ 22,
Gasværksvejens skole
matr.nr. 365

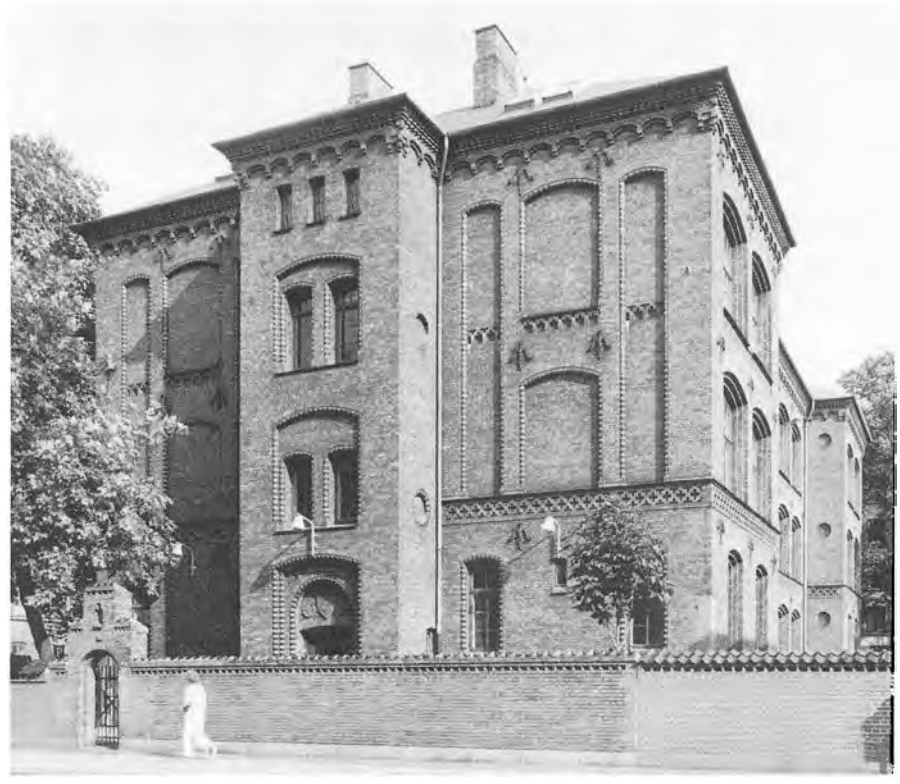

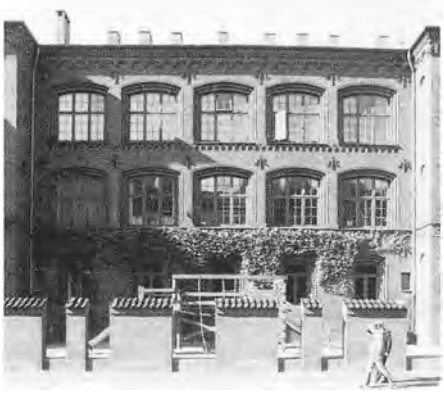

Nifags skolebygning i tre etager med kælder. Skiferlagt, helvalmet tag.

Bygningen står i blank, rød mur over kvaderstenssokkel og er symmetrisk opbygget med siderisalitter over to fag både til gaden og gården. Under 1. sals vinduer gennemgående sålbænksbånd med mønstermuret frise. Facaden er udsmykket med murankre over samtlige murpiller. Grønmalede, trefags vinduer i tilbagetrukken formstensfals i flere afsæt med fladbuede overrammer. I stueetagens siderisalitter er vinduerne dog tofags. Hovedgesims med tre rækker savsnit og rundbuefrise.

Historie: På kommunens hidtil udlejede grund opførtes i årene 1879-80 den stærkt tiltrængte Gasværksvejens skole med hovedbygning og gymnastikhus m.m. efter tegning af arkitekt Hans J. Holm (bygn.att. 14.02.1880). I 1967 opførtes i stedet for det gamle gymnastikhus med senere tilbygninger et nyt, projekteret af stadsarkitekt Hans Chr. Hansen.

Bemærkning: Vellykket, tidstypisk skolebyggeri med afbalanceret detaljering.

ESKILDSGADE 31
ERIKSGADE 16-18
matr.nr. 65 l

Beboelsesejendom, *hjørnehus* i fem etager med høj kælder. Skiferlagt københavnertag. Bygningen står med syv fag mod Eskildsgade, et smigfag og ti fag mod Eriksgade.

Under den pudsede, profilerede kordongesims står facaden i refendfuget puds og grålmalet. I 3. fag fra yderfagene og 3. fag til højre for smigfag mod Eriksgade hoveddøre. Kælderetagen har butiksindretning med helrudede vinduer og er mod Eskildsgade og omkring smigfag malet i orange nuancer. Overfacaden står i blank, rød mur med grønmalede vinduer af dannebrogstype. 1. sals vinduer har pudset brystningsgesims med fremtrukne felter. Under øverste etages vinduer bred, pudset og profileret sålbænksgesims. I hoveddørsfagene, i smigfag og de to fag på hver side af dette står vinduerne på alle etager i pudsede, profilerede indfatninger, på 1. og 2. sal tillige med fordakninger. Bred, pudset og profileret hovedgesims.

Plantype: Tre hoved- og køkkentrapper betjener seks lejligheder på hver etage. Fem med to rum, en med et rum.

Historie: Ved udparcelleringen af den gamle reberbane, nr. 66, i 1854-56 solgtes 65 B2 og 66 B, lod 7 til brøndgraver Jørgen Eliasen. Grunden henlå i mange år som vænge, og i 1870 byggede ejeren, melhandler Jacob Petersen, Gasværksvej 1, en stor, muret kostald i grundens østskel. Først efter kommunens ordning af områdets gadeforløb i 1886 med gennemføring af den udvidede Badevej, nu omdøbt til Knudsgade, og nyanlægget af Eriksgade, lod ejeren af »lod 7«, malermester J. S. Nielsen, Gentofte, hjørnehuset opføre ved arkitekt Julius Bagger (bygn.att. 29.10.1888).

Bemærkning: Enkel facade af neutral virkning i gadebilledet.

ERIKSGADE 12-14
matr.nr. 649

Tifags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Under den pudsede, profilerede gesims, som sidder over 1. sals vinduer, står facaden kraftigt kvaderfuget og grålmalet over sort markeret sokkel. I 3. fag fra yderfagene hoveddøre. Over stueetage inskriptionen: 18 BRANDFOLKENES STIFTELSE 87. Overfacaden står i blank, rød mur og har facadeudsmykning med aftagende betoning opefter. Alle detaljer i puds. 2. sal har vinduer med glatte indfatninger, volutbårne fordakninger og tilbagetrukne brystningsfelter. 3. og 4. sals vinduer står i profilerede indfatninger, på 3. sal med slutsten. Under øverste etages vinduer, profileret sålbænksgesims. Alle vinduer er grønmalede af dannebrogstype. Hovedgesims med konsoller. I tagetagen fire trefags kviste.

Plantype: To sæt hoved- og køkkentrapper. Køkkentrapper i tårne mod gården. På hver etage fire torums lejligheder.

Historie: Ved anlægget af Eriksgade i 1886 fik kommunen opdelt sine restarealer af 67, 68 og 69, der i 30 år havde ligget som kommunale oplagspladser, i »hensigtsmæssige byggegrunde«. Matr.nr. 649 blev købt af Københavns Brandvæsens Byggeforening, der lod forhuset opføre som stiftelse ved arkitekt Rogert Møller (bygn.att. 31.05.1887).

Bemærkning: Bygningen indgår som et neutralt element i gadebilledet, omend facadens opdeling, især med det høje sokkelparti, forekommer lidt uharmonisk.

ERIKSGADE 8-10
matr.nr. 679

Tifags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Skiferlagt heltag.

Underfacaden står i kraftigt, kvaderfuget puds med hoveddøre i 3. fag fra yderfagene og butiksindretning til højre. Overfacaden fremtræder refendfuget med grønmalede vinduer af dannebrogstype. Under øverste etages vinduer gennemløbende, profileret sålbænksgesims. Vinduerne på 1., 2. og 3. sal har tilbagetrukne brystningsblændinger med ekstra, profilerede sålbænke. Vinduerne i hoveddørsfagene står i profilerede indfatninger. Profileret hovedgesims med tandsnit. I tagetagen fire kviste, alle trefags.

Eriksgade 10-2.

Plantype: To hoved- og køkkentrapper betjener fire torums lejligheder på hver etage.

Historie: Se under Eriksgade 12-14. Ejeren, malermester J. S. Nielsen, lod ved arkitekt Julius Bagger forhuset opføre (bygn.att. 28.11.1889).

Bemærkning: Facaden virker harmonisk med sin gennemførte refendfugning og rendyrkede vandrette tredeling.

ERIKSGADE 2-4
GASVÆRKSVEJ 24
matr.nr. 680

Hjørnehus til beboelse i fem etager med tagetage. Skiferlagt heltag. Bygningen står med 13 fag mod Eriksgade, et smigfag og seks fag mod Gasværksvej.

Under den pudsede, profilerede kordongesims fremtræder facaden pudset og gulmalet med butiksindretning og helrudede vinduer. Til venstre mod Eriksgade dog nyere af dannebrogstype. I 3. og 8. fag fra venstre mod Eriksgade og 4. fag fra højre mod Gasværksvej hoveddøre i profilerede indfatninger med konsolbårne fordakninger. Kældernedgange i yderfag samt i 2. fag til venstre for smigfag mod Eriksgade. 1. sal, der står refendfuget og gulmalet, afsluttes under 2. sals vinduer med pudset, profileret sålbænksgesims med triglyffer, alle pudsdetaljer brunmalede. Den øvrige facade står i blank, gul mur med vinduer under fladbuestik, på 2. og 3. sals med savsnit. Under 4. sals vinduer gennemløbende, pudset, profileret sålbænksgesims. Pudset, profileret hovedgesims med tandsnit. Alle vinduer er nye brunmalede af dannebrogstype, i smigfag, 2. fag til højre for dette og yderfag til højre mod Gasværksvej trefags. I tagetagen ti kviste, hvoraf en i smigfag.

Plantype: Tre hoved- og køkkentrapper. På hver etage fem torums lejligheder og en firerums.

Historie: Se under Eriksgade 12-14. Ejeren, murermester Chr. Jacobsen, Eriksgade 1, lod hjørnehuset opføre i samarbejde med tømrermester P. Nielsen, Valdemarsgade 34, (bygn.att. 26.01.1889).

Bemærkning: Enkel, tidstypisk facade, hvis fagdeling understreges af 1. sals triglyffrise, og af den ret velbevarede underfacade med oprindelige butiksvinduer.

GASVÆRKSVEJ 26
ERIKSGADE 1
matr.nr. 664

Hjørnehus til beboelse i fem etager med tagetage. Skiferlagt heltag. Bygningen står symmetrisk opbygget med syv fag mod både Gasværksvej og Eriksgade, omkring smigfag.

Den refendfugede underfacade står lys grøn malet, over mørk grøn, markeret sokkel, med helrudede vinduer i de fire fag på hver side af smigfaget. I 3. fag fra yderfagene hoveddøre og i de to yderste fag vinduer af dannebrogstype. I yderfagene kældernedgange. Overfacaden står i blank, rød mur med afstribning i gule sten på murpiller og omkring stik. Brunmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. Under 4. sals vinduer gennemløbende, muret, profileret sålbænksgesims med savsnit. Muret, konsolbåren hovedgesims med savsnit. I tagetagen syv kviste, hvoraf en i smigfag.

Historie: Se under Eriksgade 12-14. Murermester Chr. Jacobsen købte denne grund og nabogrunden, matr.nr. 665, af kommunen i 1887 for små 30.000 kr. Efter projekt af arkitekt Rogert Møller lod han derpå

Gasværksvej 26-24/Eriksgade.

forhusene opføre efter fælles bebyggelsesplan og med fælles brandgavl, (bygn.att. 20.02.1888).

Bemærkning: Velproportioneret facade med diskret og gennemført murdetaljering i harmoni med underfacadens spinkle relief.

ERIKSGADE 3-5
matr.nr. 665

Tifags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Skiferlagt heltag.

Underfacaden med pudset, profileret kordongesims står refendfuget med hoveddøre i 3. fag fra yderfagene. Overfacaden fremtræder i blank, gul mur med vinduer under fladbuestik og med murede sålbænke. Un-

ERIKSGADE 7-9
matr.nr. 716

der 4. sals vinduer muret sålbænksgesims med savsnit. Muret, konsolbåren hovedgesims med savsnit. Alle vinduer er grønmalede af dannebrogstype. I tagetagen fire trefags kviste.

Historie: Se under Gasværksvej 26 / Eriksgade 1.

Bemærkning: Facaden svarer i udtryk til den samtidigt opførte naboejendom Gasværksvej 26 / Eriksgade 1.

Tifags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med kælder. Skiferlagt københavnertag.

Under den pudsede, profilerede kordongesims, som tjener som sålbænk for 1. sals vinduer, fremstår facaden i refendfuget puds og er lysgul- og grønmalet. I den høje kælder helrudede vinduer og døre. I 3. fag fra yderfagene hoveddøre i brunmalede, profilerede indfatninger med fordakninger og tandsnit. Overfacaden, der står i blank, gul mur, er vandret inddelt med pudsede, profilerede sålbænksgesimser under 2. og 4. sals vinduer. 1. sals vinduer står under fladbuestik med refendfuget murværk, mens 2. og 3. sals vinduer har fladbuestik og murpiller med formstensfalse. Under buerne rosetter. Alle vinduer brunmalede af dannebrogstype. Klassisk profileret hovedgesims med æggestav.

Historie: Ved udparcelleringen i 1854-56 af den gamle reberbane, nr. 66, var den store grund for enden af Badevejen og ned til jernbanevolden blevet frasepareret som 65 B2 og 66 B, lod 8 og solgt til harthugger Johan Hermann Krause. Grunden henlå som vænge og værkstedsplads, indtil kommunen i 1885 indledte forhandlinger om gadeanlæg med enkefru Krause. Denne indvilligede i at afgive arealer såvel til Badevejens forlængelse som til Eriksgade mod nord og Ny Stormgade mod syd. Dog forlangte hun erstatningsareal tillagt mod øst, fra kommunens 67, 68 og 69, hvorved hendes grund kom til at omfatte de nuværende matr.nr. 716-720. Den nye store grund blev solgt til snedkermester M. N. Esmarch, der efter projekt af arkitekt Ferdinand Jensen lod de fem forhuse opføre (bygn.att. 29.01.1890) og udskilte ejendommen i selvstændige matrikler.

Bemærkning: Den ganske harmonisk opbyggede facade udmærker sig især ved den gennemførte differentiering af etagerne.

ERIKSGADE 11-13
matr.nr. 717

Tifags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med kælder. Skiferlagt heltag.

Bygningen svarer i materialer og opbygning til nr. 7-9. Dog er det refendfugede parti omkring den høje kælder malet hvidt og overfacaden står i blank, rød mur.

Historie: Se under Eriksgade 7-9.

Bemærkning: Se under Eriksgade 7-9.

ERIKSGADE 15
ESKILDSGADE 33-35
matr.nr. 718

Eriksgade 15/Eskildsgade 33.

På grunden er dels et hjørnehus og dels et forhus mod Eskildsgade.

Hjørnehus til beboelse i fem etager med kælder. Skiferlagt københavnertag.

Bygningen, der står med fem fag mod Eriksgade, et smigfag og otte fag mod Eskildsgade, er vandret opdelt med kraftige, profilerede gesimser i puds under samtlige etagers vinduer. Under kordongesimsen står stueetagen i kvaderfuget puds. I 4. fag fra venstre mod Eriksgade og 3. fag fra højre mod Eskildsgade hoveddøre i pudsede, profilerede rundbueindfatninger med slutsten. Under buerne kraftige fordakninger. Den høje kælder har butiksindretning med helrudede vinduer, forskelligartet facadebeklædning og skiltning. Omkring hoveddørsfag mod Eskildsgade ses den oprindelige kvaderfugning. Overfacaden fremtræder pudset, 1. sal med kvaderfugning. I smigfag på 1., 2. og 3. sal og i fagene omkring

dette på 2. sal profilerede fladbueindfatninger. På 1. og 2. sal desuden fordakninger. Overalt nyere vinduer i aluminium, alle af dannebrogstype, enkelte trefags. Murpillerne på 4. sal står med panelfelter. Bred, profileret hovedgesims med tandsnit.

Femfags beboelsesejendom, *forhus* mod Eskildsgade i fem etager med kælder. Skiferlagt københavnertag. Under den pudsede, profilerede kordongesims fremtræder facaden i refendfuget puds. Den høje, hvidmalede kælder har butiksindretning med helrudede vinduer. I midtfag hoveddør i profileret indfatning med fordakning. Overfacaden står i blank, rød mur, 1. sal refendfuget. Pudsede, profilerede gesimser under 2. og 4. sals vinduer. Nyere vinduer i aluminium af dannebrogstype, på 2. og 3. sal under fladbuestik. Bred, pudset og profileret hovedgesims med æggestav.

Historie: Se under Eriksgade 7-9. Eskildsgade 35, der oprindelig var selvstændigt udmatrikuleret som matr.nr. 719, blev overført til matr. nr. 718 i 1899.

Bemærkning: Hjørnehusets facade har meget kraftigt markeret lagdeling, der slører den uregelmæssige fagdeling. Grundens andet forhus, Eskildsgade 35, svarer i facadeudtryk til hjørneejendommens nabo mod Eriksgade, nr. 11-13. Det er karakteristisk, at i en samlet bebyggelse over flere matrikler fremhæves hjørneejendommene ved særskilt facadebehandling.

ESKILDSGADE 37
HALMTORVET 44
matr.nr. 720

Hjørnehus til beboelse i fem etager med kælder. Skiferlagt københavnertag.

Den pudsede, hvidmalede bygning, der står med syv fag mod Eskildsgade, et smigfag og ni fag mod Halmtorvet, er vandret opdelt med profilerede gesimser under alle etagers vinduer. Under den profilerede kordongesims er stueetagen kraftig kvaderfuget. I 3. fag fra venstre mod Eskildsgade og 4. fag fra højre mod Halmtorvet hoveddøre i profilerede indfatninger med fordakninger. Den høje kælder har butiksindretning med helrudede vinduer. Mod Halmtorvet café med kvaderimitation hvortil nedgang i smigfag. 1. sal står kvaderfuget med smalle, profilerede vinduesindfatninger, i smigfag desuden trekantfordakning. På 2. sal vinduer i profilerede indfatninger med fladbuer, slutsten og fordakninger. Enkelte parvis sammenbundne under fælles fordakninger. Øverste etages murpiller står med panelfelter. Overalt brunmalede vinduer af dannebrogstype dels to- dels trefags. Klassisk profileret hovedgesims med sparrenkopper.

Historie: Se under Eriksgade 7-9.

Bemærkning: Markant hjørnebygning, der især gør sig gældende ved de kraftige, gennemløbende sålbænksgesimser.

HALMTORVET 40-42
matr.nr. 727

12fags beboelsesejendom, T-form, *forhus* i fem etager med kælder. Skiferlagt københavnertag.

Under den pudsede, profilerede kordongesims fremtræder stueetagen i kraftigt refendfuget puds og hvidmalet. Kælderetagen har butiksindretning med helrudede vinduer og skiltning. Hoveddøre placeret i 4. fag fra yderfagene. Overfacaden står i blank, rød mur med detaljer i hvidmalet puds. Overalt brunmalede vinduer af dannebrogstype, i 3. og 4. fag fra yderfagene trefags. Vinduerne på 1., 2. og 3. sal står i profilerede indfatninger. På 1. sal med brystningsfelter og volutbårne fordakninger. Trefags vinduerne har på 2. sal brystningsfelter og trekantfordakninger og på 3. sal lige. Øverste etages vinduer, der hviler på pudset, profileret gesims, har her profilerede indfatninger. Profileret hovedgesims med tandsnit malet lys grøn.

Historie: Se under Halmtorvet 36-38.

Bemærkning: Veldisponeret facade med god balance mellem de lodrette og vandrette markeringer.

HALMTORVET 36-38
matr.nr. 726

Tifags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med kælder. Skiferlagt københavnertag.

Hele facaden står pudset og hvidmalet. Under den profilerede kordongesims fremtræder facaden kraftigt refendfuget, med hoveddøre i 3. fag fra yderfagene. Overfacadens vinduer har tilbagetrukne brystningsblændinger og enkle, profilerede fordakninger. I hoveddørsfagene har 1., 2. og 3. sal henholdsvis volutbårne fordakninger, trekantfordakninger og lige fordakninger. Under øverste etages vinduer profileret sålbænksgesims. Alle vinduer er brunmalede af dannebrogstype. Den pudsede, profilerede hovedgesims med tandsnit er malet lys grøn.

Historie: Se under Eriksgade 12-14. Køberen af matr.nr. 726 og 727, bogholder H. Henriksen lod bygningerne opføre efter fælles projekt af arkitekt Julius Bagger og med fælles brandgavl, (bygn.att. 16.06.1891).

Bemærkning: Nobel bygning med harmonisk og klar facadeopdeling.

HALMTORVET 34
GASVÆRKSVEJ 28
matr.nr. 682

Hjørnehus til beboelse i fem etager med tagetage. Skiferlagt heltag. Bygningen står med ni fag mod Halmtorvet, et smigfag og seks fag mod Gasværksvej.

Under den pudsede, profilerede kordongesims fremtræder facaden med butiksindretning, kraftig facadebeklædning og skiltning. I 3. fag fra venstre mod Halmtovet og 4. fag fra højre mod Gasværksvej hoveddøre i profilerede indfatninger med konsolbårne fordakninger. I smigfag indgang til restauration. 1. sal står under profileret, konsolbåren gesims i

refendfuget grønmalet puds. Overfacaden fremtræder i blank, gul mur med vinduer under fladbuestik, på 2. og 3. sal med savsnit. Under øverste etages vinduer gennemløbende, pudset og profileret sålbænksgesims. Profileret konsolbåren hovedgesims med tandsnit. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype i smigfag og fagene på hver side af hoveddørsfaget mod Gasværksvej trefags. I tagetagen otte kviste, enkelte med helrudede vinduer, heraf en i smigfag.

Historie: Se under Eriksgade 12-14. Murermester Chr. Jacobsen, der også ejede naboejendommene, matr.nr. 664 og 665 samt hjørneejendommen på den anden side af Eriksgade, matr.nr. 680, lod hjørnehuset opføre i samarbejde med tømrermester P. Nielsen. Huset fik fælles brandgavl med Jacobsens matr.nr. 664 og stod færdigt med bygningsattest 26.01.1889, samme dag som matr.nr. 680, hvor tømrermester Nielsen også var involveret.

Bemærkning: Enkel facade af neutral virkning i gadebilledet.

ESKILDSGADE 6-10
matr.nr. 395

På grunden tre bygninger, med fælles brandgavle, nr. 6 og 8 er seksfags beboelsesejendomme, *forhuse* i tre etager. Heltag lagt med skifer.

Begge facader fremtræder i blank, rød mur med afstribning i gule sten i underfacaden. Murede, profilerede kordongesimser og murede hovedgesimser i formsten med sparrenkopper. Brunmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. Stueetagerne står i fem fag, med hoveddøre i glatte sandstensindfatninger i midtfagene.

Nr. 10 svarer i opbygning til nr. 6 og 8, dog står 1. og 2. sal med fire fag vinduer, de to midterste trefags.

Eskildsgade 10-6.

ESKILDSGADE 12-14
matr.nr. 457

Plantype: Hovedtrapper mod gård. På hver etage har hver enkelt bygning to torums lejligheder.

Historie: Ejendommen bestod oprindelig af tre grunde, matr.nr. 394, 395 og 396, som murermester C. Wienberg havde ladet udparcellere i 1881 ved hans opdeling af hele den nordligste parcel, 65 A1, af den gamle reberbanegrund. Wienberg lod de tre næsten ens huse opføre med fælles brandgavle og fik bygningsattester henholdsvis 31.10.1881 (nr. 6 og 8) og 08.06.1882 (nr. 10). De tre grunde blev sammenlagt til en matrikel, nr. 395, i 1922.

Bemærkning: Enkle blankmursfacader med gode detaljer. Bebyggelsen markerer sig i gadebilledet ved sin ringe højde og enhedernes beskedne størrelse.

Tifags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med høj kælder og tagetage. Københavnertag lagt med skifer.

Underfacaden fremstår under profileret kordongesims i hvidmalet refendfuget puds med rammeprofilerede brystningspartier. Hoveddøre i 3. fag fra yderfagene. Overfacaden står gulmalet direkte på stenene med kraftig, profileret hovedgesims og sålbænksgesims under 4. sals vinduer,

begge i puds. Spinkel sålbænksgesims på 1. sal. Brunmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. Dog står vinduerne i hoveddørsfagene på alle etager i pudsede, profilerede indfatninger, på 1. og 2. sal desuden med konsolbårne fordakninger. I tagetagen fire kviste alle trefags.

Plantype: To hovedtrapper. Køkkentrapper placeret i tårne mod gården. På hver etage fire torums lejligheder.

Historie: Murermester C. Wienberg havde ved udparcelleringen af den gamle matr.nr. 65 A1 opdelt denne i fem grunde. De to sydligste af disse, matr.nr. 397 og den store 398 solgte han 1883 videre efter en ny opdeling i fem ens grunde, matr.nr. 457-461. Matr.nr. 457, 458 og 459 blev købt af snedkermester Seerup, der lod arkitekt Julius Bagger projektere de tre forhuse (bygn.att. 04.03.1884).

Bemærkning: Det første af en sammenhængende række huse med enkle facader, der domineres af de blankmurede overfacader.

ESKILDSGADE 16-18
matr.nr. 458

Facaden svarer i opbygning til nr. 12-14, dog er underfacaden her malet gul. Overfacaden står i blank, rød mur. Nyere, hvidmalede vinduer med korspost. I tagetagen fire kviste ligeledes med nyere vinduer.

Plantype: Se under Eskildsgade 12-14.

Historie: Se under Eskildsgade 12-14.

Bemærkning: Se under Eskildsgade 12-14. Indtrykket forringes af de nyere vinduer med uforholdsmæssig bred karm.

ESKILDSGADE 20-22
matr.nr. 459

Facaden svarer i opbygning til nr. 12-14, dog står det høje kælderparti her sortmalet.

Plantype: Se under Eskildsgade 12-14.

Historie: Se under Eskildsgade 12-14.

Bemærkning: Se under Eskildsgade 12-14. Facaden er her varieret ved skiftevis anvendelse af gule og røde sten.

ESKILDSGADE 24-26
matr.nr. 460

Tifags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med høj kælder og tagetage. Københavnertag lagt med skifer.

Underfacaden fremstår med profileret kordongesims i kvaderfuget puds. Kælderpartiet er malet rødt. Hoveddøre placeret i 3. fag fra yderfagene. Overfacaden står glatpudset med kraftig, profileret hovedgesims samt sålbænksgesims under 4. sals vinduer. Brunmalede vinduer af dannebrogstype. Mens 1. sals vinduer står i profilerede indfatninger, markeres vinduerne i hoveddørsfagene af fordakninger på 1. sal og profilerede indfatninger på 2. sal. I tagetagen fire kviste, alle trefags.

Plantype: Se Eskildsgade 12-14.

Historie: Se under Eskildsgade 12-14. Matr.nr. 460 og 461 blev købt af snedkermester Ludvig Nielsen, der lod forhuset opføre, men solgte ejendommene til grosserer J. C. Sommer før udstedelsen af bygningsattest, 30.06.1884.

Bemærkning: Enkel pudsfacade, i øvrigt svarende til Eskildsgade 12-22.

ESKILDSGADE 28-30
matr.nr. 461

Eskildsgade 30-16.

Svarer i opbygning og materialer til nr. 24-26. Dog har kælderpartiet butiksindretning med forskelligartet skiltning og bemaling.

Plantype: Se under Eskildsgade 12-14.

Historie: Se under Eskildsgade 12-14 og 24-26.

Bemærkning: Se under Eskildsgade 24-26.

ESKILDSGADE 32-34
matr.nr. 590

Tifags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Skiferlagt heltag.

Under den kraftige, profilerede kordongesims fremtræder facaden i gulmalet refendfuget puds, dels med butiksindretning med helrudede vinduer dels med vinduer af dannebrogstype. I yderfag til venstre smal, rundbuet port. Hoveddør i 3. fag fra yderfagene. Overfacaden, der står i blank, gul mur, har vandret opdeling med pudsede, profilerede sålbænksgesimser under hver etage, særlig kraftig på 4. sal. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. Bred, pudset og profileret hovedgesims. I tagetagen fire kviste, alle trefags.

Plantype: Hoved- og køkkentrappe står over for hinanden. På hver etage fire torums lejligheder. WC i gården.

Historie: Først i 1884 lod ejeren af matr.nr. 65 A2, løjtnant, tømrermester J. P. Nielsen, den gamle reberbanebygning nedrive, og påbegyndte ejendommens udstykning efter gennemførelsen af Istedgade. Grundstykket nord for Istedgade, som i 1885 var blevet udparcelleret i matr.nr. 590 og 591, solgte Nielsen til tømrermester N. A. Johansen, der lod forhusene opføre efter fælles plan og med fælles brandgavl (bygn.att. 28.01.1886). Bygningens oprindelige tværhus, Eskildsgade 36, blev nedrevet 1979 efter påbud fra boligkommissionen.

Bemærkning: Enkel facade, der trods lavere gesimshøjde og sammenhængende sålbænksgesimser indgår som et neutralt led i gadebilledet.

ISTEDGADE 52-54
ESKILDSGADE 38-40
matr.nr. 591

Femetages beboelsesejendom, *hjørnehus* med kælder og tagetage. Skiferlagt københavnertag. Bygningen står med ti fag mod Istedgade, et smigfag og 11 fag mod Eskildsgade.

Underfacaden, med den profilerede kordongesims, fremtræder med kraftig, ensartet facadebeklædning i forbindelse med butiksindretning. I 3. fag fra yderfagene samt 8. fag fra højre mod Eskildsgade hoveddøre. Overfacaden står pudset med kraftig, profileret, gennemløbende sålbænksgesims på 4. sal og gennemløbende, ornamenteret brystningsbånd under 1. sals vinduer. Overalt brunmalede vinduer af dannebrogstype. Vinduerne står, med undtagelse af 4. sals, i profilerede indfatninger, enkelte med konsolbårne fordakninger. 2. og 3. sal har parvis sammenbundne partier med fælles sålbænk på 2. sal, og brystningspartier med platter. Pudset, profileret hovedgesims. I tagetagen ni trefags kviste hvoraf en i smigfag, til højre mod Eskildsgade dog helrudet.

Plantype: Tre hovedtrapper, hvoraf to mod Eskildsgade. Tre køkkentrapper, hvoraf to placeret i tårne og en i smigfag. Seks lejligheder pr. etage, dels torums dels trerums.

Historie: Se under Eskildsgade 32-34.

Bemærkning: Traditonel pudsfacade, der trods sin ujævne inddeling indgår som et ganske harmonisk led i gadebilledet.

ESKILDSGADE 42
ISTEDGADE 39-41
matr.nr. 576

Seksetages beboelsesejendom, *hjørnehus* med skiferlagt københavnertag. Facaden er symmetrisk opbygget omkring smigfag med ni fag mod både Eskildsgade og Istedgade.

Under den pudsede, profilerede kordongesims fremtræder facaden pudset og brunmalet. Butiksindretning med helrudede vinduer og skiltning. I 3. fag fra yderfagene og 8. fag fra højre mod Istedgade hoveddøre. Til venstre mod Eskildsgade port. Overfacaden fremstår i sandstensfarvet puds. 1. sal står refendfuget under gennemløbende brystningsgesims kun brudt i de yderste hoveddørsfag. Den øvrige del af facaden er opdelt i et samlet parti omkring smigfag med fire fag på hver side af dette, og to yderpartier hver på fem fag. I partiet omkring smigfaget har de profilerede vinduesindfatninger aftagende betoning opefter. Desuden pudsede, profilerede sålbænksgesimser på 3. og 4. sal. Sidepartierne har parvis samlede vinduer samt markerede midtfag i dyb, gennemgående blænding med rundbueafslutning, forskudte vinduer og kraftig fordakning på 2. sal. Øverste etage har bred, profileret gesims og panelfelter på murpillerne. Kraftig, profileret hovedgesims. Grønmalede vinduer af dannebrogstype.

Plantype: Tre hovedtrapper og tre køkkentrapper, heraf to i tårne. Seks lejligheder pr. etage dels torums dels trerums.

Historie: Ved udparcelleringen af matr.nr. 65 A2 fremstod de tre første grunde syd for Istedgade i 1884 som matr.nr. 576, 577 og 578. Tømrermester J. P. Nielsen solgte disse parceller til rebslager P. Hansen, der ved murermester Chr. Hansen lod forhusene opføre med fælles brandgavle, (bygn.att. 03.12.1885).

Bemærkning: Markant hjørnehus med et ret kompliceret facadeudtryk.

ESKILDSGADE 44-46
matr.nr. 577

Eskildsgade 54-44.

Tifags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med kælder og tagetage. Skiferlagt heltag.

Den pudsede underfacade, med brudt, profileret kordongesims og refendfugning, står gråmalet. I 3. fag fra yderfagene hoveddøre. I venstre yderfag lav port. Overfacaden fremtræder i blank, gul mur under hovedgesims med sparrenkopper. Hoveddørsfagene markeres kraftigt med forskudte vinduer i gennemgående blændinger afsluttet foroven af rundbuer. Reposvinduet mellem stueetagen og 1. sal er fremhævet ved en kraftig fordakning. Brunmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. I tagetagen fire kviste, alle trefags.

Plantype: De to hovedtrapper og køkkentrapper betjener fire lejligheder pr. etage, dels torums dels trerums.

Historie: Se under Eskildsgade 42 / Istedgade 39-41. (bygn. att. 31.05.1886). Det oprindelige tværhus, Eskildsgade 48, nedrevet efter påbud fra boligkommissionen.

Bemærkning: De markante lodrette blændinger og forholdet mellem overfacaden og den velbevarede underfacade skaber i dette forhus, sammen med sin nabo, nr. 50-54, en harmonisk og velproportioneret helhed.

ESKILDSGADE 50-54
matr.nr. 578

Tifags beboelsesejendom, T-form, *forhus,* der i opbygning svarer til nr. 44-46, dog er kælderpartiet gulmalet og overfacaden står i blank, rød mur med hvidmalede vinduer.

Plantype: Som Eskildsgade 44-46, dog er der i tværhus, med hoved- og køkkentrappe, to ensidige etrums lejligheder uden WC.

Historie: Se under Eskildsgade 42 / Istedgade 39-41. (Bygn.att. 31.05.1886).

Bemærkning: Se under Eskildsgade 44-46.

ESKILDSGADE 56-58
matr.nr. 733

Tifags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med kælder. Skiferlagt heltag.

Under pudset, profileret og hvidmalet kordongesims med tandsnit fremtræder facaden refendfuget og gråmalet. Kælderetagen med helrudede vinduer. I 3. fag fra yderfagene hoveddøre med hvidmalede, profilerede indfatninger og fordakninger. Overfacaden står i blank, rød mur

med vandret opdeling af sålbænksgesimser på 2., 3. og 4. sal. Blå- og grønmalede vinduer af dannebrogstype i affaset fals under fladbuestik. I hoveddørsfagene står vinduerne i profilerede indfatninger, på 1. og 2. sal desuden med fordakninger. På øverste etage murpiller med profilerede rammeindfatninger. Bred, pudset og profileret hovedgesims med ornamenterede sparrenkopper.

Plantype: To hoved- og køkkentrapper betjener fire torums lejligheder på hver etage.

Historie: Efter tømrermester J. P. Nielsens udparcellering i 1884 af matr.nr. 65 A2 henlå den store, sydligste parcel, matr.nr. 580, ubebygget i flere år. Først i 1889 lod den nye ejer, tømrermester Vilhelm Olsen, grunden bebygge med de fire forhuse efter tegning af arkitekt Heinrich Hansen og med fælles brandgavle (bygn.att. 18.09.1890). Ved den påfølgende udmatrikulering i de nuværende matrikler nr. 733-736 stod frk. Vilhelmine Olsen som ejer, mens faderen Vilh. Olsen underskrev de officielle dokumenter.

Bemærkning: En harmonisk facade med både velproportionerede og velplacerede, klassiske detaljer.

ESKILDSGADE 60
matr.nr. 734

Det syv fag lange *forhus* svarer i opbygning til 56-58, dog er hoveddør her placeret i midtfag, og den høje kælder til venstre for denne har rødmalet bræddebeklædning. Desuden står overfacaden i blank, gul mur.

Plantype: En hovedtrappe og to køkkentrapper betjener fire ensidige etrums lejligheder på hver etage.

Historie: Se under Eskildsgade 56-58.

Bemærkning: Se under Eskildsgade 56-58.

ESKILDSGADE 62-64
matr.nr. 735

Forhuset svarer til nr. 56-58, dog står overfacaden hvidmalet direkte på stenene. Overalt nyere brunmalede vinduer.

Plantype: To hoved- og køkkentrapper, de sidste i tårne mod gården. På hver etage to torums lejligheder.

Eskildsgade 64-56.

Enetages *baghus* med ensidigt mansardtag lagt dels med bølgeplader dels med skifer. I den hvidmalede facade nyere, små vinduer.

Historie: Se under Eskildsgade 56-58.

Bemærkning: Se under Eskildsgade 56-58.

HALMTORVET 46
ESKILDSGADE 66
matr.nr. 736

Beboelsesejendom, *hjørnehus* i fem etager med kælder. Bygningen står med ti fag mod Halmtorvet, et smigfag og seks fag mod Eskildsgade. Skiferlagt heltag.

Under den pudsede, profilerede kordongesims med tandsnit står stueetagen i kvaderfuget puds, mens kælderetagen har brunmalet facadebeklædning, helrudede vinduer og butiksindretning. I yderfag til højre mod Eskildsgade kældernedgang. I 5. fag fra venstre mod Halmtorvet og i 3. fag fra højre mod Eskildsgade hoveddøre, begge i profilerede indfatninger med konsolbårne fordakninger. Overfacaden, der står i blank, rød mur, er vandret opdelt med pudset og profileret sålbænksgesimser under alle etagers vinduer, på 5. sal bredere nyere, brunmalede vinduer af dannebrogstype i affaset fals under fladbuestik. I og omkring smigfag og i hoveddørsfagene har 1., 2. og 3. sals vinduer pudsede, profilerede indfatninger. På 1. og 2. sal såvel lige som segmentbuefordakninger. Øverste etages murpiller står med pudsede, profilerede rammer under bred, pudset hovedgesims med ornamenterede sparrenkopper.

Plantype: To hoved- og køkkentrapper. På hver etage fire lejligheder, tre trerums og en firerums.

Historie: Se under Eskildsgade 56-58.

Bemærkning: Se under Eskildsgade 56-58.

Absalonsgade 18.

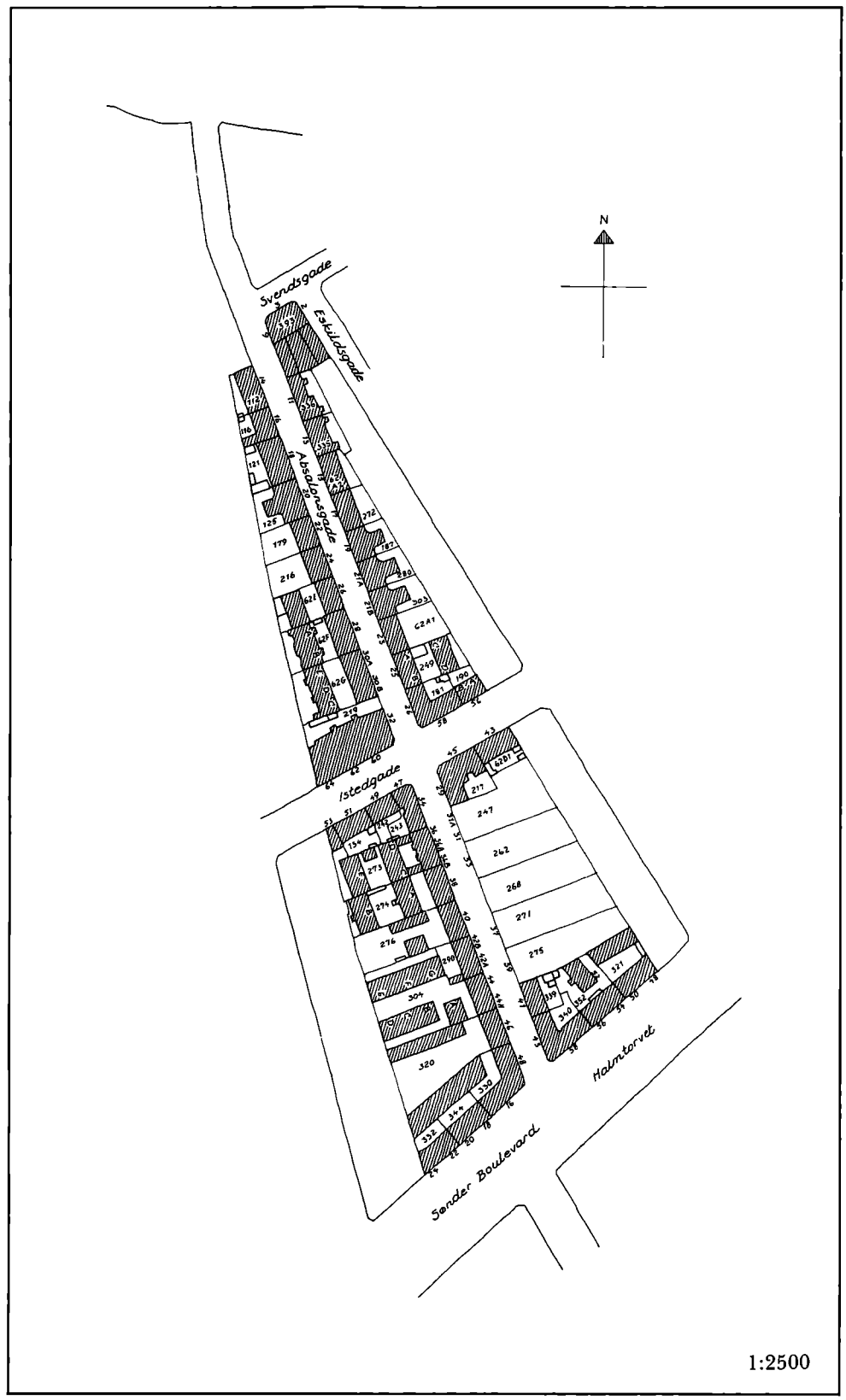
N
Svendsgade
Esbildsgade
Absalonsgade
Istedgade
Halmtorvet
Sønder Boulevard
1:2500

Forhistorie og udparcellering

Et af de mest karakteristiske elementer i den ældre bebyggelse på Vesterbro var de mange møller, der her på det lave terræn ned mod Kalvebod Strand blev opført på små, kunstigt opkastede møllebakker. Således var der i 1620 alene på sydsiden af »broen« hele 18 møllebakker. Ser man i dag på Absalonsgade-bebyggelsen, kan en oprindelig stor kileformet grund, mod øst og vest afgrænset af henholdsvis reberbanerne og Skydebanen, klart aflæses i ejendommenes bagskel, helt fra Svendsgade og ned til Halmtorvet. Her lå i tidligere tider den store »Banemølle« eller »Rebslagermølle«.

I begyndelsen af det 18. århundrede bestod hele dette område af vænger, ejet af magistraten og udlagt til dens medlemmer som en del af deres løn. Oftest blev vængerne dog bortforpagtede til græsning. I 1733 fik Feldbereder Christian Gottschalck fæste på to sådanne vænger samt tilladelse til at oprette en stampemølle, som han lod opføre sammen med et beboelseshus. I 1740 overtog øltapper Jakob Lindberg fæstet og købte bygningerne. Han opnåede privilegium til at indrette grynmølle. Næste mand på møllegrunden var hederider P. A. Oberkamp, en stor forretningsmand og grundejer på Vesterbro. Efter en langvarig kamp med møllerlauget fik Oberkamp såvel privilegium til grynmøllen, der lå ud mod Vesterbro, som i 1749 tilladelse til længere inde på grunden at opføre en vindmølle, der blev flyttet fra en ugunstig beliggenhed på Nørrebro.

Senere i det 18. århundrede blev de to møllegrunde selvstændigt udmatrikuleret – grynmøllen ud mod Vesterbrogade (i 1806-matriklen nr. 61) i mange år fæstet af Johan Gottlieb Horn, og »Banemøllen« bagved, hvortil der blev etableret en lang, smal adgangsvej i vestskel, senere kaldet Lille Banemøllestræde (i 1806-matriklen nr. 62).

Til at begynde med hørte de to store vænger – det ene mellem møllerne, det andet bag Banemøllen og helt ned til stranden – begge til grynmøllen, mens Banemøllen kun havde selve møllebakken og vejen. Men dette forhold forsøgte mølleren her i 1794, Dines Nielsen, at råde bod på. Først forsøgte han forgæves at overtage fæstet på det store vænge, da grynmøllerens enke, madam Horn, var død, men da så vængerne et par år efter blev sat på auktion, fik Nielsen alligevel fæste på størsteparten. Kun en lille del gik til Horns søstersøn, Johan Gottlieb Zeltner på Grynmøllen.

Banemøllens store grund på næsten otte tdr. land strakte sig nu kileformet godt 700 alen ned fra øvre skels 36 alens bredde til kystliniens ca. 235 alen.

Dines Nielsen erstattede i 1802 sit gamle bindingsværksbeboelseshus med et nyt, grundmuret hus, syv fag med gennemgående trefags galvkvist, mens det store, gamle bindingsværksudhus blev liggende.

Allerede fem år senere, efter ødelæggelse i forbindelse med englændernes belejring i 1807, måtte såvel hus som stubmølle opbygges helt fra grunden.

I 1809 fik ejendommen ny fæster på livstid, bager Jesper Hansen Hamborg, der boede lige på den anden side af Vesterbrogade, matr.nr. 25 (i dag Vesterbrogade 50). Efter Hamborgs død gik fæstekontrakten sammen med Banemøllens bygninger i arv til datteren, Thrine Deichmann, gift med kancelliråd og byfoged Deichmann. Fruen ønskede dog at bortforpagte møllеriet, som i 1835 blev overdraget til grynmølle-naboen, J. G. Zeltner. Enkefru Deichmann lod i 1843 opføre to store, nye bindingsværkslænger i østskel, syd for beboelseshuset, indrettet henholdsvis til stald/vognhus og til hestemølle. Samme år solgte hun samtlige bygninger for 13.000 rdl. til den unge møllermester Niels Peter Ludvig Svane, som dermed overtog selve mølleriet og i 1844 indgik ny fæstekontrakt med magistraten på de sædvanlige, favorable vilkår.

På Grynmøllen, matr.nr. 61, havde magistraten imidlertid »glemt« at forny fæstekontrakten siden 1795, og efter Zeltners død i 1836 kunne arvingerne sidde uhindret og afgiftsfri indtil fejlen blev opdaget i 1862 ved anlæggelsen af den nordligste strækning af Absalonsgade.

I 1846 blev hele den sydlige del af matr.nr. 62 ned mod stranden, 34.000 kvadratalen, eksproprieret til anlæg af jernbanen København-Roskilde, som her løb dobbeltsporet på en dæmning langs vandet. Imidlertid gik denne ekspropriering ikke helt fredeligt. Svane forlangte yderligere erstatning, idet han hævdede, at jernbanevolden hindrede vindens frie adgang til stubmøllen. De udkommanderede synsmænd, begge møllermestre – altså kolleger – gav Svane medhold og skønnede møllens kapacitet nedsat med en fjerdedel, hvilket blev takseret til en årlig erstatning på 200 rdl.

Den store fæstegrunds skæbne efter demarkationsliniens flytning 1852 er et slående eksempel på den kortsigtede kommunale jordpolitik, der i disse år berøvede staden København store dele af de udenbys jorder, uden at byen selv fik del i den voldsomme værdistigning. Allerede i begyndelsen af århundredet havde staden solgt væsentlige dele af disse jorder for at skaffe penge til genopbygningen efter branden 1795. På de resterende fæstegrunde havde man faktisk ikke fået fæsteafgifterne sat i vejret siden 1819, med det resultat

at fæsterne egentlig følte sig som ejere og betragtede fæsteafgiften som en ubetydelig jordskat. Således var møllegrunden fæstet til Svane på livstid for en årlig afgift for bygninger og haver på 130 rdl. og for vænger på 47 tønder byg, omregnet til rede penge. Bygningerne, der jo var Svanes ejendom, købt for 13.000 rdl. i 1843, stod senest, i 1853, vurderet til 28.500 rdl. Møllen var på dette tidspunkt en af de få tilbageværende på Vesterbro, men fra Banemøllestræde har anlægget nærmest taget sig ud som et lille landsted, haven med mange gamle frugttræer, tjørnehække og sågar lysthus samt overdækket keglebane.

Indholdet af en kommunal komitébetænkning 1852 vedrørende fæstegrundene blev den kortsigtede, at man skulle opmuntre fæsterne til selv at købe deres ejendomme. Dette forslag blev tiltrådt af såvel borgerrepræsentation som magistrat, hvilket klart afspejler den liberalistiske tids interesse for selvejer-begrebet.

I det store påfølgende jordsalg blev møllermester Svane en af byens store private jordejere. For en købesum af kun 7.900 rdl. fik han 3. februar 1854 skøde på den godt fem tønder land store grund, hvilket giver en grundpris på ca. ti kvadratalen for en rigsdaler! Til sammenligning kunne anføres, at staten få år senere solgte byggegrunde på Gammelholm for ti rigsdaler pr. kvadratalen.

At Svanes interesser nu naturligt gik fra mølleri til investering i boligbyggeri ses tydeligt, da han allerede i 1856 ombyggede de eksisterende bygninger til udlejning, således den tidligere staldlænge til hele otte tværelses lejligheder. Samme år regnede han med en lejeindtægt på 1600 rdl.

I foråret 1856 planlagde Svane for alvor udparcelleringen af sin store ejendom. Stubmøllen blev revet ned og en gade af den nu lovbefalede 20 alens bredde blev anlagt i nord-sydlig retning, endnu kun med Lille Banemøllestrædes smalle navlestrengsforbindelse op til Vesterbrogade. Den udlagte gade fik officielt navnet Absalonsgade ved rådstueplakat 11.05.1859, men overgik først fra Svane til kommunen som offentlig gade i 1880. Fra starten havde man selvfølgelig indset nødvendigheden af at føre den brede gade helt frem til Vesterbrogade, men vanskelige ejerforhold i nabomatriklerne nr. 61 og 63 forsinkede projektet indtil 1864-65.

Kommunens overordnede planlægning af gaderne på det indre Vesterbro havde i disse år omfattet en bred gade fra hjørnet af Vesterbrogade og Gasværksvej og i lige linje ud til Vesterfælledvej. Dette anlæg blev dog hurtigt opgivet med resulterende opprioritering af parallelgaden, Istedgade, der fra Gasværksvej og udefter blev udstukket 30 alen bred i årene efter 1858. Dette brede bælte tværs over sin grund rettede Svane sig efter ved sine udstykninger. I 1875 blev den gade, der kom til at ligge på den gamle jernbanevolds plads, udstukket her. Mens den på basis af håbefulde byplanprojekter i starten blev kaldt »Stormgades Forlængelse« eller »Ny Stormgade«, kom den senere til at hedde dels Sønder Boulevard dels Halmtorvet.

Selve udparcelleringen og den følgende bebyggelse på Svanes ejendom faldt for området nord for Istedgade hovedsageligt i tiåret 1865-75, mens den nedre del koncentreredes om årene 1872-77. Svane der først døde i 1895, stod selv for den væsentligste del af udstykningen, var bygherre på flere af husene og boede selv i det ene. Det var i øvrigt karakteristisk, at lokale håndværksmestre købte grundene og lod husene opføre, ofte i indbyrdes samarbejde. Således stod murermestrene P. C. Henriksen og H. F. Olsen som bygherrer på ikke mindre end elleve ejendomme i området.

Det var i øvrigt tidstypisk, at Svane involverede sig i filantropisk arbejde, idet han i 1859 stiftede et asylselskab med sig selv som bestyrelsesformand og lod dette indrette et børneasyl i det gamle grundmurede møllerhus, indtil det i 1875 måtte vige for nybyggeri på grunden.

ABSALONSGADE 9
matr.nr. 393

Offentlig bygning, indrettet til politistation, i tre etager med skiferlagt helvalmet tag.

Bygningen, der står med trefags hovedfacade mod Svendsgade og etfags gavle mod Eskildsgade og Absalonsgade, fremtræder overalt i blank, rød mur med omløbende sålbænksgesimser på 1. og 2. sal og muret sokkel med karnisafslutning i formsten. Stueetagen har store, trefags vinduer med tværpost, mens overfacaden står med parvis sammenkoblede vinduer af dannebrogstype under fælles fordakning. Samtlige vinduer er grønmalede og står i brede indfatninger i natursten. Muret hovedgesims med konsoller. På hjørnet Svendsgade/Absalonsgade en gammel lygte med grønt glas. Huset er mod syd sammenbygget med nyere bygning, ligeledes indrettet til politistation. Denne bygning har facade både mod Eskildsgade og Absalonsgade.

Historie: Grunden blev i 1881 sammensat dels af den øverste smalle kile af møllermester Svanes grund på østsiden af Absalonsgade (øverste trediedel af matr.nr. 333) dels af en parcel af 65 A1, øverste del af den vestligste af de gamle reberbanegrunde. Begge grunde havde dette år samme ejer, murermester Chr. P. Wienberg. Kommunen købte grunden og lod 1881-1882 opføre politistation samt brandstation ved arkitekt Ludvig Fenger (bygn.att. 23.05.1882). Brandstationen, der lå i sydskel, samt

den mellemliggende gårdsplads, blev i 1968 erstattet med tilbygning til politistationen ved arkitekt Alex Poulsen.

Bemærkning: En velbevaret bygning med markant placering i gadebilledet. Fengers lidt tørre udgave af Italiens renæssance har en vis monumentalitet og den ønskede værdige og officielle karakter. Sammenbygningen med den i gaden atypiske moderne udvidelse synes noget brutal.

ABSALONSGADE 11
matr.nr. 336

Absalonsgade 13-11.

Nifags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med teglhængt heltag.

Under den pudsede, profilerede kordongesims står facaden med nyere butiksindretning, helrudede vinduer og ensartet skiltning. I 4. fag fra højre hoveddør i profileret indfatning med fordakning. Overfacaden fremtræder pudset og hvidmalet med profileret gesims under øverste etages vinduer. De grønmalede vinduer, dels to- dels trefags med helrudet overramme, står alle i indfatninger, på 1. sal profilerede med fordakninger, på 2. og 3. sal glatte, 2. sal desuden med ører og enkelte med slutstensornament. Profileret hovedgesims.

Plantype: Hovedtrappe mod gården og to køkkentrapper i tårne. På hver etage en tre- og en firerums lejlighed.

Historie: Grunden, en del af den tidligere parcel, matr.nr. 333, der blev udskilt af møllermester Svane fra stamparcellen 62 A1 og solgt til murermester Chr. P. Wienberg, blev selvstændigt matrikuleret af denne i 1876. Wienberg lod derpå forhuset opføre (bygn.att. 07.12.1876), samtidig med det tilsvarende forhus på nabogrunden, nr. 13.

Bemærkning: Huset spiller sammen med det næsten identiske nabohus, nr. 13, en dominerende rolle i gadebilledet ved størrelse og homogenitet, også i butiksfacaden.

ABSALONSGADE 13
matr.nr. 335

Syvfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med teglhængt heltag.

Facaden svarer i detaljering til Absalonsgade 11, dog symmetrisk opbygget med hoveddør i midtfag og gråmalede vinduer og pudsdetaljer.

Plantype: Hovedtrappe og to køkkentrapper mod gården. På hver etage to firerums lejligheder.

Historie: Udmatrikulering og bebyggelse som ved Absalonsgade 11, (bygn.att. 02.11.1876).

Bemærkning: Se under Absalonsgade 11.

ABSALONSGADE 15
matr.nr. 62 A 2

Nifags beboelsesejendom, *forhus* i fire etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Under den murede kordongesims med savsnit og sparrenkopper, står facaden pudset og hvidmalet med hoveddør i midtfag. På hver side af denne to tofags umalede vinduer. Overfacaden, der fremtræder i blank, gul mur, er vandret opdelt med sålbænksgesimser med savsnitsfriser. Nyere, umalede, helrudede vinduer med lille underramme under lige stik. Hovedgesims med konsoller. I tagetagen fire helrudede kviste.

Plantype: Hoved- og køkkentrappe står over for hinanden og betjener på hver etage to trerums lejligheder.

Historie: Møllermester Svane udparcellerede i 1859 denne grund fra stamparcellen 62 A, lod forhuset opføre (bygn.att. 20.06.1860), og flyttede selv ind på 1. sal, mens andre familiemedlemmer lejede sig ind i huset. Kunstmaleren Fritz Syberg boede på 4. sal i 1880'erne.

Bemærkning: Den oprindeligt nydelige senklassicistiske blankmursfacade med karakteristiske gesimser skæmmes af de nye helrudede vinduer og den glatpudsede underfacade.

ABSALONSGADE 17
matr.nr. 272

Syvfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Skiferlagt heltag.

Facaden, der har fem fags midtrisalit, står under den profilerede kordongesims pudset og lys grå malet. I midtfag hoveddør i klassisk profileret indfatning med ører og volutsmykket overplade. Til venstre parti med helrudet vindue og dør. Overfacaden, der fremtræder i blank, rød mur, har glat bånd under 2. sals vinduer samt profileret sålbænksgesims under øverste etages vinduer. Begge i puds. 1., 2. og 3. sals vinduer står i profilerede indfatninger, 1. og 2. med fordakninger. Øverste etages vinduer, under fladbuestik, har i midtrisalitten dværgpilastre med basis og kapitæl i puds. Pudset, profileret hovedgesims. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype, i yderfagene trefags. I tagetagen seks to- og trefags kviste.

Plantype: Hoved- og to køkkentrapper mod gården. På hver etage en trerums og en firerums lejlighed.

Historie: Grunden blev i 1873 udparcelleret af møllermester Svane og solgt til tømrermester Valdemar Petersen, der ved arkitekt Charles Abrahams lod forhuset opføre og selv flyttede ind i ejendommen (bygn.att. 18.02.1874). I 1876 boede Petersen der stadig, ligesom den nye ejer, marskandiser N. C. Andersen.

Bemærkning: Et velbevaret eksempel på senklassicistisk murstensarkitektur med enkel detaljering.

ABSALONSGADE 19
matr.nr. 187

Syvfags beboelsesejendom, T-form, *forhus* i fem etager med tagetage. Heltag lagt med skifer.

Under den profilerede kordongesims i puds står facaden hvidmalet på stenene. I midtfag hoveddør og på hver side af denne butiksindretning med brunmalede, helrudede vinduer og døre, alle under fladbuestik med savsnit. Overfacaden, der fremtræder i blank, gul mur, har pudsede, profilerede sålbænksgesimser på 2. og 4. sal. 1. og 4. sals vinduer står i tilbagetrukket fals under fladbuestik, 1. sals med savsnit, 4. sals indrammet med pilastre. 2. og 3. sals vinduer er samlet fagvis i rundbueblændinger med sammenhængende arkivolte, og har på 3. sal tilbagetrukne, mønstermurede brystningsfelter. Muret hovedgesims med konsoller. Grønmalede vinduer af dannebrogstype, på 3. sal dog med helrudede halvcirkulære overrammer. I tagetagen fire kviste, i yderfag trefags.

Plantype: Hovedtrappe mod gården og køkkentrappe bagest i midtfløj. På hver etage to femrums lejligheder.

Historie: På denne grund lå ved udmatrikuleringen i 1869 mølleejendommens gamle beboelseshus, et grundmuret syv fags langhus med gavlkviste. Da møllermester Svane fraflyttede huset for at rykke ind i sit nyopførte etagehus i nr. 15, oprettede han et børneasyl i ejendommen, der 1859 fik de nødvendige ombygninger og igen i 1868 fik ændret sin indretning væsentligt. Imidlertid solgtes ejendommen til murermester Henrik Hansen, der, efter nedrivning af det gamle møllehus, lod det eksisterende forhus opføre (bygn.att. 22.10.1875) og selv flyttede ind på kvisten.

Bemærkning: En karakteristisk og livfuld blankmursfacade. Den nogenlunde velbevarede underfacade virker i harmoni med resten af facaden.

ABSALONSGADE 21 A
matr.nr. 280

Syvfags beboelsesejendom, T-form, *forhus* i fem etager med tagetage. Skiferlagt heltag.

Under den kraftige, fremspringende, glatte kordongesims står den lysbrun malede facade i kvaderfuget puds med smalle murpiller. I midtfag hoveddør og på hver side af denne butiksindretning med helrudede vinduer og døre. Overfacaden, der fremtræder gulmalet direkte på stenene, har sålbænksbånd under 2. og 4. sals vinduer. Vinduerne på 1. sal står i pudsede, profilerede, lysbrun malede indfatninger med fordakninger. 2. og 3. sals vinduer er samlet fagvis i blændinger afsluttet med fladbuestik med savsnit. Muret hovedgesims med tandsnit. Grønmalede vinduer af dannebrogstype. I tagetagen tre kviste.

Plantype: Hovedtrappe mod gården og køkkentrappe bagest i midtfløj. På hver etage to femrums lejligheder.

Historie: Grunden, på hvilken to af de oprindelige møllebygninger lå, blev af møllermester Svane i 1874 frasepareret grundparcellen 62 A og straks solgt til murermester Hans Peter Hansen. Denne ansøgte 1874 om byggetilladelse til fællesprojekt over to opgange, men lod alligevel grunden dele i to selvstændige matrikler, nr. 280 og 303, og kom kun selv til at stå som bygherre for matr.nr. 280 (bygn.att. 07.05.1875).

Bemærkning: En typisk senklassicistisk facade med enkel detaljering. Bygningen skæmmes af bemalingen af den oprindelige blankmursfacade.

Detaljer fra hhv. Absalonsgade 17 og 21 A.

ABSALONSGADE 21 B
matr.nr. 303

Syvfags beboelsesejendom, T-form, *forhus* i fem etager med tagetage. Skiferlagt heltag.

Under den pudsede, profilerede kordongesims står facaden i granitkvadre og har nyere butiksindretning med helrudede vinduer. Hoveddør i midtfag og smal port i yderfag til venstre. Overfacaden fremtræder i blank, rød mur med grønmalede vinduer af dannebrogstype, på 1., 2. og 3. sal under fladbuestik med savsnit, på 4. sal, på gennemløbende sålbænksgesims, i glatpudsede indfatninger. Pudset og profileret hovedgesims med sparrenkopper. I tagetagen fire kviste, i yderfag trefags.

Plantype: Hovedtrappe mod gården og køkkentrappe bagest i midtfløj. På hver etage to femrums lejligheder.

Historie: Ved særskilt målebrev 14.09.1874 lod ejeren af matr.nr. 280, murermester Hans Peter Hansen denne grund fraseparere og sælge til tømrermester Mads Hansen, der lod forhuset opføre på grundlag af den allerede til murermesterens fællesprojekt givne approbation (bygn.att. 07.05.1875).

Bemærkning: En nøgtern og harmonisk blankmursfacade, hvor underfacadens asymmetriske opbygning og smalle granitpiller dog skæmmer helheden.

ABSALONSGADE 23
matr.nr. 62 A 1

Nifags beboelsesejendom, *forhus* i tre etager med kælder og tagetage. Teglhængt heltag.

Under den pudsede, profilerede kordongesims i puds står stueetage med helrudede vinduer, mens den høje kælder har nyere butiksindretning. Til højre port og i midtfag hoveddør med overvindue, som bryder den profilerede gesims mellem kælderetage og stueetage. Stueetagen og overfacaden fremstår med rester af gul og rød bemaling direkte på stenene. På 1. og 2. sal brunmalede vinduer af dannebrogstype under lige stik på murede sålbænksgesimser. Profileret hovedgesims i puds. I tagetagen fire kviste, i yderfag trefags.

Plantype: De to modstående hovedtrapper i midtfag betjener på hver etage fire ensidige torums lejligheder.

Historie: Møllermester Svane lod i 1858 denne grund, i hvis østskel et af de gamle møllehuse stadig lå, udparcellere fra stamparcellen 62 A. Derpå lod han forhuset opføre som det første på østsiden af den nyanlagte Absalonsgade (bygn.att. 09.06.1859). Det gamle møllehus i bindingsværk blev 1865 indrettet til snedker- og tømrerværksted. Forhusets portgennemgang blev etableret i 1929.

Bemærkning: Velproportioneret og enkel senklassicistisk facade, der ved sin lave højde markerer sig i gadebilledet.

ABSALONSGADE 25
matr.nr. 249

Syvfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Under den brede, profilerede kordongesims fremtræder facaden i refendfuget, hvidmalet puds. I midtfag port. Til venstre restauration med skiltning og til højre helrudede vinduer og tilbagetrukket dør. Overfacaden står i blank, rød mur med grønmalede vinduer af dannebrogstype, i midtfag trefags. 1., 2. og 3. sals vinduer står i tilbagetrukket fals under fladbuestik med savsnit, mens 4. sals, under lige stik, skærer sig op i den brede, profilerede hovedgesims i puds. I tagetagen fem tofags kviste.

Plantype: To hovedtrapper mod gården. På hver etage tre trerums lejligheder. Fælles wc på trapperepos'er.

Ottefags *baghus* til beboelse i fem etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Facaden står i blank, rød mur med grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik, i yderfag trefags. Hoveddøre i 2. fag fra yderfagene. I tagetagen fire tofags kviste.

Plantype: To hovedtrapper som betjener fire torums lejligheder pr. etage.

Historie: Møllermester Svane lod i 1872 den parcel fraseparere stamparcellen 62 A og solgte den til murermestrene P. C. Henriksen og H. F. Olsen, der i 1873 lod for- og baghus opføre (bygn.att. 09.04.1873). Den enetages sidebygning i gården til venstre blev ligeledes opført i 1873 som »sprøjtehus til station 16« for Københavns Brandvæsen.

Bemærkning: Den røde blankmursfacade indgår som et neutralt element i husrækken. Underfacaden har delvis bevaret kvaderfugning.

ABSALONSGADE 27
ISTEDGADE 58
matr.nr. 181

Hjørnehus til beboelse i fire etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Bygningen står med ni fag mod Absalonsgade, et smigfag og 11 fag mod Istedgade.

Under den gennemløbende, profilerede kordongesims står facaden pudset med nyere butiksindretning, helrudede vinduer og forskelligartet skiltning. Til venstre mod Absalonsgade smal port. Overfacaden fremtræder rødmalet direkte på stenene med gennemløbende, profileret sålbænksgesims i puds under øverste etages vinduer. Overalt hvidmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. Profileret hovedgesims med dobbelt savsnit. I tagetagen ti tilbagetrukne kviste, hvoraf en i smigfag.

Plantype: To hovedtrapper mod gården, og med adgang fra denne, betjener på hver etage en torums, en firerums og tre trerums lejligheder.

Historie: Grunden bestod i 1868 dels af parcellen »litra C« fra møllermester Svanes oprindelige udstykning fra 1858 dels af en smal kile opstået ved anlæggelsen af Istedgade. Ejeren, malermester C. F. Schmidt, lod hjørnehuset opføre (bygn.att. 03.06.1869), og derpå fraseparerede han den ubebyggede østlige del af grunden som matr.nr. 190.

Bemærkning: Nydeligt og velproportioneret, senklassicistisk hjørnehus, der hævder sig i gadebilledet på trods af den brogede underfacade.

Absalonsgade 27/Istedgade 58.

ISTEDGADE 56
matr.nr. 190

Femfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Under den brunmalede, profilerede kordongesims står facaden med nyere butiksindretning, helrudede vinduer og ensartet facadebeklædning. I midtfag hoveddør. Overfacaden fremtræder lys brun malet direkte på stenene med nyere, brunbejdsede, helrudede vinduer under fladbuestik. Bred, pudset og profileret hovedgesims malet brun som kordongesims. I tagetagen fire tilbagetrukne helrudede kviste.

Plantype: To hovedtrapper mod gården. På hver etage fire torums lejligheder med bad.

Historie: Ejeren af matr.nr. 181, malermester C. F. Schmidt, lod i 1869 denne grund fraseparere og opførte forhuset (bygn.att. 28.12.1869).

Bemærkning: Trods den markante sammenhæng med nabohuset, nr. 58, skæmmes denne facade af de nyere helrudede vinduer.

ISTEDGADE 43
matr.nr. 62 D1

Nifags beboelsesejendom, *forhus* i fire etager med tagetage. Heltag lagt med grå bølgeplader.

Underfacaden har nyere butiksindretning og hoveddør i midtfag. Den rosamalede overfacade har vandret inddeling med pudsede, profilerede sålbænksgesimser på alle etager. Pudset, profileret hovedgesims. Regelmæssigt fordelte, hvidmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik, på 1. sal dog helrudede. I tagetagen fire kviste hvoraf de to midterste er trefags.

Plantype: To hovedtrapper mod gården. På hver etage tre trerums lejligheder.

Historie: Allerede ved sin primære opdeling i 1856 af den store møllegrund havde møllermester Svane ladet hele arealet syd for den udstukne Istedgade og øst for Absalonsgade udparcellere som matr.nr. 62 D. I 1859 udskilte han heraf to grunde op mod Istedgade, henholdsvis 62 D1 og 62 D2 og solgte dem til hattemagermester Frederik Wilhelm Scheitel. Efter at have ladet den bageste del af 62 D1 gå tilbage til 62 D, solgte Scheitel parcellen til snedkermester W. A. Lindemann og lader ved den kgl. skydebane Carl Ludvig Tambson. Disse lod så forhuset opføre (bygn. att. 25.10.1860) og flyttede selv ind i de to stuelejligheder.

Bemærkning: En enkel og velproportioneret senklassicistisk facade, der dog skæmmes noget af de helrudede vinduer på 1. sal.

ISTEDGADE 45
ABSALONSGADE 29
matr.nr. 217

Femetages beboelsesejendom, *hjørnehus* med tagetage. Heltag lagt med bølgeplader.

Bygningen, der står med syv fag mod Istedgade, et smigfag og seks fag mod Absalonsgade, har nyere butiksindretning og forskelligartet facadebeklædning i underfacaden. Hoveddøre i tredie fag fra yderfagene med volutbårne fordakninger. Over den pudsede, profilerede kordongesims står facaden pudset med hvidmalede vinduer af dannebrogstype, på 1. sal dog helrudede. På 1. sal mod Istedgade og i smigfag desuden kraftig skiltning. Under øverste etages vinduer gennemløbende sålbænksgesims. Profileret hovedgesims med tandsnit. I tagetagen 11 kviste dels trefags dels tofags, hvoraf en i smigfag.

Plantype: To hovedtrapper mod gården betjener fire trerums lejligheder på hver etage.

Historie: Grunden, matr.nr. 62 D2, som hattemagermester Scheitel havde købt af møllermester Svane i 1859, lå i flere år ubebygget hen. Først i 1871, da den nordligste totrediedel var blevet særskilt udmatrikuleret som matr.nr. 217 og den øvrige del gået tilbage til 62 D, lod den nye ejer, murermester A. Enevoldsen, St. Regnegade 13, hjørnehuset opføre (bygn. att. 11.10.1871).

Bemærkning: Enkel, men velproportioneret facade med minimal detaljering.

ABSALONSGADE 41
matr.nr. 339

Syvfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Den refendfugede underfacade står hvidmalet over sort markeret sokkel med brunmalet hoveddør i midtfag og port yderst til venstre. Til højre for hoveddør helrudet vindue, med dør, over to fag. I yderfag til højre kældernedgang. Over den profilerede kordongesims står facaden i blank, rød mur med detaljer i puds. 1. og 2. sals vinduer i samlet parti med vederlagsgesims for 2. sals bueslag samt tilbageliggende profilerede brystningsfelter. 3. sals vinduer har kraftige, profilerede indfatninger. Under øverste etage kraftig profileret sålbænksgesims. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype, på 2. sal dog med halvcirkulære overrammer. Pudset profileret hovedgesims med tandsnit. I tagetagen fire trefags kviste.

Plantype: Hoved- og køkkentrappen står over for hinanden. På hver etage to firerums lejligheder.

Historie: For forhistorien se under Halmtorvet 48-50. Frasepareret matr. nr. 321 i 1876 og solgt til fhv. gårdejer Peder Jensen, (bygn.att. 04.04.1877).

Bemærkning: Tidstypisk bygning, med kraftig markering af den mellemste etage.

ABSALONSGADE 43
HALMTORVET 58
matr.nr. 340

Femetages beboelsesejendom, *hjørnehus* med tagetage. Heltag dels med sortglasserede teglsten dels med skifer omkring smigfag. Bygningen står med otte fag mod Absalonsgade, et smigfag og ni fag mod Halmtorvet.

Underfacaden fremtræder dels i refendfuget puds med enkelte nyere vinduer dels bræddebeklædt i forbindelse med cafe. I 4. fag fra yderfagene hoveddøre. Hoveddøren mod Absalonsgade med volutbåren segmentbuefordakning. Over den pudsede, profilerede kordongesims står facaden i blank, rød mur med brede, refendfugede partier omkring de tre hjørnefag og de to yderste fag mod Halmtorvet. I disse partier har vinduerne på 1., 2. og 3. sal pudsede, profilerede indfatninger med fordakninger. Mod Absalonsgade har vinduerne i yderfagene af blankmurspartiet på 1. sal pudsede, profilerede indfatninger med volutbårne fordakninger. I midtfaget over hoveddøren trekantfordakning. På 2. og 3. sal har samme fag profilerede indfatninger med fordakninger. Yderfagene af blankmurspartiet mod Halmtorvet er opdelt på samme måde. De øvrige vinduer i facaden sidder under fladbuestik. Øverste etages vinduer som står på kraftig, gennemløbende sålbænksgesims har ved blankmurspartiet glatpudsede dværgpilastre. Vinduerne i underfacaden er mod Halmtorvet hvidmalede. I cafeen nyere, helrudede vinduer. Overfacadens vinduer er grønmalede og alle af dannebrogstype. Pudset, volutbåren hovedgesims. I tagetagen ti kviste, alle trefags, hvoraf en i smigfag.

Plantype: To hovedtrapper og to køkkentrapper betjener på hver etage tre trerums og en firerums lejlighed, alle med bad.

Historie: For forhistorien se under Halmtorvet 48-50. I 1876 frasepareret matr.nr. 321 og solgt til murermester H. P. Hansen, (bygn.att. 04.04.1877).

Absalonsgade 41-43/Halmtorvet fra nr. 58.

Bemærkning: Velproportionerede facadeløsninger med diskret renæssancedetaljering. Den nyere facadeudformning på en stor del af underfacaden svækker dog helheden. Sammen med genbohuset (Absalonsgade 48/Sønder Boulevard 16), markerer bygningen kraftigt Absalonsgades udmunding i den større boulevard.

HALMTORVET 52-56
matr.nr. 352

Tifags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Skiferlagt heltag.

I underfacaden nyere butiksindretning og forskelligartet facadebeklædning. Hoveddøre i tredie fag fra yderfagene. Den pudsede og lysgrå malede overfacade har hvidmalede vinduer af dannebrogstype under fladbue. De seks midterste fag på 1., 2. og 3. sal er samlet fagvis i blændinger afsluttet med fladbuer. Under øverste etages vinduer pudset, profileret sålbænksgesims. Profileret hovedgesims. I tagetagen fire kviste alle trefags.

Plantype: To hoved- og køkkentrapper betjener på hver etage fire to-rums lejligheder.

Syvfags *baghus* til beboelse i fire etager med kælder og tagetage. Skiferlagt heltag. Underfacaden fremtræder hvidmalet med hoveddør i 3. fag fra højre. Kældernedgang i yderfag til venstre. Overfacaden står gulmalet med hvidmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. I tagetagen tre kviste.

Plantype: Hoved- og køkkentrappe over for hinanden. Køkkentrappe i tårn. På hver etage to etrums og to torums lejligheder.

Historie: For forhistorien se under Halmtorvet 48-50. Bygningsattest på forhuset 04.04.1877. I 1877 frasepareret matr.nr. 321 og solgt til detailhandler H. P. Sørensen. Denne lod 1883 ved arkitekt Rogert Møller opføre det fireetages baghus til beboelse og med hestestald – (bygn.att. 07.12.1883).

Bemærkning: Udgør sammen med Halmtorvet 48-50 enkle og velproportionerede facader, der virker som en enhed.

Halmtorvet 56-48.

HALMTORVET 48-50
matr.nr. 321

Svarer i opbygning til 54-56, dog er overfacaden malet i mørkere grå farve og underfacaden har i yderfag til venstre port.

Enetages *baghus* med tagetage til erhverv. Ensidigt mansardtag beklædt med pap. Facaden står hvidmalet med nyere vinduer, døre og porte i stueetagen. I tagetagen otte hvidmalede kviste.

Historie: I 1875 frasepareredе møllermester Svane den store restgrund af parcel 62D, øst for Absalonsgade og ned til den gamle jernbanevold, som matr.nr. 321. Dette skete i øvrigt helt samtidigt med det tilsvarende salg på vestsiden af Absalonsgade, matr.nr. 320. Køberen var murerme-

ster Hans Frederik Olsen, der allerede havde bygget på flere Absalonsgade-parceller og boede i sit eget hus, nr. 42. Olsen påbegyndte bebyggelsen af matr.nr. 321 mod Absalonsgade, med forhuset nr. 41 (se dette). Efter at magistraten 11.10.1875 havde meddelt, at den nye gade på den gamle jernbanevold skulle ligge ved nr. 321's sydskel, og at der derfor intet var til hinder for facadebyggeri mod dette skel, ansøgte Olsen om byggetilladelser, først til hjørneejendommen (se Absalonsgade 43 – Halmtorvet 58) og dernæst 26.09.1876 til de to ens ejendomme, Halmtorvet 48-50 og 54-56 (52), hvortil han fik bygningsattest 04.04.1877. Han havde imidlertid fået magistratens tilladelse til at udskille disse bebyggede grunde i selvstændige ejendomme, og fraseparerede derefter i 1876 først Absalonsgadehusene som matr.nr. 339 og 340 og siden i 1877 det vestligste tvillingehus som matr.nr. 352. Herved blev den oprindeligt store parcel matr.nr. 321 reduceret til sin nuværende størrelse. I 1886 lod ejeren, fhv. landmand P. H. Hansen ved arkitekt Leffland opføre en staldbygning til heste og køer bagest på grunden. Denne stald blev i 1935 ombygget til værksteder.

Bemærkning: Se under Halmtorvet 52-56.

ABSALONSGADE 14
matr.nr. 112

Syvfags beboelsesejendom med fritstående gavl mod nord, *forhus* i fire etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Under den smalle kordongesims grønmalet pudsbånd, hvori hvidmalede ornamenter på blå bund: palmetmotiver med antikke hoveder samt kvadratiske bladornamenter. Herunder står den pudsede og gråguI malede facade i rustikakvadre mod hoveddør i midtfag. Til venstre for denne to helrudede vinduer og herimellem dør. Til højre tre vinduer af dannebrogstype, i yderfag trefags. Overfacaden fremtræder pudset og lys gråguI malet med hvidmalede vinduer af dannebrogstype, i yderfagene trefags. På 1. og 2. sal står vinduerne i pudsede, profilerede indfatninger, på 1. sal desuden med spinkle fordakninger. Under øverste etages vinduer bred, profileret sålbænksgesims i puds. Profileret, konsolbåren hovedgesims. Alle pudsdetaljer fremtræder hvidmalede. I tagetagen seks kviste, hvoraf de to yderste er trefags. Gavlen mod nord har i underfacaden stort, helrudet vindue og i gavltrekanten vinduesparti med fransk altan.

Plantype: Hoved- og køkkentrappe står over for hinanden i midtfag og betjener på hver etage to firerums lejligheder med bad.

Historie: Møllermester Svane lod i 1864 denne parcel fraseparere stamparcellen 62 A og solgte den til tømrermester J. H. Elholm, der lod forhuset opføre (bygn.att. 30.11.1865). Elholm fik afslag på sit oprindelige rigere facadeprojekt, fordi hovedgesims og hjørnekvaderbånd sprang få tommer ud over gadelinien. Gårdarealet på denne lille grund tilfredsstillede netop 1856-byggelovens krav om et ubebygget areal på ¼ af hele grunden.

Bemærkning: En vel istandsat facade, som danner markant begyndelse på den vestlige husrække. Facaden har god senklassicistisk detaljering, understreget af underetagens kraftige rustikakvadring.

ABSALONSGADE 16
matr.nr. 116

Seksfags beboelsesejendom, *forhus* med sidefløj til venstre i fire etager med tagetage. Skiferlagt heltag.

Under den brede, profilerede kordongesims står facaden pudset og hvidmalet over sort sokkel. I 3. fag fra venstre dør til stueetagen og på hver side af denne helrudede vinduer i fagdeling. I yderfag til højre dør til gennemgang til trappe. Overfacaden fremtræder rødmalet direkte på stenene med profileret sålbænksgesims i puds under øverste etages vinduer. Blå- og brunmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik.

Murpillerne er ud for vinduernes under- og overkant afstribet med to lyse skifter omkring et mørkere formstensskifte. Over 1. sal inskriptionen: FÆLLESGAVE. Muret hovedgesims med konsoller. I tagetagen fire kviste.

Plantype: Hovedtrappe i yderfag til højre mod gården og køkkentrappe bagest i sidefløj. På hver etage en syvrums lejlighed.

Historie: Den parcel, som møllermester Svane lod fraseparere stamparcellen 62 A i 1865, var væsentlig større end den nuværende. Åbenbart ønskede køberen, løjtnant C. Wildau, alligevel ikke så stor en grund, og den sydligste trediedel gik tilbage til 62 A. På sin søns, ejerens, vegne ansøgte tømrermester Wildau 05.04.1865 om byggetilladelse, der blev givet 20.04.1865. Samtidig fik han specifik tilladelse til at lade alle mure, undtaget gadefacaden samt alle skillevægge, opføre af »forsvarligt forarbejdede betonsten med samme styrke som velbrændte mursten«. Bygningsmyndighedernes nidkærhed i opfyldelse af byggeloven fra 1856 ses desuden i kravet om formindskelse af det bebyggede areal, der manglede ½ alen^2. Bygningsattesten blev udstedt 08.01.1866.

Bemærkning: En enkel og velproportioneret facade med interessante diskrete formstensbånd.

ABSALONSGADE 18
matr.nr. 121

Tifags beboelsesejendom, *forhus* i fire etager med kælder og tagetage. Teglhængt heltag.

Underfacaden står pudset og grålmalet. I de to midterste fag port i profileret indfatning med jerngitterlåge, overvindue og panelleret portoverligger. I den høje kælder nyere butiksindretning med helrudede vinduer og skiltning. Overfacaden fremtræder i blank, rød mur. På 1. sal bred brystningsgesims med palmetsmykkede felter med løvehoveder og under øverste etages vinduer profileret sålbænksgesims i puds. Vinduerne i stueetagen og på 1. og 2. sal står i pudsede, profilerede indfatninger, på 1. sal med fordakninger med rosetprydede pander. 2. sal har i de to tætsiddende midterfag samt yderfagene fordakninger og brystninger som på 1. sal. Øverste etage står med rammeindfattede murpiller. Overalt hvidmalede vinduer af dannebrogstype. Bred, klassisk profileret hovedgesims i puds. Alle pudsdetaljer i overfacaden står hvidmalede. I tagetagen fem kviste.

Plantype: Hovedtrappe til højre for portgennemgangen mod gården. Køkkentrapper i yderfagene. På hver etage to firerums lejligheder med bad.

Historie: Grunden blev af møllermester Svane frasepareret stamparcellen 62 A i 1865 og solgt til murermester N. Petersen, Gammel Torv 18, der samme år indsendte andragende samt tegninger, disse signeret Hoffmann. Efter approbation opførtes huset, sammen med nabohuset nr. 20, indtil 1. sals højde overalt i betonsten, men efter sammenstyrtningen i

nr. 20 (se dette) blev byggeriet standset af myndighederne, og huset genopført i mursten (bygn.att. 20. 08.1866).

Bemærkning: Et hus, der markerer sig stærkt i gadebilledet med sin istandsatte facade, der er et rytmisk fagdelt og veldetaljeret eksempel på senklassicisme.

ABSALONSGADE 20
matr.nr. 125

Syvfags beboelsesejendom, T-form, *forhus* i fire etager med kælder og tagetage. Teglhængt heltag.

Facaden fremtræder rødmalet direkte på stenene. Under den brede, pudsede kordongesims med planteslyngsrelief, står den høje kælder med butiksindretning, til venstre i mørkere rødt felt, til højre med spraglet pladebeklædning. I midtfag hoveddør i pudset, profileret indfatning med fordakning. Den høje stueetage samt overfacaden har grønmalede vinduer af dannebrogstype, i yderfag trefags. I stueetagen og på 1. og 2. sal står disse i pudsede, profilerede indfatninger, på 1. sal tillige med fordakninger. Øverste etages vinduer står under lige stik med hængeskifte på profileret sålbænksgesims i puds. Pudset, profileret hovedgesims. I tagetagen fire trefags kviste.

Plantype: Hovedtrappe i midtfag mod gaden. Køkkentrappe bagest i midtfløj. På hver etage to femrums lejligheder.

Historie: Grunden blev af møllermester Svane frasepareret stamparcellen 62 A i 1865 og solgt til høker Jens Larsen. Sammen med sit eget andragende for nr. 18 ansøgte murermester N. Petersen 30.09.1865 på Larsens vegne om byggetilladelse, der forelå 23.10.1865. Husene blev overalt opført af betonsten, men af en så dårlig kvalitet, at myndighederne allerede efter en måned blev alarmeret. Et påbudt byggestop i december, indtil bedre udtørring og sætning havde fundet sted, fik murermesteren omstødt, men i februar 1866, efter voldsomme regnskyl, styrtede en del af gårdfacaden ned, og en inspektion afslørede væsentlige knusninger i de nederste etagers betonsten, især i pillerne. Dette afstedkom et generelt forbud mod betonbyggeri, og huset her blev genopført i traditionelle materialer. Huset blev taget i brug i oktober 1866, men en politirapport fra maj 1867 afslørede manglende bygningsattest, der først forelå 10.05.1867.

Bemærkning: En smuk facade med god senklassicistisk udsmykning, især ved ornamentbåndet under kordongesimsen. Huset står ved den gennemgående, vandrette detaljering som pendant til sin nabo nr. 18.

ABSALONSGADE 22
matr.nr. 179

Syvfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med teglhængt heltag.

Under den profilerede kordongesims med savsnit står facaden gulmalet direkte på stenene. I midtfag hoveddør og i yderfag til højre port. Overfacaden fremtræder rødmalet direkte på stenene med muret, profileret sålbænksgesims under øverste etages vinduer. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype under lige stik. Muret hovedgesims med sparrenkopper.

Plantype: Hoved- og køkkentrappen står over for hinanden i midtfag og betjener på hver etage to firerums lejligheder.

Historie: Grunden blev af møllermester Svane frasepareret stamparcellen 62 A i 1868 og solgt til tømrermester O. Jensen. Tegninger signeret V. Friederichsen (bygn.att. 07.04.1869). Siden 1876, da høker Køhler selv boede i stuen, og helt frem til 1950'erne synes huset at have været i familien Køhlers eje.

Bemærkning: En velproportioneret og enkel facade med gennemført murstensdetaljering i gesimserne. Den bevarede underfacade forstærker det harmoniske helhedsindtryk.

ABSALONSGADE 24
matr.nr. 216

Syvfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med kælder og tagetage. Teglhængt heltag.

Hele facaden fremtræder i blank, rød mur. Under den pudsede, profilerede kordongesims står facaden med gennemgående arkademotiv, hvor de rundbuede stik markeres med savsnit og sammenhængende arkivolte på vederlagsgesims. I midtfag hoveddør og i 2. fag fra yderfagene butiksdøre flankeret af helrudede vinduer. Den blåmalede pudssokkel har blændede kældervinduer. Overfacadens fem midterste fag er på 2. og 3. sal samlet fagvis i blændinger på 2. sal understreget af fælles sålbænk i puds. Grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik, på 1. sal og i yderfag på 2. og 3. sal i tilbagetrukket fals med savsnit. Under øverste etages vinduer profileret sålbænksgesims i puds. Muret hovedgesims med sparrenkopper. I tagetagen fire kviste, hvoraf de to inderste er trefags.

Plantype: Hoved- og køkkentrappen står over for hinanden i midtfag og betjener på hver etage to trerums lejligheder.

Historie: Grunden blev af møllermester Svane frasepareret stamparcellen 62 A i 1871 og solgt til murermester Rasmus Sørensen, Smedegade 2, der lod forhuset opføre (bygn.att. 20.09.1871), og selv flyttede ind på 2. sal.

Bemærkning: En smuk blankmursfacade med karakteristisk murdetaljering, hvor især stueetagens velbevarede arkadevirkning afslører tidstypisk interesse for historiske rundbueformer.

ABSALONSGADE 26
matr.nr. 62 E

Syvfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Underfacaden, med den profilerede kordongesims, står i kvaderfuget, hvidmalet puds. I midtfag hoveddør og på hver side af denne nyere butiksindretning med helrudede vinduer, til højre med rødmalet brædde-beklædning. I yderfag til højre port med gitterlåge. Overfacaden fremtræder gulmalet direkte på stenene med profileret sålbænksgesims i puds under øverste etages vinduer. Brunmalede vinduer af dannebrogstype under lige stik med hængeskifte. Profileret hovedgesims i puds. I tagetagen fem trefags kviste med murede flunker.

Plantype: Hoved- og køkkentrappen står over for hinanden i midtfag og betjener på hver etage to trerums lejligheder.

Syvfags *baghus* til erhverv i to etager med tagetage. Skiferlagt mansardtag. I 3. fag fra venstre fremtrukket trappetårn med pudset og rødmalet overbygning. Facaden har flad- og rundbuede støbejernsvinduer med

stik. Muret hovedgesims. I yderfag til højre nyere spindeltrappe. I 3. fag fra højre har 1. sal og tagetagen læsseporte og hejseværk i muret kvist. I tagetagen helrudede vinduer.

Historie: Grunden, »litra E«, hvorpå selve møllen delvis lå, hørte med til møllermester Svanes første udstykning i 1856, i forbindelse med hvilken den senere Absalonsgade ligeledes blev udlagt. Da gadelinjen imidlertid

blev ændret en anelse, måtte nye målebreve udstedes, for »litra E« 16.04.1856. Grunden blev solgt til hattemager Scheitel, der ligeledes blev ejer af flere andre parceller. Denne lod forhuset opføre som det første nye etagehus i hele udstykningen (bygn.att. 25.09.1858). Baghuset blev i 1898 opført af arkitekt Oskar Kramp for vognmand Andersen og indrettet til stald og karetmagerværksted.

Bemærkning: En i sin enkelhed næsten anonym, men velproportioneret facade. Baghuset er et typisk og vellykket eksempel på erhvervsarkitektur fra omkring 1900.

ABSALONSGADE 28
matr.nr. 62 F

Nifags beboelsesejendom, *forhus* i fire etager med tagetage. Teglhængt mansardtag.

Underfacaden står med brunmalet listebeklædning omkring nyere butiksindretning med helrudede vinduer. I midtfag port med nyere dørparti i glas. Overfacaden, der fremtræder i gulmalet, kvaderfuget puds, er vandret opdelt med profilerede sålbænksgesimser under alle etager, og har grønmalede vinduer af dannebrogstype. Profileret hovedgesims. I tagetagen fem kviste, fire trefags og i midten tofags.

Plantype: En hovedtrappe mod gården, med adgang fra portgennemgangen. To køkkentrapper, ligeledes mod gården. På hver etage en trerums og en firerums lejlighed, med bad.

Baghus til beboelse i fire etager med tagetage. Mansardtag lagt dels med tegl dels med skifer. Facaden mod gården, der fremtræder i blank, gul mur, står med flere knæk omkring køkkentrappernes fremspringende partier. Nederste etage står hvidmalet direkte på stenene. Grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. Til venstre for midten port. I tagetagen fire kviste, samt mindre tagvinduer. Husets facade mod Skydebanehaven, den egentlige hovedfacade, fremtræder med svag facettering og står i blank, gul mur med rulleskifter og hovedgesims i røde sten. Facadens øverste del er smykket med mønstermuring, ligeledes i røde sten. I de fire smigfag grønmalede, trefags vinduespartier med døre til altaner med jernrækværk. I de to tilbageliggende murpartier mellem smigfagene grønmalede korspostvinduer under fladbuestik, for 1. og 3. sals vedkommende med murede indfatninger i røde sten. Øverst i disse partier indfattet okseøje med kilesten. Indgangspartier til hovedtrapper og port markeret med konsolbårne trekantfordakninger. I tagetagens smigfag vinduer af dannebrogstype.

Plantype: To hoved- og køkkentrapper, de sidste i tårne mod gården. På hver etage fire torums lejligheder.

Historie: Grunden, »litra F«, hvorpå selve møllen delvis lå, hørte med til møllermester Svanes første udstykning fra 1856, men ommatrikuleredes endeligt i 1858, hvorpå ejeren, hattemager Scheitel, lod forhuset opføre ved murermester I. W. Frohne (bygn.att. 17.11.1859). I 1902 blev baghuset opført ved arkitekt Aage Langeland Mathiesen, der orienterede sit »havehus« mod hovedfacaden mod vest og Skydebanehaven.

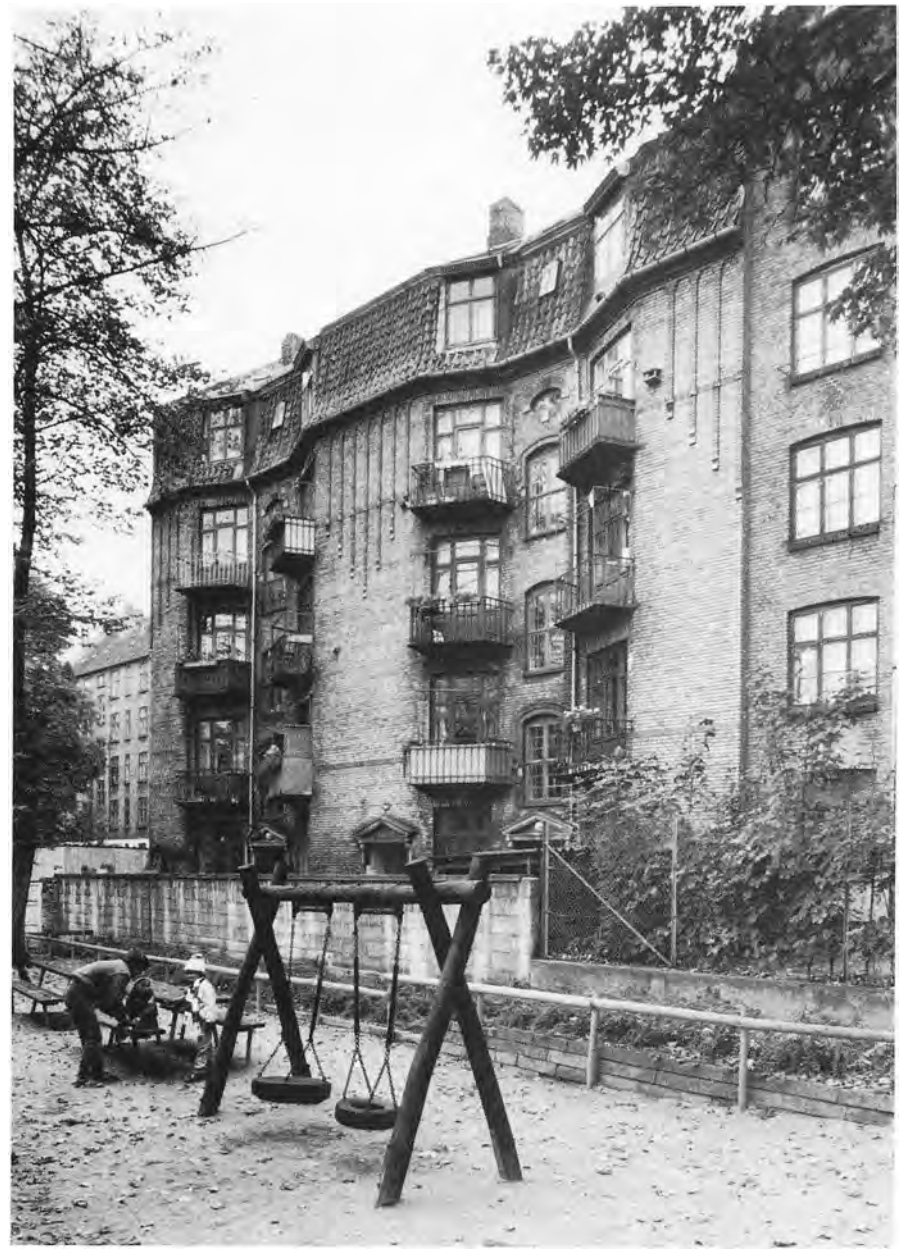

Baghuset Absalonsgade 28.

Bemærkning: Den velproportionerede forhusfacade fremstår med sin gennemførte kvaderfugning som et smukt eksempel på Schinkelsk senklassicisme. Langeland Mathiesens usædvanlige baghus er et interessant og vellykket forsøg i den herhjemme ret sjældne jugendstil.

ABSALONSGADE 30
matr.nr. 62 G

12 fags beboelsesejendom, *forhus* i fire etager med kælder og tagetage. Skiferlagt mansardtag. Bygningen står med tofags siderisalitter.

Under den brede, murede kordongesims står stueetagens vinduer på profileret gesims over det pudsede og lys grøn malede høje kælderparti med nyere butiksindretning og helrudede vinduer. I midten rundbuet port i højde med stueetagens vinduer. Hoveddøre i 3. fag fra yderfagene. Stueetagen og overfacaden fremtræder rødmalet direkte på stenene med brunmalede vinduer af dannebrogstype under lige stik. Siderisalitterne er markeret med såvel pilastre, der strækker sig fra kordongesimsen til den profilerede hovedgesims, som mindre pilastre over 1. og 2. sal og endelig dværgpilastre på 3. sal. På 2. sal mønstermurede brystninger. Mellem risalitterne har overfacaden konsolbårne altaner med jernrækværk, alle over to fag, som bryder de ellers gennemgående gesimser. I tagetagen otte to- og trefags kviste.

Plantype: To hovedtrapper mod gården. På hver etage fire trerums lejligheder.

11 fags *baghus* til beboelse i fem etager med tagetage. Skiferlagt heltag. Under den profilerede kordongesims, brudt af de forskudte trappevinduer, står facaden pudset og gråmalet. I 2. fag fra yderfagene og i 5. fag fra venstre hoveddøre i glatte indfatninger med fordakninger. Overfacaden fremtræder i blank, gul mur. Under øverste etages vinduer muret sålbænksgesims, brudt af trapperummenes forskudte vinduer, her under rundbuestik. Overalt brunmalede vinduer af dannebrogstype, i overfacaden under fladbuestik, og i yderfagene trefags. Muret, profileret hovedgesims. I tagetagen fem trefags kviste.

Plantype: Tre hoved- og køkkentrapper. På hver etage fem torums lejligheder.

Historie: Grunden, der oprindeligt udskiltes af møllermester Svane som »litra G« og »litra H« i 1854 og igen ved nye målebreve i 1856, blev solgt til hattemager Scheitel, der lod forhuset opføre (bygn.att. 15.10.1860) og samtidig begge grunde sammenlægge. I 1884 lod ejeren, fhv. landmand H. Hansen baghuset opføre ved arkitekt C. O. Leffland og med tømrermester Teisen som entreprenør (bygn.att. 29.10.1884). Forhusets blomsteraltaner blev anbragt i 1922 som brandaltaner, nødvendige på grund af grundplanens korridorløsning.

Bemærkning: Både ved sin længde og ved den usædvanlige facadeopdeling med siderisalitter og senere påsatte blomsteraltaner virker huset markant i gadebilledet, hvilket forstærkes af den blotlagte gavl mod syd.

ISTEDGADE 60-64
ABSALONSGADE 32
matr.nr. 219

Trefløjet *beboelsesejendom* i fem etager med tagetage. Teglhængt, helvalmet tag. Pladsdannelsen mellem fløjene er ud mod Istedgade bebygget med butikker i en etage, afsluttet med svunget jernrækværk. Bygningsfløjen til venstre har to fag mod Istedgade og er tre fag dyb. Den tilbagetrukne hovedfløj er ni fag lang, mens sidefløjen til højre har to fag mod Istedgade, et smigfag og seks fag mod Absalonsgade.

Underfacaden står overalt med nyere butiksindretning, forskelligartet skiltning og facadebeklædning. Overfacaden fremtræder pudset med gennemløbende bånd trukket i puds på 1., 2. og 4. sal, kun brudt af trappevinduer i hovedfløjen og trappevinduer hvor sidefløjene er sammenbygget med denne. Sidefløjene har i de inderste fag mod Istedgade konsolbårne karnapper over to etager afsluttet med altaner på 4. sal med balustre. Hovedfløjen har i midtfag kraftig, profileret segmentfrontispice isat buet, sprosset vindue. Under 3. sals vinduer i karnapperne, hovedfløjens midtfag samt smigfag udsmykning med medaljoner. Direkte under frontispice festoner omkring inskriptionen »ISTEDGAARD«. Profileret hovedgesims. Mod Istedgade og i yderfag mod Absalonsgade trefags vinduer med hel midterrude og sprossede overrammer. I smigfag og de fem første fag mod Absalonsgade vinduer af dannebrogstype. Trapperne mod Istedgade markerede med småsprossede vinduer samt ovale vinduer på 4. sal. Alle vinduer malet hvide. I tagetagen 15 kviste, i smigfag med buet tag og rammer.

Plantype: Bygningen har fire hovedtrapper og tre køkkentrapper. På hver etage en femrums, en firerums, tre trerums og to torums lejligheder.

Historie: Grunden består af den oprindelige matr.nr. 219, som blev frasepareret stamparcellen 62 A i 1871 samt matr.nr. 240, frasepareret i 1872 og lagt til 219 i 1874. Den store hjørnegrund lå derpå mærkeligt nok

ubebygget hen helt til 1902, hvor ejeren, A/S Istedgades Magasiner, lod arkitekt Viggo Woldbye projektere den nuværende bebyggelse (bygn. att. 31.10.1902).

Bemærkning: Interessant og tidstypisk forsøg på at udnytte den ret store grund og bryde Istedgades karakteristiske randbebyggelse. Den ubehandlede pudsfacade, karnapperne, tagformen og de nybarokke detaljer understreger divergensen. Facaden afsluttes mod Absalonsgade med markant åbning i randbebyggelsen, hvorfra en del af den monumentale skydemur kan ses.

ISTEDGADE 53
matr.nr. 273

Etfags *forhus* i to etager med skiferlagt københavnertag.

Den hvidmalede underfacade med pudset kordongesims har nyere butiksindretning. Overfacaden står rødmalet direkte på stenene med stort helrudet vindue under fladbuestik. Muret hovedgesims i formsten.

Plantype: Som følge af den kileformede grund har gårdfacaden to fag. En trappe mod gården fører op til to rum på første sal uden køkken og wc.

Historie: Se under Absalonsgade nr. 36, matr.nr. 273.

Bemærkning: Morsom lille nødløsning.

ISTEDGADE 51
matr.nr. 134

Istedgade 51-53.

Nifags beboelsesejendom, *forhus* i fire etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Underfacaden, med profileret kordongesims, domineres af nyere butiksindretning og skiltning. Hoveddør placeret i midtfag. Overfacaden står rødmalet direkte på stenene med regelmæssig fagdeling og hvidmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. Under 1. og 3. sals vinduer profileret sålbænksgesims. Pudset hovedgesims. I tagetagen fire kviste, de to yderste trefags.

Plantype: To hovedtrapper over for hinanden og en nyere køkken-/brandtrappe mod gården. På hver etage fire, ensidige, torums lejligheder.

Historie: Møllermester Svane lod 1866 denne grund fraseparere stamparcellen 62 A. Derefter lod han selv forhuset opføre (bygn.att. 10.05.1867), hvor både plantype med de små ensidige lejligheder og facadeskemaet minder stærkt om hans tidligere byggeri på Absalonsgade 23.

Bemærkning: En enkel og velproportioneret, senklassicistisk facade.

ISTEDGADE 49
matr.nr. 242

Syvfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med delvis udnyttet tagetage. Skiferlagt heltag.

Under bred, pudset og profileret kordongesims er facaden domineret af nyere butiksindretning og skiltning. Hoveddør i midtfag. Overfacaden står uregelmæssigt fagdelt i blank rød mur med grønmalede vinduer af dannebrogstype i tilbagetrukket fals under fladbuestik med savsnit. Øverste etages vinduer skærer sig med lige stik op i den brede, pudsede og profilerede hovedgesims. I tagetagen to kviste mod højre.

Plantype: Hoved- og køkkentrappe over for hinanden i midtfag. På hver etage to firerums lejligheder.

Historie: Grunden blev sammen med naboejendommen på hjørnet udparcelleret af møllermester Svane i 1872 og solgt til de to lokale murermestre, H. Olsen og P. C. Henriksen, der få år efter tager sig af hver sin del af Svanes grund ned mod jernbanevolden. Sparsommeligt udnyttedes de fælles brandgavlsmuligheder både til naboen mod vest, nr. 51, og indbyrdes, (bygn.att. 16.04.1874).

Bemærkning: Enkel blankmursfacade, der indgår som et neutralt led i gadebilledet.

ABSALONSGADE 34
ISTEDGADE 47
matr.nr. 243

Femetages beboelsesejendom, *hjørnehus* med tagetage. Heltag lagt med skifer.

Bygningen står med ni fag mod Absalonsgade, et smigfag og tre fag mod Istedgade. Under profileret kordongesims har facaden nyere butiksindretning og skiltning. Mod Absalonsgade hoveddør i fjerde fag fra venstre, mod Istedgade i midtfag. Overfacaden står i blank, gul mur med

grønmalede vinduer af dannebrogstype i tilbagetrukket fals under fladbuestik med savsnit. Dog skærer øverste etages vinduer sig med lige stik op i den pudsede, profilerede hovedgesims. I tagetagen fem kviste, hvoraf en i smigfag.

Plantype: Mod Absalonsgade hoved- og køkkentrappen over for hinanden, på hver etage to trerums lejligheder. Mod Istedgade en hovedtrappe mod gården. På hver etage en trerums lejlighed.

Historie: Se under Istedgade 49.

Bemærkning: Se under Istedgade 49. Det er værd at bemærke, at man i en fælles byggesag som denne vælger at opføre facaderne i hver sin farve sten.

ABSALONSGADE 36
matr.nr. 273

Ottefags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Skiferlagt heltag.

Under den kraftige, profilerede kordongesims fremtræder facaden med nyere butiksindretning og skiltning. Omkring porten, som spænder over de to midterste fag, ses den oprindelige refendfugning samt to afvisersten. Overfacaden står i blank rød mur med brunmalede vinduer af dannebrogstype i tilbagetrukket fals under fladbuestik med savsnit. I yderfagene trefags vinduer. Øverste etages vinduer, der står på pudset sålbænksgesims, skærer sig med lige stik op i den brede, profilerede hovedgesims i puds. I tagetagen fem kviste hvoraf de tre midterste er trefags.

Plantype: To hovedtrapper mod gården på hver side af portgennemgang. På hver etage to trerums lejligheder, og mellem disse en torums.

Identiske enetages *sidehuse* i fire fag. Døre i yderfag mod forhuset, med kældernedgang ved siden af disse. Grønmalede døre og vinduer af dannebrogstype.

Tifags beboelses*mellemhus* i fem etager med tagetage. Skiferlagt heltag. Underfacaden står gråmalet over brunt markeret sokkel. I 4. og 5. fag fra venstre port. Hoveddøre i 3. fag fra yderfagene. Overfacader fremtræder berappet med grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. I tagetagen fire trefags kviste.

Plantype: To hovedtrapper betjener på hver etage fire torums lejligheder.

Trefags erhvervsbygning, 2. *sidehus* til højre i en etage med tagetage. Teglhængt mansardtag. Facaden står pudset og malet gul med hoveddør i midtfag. Grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuer.

Nifags erhvervs*baghus* i tre etager. Taget lagt med bølgeplader. Underfacaden står gulmalet over sort sokkel. I yderfag til venstre hoveddør, kældernedgang i 4. fag fra venstre. Overfacaden er berappet med grønmalede vinduer under fladbuer. Hejsekvist i midten og kvist med brandtrappe til højre.

Historie: Grunden udparcelleres sammen med Absalonsgade 17 og 38

af møllermester Svane i 1873 og blev købt af snedkermester V. S. G. Nielsen, der ansøgte om at måtte opføre såvel femetages forhus, som femetages mellemhus, begge til beboelse. Desuden et treetages baghus til værksted, og en enetages hestestald, (bygn.att. på det hele 04.11.1874). Ny ejer allerede 1876, hørkræmmer Joh. S. Poulsen. I 1889 indrettes bagbygningen af fabrikant Holmelin til cigarfabrik.

Ved bebyggelsen langs Istedgade med nr. 51, 49 og 47 var en lille grundkile blevet liggende mod vest. Denne blev selvstændigt udmatrikuleret i 1875 som matr.nr. 329. Da den klart har været vanskelig at bebygge fornuftigt, ligger den hen i næsten 20 år, indtil E. F. Jeppesen for ejeren A. Carlsen i 1893 foreslår opførelsen af en lille udstillingsbygning ud mod Istedgade og bagved et enfamiliehus, til afløsning for de gamle skure, der var »til vanzir for den ellers velbyggede gade«. Dette projekt gennemføres ikke, men i 1895 købes grunden af ejeren af matr.nr. 273, detailhandler A. H. Stuhr, Absalonsgade 36, der ved arkitekt Adolf Nebelong får gennemført byggeriet af det nuværende lille forhus og sammenlægning af matriklerne 17.12.1895, (bygn.att. 27.05.1896).

Bemærkning: Enkel blankmursfacade, der indgår som et neutralt led i gadebilledet.

ABSALONSGADE 38
matr.nr. 274

Ottefags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Heltag lagt med skifer.

Under profileret kordongesims fremstår facaden med nyere butiksindretning og facadebeklædning. Hoveddør placeret i midten og port i yderfag til højre. Overfacaden står i blank, rød mur med siderisalitter. Brunmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik, i siderisalitter trefags. Pudsede, profilerede sålbænke. På 1., 2. og 3. sal mellem risalitter sammenhængende parti med gennemløbende pilastre, som foroven er afsluttet med fladbuestik. Desuden brystningsblændinger under 2. sals vinduer. På øverste etage pudset, profileret sålbænksgesims i midtparti. Profileret hovedgesims i puds. I tagetagen fem kviste hvoraf de tre midterste er trefags.

Plantype: Bygningen har to hovedtrapper mod gården. På hver etage to trerums lejligheder, og mellem disse en torums.

Nifags *mellemhus* til beboelse i fem etager med tagetage. Skiferlagt heltag. Underfacaden står gulmalet over sort sokkel. I midtfag hoveddør. Til højre port. Overfacaden fremtræder i blank, rød mur med brunmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. I tagetagen fire kviste.

Plantype: Hoved- og køkkentrappe står over for hinanden. På hver etage fire torums lejligheder.

Nifags *baghus* til erhverv i tre etager med tagetage. Skiferlagt heltag. Underfacaden står pudset og gulmalet. I midten hoveddør. I 3. fag fra yderfagene kældernedgange. Overfacaden fremtræder i blank, rød mur med hejsekvist i 3. fag fra højre. Brunmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. I tagetagen to kviste til venstre.

Historie: Møllermester Svane lod i 1873 matriklen udparcellere og sælge til bogholder J. C. Nielsen. Denne har hurtigt solgt videre til brødrene

S. og P. Christiansen, snedkermestre, der lod arkitekt Hoffmann tegne deres projekt til såvel forhus som mellemhus og baghus med værksteder og stald. Man fik lov til at benytte naboen, nr. 36's for- og mellemhusgavl som fælles brandgavle. Baghuset blev straks indrettet til dels snedkerværksted dels beboelse, uden tvivl til brødrene Christiansen selv. Bygningsattest på alle fire huse 29.12.1875.

Bemærkning: En tidstypisk blankmursfacade med beskeden men livfuld detaljering, i den dog vellykkede rytmiske opbygning.

ABSALONSGADE 40
matr.nr. 276

Ottefags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Under den pudsede, profilerede kordongesims står facaden med nyere butiksindretning og rester af den oprindelige refendfugning. Port i midten. Overfacaden står i blank, rød mur med brunmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. I yderfagene trefags. 1., 2. og 3. sal er inddelt med liséner afsluttet med lige stik og har på 2. og 3. sal tilbagetrukne brystningsblændinger med savsnit. Under øverste etages vinduer bred, profileret sålbænksgesims med savsnit. Profileret hovedgesims med tandsnit. I tagetagen fem kviste hvoraf de tre midterste er trefags.

Plantype: To hovedtrapper placeret på hver side af portgennemgangen og med adgang fra denne. På hver etage to trerums lejligheder og mellem disse en torums.

Til højre et enetages *sidehus* med foderloft. Papbeklædt halvtag. Facaden står pudset og gulmalet med tre rødmalede porte og herover læsseluger.

Enetages *sidehus* til venstre i fire fag med høj kælder og tagetage. Teglhængt heltag. Facaden står dels gulmalet dels i blank, rød mur, med rødmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. Den trefags gavl har hoveddør i midtfag. Dør på 1. sal under hejsebom.

Historie: Møllermester Svane udparcellerede grunden i 1873 og solgte til snedkermester Jens Peter Jensen, Absalonsgade 28. Denne lod opføre både forhus og baghus, begge til beboelse med henholdsvis 17 og 24 lejligheder, samt et enetages mellemhus til snedkerværksted (bygn.att. 14.06.1875). Fælles brandgavl med nr. 290, Absalonsgade 42. I 1889 opførte ejeren, fhv. landmand nu particulier A. Hansen ved arkitekt Rogert Møller en hestestald til 11 heste, den eksisterende sidebygning til højre.

Baghuset nedrevet 1978 efter påbud af boligkommissionen.

Bemærkning: En gennemført detaljering i blank mur med mindre, ganske markant lodret facadeopdeling.

ABSALONSGADE 42
matr.nr. 290

Ottefags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Heltag lagt med skifer.

Underfacaden med pudset, profileret kordongesims har nyere butiksindretning og facadebeklædning. Enkelte steder ses den oprindelige refendfugning. Port i midten og i yderfagene kældernedgange. Overfacaden står i blank, rød mur med grønmalede vinduer i dannebrogstype under fladbuestik med savsnit. I yderfagene trefags. 1., 2. og 3. sals vinduer står fagvis i blændinger. Under øverste etages vinduer pudset, profileret sålbænksgesims. Pudset, profileret hovedgesims. I tagetagen fire kviste, hvoraf de to midterste er trefags.

Plantype: To hovedtrapper placeret på hver side af portgennemgangen og med adgang fra denne. På hver etage to trerums lejligheder, og mellem disse en torums.

Trefags *sidehus* til erhverv i en etage med tagetage til venstre i gården. Skiferlagt heltag. Facaden står pudset og gulmalet med hoveddør i midten og kvist i tagetage. Grønmalede vinduer og døre.

Historie: Møllermester Svane lod denne oprindeligt dybe parcel fraseparere grundparcellen 62 A i 1874, og solgte den til murermester Hans Frederik Olsen, der selv både boede og byggede andetsteds i Absalonsgadeudstykningen, (matr.nr. 242 og 243). Sammen med tømrermester Carl Abben, der signerede tegningerne, ansøgte Olsen 05.08.1874 om at måtte opføre to femetages beboelsesbygninger, et forhus samt en lang midtfløj med ensidige, toværelses lejligheder. Deres plan blev åbenbart ændret og i 1875 blev den bageste del af grunden frasepareret og lagt til naboen, nr. 44, hvor Abben stod som ejer. Forhuset blev opført efter det oprindelige projekt og fik bygningsattest 17.04.1875. Olsen flyttede selv ind i huset.

Sidehuset til venstre opførtes 1899 ved arkitekt Rogert Møller som hestestald.

Bemærkning: Enkel blankmursfacade, der indgår som et neutralt led i gadebilledet.

ABSALONSGADE 44
matr.nr. 304

Ottefags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Skiferlagt heltag.

Under den pudsede kordongesims har den grønmalede underfacade butiksindretning med store vinduer. Til venstre facadebeklædning med plader, ellers ses den oprindelige refendfugning. I 3. fag fra venstre hoveddør, i yderfag til højre port. Overfacaden står gråmalet direkte på stenene med detaljer i puds. Brun- og grønmalede vinduer af dannebrogstype. I yderfagene trefags vinduer, der på 1., 2. og 3. sal står i profilerede indfatninger, på 1. sal lige volutbårne fordakninger, på 2. sal trekant- og på 3. sal lige. De øvrige står under fladbuestik. På 1. sal tilbagetrukne brystningsfelter. Øverste etages vinduer skærer sig med lige stik op i den kraftige, profilerede hovedgesims med tandsnit. I tagetagen fem trefags kviste.

Plantype: To hovedtrapper placeret mod gården. På hver etage to trerums lejligheder og mellem disse en torums.

Femfags *sidehus* til beboelse i to etager med tagetage. Skiferlagt heltag. Facaden står i blank, rød mur med dør i midtfag. Grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. I tagetagen to kviste.

Plantype: En hovedtrappe til venstre mod 2. gård. På hver etage en torums lejlighed, en torums og en etrums ensidige lejligheder.

Bagest på grunden to længer til beboelse liggende vinkelret på forhuset.

Sidehus til højre er 15 fag langt, mens huset til venstre er 12 fag. Begge i to etager med tagetage. Teglhængt heltag. Bygningerne står i blank, rød mur med grønmalede vinduer af dannebrogstype, dels tofags dels trefags, under fladbuestik. Muret hovedgesims med sparrenkopper og savsnit. I tagetagen kviste med murede flunker.

Plantype: Bygningerne har henholdsvis tre og to trapper. Hver trappe betjener fire ensidige etrums lejligheder pr. etage. Fælles wc på trappepodest.

Historie: Møllermester Svane lod parcellen fraseparere 62 A i 1874, og solgte den til tømrermester Carl Abben, Absalonsgade 17. Denne ansøgte 1875 om tilladelse til at opføre et femetages beboelsesforhus med både kælder og kvist til beboelse, samt en toetages, grundmuret værkstedsbygning med hestestald og remise. Bygningsattest på disse huse blev udstedt 02.11.1875. Imidlertid havde Abben af sin nabo-grundejer og kompagnon, murermester Olsen, købt bageste del af dennes grund i 1875, men solgte ejendommen til arkitekt Alfred Gottliebsen kort efter. Denne lod så de to lavere fløje med ensidige etværelses lejligheder opføre i 1877, samtidig med at han indrettede lejligheder i den eksisterende stald- og værkstedsbygning (bygn.att. 12.11.1877). Mens forhuset i 1923 fik wc til hver lejlighed, indrettede man så sent som 1941 wc'er i sidehusene, men her kun et pr. fire lejligheder.

Bemærkning: Harmonisk facade med velplacerede kraftige renæssancepudsdetaljer og delvis bevaret underfacade med homogen farveholdning.

ABSALONSGADE 46
matr.nr. 320

Syvfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med delvis udnyttet tagetage. Teglhængt heltag.

Facaden er vandret opdelt med kraftige, profilerede gesimser i puds under 2. og 4. sals vinduer. Den pudsede underfacade, der står i refendfuget puds, afsluttes ved gesims med »løbende hund«-frise. I midtfag hoveddør med kanneleret indfatning og konsolbåren fordakning. I yderfag til venstre port. Mellem port og hoveddør butiksvindue og dør. Overfacaden står i blank, rød mur med detaljer i puds. Mens yderfagene, med trefags vinduer på 2. og 3. sal, har risalitvirkning med kvaderbånd, står midtpartiet med kannelerede pilastre. Øverste etages murpiller har glatpudsede liséner med rammefelter. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype, i overfacaden under fladbuestik. Pudset profileret hovedgesims. I tagetagen to kviste mod højre.

Plantype: Hoved- og køkkentrappe står over for hinanden i midtfag. På hver etage to firerums lejligheder.

Sidehus til højre: 17 fags erhvervsbygning i to etager med skiferlagt halvtag. Facaden står i blank, rød mur med grønmalede vinduer af dannebrogstype. I midtfag og 4. fag fra yderfagene porte afsluttet på 1. sal af kviste med hejsebomme.

Sidehus til venstre: 22 fags erhvervsbygning i en etage med tagetage. Skiferlagt, ensidigt københavnertag. Facaden står i blank, rød mur med grønmalede døre og vinduer af dannebrogstype under fladbuestik.

Baghus i en etage med fire, store, grønmalede porte. Papbeklædt halvtag. Smuk brolagt gårdsplads.

Historie: I 1875 fraseparerede og solgte møllermester Svane den store resterende parcel af 62 A vest for Absalonsgade og ned til »den forrige

jernbanedæmning« som matr.nr. 320. Køberen var murermester Peter Christian Henriksen, Absalonsgade 21 A. Da magistraten i efteråret 1875 fastlagde den nye gade på den gamle jernbanevold i sydskellet på matr.nr. 320, var der intet til hinder for byggeri med facade mod dette skel, og Henriksen ansøgte om tilladelse til at opføre fire forhuse mod henholdsvis Absalonsgade og den planlagte gade, der senere hen kom til at hedde Sønder Boulevard. Han påbegyndte byggeriet med Absalonsgade 46 (bygn.att. 29.06.1877) og benyttede naboens gavl på nr. 44 som fælles brandgavl. Henriksen fortsatte byggeriet hen omkring hjørnet med påfølgende fraseparering og videresalg.

Bagarealet på Absalonsgade 46 kom senere til at rumme en stor vognmandsforretning. Allerede i 1877 blev der opført en toetages staldbygning i nordskel, hvor man få år senere også indrettede karetmagerværksted. I 1895 lod så vognmand Ole Jensen ved arkitekt Oskar Kramp en ny stor stald til 31 heste opføre mod syd samt udvidede den gamle stald mod nord.

Bemærkning: Markant facade der særlig udmærker sig ved midtpartiets pilastre om end de pudsede flader er lovlig dominerende.

ABSALONSGADE 48
SDR. BOULEVARD 16
matr.nr. 330

Femetages beboelsesejendom, *hjørnehus* med tagetage. Tegl- og skiferlagt mansardtag. Bygningen er symmetrisk opbygget omkring smigfag med ni fag både mod Sdr. Boulevard og Absalonsgade.

Under den pudsede, profilerede kordongesims fremtræder facaden i refendfuget puds. Omkring smigfaget og i 2. og 3. fag fra højre mod Absalonsgade helrudede butiksvinduer. I fjerde fag fra yderfagene grønne hoveddøre indfattet med kannelerede pilastre. De grønmalede vinduer er af dannebrogstype, i yderfagene trefags. Overfacaden står i blank, rød mur med detaljer i puds. Grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. Markerede, refendfugede partier på 1., 2. og 3. sal i hoveddørsfag og smigfag, samt yderligere opdeling ved kvaderbånd. 1., 2. og 3. sals vinduer har i hoveddørsfag og smigfag pudsede, profilerede indfatninger. På 1. sal med segmentbuefordakning og på 2. sal trekantfordakning. Øverste etage med bred, gennemløbende, profileret sålbænksgesims har glatpudsede liséner med rammefelter, i hoveddørsfagene svungne indramninger. Profileret hovedgesims med tandsnit. I tagetagen 11 kviste, dels trefags dels tofags, hvoraf en i smigfag.

Plantype: Hoved- og køkkentrapper, dels mod Sdr. Boulevard dels mod Absalonsgade. På hver etage fire firerums lejligheder.

Historie: For forhistorien se under Absalonsgade 46. Før han var helt færdig med opførelsen af det store hjørnehus, fraseparerede murermester Henriksen 1876 grunden som matr.nr. 330 og solgte til skolelærer Mathias Jensen. Huset får bygningsattest 29.06.1877, samtidig med Henriksens hus på nabogrunden, Absalonsgade 46. I 1915 blev tagetagen ombygget med nyt mansardtag og udvidelse af lejlighedsantallet.

Bemærkning: Markant bygning, hvis facade dog virker noget urolig med de mange lodrette pudsbånd. Det senere påsatte mansardtag bryder den oprindeligt skabte helhed i gadebilledet omkring gadeudmundingen.

SDR. BOULEVARD 18-20
matr.nr. 344

Tifags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Heltag lagt med skifer.

Under den pudsede, profilerede kordongesims fremtræder den refendfugede facade gråmalet med brune hoveddøre i 3. fag fra yderfagene. Mørkere gråt sokkelparti. Overfacaden står gulmalet direkte på stenene med enkel, muret hovedgesims med savsnit. Overalt brunmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. I tagetagen fire kviste, tre trefags, og en med helrudet vindue.

Plantype: To sæt hoved- og køkkentrapper over for hinanden. På hver etage fire torums lejligheder.

Historie: For forhistorien se under Absalonsgade 46. Grunden blev af murermester Henriksen i 1876 fraskilt hans ejendom og solgt til tømrermester Valdemar Petersen. Denne lod derpå forhuset opføre (bygn. att. 24.04.1877), i øvrigt samme dag som attesten på murermester Henriksens hus på naboejendommen, matr.nr. 332. Da husene tillige er næsten identiske, må man formode, at det er murermester og tømrermester, der i forening har bygget i hvert fald disse to huse, men sandsynligvis alle fire forhuse på Henriksens store grund fra 1875.

Bemærkning: Sammen med Sdr. Boulevard 22-24 står denne med enkle og velproportionerede facader og velbevarede underfacader. Den oprindelige sammenhæng mellem de to bygninger svækkes ved den nyere facadebehandling på nr. 18-20.

SDR. BOULEVARD 22-24
matr.nr. 332

11 fags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Huset, som, bortset fra tilføjelse af et fag mod venstre, i opbygning svarer til Sdr. Boulevard 18-20, har overfacade i blank, rød mur med grønne vinduer af dannebrogstype. Over 1. sals vinduer ses inskriptionen: ELIASKIRKENS HJEM FOR GAMLE. I tagetagen fem kviste med nyere tofags og helrudede vinduer.

Historie: For forhistorien se under Absalonsgade 46, Sdr. Boulevard 18-20. Murermester Henriksen lod i 1876 parcellen fraseparere sin grundparcel, matr.nr. 320, opførte forhuset (bygn.att. 24.04.1877), og solgte ejendommen til høker Svend Larsen. Siden 1911 har bygningen tjent som alderdomsstiftelse.

Bemærkning: Se under Sdr. Boulevard 18-20.

Istedgade 55.

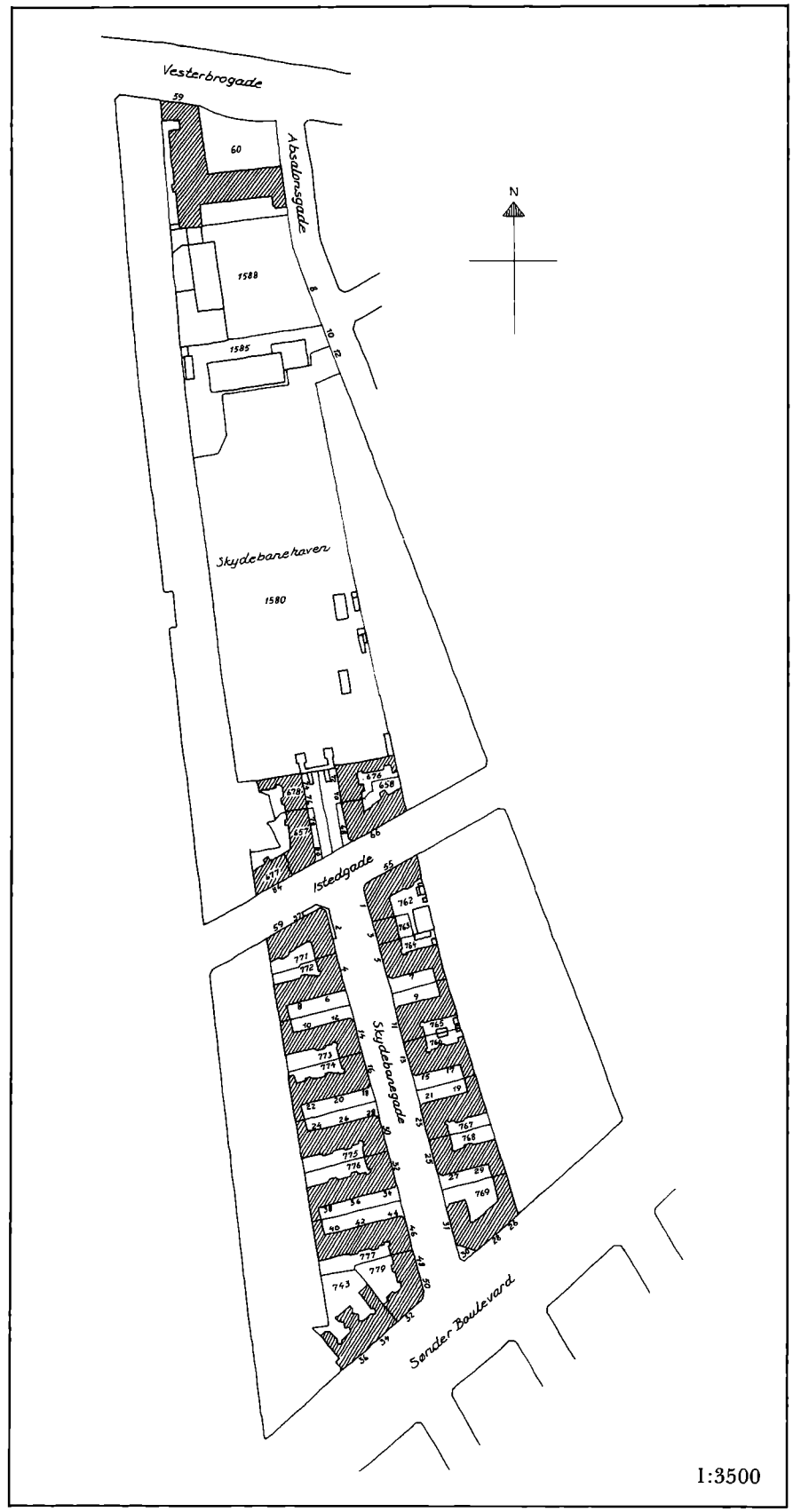
Vesterbrogade
Absalonsgade
Skydebanehaven
1580
1588
1585
Istedgade
Skydebanegade
Sønder Boulevard
N
1:3500

Vesterbrogade 60. Ca. 1884.

Forhistorie og udparcellering

Som en usædvanlig grøn enklave midt i det tætbebyggede indre Vesterbro ligger i dag legepladsen Skydebanehaven, med sin lave, til dels historiske nabobebyggelse mod nord, som en rest af den store gamle skydebanegrund, hvis oprindelige udstrækning klart tegner sig på et nutidigt matrikelkort.

Med 54 m front langs Vesterbrogade strakte grunden sig kileformet hele 540 m ned til Kalvebod Strand (nuværende Sønder Boulevard), hvor bredden var 100 m. Grænserne mod øst og vest syd for Skydebanehaven aflæses i dag tydeligt i bagskellene for den samlede Skydebanegade-bebyggelse.

Disse arealer var oprindeligt magistrats- eller borgmesterjord, hvis lejeafgift indgik som en del af lønnen til én af stadens borgmestre. Således skulle fæsteren i 1736, den lollandske postmester Christen Dam betale 16 rdl. om året. Derimod var den store 14 fags bindingsværksgård, som Dam lod opføre ud mod Vesterbro, hans private ejendom. Omkring midten af århundredet overtoges fæstet af gartner Frantz Christopher Sauerach, der købte gården og fortsatte dyrkningen af den store have, der var anlagt på den nordlige halvdel af grunden, mens resten henlå som vænge ned mod stranden.

På dette tidspunkt ledte Det kongelige Skydeselskab med lys og lygte efter en egnet lokalitet, hvor man kunne indrette en permanent skydebane. Selskabet, hvis historie kan føres tilbage til middelalderen, havde siden salget i 1682 af det gamle kompagnihus mellem Kompagnistræde og Brolæggerstræde ført en omflakkende tilværelse med tilbagegang og truende opløsning som følge. Senest havde man holdt til hos agent Bjørn på Christianshavn, men efter hans død 1750 ville enken ikke længere spille vært.

Som led i en reorganisation, der medførte helt nye

love for foreningen, ønskede man nu en fast skydeplads både til skive- og til fugleskydning. Sauerachs Vesterbroplads syntes at tilfredsstille alle rimelige ønsker, såsom nærhed til byen, skydesikkerhed og mulighed for møde- og selskabslokalers indretning. Kongen gav så i 1751 sin approbation til projektet, og Sauerach fik bevilling til at holde skydebanen for Skydeselskabet, på anbefaling af magistraten, hvis ledende embedsmænd tillige beklædte de øverste stillinger i foreningen.

Mod bevilget frihed for næringsskat samt et årligt tilskud på 50 rdl. fra stadens kasse skulle Sauerach til gengæld lade opføre både skydehus og markørhus samt den nødvendige skydemur. Med disse modydelser trak det imidlertid ud, og foreningen måtte klage til magistraten, både over Sauerach og efterfølgerne, først Leonhardt Schnell, derefter Wilhelm Schrøder, der fik skøde på gården i 1754. Den første fugleskydning var dog blevet afholdt i august 1753.

Papegøjestangen, der stod nede i vænget, blæste i 1761 omkuld »formedelst ælde«, og Skydeselskabet var da for fattigt til selv at bekoste en ny. Kongen trådte hjælpende til og skænkede stangen, der blev stående indtil 1816.

De stadige genvordigheder med værterne på Skydebanen medførte efterhånden, at selskabet selv ønskede at overtage stedet. Første gang chancen meldte sig var, da Joachim Wentzell, Schrøders efterfølger siden 1769, tilbød at sælge for 8.200 rdl., men pengene kunne man desværre ikke skaffe, og Wentzell blev siddende på Skydebanen til sin død i 1780.

For at hjælpe Skydeselskabet gjorde magistraten nu brug af sin forkøbsret til gården, præciseret i de gamle fæstebetingelser. Man købte ved kontrakt af 12.04.1780 gården af Wentzells enke for 6000 rdl. + 100 rdl. årligt så længe hun levede, og tilbød straks at sælge videre til Skydeselskabet for samme pris, idet man oven i købet ville låne det pengene som en 1. prioritets obligation, taget af midlerne i Helliggejst Fattiges Skole.

Allerede på dette tidspunkt blev en tegning til selskabets fornemme nye domicil, forfattet af hofmurermester Brandemann, forevist, og grundstenen blev nedlagt på kongens fødselsdag, 29.01.1782. På grund af manglende midler blev selve byggeriet imidlertid ikke påbegyndt før 1786, efter en offentlig licitation, hvor murermester Petermann fik entreprisen for 10.650 rdl. Hoftømrermester J. Boye Junge havde opsyn med byggeriet, og året efter, den 10. maj kunne man fejre den festlige indvielse.

I 1792 tegnede Junge den lave sidefløj med køkken og restaurationslokaler, som murermester Volmeister fik i entreprise, og 1804 forhøjedes pavillonen i denne sidefløj med en etage. Det oprindelige lille toetages skydehus i haven blev 1828 fornyet efter tegning af arkitekt G. F. Hetsch, og haven omfattede efterhånden flere småbygninger samt helt anselige skovpartier. Skydeselskabet havde til at begynde med en fordelagtig fæstekontrakt med kommunen, med kun 5 rdl. i afgift hvert 20. år, men 1812 frikøbtes grunden som ejendom for 2662 rdl. I 1846 eksproprieredes ca. 9000 kvadratalen mod syd til anlæg af jernbanen København-Roskilde.

Skydebanen rummede i adskillige årtier Københavns ubestridt fornemste selskabslokaler, hvor både officielle og private festligheder blev afholdt, mens selve »Det kongelige kjøbenhavnske Skydeselskab og danske Broderskab« florerede, med kongelige gæster og med medlemmer rekrutteret i de højere kredse.

Efterhånden som bebyggelsen skød op på begge sider af den store have, blev det for farligt at skyde efter papegøjen på stangen, og 1878 var der for første gang ved kongeskydningen ingen fuglestang, men blot en »græsfugl«. Året efter fik man af universitetets midler et lån på 80.000 kr. til sikkerhedsmæssige foranstaltninger, men mest presserende var efterhånden kravet om en gennemførelse af Istedgade tværs over grunden. I sommeren 1886 vedtog borgerrepræsentationen en ekspropriation af det nødvendige gadeareal mod 10.000 kr. i erstatning, og projektet blev straks iværksat.

Hermed blev den store gamle grund delt i to, og den første plan – en bro tværs over Istedgade – blev hurtigt skrinlagt. Man måtte indrette sig udelukkende på den nordre grundhalvdel, og den store, 30 alen høje skydemur blev opført i fantasibefordrende, gotisk borgstil efter projekt af arkitekt Ludvig Knudsen (bygn.att. 28.02.1888). Samtidig solgtes to grunde til bebyggelse mod Istedgade (i dag matr.nr. 657, 658, 676, 677 og 678), hvor sidegavlene blev en integreret del af skydemuren, og hvor salgssummen hjalp med til at finansiere de dyre, nye indretninger. Den sydlige halvdel af skydebanegrunden blev i 1891 som matr.nr. 659 solgt for 155.000 kr. til murermester Viktor Jensen, som derpå lod den store sammenhængende Skydebanegade-bebyggelse opføre. Skydebanens hovedbygning med sidefløje og portbygning blev fredet i 1924, og skydemuren blev fredet i 1982.

Skydebanens hovedbygning og sidefløje.

Skydebanemuren set fra haven.

VESTERBROGADE 59
matr.nr. 60

På grunden et sammenhængende anlæg, hvor den tilbagetrukne hovedfløj og sidefløjen til højre ligger omkring en indhegnet forplads. Hele anlægget står pudset med sortglaserede tegl på tagene.

Den nifag lange *hovedfløj* står i to etager med helvalmet tag. Facaden fremtræder med småsprossede, hvidmalede palævinduer i profilerede indfatninger. Midtrisalitten over tre fag står i stueetagen refendfuget med hoveddør i midtfag. Herover altan med jernrækværk båret af to dobbelte volutter, det hele foroven afsluttet med trekantfrontispice. Profileret kordongesims. Profileret hovedgesims med sparrenkopper.

Sidefløjen til højre har markeret toetages, refendfuget hjørnepavillon med helvalmet tag i fire fag mod pladsen og tre fag mod Vesterbrogade. Over stueetagens vinduer henholdsvis inskriptionerne: KØBENHAVNS BYMUSEUM og DANSK POST- OG TELEGRAFMUSEUM. På hver side af denne enetages partier med heltag. Til venstre mod pladsen i ni fag og til højre mod Vesterbrogade i tre fag. I stueetagen overalt hvidmalede, småsprossede palævinduer, på 1. sal i pavillonen sprossede, torammede. Den lave bygning mod pladsen har i midtfag fløjdør indrammet af joniske pilastre, der bærer festonprydet segmentfronton. Mod Vesterbrogade port i yderfag til højre, og i taget to kviste med hvidmalede, småsprossede vinduer. Profileret hovedgesims.

Historie: Det gamle bygningskompleks fra slutningen af det 18. århundrede gennemgik i nyere tid en lang række om- og tilbygninger, der dog stort set har bevaret anlæggets oprindelige udseende. Således genopførtes den ældre sidefløj uden væsentlige ændringer i 1895, hvortil kom den lille trefags tilbygning mod Vesterbrogade i 1905. Samtidig med fornyelsen af sidefløjen mod nordvest tilkom en fløj mod sydvest.

I 1948 lykkedes det kommunen at købe en stor del af Skydebanehaven, udmatrikuleret som nr. 1580, og man indrettede her en såre tiltrængt park med legeplads for kvarterets mange børn. Samtidig flyttedes fugle-

Hovedfløjen.

skydningerne ud til Skydeselskabets nyerhvervede ejendom, landstedet Sølyst ved Klampenborg. Efter en voldsom offentlig debat i 1952, affødt af et påtænkt storhotelbyggeri på Skydebanen, blev ejendommen i 1953 med statstilskud købt af Københavns kommune, der 1954-55 lod den gamle hovedbygning indrette til bymuseum, mens sidefløjen mod Vesterbrogade kort efter blev post- og telegrafmuseum.

Senest har kommunen, ved magistratens 3. afd., børneinspektoratet, dels frasepareret en parcel, Absalonsgade 10 fra legepladsgrunden som matr.nr. 1585 (målebrev 16.07.1954), dels en parcel, Absalonsgade 8 fra stamparcellen som matr.nr. 1588 (målebrev 14.05.1958) og ladet disse bebygge med børne- og ungdomsinstitutioner. Hovedbygningen med sidefløje samt portbygningen mod Vesterbrogade blev fredet i 1924.

Bemærkning: Skydeselskabets fornemme, klassicistiske hovedbygning hører til de ganske få bygninger på Vesterbro, hvis historie går tilbage til 1700-tallet. Også kulturhistorisk er anlægget af meget stor interesse.

Detaljer fra hoved- og sidefløj.

ISTEDGADE 78-84
matr.nr. 657 og 677

På de to grunde dels hjørnehus mod Istedgade dels forhus mod blindgaden.

Istedgade 80-84: Beboelsesejendom, *hjørnehus* i fem etager med skiferlagt københavnertag. Bygningen står med 13 fag mod Istedgade, et smigfag og fem fag mod blindgaden.

Under den pudsede, profilerede kordongesims har facaden mod Istedgade butiksindretning med helrudede vinduer og forskelligartet skiltning, mod blindgaden kvaderfuget puds. Hoveddøre i 4. fag fra yderfagene. Overfacaden, der fremtræder i blank, rød mur med detaljering til dels i mørkere sten og formsten, er vandret opdelt med pudsede, profilerede sålbænksgesimser under alle etagers vinduer, på 2. sal desuden med frise. Under 3. og 4. sals gesimser rosetter. Overalt brun- og grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. På 1., 2. og 3. sal står vinduerne i formstensfals og ud for vinduernes overrammer på 1. sal bånd i formsten. I de øvrige etager står vinduerne i de tre yderste fag til venstre mod Istedgade samt i og omkring smigfag i glatpudsede false. Bred, profileret hovedgesims med dobbelte skifter savsnit og muret frise.

Plantype: Hoved- og køkkentrapper står over for hinanden. På hver etage fire firerums lejligheder.

Istedgade 78: Femfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med skiferlagt heltag.

Under den pudsede, profilerede kordongesims fremstår facaden i grålmalet, kvaderfuget puds. I midtfag hoveddør under fladbue. Overfacaden står i blank, gul mur og er vandret opdelt med pudsede, profilerede sålbænksgesimser på alle etager. Under 2. sals gesims bred formstensfrise. Overalt brun- og grønmalede vinduer af dannebrogstype i formstensmurede false under fladbuestik. Øverste etages vinduer, i glatpudsede false, skærer sig op i bred, muret hovedgesims.

Plantype: Hoved- og køkkentrappe står over for hinanden og betjener på hver etage to torums lejligheder.

Istedgade 84-74.

Historie: I forbindelse med anlægget af Istedgade tværs over Skydebanens have, der skete ved ekspropriation i 1886, solgte Det kgl. Skydeselskab to store parceller mellem den planlagte skydemur og Istedgade, matr.nr. 657 og 658. Køber var murermester J. G. Køhler, der lod parcellerne yderligere opdele i de nuværende fem grunde og bebygge med de eksisterende etagehuse, Istedgade 66-84, omkring en privat stikgade mellem skydemur og Istedgade (bygn.att. 26.01.1888). På matr.nr. 677, Istedgade 84, opførtes samtidig et femetages baghus, der blev revet ned i forbindelse med opførelsen af et biografteater i 1944-45, hvorved en del af grundarealet blev overført til matr.nr. 254, Dannebrogsgade 33. Samme byggesag krævede nedrivning af en del af sidefløjen mod Skydemurens vestlige ende på matr.nr. 678, Istedgade 74, der ligeledes fik ny portgennemgang.

Bemærkning: Samtlige bygningsfacader omkring blindgaden tilpasser sig med deres gotiserende detaljering den samtidigt opførte Skydemur. Facaderne nærmest muren har tilmed flugtende gesimser med denne. Hele komplekset er af stor virkning og hænger arkitektonisk sammen.

ISTEDGADE 74-76
matr.nr. 678

Ottefags beboelsesejendom, *forhus* med sidefløj til højre i fem etager med skiferlagt heltag.

Under den pudsede, profilerede kordongesims står facaden i gråmalet, kvaderfuget puds. Port til venstre og hoveddøre under fladbuer i 3. og 8. fag. Overfacaden fremtræder i blank, rød mur og er vandret opdelt med pudsede, profilerede sålbænksgesimser på alle etager. Under 2. sals gesims bred formstensfrise. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype, på 1., 2. og 3. sal i formstensfalse under fladbuestik. Øverste etages vinduer, i glatpudsede false, skærer sig op i den brede, murede hovedgesims.

Plantype: To hoved- og tre køkkentrapper betjener på hver etage fire torums lejligheder.

Historie: Se under Istedgade 78-84.

Bemærkning: Se under Istedgade 78-84.

ISTEDGADE 70-72
matr.nr. 676

Ottefags beboelsesejendom, *forhus* med sidefløj til venstre i fem etager med skiferlagt heltag.

Under den pudsede, profilerede kordongesims står facaden i gråmalet kvaderfuget puds. Hoveddøre i 1. og 6. fag fra venstre, og i 4. fag port, alle under fladbuer. Overfacaden fremtræder i blank, rød mur og er vandret opdelt med pudsede, profilerede sålbænksgesimser på alle etager. Under 2. sals gesims bred formstensfrise. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype, på 1., 2. og 3. sal i formstensmurede false under fladbuestik. Øverste etages vinduer, der står i glatpudsede false, skærer sig op i den brede, murede hovedgesims.

Istedgade 72-66.

Plantype: Tre hovedtrapper og tre køkkentrapper. På hver etage tre torums lejligheder og i sidebygning to etrums, sandsynligvis til erhverv.

Historie: Se under Istedgade 78-84.

Bemærkning: Se under Istedgade 78-84.

ISTEDGADE 66-68
matr.nr. 658

Beboelsesejendom, *hjørnehus* i fem etager med skiferlagt københavnertag. Bygningen står med seks fag mod blindgaden, et smigfag og 12 fag mod Istedgade.

Under den pudsede, profilerede kordongesims har facaden butiksindretning med helrudede vinduer og forskelligartet skiltning. Hoveddøre i 5. fag fra venstre mod blindgaden og 4. fag fra højre mod Istedgade. Overfacaden, der fremtræder i blank, rød mur med detaljering til dels i mørkere sten og formsten, er vandret opdelt med pudsede, profilerede sålbænksgesimser under alle etagers vinduer, på 2. sal desuden med mønstermuret frise. Under 3. og 4. sals gesimser rosetter. Overalt brun- og grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik, dog enkelte helrudede på 1. sal. På 1., 2. og 3. sal står vinduerne i formstensfals og ud for vinduernes overrammer på 1. sal bånd i formsten. I de øvrige etager står vinduerne i de tre yderste fag til højre mod Istedgade samt i og omkring smigfag i glatpudsede false. Bred, profileret hovedgesims med dobbelte skifter savsnit og muret frise.

Plantype: De to hoved- og køkkentrapper står over for hinanden. På hver etage fire firerums lejligheder.

Historie: Se under Istedgade 78-84.

Bemærkning: Se under Istedgade 78-84.

ISTEDGADE 55-59
SKYDEBANEGADE 1-31, 2-50
SØNDER BOULEVARD 26-32
matr.nr. 762-769, 771-779

Husene i Skydebanegade, fra Istedgade til Sønder Boulevard, er udformet som en ensartet, sammenhængende bebyggelse, der i symmetri på hver side af gaden skiftevis ligger fremme i gadelinien og trukket tilbage omkring mindre stikgader. Bebyggelsen fremstår i fem etager med skiferlagt københavnertag.

Underfacaden, der står i refendfuget puds, har enkelte steder nyere butiksindretning med forskelligartet skiltning. Hoveddøre er hovedsagligt placeret mod gaden, men også i sidefløjene mod stikgaderne. Porte i midten af forhusene. Den kraftigt refendfugede 1. sal, som står i blank, gul mur med fuger i røde sten, har vinduer under fladbuestik og tilbagetrukne brystningsblændinger. 2., 3. og 4. sal fremtræder i blank, rød mur. Vinduerne på 2. og 3. sal er mellem kraftige, profilerede gesimser samlet fagvis med murede pilastre i gule sten og ornamenterede brystningsfelter på 3. sal. Smigfagene står markant med kannelerede pilastre i puds. På øverste etage er vinduerne indrammet med liséner i gule sten, en gentagelse af de underliggende pilastre. Smigfagenes kannelerede pilastre gentages her som ornamenterede kvaderbånd. Bred, rigt profileret hovedgesims i puds. Brunmalede vinduer dels trefags med hel midterrude dels af dannebrogstype. I smigfagene dog helrudede vinduer. Nogle af smigfagene er i tagetagen afsluttet med attika og rosetprydet rundbuefronton og i siderne balustre. De to modstående smigfag i midten af bebyggelsen har på hver side af gaden polygonale spir.

Skydebanegade 31-1/Sønder Bloulevard 30-26.

Sønder Boulevard 26.

Plantype: I bebyggelsen overvejende to- og firerums lejligheder. Hvor planløsningen nødvendiggør det, dog også enkelte et- og trerums lejligheder.

Historie: Efter gennemføringen af Istedgade tværs over Skydebanens have i 1886 frasolgte Det kgl. Skydeselskab hele den sydlige halvdel i 1891 som matr.nr. 659. Køber – for en sum af 155.000 kr – var murermester Viktor Jensen. Først lod han en lille parcel fraseparere og sælge i grundens sydvestlige hjørne, matr.nr. 743, Sønder Boulevard 34-36. Dernæst blev der af denne storbygherre og efter projekt af arkitekt Oskar Kramp opført den store, samlede etagehusbebyggelse, med små private stikgader på hver side af den nye, 30 alen brede Skydebanegade, hvorved grunden blev opdelt i mange små parceller, matr.nr. 762-779. Med dette nye bebyggelsesprincip søgte man at undgå den deklasserende lejlighedsplacering i mellem- og baghuse. Facadernes pompøse palæstil harmonerede dårligt med de ret små to- og fireværelses lejligheder, der dog blev udbudt for en rimelig leje. Bebyggelsen havde fra starten en vis privat karakter, med f.eks. egen vægter, der patruljerede om natten. Ligeledes var gaden mod Sønder Boulevard spærret med bom og mod Istedgade afmærket med »privat« skilte.

Bemærkning: Markant bebyggelse med harmoniske, renæssanceprægede facader.

SDR. BOULEVARD 34-36
matr.nr. 743

13 fags beboelsesejendom, *forhus* med midt- og sidefløje. Bygningen står i fem etager med skiferlagt københavnertag.

Under den pudsede profilerede kordongesims fremtræder facaden i grålmalet, refendfuget puds med nyere facadebeklædning og butiksindretning til højre. I 4. fag fra venstre hoveddør og i 4. fag fra højre port. Overfacaden står i blank, rød mur med bånd på alle etager. Overalt brunmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik, i 3. og 4. fag fra yderfagene dog trefags vinduer med hel midterrude og lille overramme. På 1., 2. og 3. sal er fladbuestikkene markeret med arkivolter i formsten og har pudsede, ornamenterede spejl. Ud for 1. sals vinduernes tværpost murbånd og på 4. sal ved de brede, trefags vinduer rosetter. Muret hovedgesims med rosetprydede felter i puds.

Plantype: To hoved- og tre køkkentrapper placeret mod gården. På hver etage fire firerums lejligheder med bad.

Historie: Parcellen, der oprindelig hørte til Skydebanegrunden, hvis sydlige halvdel var blevet udmatrikuleret som nr. 659 i 1887 og i 1891 solgt til murermester Viktor Jensen, blev af denne frasepareret i marts 1891 og solgt til frk. F. L. Rasmussen. Først i 1898, efter magelæg med nabogrunden mod vest, opførtes for tømrermester N. C. Rasmussen og efter projekt af arkitekt H. C. Meyling det eksisterende forhus (bygn. att. 09.12.1899).

Bemærkning: Rolig blankmursfacade med enkel detaljering.

Dannebrogsgade 51-53/Getsemane Kirke.

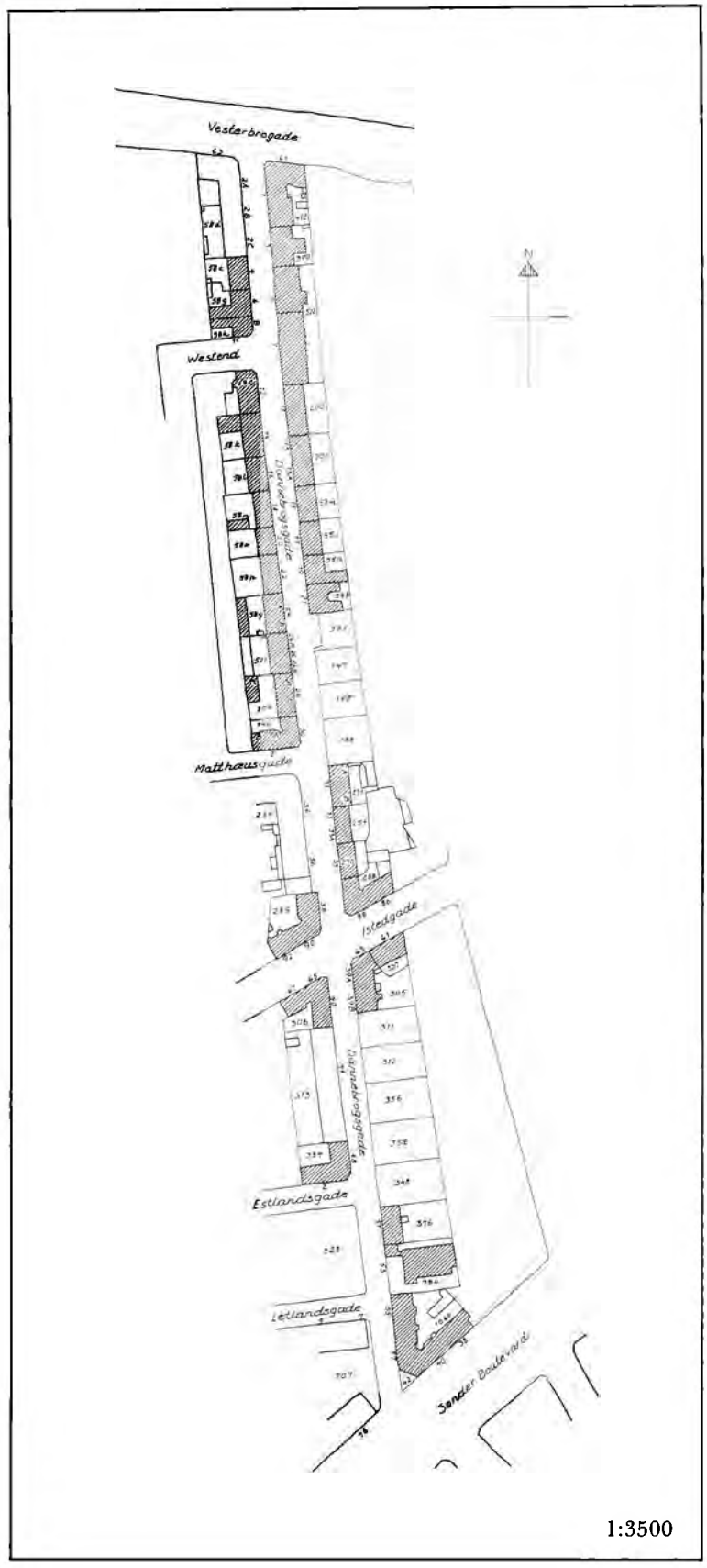
Vesterbrogade
Westend
Matthæusgade
Istedgade
Estlandsgade
Letlandsgade
Sønder Boulevard
N

1:3500

Forhistorie og udparcellering

Ser man i dag på et kort over Dannebrogsgade-bebyggelsen, kan den store oprindelige grunds grænser mod øst og vest klart aflæses i bebyggelsens bagskel, lige linier, der strækker sig godt 400 m fra Vesterbrogade til Sønder Boulevard.

Denne grund hørte i begyndelsen af det 18. århundrede til magistratens jorder, var såkaldt »borgmesterjord«, hvis eventuelle indtægt tilfaldt en af stadens borgmestre. I 1741 fik hederider Peter Abraham Oberkamp fæstebrev på den store, frodige grund, der sammen med nabogrunden mod vest gik under betegnelsen »Humlehaven«. På kort fra det 18. århundrede ses arealerne op mod Vesterbro(gade) netop anlagt som have, mens den sydlige, mere sumpede del henlå som græsningsvænge. Det var med i fæstebetingelserne, at der ikke måtte bygges på grunden, og først da nyt fæstebrev skulle skrives i 1788 til Mette Christine, enke efter fæsteren siden 1775, Jens Heegaard, fik hun tilladelse til også at bygge. Hun udnyttede imidlertid ikke selv denne mulighed, men lod 1790 fæstet overgå til den kendte bygmester Johan Martin Quist.

Quist opførte straks på den østligste del af Vesterbrogadefronten et stateligt, toetages forhus med sidefløj i bedste nyklassicistiske stil, som han havde lært under Harsdorff på Kunstakademiet. Han kaldte sin fine nye ejendom for »Lykkens Prøve«. Facaden på 28¼ alen havde fem brede fag, sidefagene blev markeret ved altaner af bornholmsk sandsten med »zirlige« smedejernsrækværk, mens det svagt tilbageliggende midtparti havde fire kannelerede, joniske pilastre fra sokkel til hovedgesims. Forhus, sidehus, andre udhuse, lysthuse samt to åbne, 50 alen lange keglebaner blev for Quist til brandforsikring i 1791 vurderet til ca. 7000 rdl.

Denne »hovedbygning« kom til at danne sideparti og model for de senere store udvidelser, der blev nødvendige for stedets nye funktion i de næste år. I 1795 overtog den tyske hofpræst i København, Christoph J. R. Christiani (1761-1841) nemlig såvel fæste som bygninger, og med støtte fra fonden »ad usus publicos« åbnede han her i maj samme år en eksklusiv og særdeles progressiv drengeskole. Da undervisningen foruden de traditionelle fag omfattede gymnastik, ridning og uddannelse i forskellige håndværk samt havebrug, og da skolen efterhånden havde 50 elever og en stor

Dannebrogsgade med den nedrevne husrække nr. 31-23 i forgrunden. Ca. 1935.

Vesterbrogade 61. Ca. 1880.

lærerstab, måtte man bygge til. Først tilkom i 1796 en udvidelse mod vest i to etager på syv brede fag, 29¼ alen og yderligere med attikaetage over tre fag. Endelig 1798 afsluttedes byggeriet med en gentagelse af Quists oprindelige bygning som sideparti mod vest, sammenbygget med en lang sidebygning. Efter den første udvidelse vurderedes bygningerne til 14.594 rdl. og endelig i januar 1799 til i alt 28.640 rdl. Christianis Institut kunne med sine 54 m facade og fornemme, nyklassicistiske udsmykning i høj grad konkurrere med den imposante nabo, Skydebanen, i arkitektonisk værdighed.

Et indtryk af den smukke have med legeplads, skolehaver og stor vanddam fås på Jens Juels kendte maleri »Den løbende dreng« fra 1802 (Statens Museum for Kunst), der forestiller en af skolens elever.

Da København efter branden 1795 overdrog forvaltningen af de udenbys jorder til Kommissionen for Erstatningsfondet for at skaffe penge til genopbygningen indenvolds, begyndte denne at sælge de gamle fæstegrunde, ofte til fæsterne selv. Således også med Christianis store grund på 86.000 kvadratalen, der med målebrev af 24.05.1804 blev overdraget til ham som ejendom. Imidlertid blev Christianis moderne pædagogik udsat for en del kritik, ligesom skolepengene på 300 rdl. årligt faldt folk for brystet. Nye personer i ledelsen medførte væsentlige strukturændringer, og efterhånden gik skolen rigtig dårligt.

I 1806 fraseparereredes Quists oprindelige bygninger med et lille tilliggende som en selvstændig ejendom, der i den nye matrikel fik nr. 59, mens stamparcellen blev nr. 58. Køber af nr. 59 var traktør Jacob Hjorth, der i haven lod opføre en 67 alen lang grundmuret bygning med skænkestue, billardstue og to keglebaner. Mens Hjorts ejendom med bygninger vurderedes til 18.300 rdl., stod Christianis resterende del til 25.700 rdl., idet han stadig havde foretaget forbedringer, bl.a. opførelsen af en såkaldt »fabriksetage« på den lange sidebygning. Få år efter blev Christiani alligevel træt af sin mislykkede karriere som skolemand i Danmark og rejste 1810 til Tyskland, men solgte forinden sin ejendom til grosserer Kay August Christiani.

I 1819 købte urtekræmmer Møller for 24.000 rdl. den store grund, der i 1846 fik de sydligste 8000 kvadratalen eksproprieret til anlæg af jernbanen København-Roskilde. Da man omkring århundredets midte begyndte at tale om frigivelse af brokvartererne til etagehusbebyggelse ved en flytning af demarkationslinien, var Møller med sine godt seks tdr. land på pletten. Han fik 1851 nyvurderet sin ejendom, og »særligt det til bebyggelse tjenlige jordsmon«, til en samlet værdi af 37.000 rdl. Han kom dog ikke selv til at realisere udstykningsplanerne, men fik en pæn pris, da han i 1854 solgte for 1 mark pr. kvadratalen til »to jyder«, Hasselbalck og Lund. De store penge tjente imidlertid først den næste ejer, grosserer og sukkerraffinadør Henrik Pohlmann Harboe, der i 1857 købte ejendommen og flyttede ind i beletage-lejligheden i Christianis gamle skolebygning.

Harboe fremlagde straks en plan for myndighederne, hvorefter han ville udlægge en ny gade af de lovbefalede 20 alens bredde vinkelret på Vesterbrogade, op mod skellet til matr.nr. 59 og derfra midt ned over grunden og helt ned til sydskellet ved jernbanevolden. Herved blev det nødvendigt at nedrive de østligste fem fag af det gamle midterparti på forhuset, hvorefter Quists oprindelige bygning igen blev frilagt, mens pendanten stod tilbage forøget med to fag, det ene udfor-

Vesterbrogade 63. Ca. 1880.

met som smigfag mod det nye gadehjørne, mens en ny gavl med to vinduesfag blev opmuret langs snitlinien (bygn.att. 11.03.1858).

Ned langs den nye gade, der i 1858 officielt fik navnet Dannebrogsgade, efter sigende på foranledning af den patriotiske nabo, Skydeselskabet, udbød nu Harboe parceller, først foreslået med en facadelængde skiftevis på 20 og 30 alen, men realiseret i tilfældig rækkefølge og bredde efter køberens ønske og byggeplan. De første 16 lodder blev solgt i løbet af tre år. Harboe beholdt selv i første omgang »lod 3«, Dannebrogsgade 2, med den gamle bebyggelse mod Vesterbrogade og bebyggede desuden selv de nærmeste nabolodder, Dannebrogsgade 4-8.

Mens bebyggelsen således hurtigt skød op langs den nye gade, overlevede den gamle »amputerede« skolebygning i mange år. Den østlige del, Quists oprindelige hus, forblev næsten intakt i mange år, indtil det 1881 måtte vige for den nuværende, pompøse hjørneejendom. Den vestlige bygning overlevede helt frem til 1939, skønt løbende om- og tilbygninger og tilsidst voldsom facadeskiltning efterhånden totalt slørede husets fornemme byrd.

Med hensyn til gadenettet forelå der allerede på Harboes skitseplan fra 1857 en tværgade et stykke nede på grunden. Denne tværgade kom i virkeligheden kun til at løbe vestpå, i begyndelsen kaldt Dannebrogs Tværgade og senere, ved anlæg af kirken omdøbt til Matthæusgade. Istedgade, der blev planlagt og påbegyndt i slutningen af 1850'erne som tværgade gennem det store område mellem Vesterbrogade og jernbanen, blev imidlertid udlagt etapevis gennem de forskellige privatejede grunde. Således blev stykket tværs over matr.nr. 58 og Dannebrogsgade først afsat og anlagt i 1874.

Udparcelleringen af den store ejendom kom til at strække sig over resten af århundredet. Efter den første byggeiver gik det forholdsvis roligt i 1860'erne, mens det næste tiårs hektiske aktivitet førte bebyggelsen helt ned i nærheden af sydgrænsen ved jernbanevolden, hvor de sidste grunde blev solgt og bebygget i 1895. Gadens bebyggelse giver talrige eksempler på den i perioden udbredte byggeprocedure, hvor håndværksmestre inden for byggefagene købte grund, lod huset opføre, hvorefter de hurtigt videresolgte for at skaffe kapital til nye projekter, hvilket snarere må beskrives som fornuftig næringsdriven end egentlig spekulation. Især bebyggelsen på vestsiden af Dannebrogsgade fra Vesterbrogade til Matthæusgade frembyder i dag et næsten intakt eksempel på gadebillede

Vesterbrogade 61. Ca. 1880.

og bebyggelse fra Vesterbros første store byggeperiode. Husene nr. 6-26 er alle opført mellem 1858 og 1862 og de sidste to ejendomme kom til i henholdsvis 1866 og 1871. Karakteristisk er den overordnede homogenitet, der hersker på trods af de enkelte facaders indbyrdes forskellighed. Man ser en udstrakt anvendelse af blankmur med detaljering, der spænder fra ganske beskeden og diskret betoning til Vilhelm Friederichsens rige og fantasifuldt gennemførte facade i rundbuestil på Dannebrogsgade 24.

De øvrige dele af bebyggelsen fremtræder i dag med store tomter efter nedrivninger, med nybyggeri eller med karakterændrende ombygninger.

Dannebrogsgade set fra Istedgade. Ca. 1920.

DANNEBROGSGADE 4
matr.nr. 58 e

Syvfags beboelsesejendom, *forhus* i fire etager med kælder og tagetage. Teglhængt heltag.

Under den pudsede og profilerede kordongesims står den høje kælder i hvidmalet kvaderfuget puds med nyere butiksindretning og helrudede vinduer. I midtfag hoveddør. Overfacaden fremtræder pudset og hvidmalet med profileret gesims under 3. sals vinduer. Overalt brunmalede vinduer af dannebrogstype i smalle karnisprofilerede fladbueindfatninger. Pudset, profileret hovedgesims. I tagetagen fire trefags kviste.

Plantype: En hoved- og køkkentrappe. På hver etage to firerums lejligheder.

Historie: Da sukkerraffinadør Henrik Pohlmann Harboe i 1857 påbegyndte udparcelleringen af sin store grund, beholdt han de nærmeste parceller til den gamle skolebygning ved Vesterbrogade, hvor han selv boede, og lod dem bebygge, for kort derefter at videresælge dem. Således blev der på »lod 4« opført det eksisterende forhus med murermester Johansen som entreprenør (bygn. att. 12.09.1859). Samme år solgte Harboe ejendommen til værtshusholder Lars Jensen, der indrettede sig i kælderetagen.

Bemærkning: Enkel og harmonisk senklassicistisk pudsfacade.

DANNEBROGSGADE 6
matr.nr. 58 g

Seksfags beboelsesejendom med sidefløj til venstre, *forhus* i fire etager med kælder og tagetage. Teglhængt heltag.

Under den profilerede kordongesims står facaden pudset. Den høje gråmalede kælder har nyere, helrudede vinduer og nedgang i 3. fag fra højre. Stueetagen er lys gråmalet, med spinkelt sålbænksbånd under de helrudede vinduer med fladbue. I yderfag til højre port. Overfacaden fremtræder rødmalet direkte på stenene med gråmalede vinduer under lige stik med hængeskifte. På 1. sal nyere helrudede, de øvrige af dannebrogstype. I yderfag til højre står vinduerne under fladbuestik med murede indfatninger, på 1. og 2. sal desuden fordakninger. Pudset, profileret hovedgesims. I tagetagen to trefags kviste.

Plantype: Hovedtrappe mod gården og køkkentrappe bagest i sidefløj. På hver etage en seksrums lejlighed.

Historie: Første ansøgning om byggetilladelse i den nye Dannebrogsgade-udparcellering kom fra murermester Johansen på sukkerraffinadør Henrik Pohlmann Harboes vegne allerede i november 1857. Da var man kommet så vidt med anlægget af den nye gade, at Harboe kunne iværksætte opførelsen af tvillinghuse på parcellerne Dannebrogsgade 6 og 8, der til at begynde med blot hed »58 B og 58 C«, men senere, da salget var systematiseret, kom til at hedde »lod 7« og »lod 8« (bygn.att. 24.03.1859).

Bemærkning: Facaden fremstår med nøgternt, senklassicistisk udtryk, oprindelig i smuk harmoni med pendanten nr. 8.

DANNEBROGSGADE 8
WESTEND 11
matr.nr. 58 h

Fireetages erhvervsejendom med kælder og tagetage, *hjørnehus* med sidefløj til højre. Bygningen står mod Westend med tre fag i kælder og stueetage, i overfacaden med et fag, desuden et smigfag og fire fag mod Dannebrogsgade. Skiferlagt københavnertag.

Under den pudsede, profilerede kordongesims står facaden i malet puds, stueetagen lys brun og under det gennemløbende bånd er kælderetagen grå. Nyere, brunmalede vinduer, mod Westend i stueetagen små kvadratiske i glatte indfatninger. I yderfag til venstre mod Westend hoveddør med konsolbåren fordakning. Overfacaden fremtræder i hvidmalet puds med lys grå malet refendfugning i og omkring smigfaget samt hjørnet mod Westend. Nyere, rødmalede vinduer. I smigfaget franske døre. Omkring smigfag og mod Westend gråmalet, profileret, klassisk hovedgesims med rosetter og konsoller. I tagetagen tre kviste, hvoraf en i smigfag. I fortsættelse af gavl mod Westend pudset, grå, og lys brunmalet mur, heri port under fladbue til venstre med kvaderpiller og kugleopsats.

Historie: Se under Dannebrogsgade 6. Huset forblev i Harboes og senere i hans enkes eje indtil 1874. Ved anlæg af Westendbebyggelsen 1903-04 blev Dannebrogsgade-husrækken gennembrudt, nr. 10 fjernedes helt og på nr. 8 afskar man det brede portfag til venstre og opmurede ny gavlmur sammen med muren mod gårdarealet. Den nye refendfugning omkring smigfaget gav samhørighed med den tilsvarende murbehandling på det modsatte hjørne. Huset har siden 1942 været indrettet til hotelvirksomhed.

Bemærkning: Den oprindelige pendant til nr. 6 fremstår nu harmonisk og stærkt præget af ombygning.

DANNEBROGSGADE 12
matr.nr. 58 c

Fireetages beboelsesejendom med kælder og tagetage, *hjørnehus* med otte fag mod Dannebrogsgade, et smigfag samt et fag mod Westend. Skiferlagt heltag.

Et fags risalitter i 1. og 5. fag fra venstre mod Dannebrogsgade. Under den profilerede kordongesims står facaden i kvaderfuget puds. Under gesims butiksindretning i kælderen med helrudede vinduer. I 5. fag fra venstre mod Dannebrogsgade hoveddør. Overfacaden mod Dannebrogsgade står gulmalet direkte på stenene, mens gavlpartiet mod Westend står pudset og refendfuget i og omkring smigfag og yderst til højre. Sålbænksgesimser på alle etager, på 1. sal gennemløbende, på 3. sal kun mod Dannebrogsgade og på 2. sal mellem risalitter. Overalt brunmalede vinduer af dannebrogstype, på 1. og 2. sal med smalle, profilerede indfatninger samt i risalitter fordakninger, mod Westend trefags. Pudset, profileret hovedgesims. I tagetagen syv kviste, hvoraf den yderste til højre mod Westend trefags.

Plantype: En hovedtrappe og to køkkentrapper mod gården. På hver etage to femrums lejligheder.

Historie: Ved udparcelleringen af H. P. Harboes store ejendom købtes »lod 2« i 1858 af værtshusholder Terkel Jensen, der lod det store etagehus opføre (bygn.att. 18.12.1858). Jensen flyttede selv ind i ejendommen, boede 1864 i en kælderlejlighed, i 1867 i stuen. Ved Westend-byggeriet i 1903-04 medførte anlægget af en gade i ejendommens nordskel dels en

DANNEBROGSGADE 14
matr.nr. 58 k

ombygning med smigfag, ny plandisposition og ny køkkentrappe, dels en ændring af bagskellet mod den nye grund, matr.nr. 1340, der havde samme ejer som Dannebrogsgade 12, blikkenslagermester F. Krebs. Arkitekt for ændringerne var Thorvald Gundestrup.

Bemærkning: Trods den mindre ombygning står den oprindeligt symmetrisk opbyggede facade veldisponeret med enkel, senklassicistisk detaljering.

Nifags beboelsesejendom, *forhus* i fire etager med kælder og tagetage. Teglhængt heltag.

Facaden fremtræder pudset og overvejende hvidmalet med etfags siderisalitter. Under den profilerede kordongesims med tandsnit står facaden med hoveddør i midtfag. Porten, med trefags overvindue, i venstre risalit og de nyere tofags kældervinduer står i gråmalet parti. 1. og 2. sals vinduer er, mellem risalitterne, samlet fagvis i profilerede indfatninger under rundbuer med ornamenterede skjold og brystningsfelter. Begge etager har ud for vinduernes over- og underkant bånd, mens 2. og 3. sals vinduer i risalitterne står med ornamenterede brystningsfelter. Under øverste etages vinduer profileret sålbænksgesims. Overalt hvidmalede vinduer af dannebrogstype, i risalitter trefags, og bortset fra 2. sals syv midterste fag, under fladbue. Profileret hovedgesims med tandsnit. I tagetagen seks to- og trefags kviste.

Plantype: En hovedtrappe og to køkkentrapper mod gården. På hver etage to femrums lejligheder.

Sidehus i en etage med papbeklædt tag indrettet til børnehave.

Historie: Ved udparcelleringen af Dannebrogsgade-grunden solgte grosserer Harboe i 1859 »lod 11« til murersvend Brüncke, der lod det eksisterende forhus opføre (bygn.att. 23.04.1860). I 1935 lod ejeren, Frelsens Hær, opføre en enetages tilbygning, der sammen med forhusets stueetage blev indrettet til vuggestue og børnehave.

Bemærkning: Veldisponeret facade med velbevaret ornamentik.

DANNEBROGSGADE 16
matr.nr. 58 l

Ottefags beboelsesejendom, *forhus* i fire etager med kælder. Heltag lagt med bølgeplader.

Facaden har tofags siderisalitter. Under den glatte kordongesims står facaden hvidmalet i kvaderfuget puds med nyere hoveddøre placeret i de to midterste fag. Overfacaden fremtræder rødmalet direkte på stenene med hvidmalede pudsdetaljer. 1. og 2. sals vinduer er, under 3. sals profilerede sålbænksgesims, samlet fagvis i blændinger. De fire midterste fag har rundbuede, profilerede indfatninger med medailloner i skjoldene og forsænkede brystningspartier med rammeindfattede rosetter. Vinduerne på 2. sal i risalitterne har balustrebrystninger, og blændingerne samles her under fælles, profileret fordakning. Overalt nyere, brunbejdsede, helrudede vinduer, på 3. sal under fladbuestik. Kælderetagens vinduer fremstår blændede. Pudset hovedgesims med tandsnit.

Plantype: To trapper placeret til gården betjener på hver etage to trerums lejligheder.

Historie: Ved udparcelleringen af grosserer Harboes store Dannebrogsgade-område købtes »lod 12« i 1859 af tømrer C. Petersen, der lod det eksisterende forhus opføre (bygn.att. 30.05.1860). Petersen stod også for byggeriet på Dannebrogsgade 20 og 26, men solgte i 1863 alle tre ejendomme til grosserer F. F. Meilbye, der flyttede ind i nr. 16.

Bemærkning: Tidstypisk facade med velbevaret stukornamentik, hvor helhedsindtrykket svækkes noget af de helrudede vinduer.

DANNEBROGSGADE 18
matr.nr. 58 n

Nifags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med kælder. Teglhængt heltag.

Under den profilerede kordongesims står facaden pudset og rødmalet med hoveddør i midtfag. Stueetagens vinduer har tilbagetrukne brystningsblændinger og i kælderen helrudede vinduer. Overfacaden fremtræder gulmalet direkte på stenene med rødmalede detaljer i puds. 1., 2. og 3., 4. sals vinduer er samlet fagvis i blændinger med tilbagetrukne, rammeindfattede brystningsfelter med rosetter på 2. og 4. sal. 2. sals vinduer står med overrammer i glatpudsede fladbueindfatninger, og ud for tværposterne murbånd med buefrise. Under 3. sals vinduer profileret sålbænksgesims i puds. Overalt brunmalede vinduer af dannebrogstype. Pudset hovedgesims.

Plantype: En hoved- og køkkentrappe betjener på hver etage to firerums lejligheder.

Mindre enetages *baghus* i bindingsværk med heltag lagt med bølgeplader.

Historie: Ved udparcelleringen af grosserer Harboes store Dannebrogsgade-areal købtes »lod 14« i 1859 af enkefru Elise Larsen, der lod det eksisterende forhus opføre (bygn.att. 27.10.1860).

Bemærkning: Bygningen virker som et uroligt element i husrækken ved sin atypiske, vandrette opdeling. Den bryder ved sine fulde fem etager gadeafsnittets ellers gennemgående hovedgesimshøjde.

DANNEBROGSGADE 20
matr.nr. 58 o

Syvfags beboelsesejendom *forhus* i fire etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Under den profilerede og forkrøppede kordongesims i puds står facaden til venstre pudset og til højre med butiksindretning og helrudede vinduer. I midtfag hoveddør. Overfacaden står i blank, rød mur med gennemgående, pudsede liséner omkring de to yderste fag i hver side. Disse samles foroven af bred, pudset hovedgesims med kvadratiske relieffelter over lisénerne, en gentagelse af stueetagens markerede kordongesims til venstre for hoveddøren. Under 3. sals vinduer, mellem lisénerne, profileret sålbænksgesims i puds. I overfacaden grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. I tagetagen fire trefags kviste.

Plantype: En hoved- og køkkentrappe betjener på hver etage en seksrums lejlighed.

Historie: Ved udparcelleringen af grosserer Harboes store Dannebrogsgade-område, blev »lod 15« i 1860 købt af tømrer C. Petersen, der ligeledes var bygherre for nr. 16 og 26 i samme husrække (bygn.att. 27.10.1860). I 1863 solgte Petersen alle tre ejendomme til grosserer F. F. Meilbye. I 1939 blev 1. og 2. sal indrettet til klublejligheder, hver med seks udlejningsværelser.

Bemærkning: Enkel og ganske veldisponeret facade.

DANNEBROGSGADE 22
matr.nr. 58 p

Nifags beboelsesejendom, *forhus* i fire etager med kælder og tagetage. Skiferlagt mansardtag.

Facaden fremtræder gulmalet direkte på stenene. Under den profilerede kordongesims med savsnit står facaden med ensartet skiltning over butiksindretning med helrudede vinduer i kælderetagen. I midtfag hoveddør. Overfacadens 1. og 2. sals vinduer står fagvis samlet i blændinger indrammet med pilastre, hvor 1. sal har tilbagetrukne brystningsfelter mens 2. sal har sålbænke med dobbelte savsnit. 3. sals vinduer, indrammet med dværgpilastre, står på muret sålbænksgesims med savsnit. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. Bred hovedgesims med konsoller. I tagetagen fem kviste, fire trefags og i midten en tofags.

Plantype: En hoved- og køkkentrappe betjener på hver etage to firerums lejligheder.

Historie: Grunden blev i grosserer Harboes første udparcelleringskampagne 1857-1860 solgt i 1860 som »lod 16« til høker F. F. Schmidt, der lod det eksisterende forhus opføre (bygn.att. 09.11.1860). I 1918 blev det oprindelige heltag ombygget til mansard ved indretning af to nye lejligheder i tagetagen. På dette tidspunkt var der snedker- og malerværksteder i kælderen.

Bemærkning: Veldisponeret facade med tidstypisk murstensdetaljering.

DANNEBROGSGADE 24
matr.nr. 58 q

Syvfags beboelsesejendom, *forhus* i fire etager med tagetage og teglhængt heltag.

Facaden fremtræder i blank, rød mur med rig murdetaljering og etfags siderisalitter. Under kordongesimsen, med dobbelte savsnit, står facaden med nyere butiksindretning og helrudede vinduer omkring midtfaget med port under aftrappet rundbue med vederlag og savsnit. Overfacaden er vandret opdelt med sålbænksgesimser på 2. og 3. sal, dels med tandsnit dels med savsnit. Overalt grønmalede tofags vinduer med halvcirkulære, radiært opsprossede overrammer i tilbagetrukket murfals under rundbuestik med savsnit på vederlagsgesims. 1. sals vinduer desuden med tilbagetrukne brystninger. Kraftig hovedgesims med savsnit i flere skifter. I tagetagen fire tofags kviste med murede flunker.

Plantype: To trapper mod gården betjener på hver etage to lejligheder med henholdsvis fire og fem rum.

Nifags *baghus* til erhverv i en etage med teglhængt heltag. Facaden fremtræder gulkalket, med store grønmalede støbejernsvinduer.

Historie: Som en af de sidste grunde i grosserer Harboes tidlige udparcelleringskampagne 1857-1860 for Dannebrogsgade-området, blev »lod 17« solgt i september 1860 til murpolerer Adolf Lange, der ved arkitekt Vilhelm Friederichsen lod det eksisterende forhus opføre (bygn.att. 10.03.1862). Byggesagen afslører, at 1. projekt fra den ganske unge arkitekt påkaldte sig rettelser fra bygningsinspektøren, J. H. Nebelong. Endvidere trak sagen i langdrag og resulterede i såvel bøder til bygherren som en alvorlig »næse« til bygningsinspektøren for manglende tilsyn. Den oprindelige etageplan viser et korridorsystem, hvor man har praktiseret udlejning af enkeltrum, skønt disse ikke havde køkkenskorsten, og bebo-

erundersøgelser bekræfter denne praksis. I 1878 og 1880 ændredes stueetagens oprindelige, små, rektangulære vinduer til større vinduespartier med døre, i forbindelse med indretning af butikker. Det eksisterende baghus er opført samtidig med forhuset.

Bemærkning: Den veldisponerede facade er et tidligt og rigt eksempel på den Herholdtske »rundbogen« stil i blankrum med tydelig inspiration fra norditaliensk teglstensarkitektur.

DANNEBROGSGADE 26
matr.nr. 58 r

Ottefags beboelsesejendom, *forhus* i fire etager med kælder og teglhængt heltag.

Facaden står rødmalet direkte på stenene med etfags siderisalitter. Under den murede kordongesims med æggestav har kælderetagen nyere butiksindretning med helrudede vinduer og forskelligartet skiltning. Hoveddøre i 3. fag fra yderfagene i murede indfatninger med »knækket« fronton og kugleopsats. Under stueetagens vinduer formstensskifte med bosser. I siderisalitterne står vinduerne på 1. og 2. sal i blænding afsluttet med muret rundbuefrise under 3. sals sålbænksgesims. I stueetagen og i overfacaden grøn-, brun- og rødmalede vinduer af dannebrogstype, i risalitterne trefags.

Plantype: To trapper mod gården betjener på hver etage fire torums lejligheder.

Historie: Grunden blev, som den sidste i grosserer Harboes første udparcelleringskampagne i Dannebrogsgade solgt i 1861 som »lod 18« til tømrer C. Petersen, der allerede havde bygget to ejendomme i gaderækken (se Dannebrogsgade 12 og 20). Her lod han det eksisterende forhus opføre, hvorpå han kort efter afhændede sine tre ejendomme til grosserer F. F. Meilbye (bygn.att. 23.07.1862). Huset blev med sine fire toværelses lejligheder pr. etage det første på vestsiden af Dannebrogsgade med små lejligheder.

Bemærkning: Veldisponeret facade med enkel murstensdetaljering.

DANNEBROGSGADE 28
matr.nr. 104

12 fags beboelsesejendom, *forhus* i fire etager med kælder og tagetage. Heltag lagt med bølgeplader og tegl.

Under den profilerede kordongesims står stueetagen i kvaderfuget, gråmalet puds, mens kælderetagen har butiksindretning med helrudede

vinduer og blå- og hvidmalet facadebeklædning. I midtfag port, og herover, i blænding, lille trefags overvindue. Overfacaden fremtræder rødmalet direkte på stenene med pudset, profileret sålbænksgesims under øverste etages vinduer. Vinduerne har ud for over- og underkant samt tværport glatpudsede bånd. Brun- og rødmalede vinduer af dannebrogstype, i overfacaden under fladbuestik. Profileret hovedgesims i puds. I tagetagen fire trefags kviste.

Plantype: To trapper mod gården. På hver etage en torums og to trerums lejligheder.

Seksfags beboelses*baghus* i tre etager med teglhængt heltag. Stueetagen står hvidmalet direkte på stenen med hoveddør i yderfag til venstre og dør i yderfag til højre. Overfacaden fremtræder i blank, gul mur med sålbænksgesimser på alle etager. Overalt brunmalede vinduer af dannebrogstype under lige stik, i 3. fag fra højre trefags.

Plantype: En hovedtrappe betjener på hver etage en trerums lejlighed.

Historie: På grunden, der i 1862 blev fraseparceret grosserer Harboes stamparcel, matr.nr. 58, lod køberne, tømrermester C. Ibsen og murermester H. Malmstrøm, i 1865-1866 det eksisterende forhus opføre (bygn. att. 01.03.1866). Allerede i februar 1866 blev ejendommen solgt til grundejer C. Nielsen. I 1883 lod ejeren, H. M. V. Olsen det treetages baghus opføre ved arkitekt Rogert Møller. I 1901 ændredes portens oprindelige murede rundbue til det nuværende udtryk.

Bemærkning: Enkel bygning der med sin lange facade indgår som et neutralt led i gadebilledet.

DANNEBROGSGADE 30
MATTHÆUSGADE 2
matr.nr. 146

Hjørnehus til beboelse i fem etager med tagetage. Bygningen står med ti fag mod Matthæusgade, et smigfag og seks fag mod Dannebrogsgade. Teglhængt heltag.

Under den murede kordongesims med tandsnit står facaden med nyere butiksindretning, dels hvidmalet direkte på stenene dels forskelligartet beklædning. Hoveddøre i 4. fag fra yderfagene. Overfacaden står i blank, gul mur med gennemløbende sålbænksgesims under 4. sals vinduer. I yderfag og omkring smigfag trefags vinduer. De øvrige fag er på 1., 2. og 3. sal samlet fagvis i affasede blændinger. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. Hovedgesims med tandsnit og konsoller. I tagetagen otte kviste, dels tofags dels trefags.

Plantype: Mod Matthæusgade to trapper mod gården, der på hver etage betjener tre torums lejligheder. Mod Dannebrogsgade en hoved- og køkkentrappe. På hver etage to trerums lejligheder.

Historie: Sammen med to grunde på modsatte side af gaden, Dannebrogsgade 25 og 27, hvor der nu er udlagt en lille plads, blev denne grund af Harboe frasepareret stamparcellen matr.nr. 58 i 1867. Købere var de to håndværksmestre, tømrermester C. Ibsen og murermester H. Malmstrøm, som lige havde afsluttet byggeriet på nr. 28 og solgt denne ejendom. Imidlertid blev det først den følgende ejer, tømrer Svend A. Sivertsen, der i 1871 lod det eksisterende hjørnehus opføre (bygn. att. 11.10.1871).

Bemærkning: Markant hjørnehus med veldisponeret facade og enkel murdetaljering.

Dannebrogsgade 30-22. Sommer 1985.

ISTEDGADE 90-92
DANNEBROGSGADE 38
matr.nr. 289

Beboelsesejendom i fem etager med tagetage, *hjørnehus* med ti fag mod Istedgade, et smigfag og otte fag mod Dannebrogsgade. Heltag dels teglhængt dels med tagpap.

Under den pudsede, profilerede kordongesims står facaden dels med nyere butiksindretning og skiltning dels i lys brunmalet puds mod Dannebrogsgade. Hoveddøre i 4. og 8. fag fra venstre mod Istedgade og 4. fag fra højre mod Dannebrogsgade. Overfacaden står rødmalet direkte på stenene med gennemløbende, muret sålbænksbånd under 2. sals vinduer. 2. og 3. sals vinduer er samlet fagvis i blændinger med tilbagetrukne brystningsfelter. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. På 1. og 3. sal med savsnit og ud for vinduernes overkant på 3. og 4. sal murbånd. Muret, profileret hovedgesims med konsoller og savsnit. I tagetagen ti kviste, dels tre- dels tofags, hvoraf en i smigfag.

Plantype: Tre hoved- og køkkentrapper betjener fem lejligheder pr. etage; tre trerums, en firerums og en torums.

Historie: I forbindelse med anlægget af Istedgade-strækningen tværs over Dannebrogsgade-arealerne i 1874, solgte enkefru Harboe den nordvestligste hjørneparcel til murermester C. P. H. Petersen. Imidlertid er det tømrermester R. Jensen, der et par år efter lader opføre den store eksisterende hjørneejendom (bygn.att. 05.12.1876). I 1909 opførtes en enetages sidebygning til bageri, som blev nedrevet i 1973. Ejendommen, der oprindelig havde høj kælder foruden de fem etager, blev 1938 ændret ved en sænkning af etageadskillelsen mellem stue og kælder.

Bemærkning: Tidstypisk, ganske veldisponeret facade med enkel murdetaljering.

Dannebrogsgade 40-48/Istedgade 65-69.

DANNEBROGSGADE 40
ISTEDGADE 65-67
matr.nr. 306

Beboelsesejendom i fem etager med tagetage, *hjørnehus* med ti fag mod Dannebrogsgade, et smigfag og 12 fag mod Istedgade. Teglhængt heltag.

Under den pudsede profilerede kordongesims står facaden med fire pudsede og gulmalede fag mod Dannebrogsgade, ellers kraftig skiltning og nyere butiksindretning. Hoveddøre placeret i 4. fag fra venstre mod Dannebrogsgade og 9. fag fra højre mod Istedgade. Overfacaden står gulmalet direkte på stenene. Vinduerne i og omkring smigfaget står i pudsede profilerede indfatninger på 1. og 3. sal med lige fordakninger, på 2. sal med trekantfordakninger. Under den kraftigt profileret sålbænksgesims på 4. sal står de øvrige vinduer under fladbuestik med savsnit. Overalt brunmalede vinduer af dannebrogstype, i 3. og 9. fag fra venstre mod Dannebrogsgade samt 3. fag fra højre mod Istedgade trefags. På 1. sal mod Istedgade flere nyere helrudede vinduer. Kraftig, pudset og profileret hovedgesims. I tagetagen ti trefags kviste samt een tofags i smigfag.

Historie: I forbindelse med anlægget af Istedgade-strækningen tværs over Dannebrogsgade-arealerne i 1874, solgte enkefru Harboe den sydvestligste hjørneparcel til tømrer Niels Wieth, der straks indsendte byggeandragende. Imidlertid blev grunden videresolgt til murermestrene O. Petersen og N. Henriksen, der 09.10.1875 indsendte nyt andragende.

Deres store hjørneejendom stod først færdig knap tre år senere (bygn.att. 13.05.1878).

Bemærkning: Enkel blankmursfacade med markeret hjørneparti og tidstypisk klassisk detaljering.

ESTLANDSGADE 2
DANNEBROGSGADE 48
matr.nr. 334

Beboelsesejendom i fem etager med tagetage, *hjørnehus* med ni fag mod Estlandsgade, et smigfag og syv fag mod Dannebrogsgade. Teglhængt heltag.

Under den profilerede kordongesims står facaden pudset dels kvaderfuget puds malet lys brun med forskelligartet butiksindretning. Hoveddøre i 4. fag fra yderfagene og i yderfag til højre mod Dannebrogsgade port. Overfacaden står i blank gul mur med gennemløbende pudset sålbænksgesims under 4. sals vinduer. Smigfaget er i alle etager trukket let tilbage. Overalt brunmalede vinduer af dannebrogstype, på 1., 2. og 3. sal under fladbuestik med savsnit. Bred pudset og profileret hovedgesims. I tagetagen ti kviste, dels to- dels trefags.

Historie: Denne grund var oprindelig en del af en større parcel, matr.nr. 328, med 76 alen facade mod Dannebrogsgade, der i 1875 var blevet solgt af enkefru Harboe til brolægger Hans Hansen. Den eksisterende hjørneejendom blev opført i 1878 for murermester P. E. Jørgensen (bygn.att. 10.12.1878). Den nye tværgade fik i 1886 navnet Estlandsgade.

Bemærkning: Enkel blankmurshus, der som hjørnebygning indgår med en vis vægt i gadebilledet.

VESTERBROGADE 61
DANNEBROGSGADE 1
matr.nr. 412

Hjørnehus til beboelse i fem etager med seks fag mod Vesterbrogade, et smigfag og ti fag mod Dannebrogsgade. Skiferlagt københavnertag.

Under den pudsede profilerede kordongesims står facaden med nyere butiksindretning og skiltning. I 6. fag fra højre mod Dannebrogsgade port med kvadrede piller. Under gennemløbende profileret gesims med æggestav fremstår 1. sal med bånd i skiftevis glat og grov puds som dekorativt element bl.a. til kilestensvirkning over vinduerne. Den øvrige facade står pudset med gennemløbende sålbænksgesims på 4. sal. På 2. og 3. sal, hvor vinduerne står i profilerede indfatninger, er de to fag mod yderfagene, smigfaget og fagene omkring dette samt portfaget fremhævet ved trekant- eller knækket segmentbue fordakninger. Konsolbårne altaner på 2. og 3. sal i smigfaget. På 4. sal pilasterindfattede vinduer, enkelte ornamenterede. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype. Kraftigt profileret konsolbåren hovedgesims med æggestav og »løbende hund«-frise.

Plantype: En hoved- og to køkkentrapper betjener på hver etage en seksrums og en syvrums lejlighed, med bad.

Historie: Denne grund var oprindelig en del af matr.nr. 59, der svarer til Dannebrogsgade 1-7 i dag, og som i 1806 var blevet udskilt fra Christianis store grund. Her lå murermester Quists fine klassicistiske hovedbygning, der var opført i 1791, helt frem til 1884. Til at begynde med var der værtshus, ejet af traktør Jacob Hjorth og senere af værtshusholder C. L. Dehring, der 1827 solgte til mekanikus Schiøtt for 15.000 rdl. De følgende ejere var hhv. jernstøber, gravørmester, handskemager, smedemester, klejnsmede og materialist, og mens de ældre sidebygninger ned langs Dannebrogsgade kom til at rumme værksteder, blev der indrettet butikker i stueetagen mod Vesterbrogade.

Udstykningen af matr.nr. 59 påbegyndtes i 1875, da fabrikant F. A. Reichel lod fraseparere to parceller mod syd, som matr.nr. 322 og 323, Dannebrogsgade 7 og 9. Seks år senere udskiltes matr.nr. 399, Danne-

brogsgade 3 og endelig denne grund, matr.nr. 412, i 1882. Køberen, boghandler Th. E. Thomsen lod de gamle bygninger nedrive og opførte ved arkitekt Ludvig Knudsen det eksisterende hjørnehus (bygn.att. 06.05.1885).

Bemærkning: Skønt bygningen i sig selv har et ganske flot og veldisponeret facadeudtryk, står den massive bygningskrop med sin store brandgavl som en dominerende nabo til det lave historiske skydebanekompleks.

DANNEBROGSGADE 3
matr.nr. 399

Syvfags beboelsesejendom, T-form, *forhus* i fem etager med tagetage. Skiferlagt københavnertag.

Under den pudsede, profilerede kordongesims står facaden pudset og hvidmalet med gråmalede, dekorative felter og rosetter i frise over de helrudede butiksvinduer. Murpillerne er udformet som pilastre med rammefelter. I midtfag hoveddør under volutbåret, udkraget del af kordongesims. Den pudsede overfacade, er vandret opdelt med gesims mellem 1. og 2. sal samt sålbænksgesims med »løbende hund«-frise under øverste etages vinduer. Murpillerne på 1. og 4. sal har rammefelter mens vinduerne på 2., 3. og 4. sal står i profilerede indfatninger, på 2. og 3. sal desuden med fordakninger. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype. Kraftig, profileret hovedgesims med konsoller. I tagetagen seks kviste med nyere, helrudede vinduer.

Plantype: Hoved- og køkkentrappe til to femrums lejligheder pr. etage, begge med bad.

Historie: For forhistorien se Vesterbrogade 61/Dannebrogsgade 1. Køber af denne grund i 1881 var murermester A. Larsen, der ved arkitekt C. L. Thuren lod det eksisterende forhus opføre (bygn.att. 28.09.1881).

Bemærkning: Tidstypisk og veldisponeret facade med behersket renæssancedetaljering.

DANNEBROGSGADE 5-7
matr.nr. 322

På grunden to forhuse, til venstre en treetages administrationsbygning opført ca. 1965.

Dannebrogsgade 7: 11 fags erhvervsejendom, *forhus* i fire etager med kælder. Teglhængt heltag.

Underfacaden står granitbeklædt med hoveddør i yderfag til højre i profileret indfatning. Overfacaden står i blank, rød mur med pudset, profileret hovedgesims. Overalt grønmalede, nyere, tofags vinduer, dog cirkulære vinduer i yderfagene på 3. sal.

Historie: For forhistorien se Vesterbrogade 61/Dannebrogsgade 1. Denne grund er opstået ved sammenlægning af tre gamle matrikler, nr. 322, 323 og 59. De to førstnævnte svarede til Dannebrogsgade 7 og 9, der var

blevet frasepareret stamparcellen i 1875, og bebygget samme år med to ens femetagers beboelseshuse (bygn.att. 10.11.1875) med samarbejdende håndværksmestre som bygherrer, henholdsvis tømrermester Andersen på matr.nr. 322 og murermester Willumsen på matr.nr. 323. Den sidste grund, matr.nr. 59, Dannebrogsgade 5 var restparcel efter udstykningen af den gamle ejendom, og blev af ejeren, Chr. B. Reichel ved arkitekt Rogert Møller ligeledes bebygget med en T-formet femetages beboelsesejendom (bygn.att. 06.03.1891), hvorved facaderækken her stod komplet. Imidlertid har ingen af disse tre typiske ejendomme fra slutningen af forrige århundrede overlevet, idet KTAS her indrettede deres Vesterbrocentral. Først måtte Dannebrogsgade 7 og 9 vige, i 1936 erstattet af det eksisterende forhus tegnet af arkitekterne Ingwersen og Jepsen (bygn. att. 15.04.1937). Det oprindelige højrektangulære vinduesformat er senere ændret. Derpå forsvandt Rogert Møllers etagehus i midten af 1960'erne, erstattet af nuværende fireetagers betonelementbygning.

Bemærkning: Den enkle facade, der ved sin udstrækning markerer sig i gadebilledet, skæmmes af de nyere næsten kvadratiske vinduer.

Dannebrogsgade 5-7.

DANNEBROGSGADE 11
matr.nr. 200

Nifags beboelsesejendom, *forhus* i fire etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Under den profilerede kordongesims står facaden i refendfuget puds med rustikabånd og har rundbuede vinduer med brystningsblændinger, i yderfagene trefags. I midtfag hoveddør, ligeledes under rundbue, i let fremtrukket parti. Overfacaden står rødmalet direkte på stenene med detaljer i puds. Yderfagene og midtfaget har trefags vinduer, der på 1. og 2. sal er samlet i blænding med kvaderbånd og afsluttet med rundbue med kilesten og dekoreret brystningsfelt. På 1. sal profilerede indfatninger med fordakninger, på 2. sal står de rundbuede, profilerede indfatninger med slutsten på vederlagsbånd. Brunmalede vinduer af dannebrogstype, i stueetagen og på 2. sal med buede overrammer. Bred, pudset og profileret hovedgesims. I tagetagen fire trefags kviste.

Plantype: Hoved- og køkkentrappe over for hinanden. På hver etage fire ensidige, torums lejligheder med bad.

Historie: Som led i den tidlige fase af Dannebrogsgade-udparcelleringen solgte grosserer Henrik Pohlmann Harboe denne grund samt nabogrunden mod syd, matr.nr. 201, som »lod 10« i februar 1859. Grunden blev imidlertid ikke bebygget før 1870, da ejeren, tømrermester Gøttsche, lod den dele i to nye matrikler, nr. 200 og 201, og ved arkitekt Vilhelm Petersen opførte de to eksisterende forhuse (bygn.att. 22.10.1870). Den oprindelige planløsning i nr. 11, med to femværelses lejligheder pr. etage blev i 1936 ændret til nuværende situation.

Bemærkning: En veldisponeret facade med markant arkitektonisk detaljering og intakt underfacade.

DANNEBROGSGADE 13
matr.nr. 201

Nifags beboelsesejendom, *forhus* i fire etager med tagetage og teglhængt heltag.

Under den profilerede kordongesims står den grønmalede facade i refendfuget puds omkring de syv bevarede rundbuefag. I 3. fag fra yderfagene hoveddøre. Nyere, hvidmalede, tofags vinduer, i rundbuerne under blænding. Overfacaden står malet lysegrøn direkte på stenene, med pudsede, profilerede indfatninger med ører og slutsten på 1. og 2. sal. På 1. sal endvidere fordakninger samt volutter i hoveddørsfagene. Rødmalede vinduer af dannebrogstype. Pudset og profileret hovedgesims. I tagetagen fire trefags kviste.

Plantype: To trapper mod gården. På hver etage tre trerums lejligheder.

Historie: Se under Dannebrogsgade 11. I 1902 sløjfedes porten i højre yderfag i forbindelse med indretning af butik. I 1982 er stueetagens vinduer udskiftet med delvis blænding af det oprindelige murhul.

Bemærkning: En veldisponeret facade med enkel renæssancepræget detaljering, hvor underfacaden dog skæmmes af ombygning. Skønt denne facade hverken er så rigt detaljeret eller så velbevaret som sin beslægtede nabo mod nord, danner de tilsammen et vægtigt og harmonisk indslag i gadebilledet.

DANNEBROGSGADE 15
matr.nr. 58 m

Ottefags beboelsesbygning, *forhus* i fire etager med kælder. Teglhængt heltag.

Under den brede, profilerede kordongesims står facaden i refendfuget puds. Den høje kælderetage fremtræder under glat sålbænksbånd hvidmalet med nyere, helrudede vinduer. I 4. fag fra venstre hoveddør. Stueetagen og overfacaden står gulmalet direkte på stenene med gennemløbende sålbænksgesimser på alle etager. Overalt nyere, grønmalede helrudede vinduer under fladbuestik. Pudset, profileret hovedgesims. Alle gesimser hvidmalede.

Plantype: To trapper mod gården. På hver etage to trerums lejligheder.

Historie: Grunden, der af grosserer Harboe blev frasepareret som »lod 13« af stamparcellen matr.nr. 58 i 1859, blev købt af snedkersvend Chr. Bagge, der lod det eksisterende forhus opføre (bygn. att. 30.05.1860). Efter nogle år blev der indrettet butikker i de oprindelige beboelseslejligheder i kælderen.

Bemærkning: Tidstypisk facade med enkel detaljering. Den ellers velbevarede facade er blevet skæmmet ved den nylig foretagne vinduesudskiftning og bemalingen af overfacaden.

DANNEBROGSGADE 17
matr.nr. 58 i

Syvfags beboelsesejendom, *forhus* i fire etager med kælder og tagetage. Teglhængt heltag.

Underfacaden står pudset og gulmalet. I kælderetagen nyere, helrudede vinduer og bræddebeklædning ved beværtning i de tre yderfag til venstre. I midtfag hoveddør i profileret indfatning med fordakning. Overfacaden står rødmalet direkte på stenene med gennemløbende sålbænksgesims i puds under 3. sals vinduer. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype, i overfacaden under fladbuestik. Bred, pudset og profileret hovedgesims. I tagetagen fire kviste, de to inderste trefags.

Plantype: Hoved- og køkkentrappe over for hinanden. På hver etage to trerums lejligheder.

Historie: Grunden, der af grosserer Harboe blev frasepareret stamparcellen, matr.nr. 58, som »lod 9«, blev købt af snedkermester Enevold Enevoldsen, der lod det eksisterende forhus opføre (bygn. att. 04.02.1860), og derpå afhændede ejendommen til jernstøber Jens Andersen. I 1884 lod tømrermester E. F. Schmidt opføre en halvtags bagbygning i to etager til beboelse samtidig med indretning af to beboelseslejligheder i forhusets tagetage. Bagbygningen blev nedrevet i 1977.

Bemærkning: Enkel og harmonisk facade.

DANNEBROGSGADE 19
matr.nr. 58 a

Femfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med sidefløj til højre. Heltag lagt med bølgeplader. Facaden fremtræder med etfags siderisalitter.

Under den smalle, profilerede kordongesims står facaden dels bræddebeklædt dels pudset og malet blå med nyere, helrudede butiksvinduer og skiltning. Hoveddør placeret i 2. fag fra højre. Overfacaden står rødmalet direkte på stenene. På 1. og 2. sal står vinduerne under rundbuestik med pudsede spejl. I siderisalitterne er 1., 2. og 3. sals vinduer samlet i fælles blænding og har profilerede indfatninger i puds, på 1. og 2. sal rundbuede. 4. sals vinduer står på gennemløbende sålbænksgesims i puds. Siderisalitterne her markeres med pilastre. Overalt lysblåmalede vinduer af dannebrogstype. Pudset, profileret hovedgesims med konsoller.

Plantype: En hovedtrappe og to køkkentrapper, hvoraf en i sidefløj. På hver etage to firerums lejligheder.

Historie: Som den først solgte parcel af Dannebrogsgadeudstykningen overlod grosserer Harboe allerede i marts 1858 »lod 1«, Dannebrogsgade 19-21, til snedkermester Jacob Jacobsen, der lod grunden dele i to og opførte de eksisterende forhuse, Dannebrogsgade 19 og 21, der har stået færdige i sommeren 1859. Året efter blev begge ejendomme solgt til grosserer Daniel Guldberg. Dannebrogsgade 19 var oprindelig indrettet med een stor syvrums lejlighed pr. etage efter den traditionelle københavnerplan, men blev 1902 ombygget med ny hoved- og køkkentrappe til nuværende planløsning. Ved ombygning af stueetagen i 1936 i forbindelse med indretning til restauration forsvandt den oprindelige portgennemgang i venstre yderfag.

Bemærkning: En tidstypisk og rytmisk veldisponeret facade der sammen med sin beslægtede nabo mod syd ved de gennemløbende gesimser og gentagne rundbuer danner et harmonisk element i gadebilledet.

DANNEBROGSGADE 21
matr.nr. 58 b

Seksfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med sidefløje. Ensidigt københavnertag lagt med tegl.

Under den pudsede, profilerede kordongesims står facaden pudset og blåmalet med nyere hoveddør i 3. fag fra venstre. Overfacaden står gulmalet direkte på stenene med profileret sålbænksgesims i puds under øverste etages vinduer. På 1. og 2. sal rundbuestik med pudset spejl. Overalt grå- og hvidmalede vinduer af dannebrogstype. Pudset, profileret hovedgesims. Et fag franske altaner er placeret i gavl mod syd.

Plantype: En hovedtrappe mod gården i forhuset og køkkentrapper i sidefløje. På hver etage to trerumslejligheder.

Historie: Se under Dannebrogsgade 19. Trods fælles bygherre og opførelsestidspunkt fik de to nabohuse hver sin planløsning, idet nr. 21 frembød to mindre lejligheder pr. etage, udformet som skrabede versioner af den klassiske københavnertype. Efter at have haft butiksindretning i stueetagen siden 1885 er det oprindelige facadeudtryk nu genskabt.

Bemærkning: En tidstypisk facade med enkel detaljering, hvor den retablerede underfacade styrker helheden.

DANNEBROGSGADE 31
matr.nr. 231

Tifags beboelsesejendom, *forhus* i fire etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Underfacaden står bræddebeklædt og har nyere butiksindretning med helrudede vinduer. Port i yderfag til højre samt i 5. fag fra højre. Overfacaden står i gråmalet puds med grønmalede vinduer af dannebrogstype, på 1. og 2. sal i glatte indfatninger. Pudset hovedgesims med savsnit. I tagetagen seks kviste, hvoraf fire er trefags.

Plantype: To trapper mod gården betjener på hver etage fire torums lejligheder.

Historie: Denne parcel blev af enkefru Harboe i 1871 solgt til tømmerhandler C. Ibsen, der lod det eksisterende forhus opføre (bygn.att. 07.05.1872). I 1944 overførtes et hjørne af grunden til matr.nr. 254.

Bemærkning: Anonym lejekasernefacade med ujævn fagdeling. Enkel pudsfacade af neutral virkning i gadebilledet.

DANNEBROGSGADE 33
matr.nr. 254

Nifags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med teglhængt heltag.

Underfacaden står bræddebeklædt med nyere, opsprossede vinduer samt butiksindretning. I midtfag hoveddør. Overfacaden fremtræder gråmalet direkte på stenene. 1., 2. og 3. sals vinduer er samlet fagvis i blændinger. 4. sals vinduer står på gennemløbende sålbænksgesims med tandsnit. Overalt nyere, brunmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. Muret hovedgesims med sparrenkopper.

Plantype: En hovedtrappe og to køkkentrapper betjener på hver etage fire ensidige, torums lejligheder.

Historie: Denne parcel blev af enkefru Harboe i 1873 solgt til forretningsfører C. Nielsen, der lod det eksisterende forhus samt et tilsvarende femetages baghus opføre, begge med små ensidige lejligheder (bygn.att. 29.06.1874). I 1944 blev der på grundens bagarealer, der var blevet udvidet med tillæg af grundstykker fra de omkringliggende parceller, opført et biografteater (bygn.att. 11.04.1944), hvorfor det gamle baghus måtte nedrives.

Bemærkning: Veldisponeret facade med enkel detaljering.

DANNEBROGSGADE 35
matr.nr. 270

Nifags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Heltag lagt med bølgeplader.

Facaden står overalt vandskuret. I stueetagen brystningsblændinger. Hoveddør i midtfag. På 1. og 4. sal profilerede sålbænksgesimser med savsnit. Endvidere savsnit under samtlige murede sålbænke. Overalt nyere, hvidmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. Muret hovedgesims, med konsoller og savsnit. I tagetagen fire nyere, trefags kviste.

Plantype: En hoved- og to køkkentrapper betjener på hver etage fire ensidige, torums lejligheder.

Historie: Denne parcel blev af enkefru Harboe i 1874 solgt til murermester Henrik Hansen, der lod det eksisterende forhus opføre (bygn.att. 06.10.1874).

Bemærkning: Enkel og harmonisk facade med intakt underfacade.

ISTEDGADE 86-88
DANNEBROGSGADE
matr.nr. 288

Femetages beboelsesejendom med tagetage, *hjørnehus* med syv fag mod Dannebrogsgade, et smigfag og 11 fag mod Istedgade. Teglhængt heltag.

Under den profilerede kordongesims står facaden med nyere, helrudede vinduer og butiksindretning. Hoveddøre mod Istedgade i 5. og 10. fag fra højre. Til højre port. Overfacaden der fremtræder rødmalet direkte

på stenene har detaljer i puds og er vandret opdelt med kraftige, profilerede gennemløbende, brystningsgesimser under 2. og 4. sals vinduer. Refendfuget smigfag med tilsvarende liséner i nabofagene. På 2. og 3. sal er vinduerne fagvis samlet i blændinger under rundbueindfatning på vederlagsgesims og har tilbagetrukne brystningsfelter. På 1. sal profilerede vinduesindfatninger, på 4. sal vinduer i pudset fals. Brunmalede vinduer af dannebrogstype, på 3. sal med buet overramme, på 1. sal overvejende nyere, helrudede. Pudset, profileret hovedgesims. I tagetagen fem kviste mod Istedgade med helrudede vinduer.

Plantype: To hoved- og køkkentrapper betjener på hver etage en firerums- og to femrums lejligheder.

Historie: I fortsættelse af sit byggeri på Dannebrogsgade 35, købte murermester Henrik Hansen i 1874 denne hjørnegrund mod Istedgade af enkefru Harboe og lod såvel det eksisterende hjørnehus som et nu nedrevet baghus opføre, det sidste indrettet til værksteder (bygn.att. 29.05.1875). Den oprindelige indgangsdør mod Dannebrogsgade, nr. 37 forsvandt ved en ombygning i forbindelse med indretning af butikker i 1886.

Bemærkning: Markant hjørnebygning med tidstypisk og livfuld detaljering.

ISTEDGADE 61
matr.nr. 337

Syvfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Skiferlagt heltag.

Underfacaden står med forskellig facadebeklædning og nyere butiksindretning med helrudede vinduer. I midtfag hoveddør i profileret indfatning med volutbåren fordakning. Overfacaden fremtræder pudset og refendfuget på 1., 2. og 3. sal, hvor midtfaget er markeret ved dels kannelerede dels kvaderfugede pilastre. På 1. sal og de tre midtfag på 2. og 3. sal ornamenterede brystningspartier. 4. sals vinduer står på bred, kraftigt profileret sålbænksgesims og har rammeprofilerede murpiller. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype. Kraftig, profileret hovedgesims med sparrenkopper. I tagetagen fire trefags kviste.

Plantype: Hoved- og køkkentrappe står over for hinanden. På hver etage to firerums lejligheder.

Historie: Se under Istedgade 63/Dannebrogsgade 39, matr.nr. 305.

Bemærkning: Tidstypisk pudsfacade med en usædvanlig placering af den arkitektoniske detaljering, hvor især pilastrene omkring midtfaget falder i øjnene.

ISTEDGADE 63
DANNEBROGSGADE 39
matr.nr. 305

Beboelsesejendom i fem etager med tagetage, *hjørnehus* med tre fag mod Istedgade, et smigfag og ti fag mod Dannebrogsgade. Skiferlagt heltag.

Under den pudsede, profilerede kordongesims står facaden med forskellig facadebeklædning og nyere butiksindretning med helrudede vinduer og skiltning. Hoveddøre mod Dannebrogsgade i 4. og 8. fag fra højre. I yderfag til højre mod Dannebrogsgade port. Den pudsede overfacade har gennemløbende gesimser under 2. og 4. sals vinduer. 1. sal står kraftigt refendfuget med vinduer under fladbuer. De øvrige har profilerede indfatninger med ører, enkelte markeret med fordakninger, dels trekant- dels lige. Overalt brunmalede vinduer af dannebrogstype. Profileret hovedgesims med konsoller. I tagetagen fire trefags kviste mod Dannebrogsgade.

Plantype: To hoved- og køkkentrapper. På hver etage to trerums og en firerums lejlighed.

Historie: Samtidig med anlægget af Istedgadestrækningen hen over Dannebrogsgade-arealet i 1874, solgtes hjørneparcellen af enkefru Harboe til murer Henrik Hansen, der året efter videresolgte til forretningsfører C. F. Nielsen. Det ser ud til, at murermesteren og forretningsføreren har haft et kompagniskab ved opførelsen af hele bebyggelsen omkring dette hjørne, idet de også står som bygherrer for Dannebrogsgade 35 og Istedgade 86-88. Efter i 1876 at have frasepareret en del af grunden som selvstændig matrikel, nr. 337 lod Nielsen de to eksisterende ejendomme opføre efter fælles projekt (bygn.att. matr.nr. 337: 30.05.1877 og matr.nr. 305: 31.01.1878).

Bemærkning: Traditionel pudsfacade, med en noget tung arkitektonisk detaljering.

DANNEBROGSGADE 51
matr.nr. 376

Syvfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Skiferlagt heltag.

Under den pudsede, profilerede kordongesims står facaden pudset og gråmalet med malede dekorationer omkring butiksindretning til højre. I midtfag hoveddør og i yderfag til venstre port. Overfacaden fremtræder lys gulmalet direkte på stenene med vinduer i tilbagetrukken fals under fladbuestik. Vinduerne på 2. og 3. sal er samlet fagvis i blændinger med profilerede sålbænke med savsnit og savsnitsskifte over stik. 4. sals vinduer står på profileret sålbænksgesims med tand- og savsnit. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype, i yderfagene trefags. Profileret hovedgesims med sparrenkopper og savsnit. I tagetagen fem kviste, hvoraf to er trefags.

Plantype: Hoved- og køkkentrappe står over for hinanden. På hver etage to firerums lejligheder.

Historie: Parcellen blev af enkefru Harboe i 1880 solgt til klejnsmedemester Hans J. Hansen, der lod såvel det eksisterende forhus som et fireetages baghus opføre (bygn.att. 20.10.1880). Baghuset blev revet ned i 1982.

Bemærkning: Veldisponeret facade med enkel muret detaljering.

DANNEBROGSGADE 53
Getsemane Kirke
matr.nr. 784

Kirken er placeret med klokketårn i gadelinien og tilbagetrukket hovedskib. Anlægget står i blank, rød mur med teglhængte heltage og kamtakkede gavle. Spidsbuede og runde murblændinger i gavltrekanterne. Hovedadgang ad bred og høj trappe til dør i tilbagetrukket, spidsbuet fals i flere afsæt. Dør- og vinduesblændinger i tårn ligeledes i tilbagetrukket fals under spidsbue.

Historie: For at imødekomme det stærkt voksende kvarters behov for en ny kirke købte Udvalget for Kirkesagens Fremme i København denne parcel af matr.nr. 58 i 1892 af enkefru Harboe. Til at begynde med blev der ved stadsarkitekt Hans Wright opført en interimistisk kirkebygning af udmuret jernbindingsværk med tag af bølgeblik (bygn.att. 17.01.1894). Senere opførtes, ligeledes ved arkitekt Wright, i mere traditionelle materialer det nuværende kirketårn i tilslutning til den ældre kirkebygning (bygn.att. 31.01.1901) og endelig 1914 påbegyndte Wright opførelsen af den eksisterende kirkebygning, Getsemane kirke (bygn.att. 15.12.1916).

Bemærkning: Nydeligt kompleks i traditionelt dansk kirkeformsprog.

DANNEBROGSGADE 55-57
SDR. BOULEVARD 38-42
matr.nr. 1066

På grunden er to forhuse samt et hjørnehus.

Dannebrogsgade 55: Firefags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Skiferlagt københavnertag.

Under den pudsede, profilerede gesims med æggestav, placeret under 2. sals vinduer, står facaden pudset og lys gråmalet, 1. sal kvaderfuget og stueetagen i kraftigere refendfugning. Stueetagen har i 2. fag fra venstre hoveddør og til venstre for denne port. De to øvrige fag med nyere vinduespartier. Overfacaden fremtræder i blank, rød mur. Mens vinduerne på 2. og 3. sal i yderfagene står i profilerede indfatninger med

Dannebrogsgade 55.

konsolbårne fordakninger, har de mellemliggende lige stik markeret med slutsten i puds. Under øverste etages vinduer, i glatpudset fals, profileret sålbænksgesims i puds. Overalt brunmalede, trefags vinduer med helrudet midterramme, på 1. og 2. sal med tilbagetrukne brystningsfelter. Bred, pudset og profileret hovedgesims med tandsnit. I tagetagen fire kviste, i yderfagene trefags.

Plantype: En hoved- og køkkentrappe betjener på hver etage to trerums lejligheder.

Dannebrogsgade 57/Sdr. Boulevard 40-42: Beboelsesejendom i fem etager med tagetage, *hjørnehus* med otte fag mod henholdsvis Dannebrogsgade og Sdr. Boulevard omkring smig over tre fag. Skiferlagt københavnertag.

Under den pudsede, profilerede kordongesims med tandsnit står facaden hvidmalet, dels i refendfuget puds dels med nyere butiksindretning og skiltning. Hoveddør i 3. fag fra yderfagene samt midtfag i smig. Overfacaden, der fremtræder i blank, gul mur med detaljer i puds, er vandret opdelt med på 2. sal bred brystningsgesims med balustre og »løbende hund«-frise og på 4. sal profileret og ornamenteret sålbænksgesims. Mens 1. sal har glatpudsede rammeindfatninger og false, har 4. sals vinduer pudsede, forkrøppede indfatninger. På 2. og 3. sal markerede fag med profilerede indfatninger, dels med muslingeprydede segmentbuefordakninger dels med lige. De mellemliggende fag har markerede slutsten. Smigets midtfag er fremhævet som risalit og afsluttes i taget med spir. Overalt brunmalede vinduer, overvejende trefags med helrudet midterramme, ellers af dannebrogstype og nyere, helrudede. Bred, profileret hovedgesims med tandsnit og ornamenterede konsoller. I tagetagen 16 kviste, dels to- dels trefags.

Dannebrogsgade 57/Sønder Boulevard 42-36.

Sønder Boulevard 38.

Plantype: Tre hoved- og køkkentrapper betjener på hver etage fire trerums og to firerums lejligheder.

Sdr. Boulevard 38: Firefags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Skiferlagt københavnertag.

Under den profilerede gesims med æggestav på 2. sal står facaden pudset og lys grå malet. 1. sal er kvaderfuget med brystningsblændinger og ornamenterede bånd, mens stueetagen fremtræder refendfuget. I 2. fag fra højre hoveddør, ellers nyere butiksindretning og til venstre dør til portgennemgang. Mellem stueetage og 1. sal profileret kordongesims med tandsnit. Overfacaden fremtræder i blank, rød mur, hvor vinduerne på 2. og 3. sal – med ornamenterede brystningsfelter – er samlet fagvis af pilastre under bred sålbænksgesims på 4. sal. 4. sal har her tilsvarende liséner på murpillerne. Overalt brunmalede, trefags vinduer med helrudet midterramme, i overfacaden under fladbuestik. Bred, pudset og profileret hovedgesims med tandsnit og volutpar over lisénerne. I tagetagen fire kviste, i yderfagene trefags.

Plantype: En hoved- og to køkkentrapper placeret mod gården. På hver etage to trerums lejligheder.

Historie: Efter reguleringen af gadeforholdene omkring Sønder Boulevard i 1890'erne kunne de sydligste resterende parceller af Dannebrogsgadeudstykningen, der jo var påbegyndt allerede i 1857, endelig udstykkes og sælges. Således solgte enkefru Harboe den sydøstlige hjørnegrund i 1895, som matr.nr. 1066, til murermester P. Christensen. Denne lod grunden opdele i tre parceller, matr.nr. 1066, 1067 og 1068 og lod ved arkitekt Oscar Kramp opføre de tre eksisterende forhuse (bygn.att. 10.07.1896). Først i 1970 sammenlagdes de tre parceller atter til een ejendom.

Bemærkning: Tidstypiske blankmursfacader, med behersket anvendelse af klassiske detaljer.

Vesterbrogade 65-67/Westend.

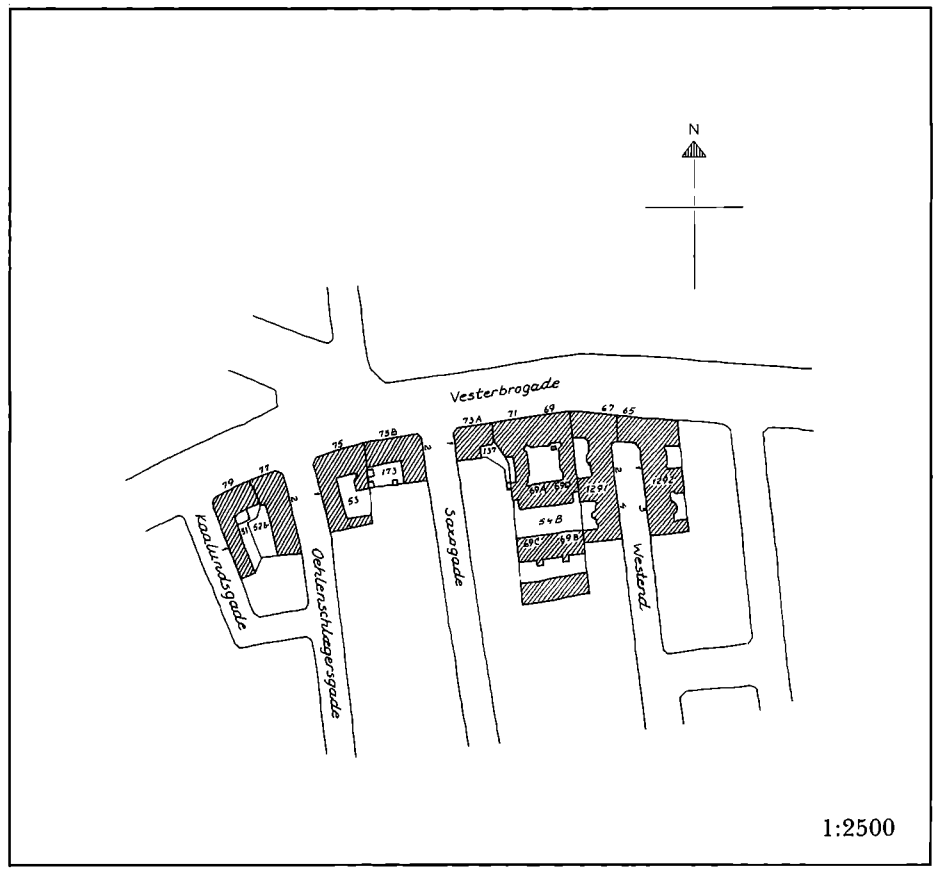
N
Vesterbrogade
Kaalundsgade
Oehlenschlægersgade
Saxogade
Westend
1:2500

Vesterbrogade/Oehlenschlägersgade. Ca. 1860.

Forhistorie og udparcellering

Mellem Skydebanen og Mikkel Vibes kro, på strækningen, der i dag udgør Vesterbrogade 61-67, lå der langt op i det 18. århundrede kun vænger og haver, der tilhørte staden, som lod dem borfæste. I 1780'ernes midte fik arkitekten, professor og hofbygmester Caspar Frederik Harsdorff (1735-1799) således fæste på det store vænge, der med 67 alen front mod Vesterbro(gade), strakte sig ned til stranden, til dels også bag Mikkel Vibes kro, der da hed »Den grønne Hest«. Her lod Harsdorff efter eget projekt opføre en statelig, enkel, men velproportioneret gård, der kun lidt ombygget lå på Vesterbrogade 67 helt frem til 1902. Den toetages, grundmurede bygning havde syv fag og en frontispiceprydet frontkvist over tre fag foruden brede, flankerende, enetages portfag.

I 1790 lod Harsdorff den store grund opdele i tre, to frontgrunde mod Vesterbro, matr.nr. 46 A og B, samt det store vænge mod syd, nr. 46 C, hvortil der var adgang ad en smal vej bag Harsdorff-gårdens højre portfag, og som ligeledes matrikulært hørte til vængeparcellen. Harsdorff beholdt selv fæste på vænget og på den vestlige frontgrund med bygningen. Naboparcellen mod øst, nr. 46 B, Vesterbrogade 65, blev fæstet af apoteker Frants Henrich Müller, grundlægger af og fabriksinspektør på Den kongelige Porcelænsfabrik. Müller, som fik bevilling til »at falholde alle slags simplicia og præparata medica«, lod hurtigt en gård opføre, grundmuret i to etager og ni fag, svagt fremtrukket femfags midtrisalit med frontkvist, refendfuget underfacade og bred port over yderfagene til højre. Også denne smukke klassicistiske gård, der muligvis kan tilskrives naboen, den berømte hofbygmester, lå næsten uforandret frem til 1902.

Allerede i 1795 solgte Harsdorff sin gård til urmager J. Brandt, men fæstet på det store vænge beholdt man, også efter Harsdorffs død i 1799, hvor den resolutte enke, datter af hofstenhuggermester Fortling, stred bravt i en klagesag fra alle hendes Vesterbro-naboer vedrørende udlejning af vænget.

I 1805 solgte Brandt selve gården til konferensråd, skolemester Louigi Chiariny, der samtidig købte den

tidligere fæstegrund, i 1806-matriklen nr. 56, af Erstatningsfondskommissionen. Her indrettede Chiariny i 1806 haven til beværtningssted, Københavns første »Vauxhall«, med illumination og nyopført danselokale, der havde kostet godt 4000 rdl. Stedet blev en succes, og »grever og skrædere myldrede her mellem hverandre som oldenborrer og myg i juni måned«. I 1808 blev Chiarinys ejendom imidlertid sat på auktion og solgt til tømmerhandler og grosserer Erich Nisson.

Apoteker Müller på naboejendommen, matr.nr. 57, havde allerede i 1799 købt sin parcel af Erstatningsfondskommissionen. Året efter stod etatsråd Ove Malling som ejer, og i 1808 dr. med. Henrik Rosted.

Det store vænge mod syd, i 1806-matriklen benævnt nr. 55, som urmager Brandt havde overtaget i fæste fra enkefru Harsdorff, blev i 1809 opdelt i to og solgt af Erstatningsfondskommissionen. Den store del, litra A, bag matr.nr. 54 og 56 blev solgt til køberen af matr. nr. 56, grosserer Nisson, og den smalle østlige del, litra B, bag matr.nr. 57 blev købt af dr. Rosted på denne ejendom.

Harsdorffs gamle gård, samt vænget, matr.nr. 55 A, solgte grosserer Nisson i 1836 til grosserer Danchell, der lod fabriksbygninger opføre i den nordlige ende af vænget. Næste ejer af matr.nr. 56 var professor Borring i 1849 og derefter i 1854 vinhandler Carl P. Dreyer, der to år senere lod Harsdorffs karakteristiske frontkvist ombygge til et helvalmet tag med tre almindelige kviste.

Vesterbrogade 67. Ca. 1875.

I 1816 købte bagermester Piper nabogården for 38.000 rdl., og helt frem til 1880'erne sad dette bagerdynasti på ejendommen, hvis bygningskompleks blev udvidet og ombygget mange gange, bl.a. ved forhøjelsen af forhuset til fulde tre etager i 1851.

Vesterbrogade 67. Oktober 1902.

En af de ældste store ejendomme på det dengang »ydre« Vesterbro var Mikkel Vibes kro, der lå hvor i dag Vesterbrogade 69-73 B er placeret. I 1619 skødede Christian IV en stor grund her, ca. 80 × 350 alen, til borgmester Mikkel Vibe og kgl. tolder Jacob Mikkelsen med en halvpart til hver. Der blev givet bevilling til krohold og skydebane, og byggeri samt drift blev fremmet ved økonomisk tilskud, skattelempelser og toldprivilegier. I 1638 købte Mikkelsen Vibes andel, men der kom hurtigt dårlige tider, bygningerne forfaldt og krodriften hørte op.

Først i 1671 fik kongens teltmager, Niels Erlandsen tilladelse til at genopbygge kroen, dog uden de oprindelige toldbegunstigelser. I begyndelsen af det 18. århundrede drev familien Lafont i flere generationer kroen, der nu gik under navnet »Den grønne Hest«, og hvis bygningskompleks lå, hvor nu ejendommen Vesterbrogade 69-71 er placeret. Fra 1755 til 1795 fulgte ejerskabet en karakteristisk »ægteskabsrunde«: Rasmus Hansen blev efterfulgt af sin enke, så af dennes »eftermand« Peder Hausted, og derpå af Hausteds anden kones nye mand, Rasmus Møller.

Kort før århundredskiftet ændredes driften på ejendommen, der i den ældre matrikel havde nr. 45 og i 1806-matriklen blev benævnt nr. 54, idet prokurator Peter Aabye, efter at være blevet nægtet tilladelse til at oprette et bryggeri, lod indrette et blegeri i 1799. Det lave forhus i en etage med gennemgående frontkvist fik i den forbindelse en stor og statelig nabobygning mod vest, et 63 alen langt toetages sidehus med hjørnekvadring og karakteristisk mansardtag. I 1805 tilbyggede Aabye endvidere ny stald, lo og lade. I 1809 blev ejendommen overtaget af J. H. Honory og hofbogtrykker E. A. N. Møller, der indrettede en kemisk virk-

somhed med laboratorium etc. i den store fabriksbygning. I 1814 lod nye ejere, arvingerne efter hofråd David Amsel Meyer: handelshuset Bendix og Davidsen, købmand Leon Israel og grosserer Levin Josef v. Halle, matriklen opdele i to nye parceller. Den store vestlige del med fabrikslængen og et bredt havestykke vest for denne, i alt 82 alen front mod Vesterbro, samt de store bagarealer, der strakte sig ned til nuværende Matthæusgade, beholdt man som matr.nr. 54 A. Den østlige del, 54 B, med forhuset og det anselige udhuskompleks, blev købt af grosserer Erich Nisson & Co., som i forvejen ejede naboejendommene mod øst, matr.nr. 55 og 56. Nisson opførte kort efter et nyt toetages forhus ved siden af det gamle, og indrettede garveri på ejendommen. Senere blev det papirfabrik, men denne virksomhed kan ikke have været særlig givtig, for i 1834 forsøger statskassen gården solgt.

Haslunds lysstøberi, Vesterbrogade 73. Ca. 1865.

Den store vestlige ejendom, matr.nr. 54 A, fortsatte op igennem første halvdel af det 19. århundrede med forskellig industrivirksomhed, indtil limfabrikør og lysestøber Niels Haslund i 1866 lod de gamle bygninger nedrive, anlagde Saxogade og påbegyndte den store udparcellering af området, som blev gennemført i løbet af ganske få år.

Vest for »Den grønne Hest« og som en lille enklave i den næste dybe grund lå allerede siden 1744 en ganske lille grund, i 1755-matriklen nr. 28 og i 1806-matriklen nr. 53. Her drev familien Hind, øltapper Jens Christensen Hind, senere enken Else Marie og svigersønnen Johan Theodor Wezell, værtshuset »Hinden« i midten af det 18. århundrede. I 1771 overtog slotsforvalter N. Voigt ejendommen, der da omfattede et toetages forhus i mur og bindingsværk i ti fag, og vest herfor et lavt materialhus.

Her fødtes Adam Oehlenschläger 14.11.1779. Efter slotsforvalterens død fortsatte enkemadammen som ejer indtil 1808, hvorefter ejerne frem til 1852 i hurtig rækkefølge var: garver Poul Larsenius Holst, Frantz Thestrup Burch, jernhandler Niels Johansen, slagtermester Johan Salomon Møller, spækhøker Knud Jensen, høker Søren Madsen og spækhøker Hans Christian Frederiksen. Ved bygningsanlægget var den vigtigste ændring en udskiftning i 1841 af det lave forhus til højre til det grundmurede toetages forhus på fem fag, der kom til at danne østhjørne af Oehlenschlægersgade i 1859 og som først blev revet ned i 1923. Oehlenschlägers fødested blev efter et spagfærdigt forsøg på at redde det, revet ned i 1863. Oehlenschläger havde få år før sin død i 1849 skrevet følgende lille digt om sit barndomshjem:

»Til mit fødselsted paa Vesterbro«
»Du ringe Huus, end stander Du,
Af faa tilbageblevet,
For bedre Bygning endnu ei
Nedrevet.

Du stander ved Alleens Port,
Og – er den sidste Vandring gjort,
Bag skyggefulde Linde,
Skal hist min Grav jeg finde«.

Allerede i 1651 blev den lange smalle grund, der i dag afspejles i Oehlenschlægersgade-bebyggelsen, afstukket og overdraget af magistraten som ejendom til Peder Hansen Korsør, der arbejdede for staden med vedligeholdelse af digerne. Grunden, der ikke måtte bebygges, strakte sig svagt kileformet godt 1000 alen mellem Vesterbro og stranden. I 1668 fik Korsør dog gæstgiveribevilling af Frederik III, og en kro med udhuse blev opført ved landevejen. I begyndelsen af det 18. århundrede fortsatte krodriften under forskellige ejere, bl.a. kgl. køkkeninspektør Rasmus Hollersen og traktør Enevold Schrøder, hvis enke foruden kroholdet drev et hollænderi med stald til 50 køer, samt, efter tilladelse fra Christian VI i 1731, indrettede en skydebane. Efter madam Schrøders død i 1740 blev ejendommen, »Holbæks Herberg«, overtaget af en prioritetsholder, Sjællands Stifts Præsteenkekasse, der i 1743 solgte til en kendt Vesterbro-borger, Wulf Ottesen. I 1758 var stivelsesfabrikant Henrich Wium køber, og på dette tidspunkt bestod det anselige bygningskompleks af grundmuret forhus og sidehus samt flere lange bindingsværkshuse. Efter Wiums tid synes den lange

grund at være blevet indrettet som gartneri og frugtplantage. I 1781 nævnes hos handelsgartner Johan Frederich Wilhelm Mohr i en vurderingsforretning 300 frugttræer, og efter ødelæggelserne i 1807 kræver sønnen, overkrigskommisær August C. Mohr erstatning for »700 stk. aldeles ruinerede hollandske frugttræer«. Tredie generation på stedet, handelsgartner Christian Lehmann Mohr, overtog i 1843 stedet for 16.000 rdl. Mens denne ejendomsgrund lå klart afgrænset, var der midt i det 18. århundrede blevet medregnet et lille trekantet stykke fæstejord oppe i vestskel ved landevejen. Her gik den gamle vej ned til Pesthuset og Vester Fælled, men da en ny vej længere mod vest (Enghavevej) i slutningen af 1780'erne blev anlagt, kunne gartner Mohr i 1788 få fæste på de nordligste 190 alen af det gamle vejstykke, der var 20 alen bredt. Mens ejendomsgrunden i 1806-matriklen fik nr. 52, kom fæstegrunden til at hedde nr. 51. Først i 1827 købte August Mohr nr. 51 af magistraten. Bygningskomplekset fremtrådte i begyndelsen af det 19. århundrede som et sammenbygget, firelænget anlæg i en og to etager og med flere mindre udhuse på den gamle fæstegrund. Forhuset var en statelig, toetages blok i ti brede fag, og det var i dette hus apoteker Johan Gottlieb Blau i 1795 åbnede Vesterbro Apotek.

Adam Oehlenschlägers fødested. Ca. 1840.

Blau blev i hurtig rækkefølge efterfulgt af fire apotekere, indtil apoteker Niels Møller i 1825 efter 16 år i det gamle sted flyttede Vesterbro Apotek over på den modsatte side af Vesterbrogade, i dag nr. 72.

I 1826 fortæller en vurderingsforretning om handelsgartner Mohrs særdeles veludstyrede have og planteskole på i alt 6½ tdr land. Her var 2000 frugttræer, bl.a. ferskener, abrikoser, vin og valnødder, her var levende hegn, 1300 lindetræer og 200 ahorn foruden tjørn, roser, asparges, jordbær, syre og krydderurter. I 1846 eksproprieredes den sydlige del af vænget til jernbanen, og det resterende vænge blev udskilt som

Vesterbrogade 75/Oehlenschlægersgade. Ca. 1914.

matr.nr. 52 B, der i 1850 blev solgt til professor Borring. På den gamle fæstegrund, nr. 51, lod Mohr i 1854-55 det store, eksisterende hjørnehus opføre, men først i 1890 blev den vestlige del af denne grund udlagt officielt til gade – Kaalundsgade.

I 1857 blev Mohr-dynastiet på matr.nr. 52 A og 51 efterfulgt af proprietær Christopher Madsen Rosberg, der straks anlagde en privat vej over grunden, som i 1859 blev døbt Oehlenschlægersgade. Selvfølgelig havde Rosberg en udstykning til etagehusbebyggelse for øje. Imidlertid forsøgte magistraten at forhindre bebyggelse ved bl.a. at påberåbe sig byggeforbudet i 1651-skødet. Det førte til sagsanlæg, der blev fortsat af Rosbergs enke. Først i 1874 opnåede man forlig: magistraten frafaldt sit byggeforbud og enken skænkede jord til Istedgades forlængelse og til Matthæusgade. Udstykningen var imidlertid blevet påbegyndt allerede i 1859 med »lod 1« og »lod 2« (i dag matr.nr. 52 a, Oehlenschlægersgade 3 og matr.nr. 52 b, Oehlenschlægersgade 2/Vesterbrogade 77).

VESTERBROGADE 65
WESTEND 1-3
matr.nr. 1292

Seksfags beboelsesejendom, *forhus* med midtfløj i fem etager.

Hele facaden fremtræder hvidmalet. Under den pudsede, profilerede kordongesims, her placeret under 2. sals vinduer, står facaden med to siderisalitter, til venstre etfags til højre over to fag, det yderste, med den høje rundbuede port trukket yderligere lidt frem. Stueetagen har nyere butiksindretning med helrudede vinduer og kraftig skiltning, mens 1. sal står med refendfugede risalitter og pudset midtparti. Her nyere brunmalede vinduer med tværpost. Overfacadens refendfugede risalitter er markeret med kvadrede liséner, foroven afsluttet med volutter og bladranker. På 3. og 4. sal konsolbårne altaner med jernrækværk. Overalt brunmalede vinduer af dannebrogstype, i risalit til venstre og i yderfag til højre trefags. Alle vinduer står i glatpudsede indfatninger, i 2., 3. og 4. fag fra venstre på 2. og 3. sal med muslingeskalsornamenter. 3. fag fra venstre har på 3. sal desuden konsolbåren altan med jernrækværk. Under øverste etages vinduer sålbænksbånd mellem risalitterne. Profileret hovedgesims. Facaden afsluttes af attika med festonprydet markering af risalitterne.

Plantype: Til forhuset en hovedtrappe mod Westend og en køkkentrappe til venstre mod gården. På hver etage en seksrums lejlighed med bad.

I fløjen mod Westend en seksrums, en femrums og en firerums lejlighed, alle med bad. Adgang hertil via hovedhusets trappe og hovedtrappe mod gården i Westend 3. Desuden to køkkentrapper mod gården.

Vesterbrogade 65-67.

Historie: I 1902 opkøbte byggeselskabet A/S Westend grundene matr.nr. 56 og 57 med de to fine klassicistiske forhuse fra slutningen af det 18. århundrede, hvoraf det ene (på matr.nr. 57) og muligvis også det andet skyldtes arkitekten C. F. Harsdorff. Efter nedrivning af det gamle bygningsanlæg, og i forbindelse med anlægget af den private gade, Westend, ned til Matthæusgade, opførtes ud mod Vesterbrogade det store bolig- og forretningskompleks »Westend«, fordelt på fire nyudmatrikulerede grunde, nr. 1291-1294. Adgang til den private gade skete via en passage gennem den buede port midt på Vesterbrogadefacaden. Arkitekt for komplekset var professor Albert Jensen (bygn.att. 22.12.1903).

Bemærkning: Ved kompleksets opførelse stod denne facade sammen med nabofacaden, nr. 67 som en statelig og vellykket repræsentant for den europæisk orienterede historicisme med palæagtig holdning, fornem detaljering og fin integration af butiksunderfacaden i helheden. Disse kvaliteter er i dag svækket ved fjernelsen af mange detaljer og den nærmest brutale opdeling i to facadeafsnit.

VESTERBROGADE 67
WESTEND 2-4
matr.nr. 1291

Den symmetrisk opbyggede facade over fem fag med etfags siderisalitter svarer i opbygning og detaljering til Vesterbrogade 65, matr.nr. 1292, dog med ensartet butiksindretning i stueetage og overalt sort bemaling.

Plantype: Se Vesterbrogade 65, matr.nr. 1292.

Historie: Se Vesterbrogade 65, matr.nr. 1292

Bemærkning: Se Vesterbrogade 65/Westend 1-3.

VESTERBROGADE 69-71
matr.nr. 54 B

Syvfags beboelsesejendom, *forhus* af firefløjet anlæg i fem etager med tagetage. Heltag lagt med sortglaserede tegl.

Under den pudsede kordongesims har facaden forskelligartet butiksindretning med helrudede vinduer og skiltning. I midtfag port under konsolbåren, svunget og ornamenteret fordakning. Overfacaden fremtræder pudset og hvidmalet med konsolbårne karnapper fra 2. til 4. sal i 2. fag fra yderfagene afsluttet af altaner på 5. sal med jernrækværk. 1. sal står kvaderfuget, ligesom karnapperne og de enkelte fag er markeret med kvadrede liséner. På 2. og 4. sal brystningsgesimser med festonprydede felter. På 2., 3. og 4. sal i midtfag og på ydersiderne af karnapperne konsolbårne altaner med jernrækværk, på 2. sal i midtfag dog med balustre. 2. og 3. sal har smalle vinduesindfatninger med ører, på 2. sal desuden foroven svungne med slutstensornamenter. Overalt brunmalede vinduer. I karnappernes front helrudede og i siderne etfags sprossede med tværpost. De øvrige er trefags med hel midterrude og sprossede side- og overrammer. Bred, profileret hovedgesims. Karnapfagene afsluttes i tagetagen af frontkviste med ornamenterede segmentbuer og stejle pavillontage. I tagetagen i øvrigt fem trefags kviste med buet tag.

Plantype: I forhuset betjener to hovedtrapper mod gården en femrums og to otterums lejligheder med bad på hver etage. Tre køkkentrapper, en mod 1. gård, to mod 2. gård.

Ottefags *mellemhus* i fem etager med tagetage. Skiferlagt heltag.

Facaden, der står pudset, er under den profilerede kordongesims lys gulmalet. I 2. fag fra yderfagene hoveddøre under lige fordakninger. I 2. fag fra yderfagene hoveddør under lige fordakninger. I 4. fag fra venstre portgennemgang. De forskudte trappevinduer er samlet i gennem-

gående, let fremtrukket parti afsluttet med knækket segmentbue. Overalt to- og trefags, brunmalede vinduer, på 2. og 3. sal under lige fordakninger. Under øverste fages vinduer profileret sålbænksgesims. Profileret hovedgesims. I tagetagen seks trefags kviste.

Plantype: To hovedtrapper og to køkkentrapper i tårne betjener på hver etage fire trerumslejligheder.

11 fags *baghus* i tre etager med skiferlagt mansardtag.

Facaden fremtræder i blank, rød mur med pudsede bånd på 1. og 2. sal. I stueetagen dels grå – dels grønmalede døre. I 4. fag fra venstre desuden skydeport med sprosset vinduesparti. Overalt brunmalede, korspostvinduer, i stueetagen og på 1. sal under fladbuestik, på 2. sal under lige. Enkel muret hovedgesims. I tagetagens midtfag pudset hejsekvist med bom. På 1. sal og i kvist læssedøre.

Historie: Denne grund, der blev selvstændigt udmatrikuleret i 1814 ved delingen af den store gamle ejendom, »Den grønne Hest«, tilhørte i 1853

garvermester Victor Thaulow, der mod øst lod opføre et nyt fireetages forhus, og som i 1858 lod grunden opdele i to matrikler: 54 B 2, Vesterbrogade 69, med huset fra 1853, og 54 B 1, Vesterbrogade 71, hvor han opførte et nyt femetages forhus med side- og mellemhus (bygn.att. 25.10.1858). Thaulow fortsatte i flere år garverivirksomheden i de gamle bygninger bagest på grunden. I 1888 blev grundene atter sammenlagt, og ejerne, murermestrene Schougaard og Rasmussen lod året efter opføre den eksisterende, treetages bagbygning, indrettet til hestestald og værksteder samt en 50 alen høj dampskorsten (bygn.att. 17.07.1889). I 1906 lod ejeren, snedkermester A. Nielsen de ældre bygninger nedrive og opførte ved arkitekt Rogert Møller det eksisterende, firefløjede forhusanlæg og mellemhuset (bygn.att. 28.01.1907).

Bemærkning: Pompøs, markant disponeret stukfacade med noget rigelig differentiering, der er karakteristisk for boulevardarkitekturen.

VESTERBROGADE 73 A
SAXOGADE 1
matr.nr. 137

Hjørnehus, med sidefløje, til beboelse i fire etager med tagetage. Skiferlagt heltag beklædt med pap.

Bygningen, der står med fire fag mod Vesterbrogade, et smigfag og tre fag mod Saxogade, har under den pudsede, profilerede kordongesims helrudede vinduer og ensartet skiltning og er indrettet til bank. I yderfag til højre mod Saxogade hoveddør. Overfacaden, der fremtræder i blank, rød mur, har gennemløbende, hvidmalet og profileret sålbænksgesims i puds under øverste etages vinduer. Mod Vesterbrogade tofags- og mod Saxogade etfags midtrisalit. De trefags risalitvinduer står på 1. og 2. sal i pudset fals, på 1. sal med tilbagetrukne brystningsfelter og konsolbårne fordakninger, på 2. sal under hvidmalede rundbuer med vederlag og slutstensornament. De øvrige vinduer på 1. og 2. sal er samlet fagvis i blændinger med samme udtryk, dog uden slutsten. 3. sals vinduer står ligeledes i pudset fals. Overalt brunmalede vinduer af dannebrogstype, på 2. sal med halvcirkulære overrammer. Bred, hvidmalet og profileret hovedgesims med tætsiddende konsoller. I tagetagen seks kviste, i smigfag med helrudet vindue.

Plantype: En hoved- og køkkentrappe mod gården betjener på hver etage en syvrums lejlighed.

Historie: Efter anlægget af Saxogade i 1866 påbegyndtes udparcelleringen af den store grund, matr.nr. 54 A. Den østlige hjørneparcel solgte limfabrikør Niels Haslund i 1866 til malermester O. H. Haslund og murermester J. W. Frohne, der opførte hjørnehuset samt to forhuse mod Saxogade (bygn. att. 28.11.1867), og lod grunden tilsvarende opdele i tre parceller, matr.nr. 137, 157 og 158.

Bemærkning: Tidstypisk og velproportioneret blankmursfacade af udmærket virkning i gadebilledet.

VESTERBROGADE 73 B
SAXOGADE 2
matr.nr. 173

Hjørnehus til beboelse i fem etager med skiferlagt heltag. Bygningen står med seks fag mod Saxogade, et smigfag og syv fag mod Vesterbrogade.

Underfacaden har nyere butiksindretning med helrudede vinduer. I yderfag til venstre mod Saxogade og i midtfag mod Vesterbrogade hoveddøre. Overfacaden, der fremtræder i blank, rød mur, er vandret opdelt med gennemløbende, profilerede sålbænksgesimser i puds under alle etagers vinduer, på 4. sal med à-la grecque-frise. Facaden er yderst til venstre og højre samt omkring smigfag markeret med pudsede kvaderbånd. De hvidmalede vinduer, overvejende af dannebrogstype, har på 1., 2. og 3. sal fladbuede overrammer. Alle vinduer står i kraftig pudsindfatning med slutsten. På 1. og 2. sal desuden med fordakninger. 2. sals vinduer har i yderfag, smigfaget og fagene omkring dette samt i hoveddørsfaget mod Vesterbrogade ornamenterede brystningsfelter med volutter. Profileret hovedgesims i puds. Alle pudsdetaljer er hvidmalede.

Plantype: To hoved- og køkkentrapper mod gården. På hver etage en trerums og to firerums lejligheder.

Historie: Efter anlægget af Saxogade i 1866 påbegyndtes udparcelleringen af den store gamle grund, matr.nr. 54 A. Denne hjørneparcel solgte limfabrikør Niels Haslund i 1868 til tømrermester A. T. V. Scheitel, der, ved arkitekt V. Friederichsen, lod det eksisterende hjørnehus opføre (bygn.att. 21.05.1869).

Bemærkning: Harmonisk blankmursfacade med vellykket anvendelse af den kraftige barokdetaljering.

VESTERBROGADE 75
OEHLENSCHLÆGERSGADE 1
matr.nr. 53

Hjørneejendom, til beboelse, med sidefløje, i fem etager med tagetage. Teglhængt mansardtag. Bygningen står med otte fag mod Vesterbrogade, et smigfag og ni fag mod Oehlenschlægersgade.

Under den gennemløbende, profilerede gesims i puds på 2. sal har facaden overalt butiks- og erhvervsindretning med helrudede vinduer og forskelligartet facadebeklædning. Hoveddør i 6. fag fra venstre mod Vesterbrogade og i 2. fag fra højre mod Oehlenschlægersgade port. Overfacaden står pudset og gulmalet med brunmalede vinduer af dannebrogstype. Pudset, profileret hovedgesims med konsoller. I tagetagen 17 kviste hvoraf en i smigfag.

Historie: Høker Hans Christian Frederiksen lod i 1863 det gamle toetages bindingsværksforhus til venstre – Adam Oehlenschlägers fødested – nedrive og opførte et nyt etagehus i seks fag og fem etager (= den venstre del af det eksisterende hjørnehus), (bygn.att. 13.12.1863). – Nabohuset til højre, fra 1841, blev først revet ned i 1922, hvor grosserer P. Bjergholt lod hjørnehuset tilbygge, samt påførte mansardetage på det gamle forhus, (bygn.att. 30.01.1923).

Bemærkning: Stilfærdigt hus af neutral virkning i gadebilledet. Indtrykket svækkes noget af den senere påsatte mansard.

VESTERBROGADE 77
OEHLENSCHLÆGERSGADE 2
matr.nr. 52 b

Hjørnehus til beboelse i fire etager med kælder og tagetage. Skiferlagt heltag. Bygningen står med 12 fag mod Oehlenschlægersgade, et smigfag og fire fag mod Vesterbrogade, og har tofags risalitter i 2. og 3. fag på hver side af smigfaget samt i de to yderste »knækkede« fag til venstre mod Oehlenschlægersgade.

Stueetagen fremstår dels kvaderfuget dels glatpudset med restauration i og omkring smigfaget og har overvejende helrudede vinduer. Den høje

kælder har overalt nyere butiksindretning med helrudede vinduer og varierende skiltning. Port i yderfag til venstre mod Oehlenschlægersgade og i 3. fag fra højre mod Vesterbrogade hoveddør. Overfacaden, der fremtræder pudset, har på 2. sal brystningsgesims med tilbagetrukne felter og på 4. sal gennemløbende, profileret sålbænksgesims. De grønmalede vinduer, overvejende af dannebrogstype, står i profilerede indfatninger, på 2. og 3. sal desuden med fordakninger. Profileret hovedgesims med tandsnit. I tagetagen ti to- og trefags kviste.

Historie: Denne grund blev som »matr.nr. 52 A lod 2« af proprietær Christopher Madsen Rosborg frasepareret stamparcellen januar 1859 og bebygget med det eksisterende hjørnehus (bygn.att. 24.03.1859). Enkefru Rosborg, der selv boede i huset, stod som ejer helt frem til 1893.

Bemærkning: Pænt disponeret, senklassicistisk pudsfacade med sober detaljering.

VESTERBROGADE 79
KAALUNDSGADE 1
matr.nr. 51

Hjørnehus til beboelse i fire etager med kælder og tagetage. Skiferlagt heltag. Bygningen står med fire fag mod Vesterbrogade, tre fag rundet smig og ti fag mod Kaalundsgade.

Stueetagen fremstår i hvidmalet kvaderfuget puds dels med vinduer af dannebrogstype dels med helrudede i profilerede fladbueindfatninger. Omkring smigen dog ensartet facadebeklædning med skiltning for restauration. Den høje kælder har forskelligartet butiksindretning med helrudede vinduer og skiltning. De fem fag yderst til højre mod Kaalundsgade kraftigt kvaderfugede. Hoveddør i 4. fag fra venstre mod Vesterbrogade. Overfacaden, der fremtræder pudset, har på 2. sal brystningsge-

sims med palmetsmykkede felter, og under øverste etages vinduer gennemløbende, profileret sålbænksgesims. De grønmalede vinduer af dannebrogstype står alle i profilerede indfatninger, på 2. og 3. sal med fladbuede overrammer. Vinduerne på 2. og 3. sal er i det rundede smigfag markeret med udkragede, konsolbårne bryn, på 2. sal balkon med gennembrudt brystning. Midtfaget på 1. sal har fransk altan med jernrækværk. Profileret hovedgesims med tætsiddende konsoller og palmetfrise. Den fritstående gavl mod Kaalundsgade står i kvaderfuget puds med varierende skiftehøjde. I tagetagen otte kviste dels trefags dels tofags, hvoraf to i det rundede smigfags kegletag.

Historie: På denne grund, der oprindelig havde vestskel midt i nuværende Kaalundsgade og strakte sig 190 alen sydpå fra Vesterbrogade, lod handelsgartner Christian Lohmann Mohr det eksisterende hjørnehus opføre i 1854-1855. I 1884 blev den ubebyggede sydlige del af grunden overført til naboen mod øst, matr.nr. 52 A lod 4, og grundstykket vest for bygningen blev reserveret til udlæggelse af offentlig gade, hvilket skete i 1890. Denne nye gade var allerede i 1886 ved rådstueplakat blevet benævnt »Kaalundsgade«. Ligesom for naboejendommen mod øst, stod enkefru Rosborg som ejer helt frem til århundredeskiftet.

Bemærkning: Fornem, senklassicistisk pudsfacade med markant hjørneløsning og gennemført detaljering.

Vesterbrogade 85/Valdemarsgade 2.

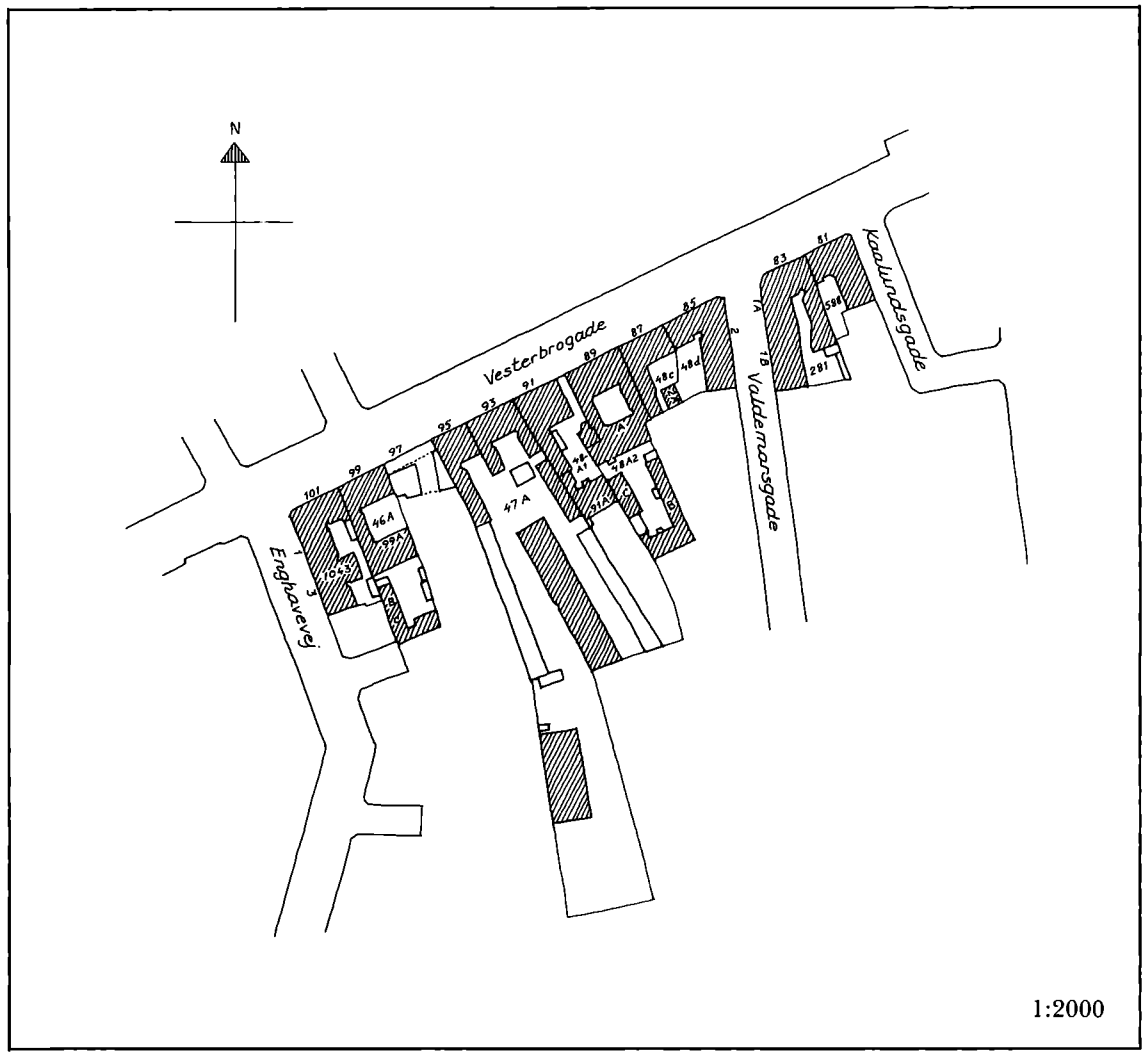
N
Vesterbrogade
Valdemarsgade
Kaalundsgade
Enghavevej
47 A
1:2000

Forhistorie og udparcellering

På strækningen af Vesterbrogades sydside fra Kaalundsgade til Enghavevej lå allerede i begyndelsen af det 18. århundrede en række mindre fæsteejendomme, hvis oprindelige bagskel forløb omtrent 100-120 alen fra »broen«, hvilket i dag bl.a. kan aflæses i »knækket« på Enghavevej. I 1755-matriklen drejer det sig om grundene nr. 21-26, regnet fra vest mod øst. Syd for lå Vester Fælled, og op mod midten af dette sydskel lå den del af fælleden, der tidligere havde været pesthusets kirkegård.

I 1799-1800 blev fælledstykkerne umiddelbart syd for grundene, inklusive den gamle pesthuskirkegård solgt til de respektive Vesterbrogade-ejere og indlemmet i disses grunde. Adgangen til fælleden var til at begynde med i østenden af denne Vesterbrogadestrækning, men i 1780'erne blev den gamle malkesti i den modsatte ende etableret som officiel adgangsvej, der førte helt over til Kongens Enghave.

I 1806-matriklen fik grundene nr. 45-50. Her skal nu kort redegøres for de enkelte ejendommes historie, begyndende nærmest byen.

Nr. 50: Først lå en lille ejendom, der knap nok strakte sig så langt mod syd som dens vestlige naboer. I 1677 havde magistraten udstedt brev på denne samt nabogrunden mod vest til Hans Bøgesen, men ved århundredeskiftet var delingen sket. Fra 1704-1714 var ejeren hederider Arvid Rasmussen, og i 1715 blev hus og grund købt på auktion af skomager Christian Henrich Gierwulff. I 1717 stod Christen Michelsen som køber, og det er sandsynligvis i disse år stedet bliver indrettet til værtshuset »Den blå Stud«. Derefter blev ejerskabet »i familien« i næsten 100 år med den velkendte kæde af enker, eftermænd og sønner. I 1771 bestod bygningerne af forhus og sidehus, begge »gammeldags«, og i 1793 er der tilkommet en lang keglebane i østskel, og i 1807, da Andreas Pedersen var ejer, er der blevet opført nye bygninger: et 34 alen langt enetages bindingsværksforhus, tre staldlænger og keglebane. I 1826 solgte traktørenkemadam Pedersen »Den blå Stud« til høker Anders Christensen Ulsted, der i 1842 blev efterfulgt af P. C. Sørensen og i 1859 af proprietær C. M. Rosborg, der også købte nabogrundene mod øst, matr.nr. 51 og 52 A, alt med udparcellering for øje. Men først i 1884 forsvandt det gamle bygningsanlæg, og enkefru Rosborg lod Kaalundsgade anlægge over en del af grunden, mens resten blev opdelt i parcellerne, matr.nr. 586-588, og solgt.

Nr. 49: Den næste grund, med 42½ alen front mod »broen«, var vestre del af Hans Bøgesens sted fra 1677 (i dag Vesterbrogade 83). I 1694 var grunden endnu ubebygget vænge, fæstet af kongens skrædder, mester Johan Schumacher, og efter ham fulgte i 1707 Werner Könne, »Prædiker til den Reformerte Kirke«. I 1715 fik kgl. køkkenskriver Rasmus Hollersen fæste, og tre år efter havde han bygget ud til »broen«. I 1737 købte hofskriver og stempelpapirsforvalter Ole Lygaard stedet, og i 1742 bød bryggerlauget enken 6031 rdl. Da var der åbenbart værtshus eller gæstgiveri, som først hed »Den sorte Adler« og senere »Stadt Hamburg«. En skiftende række værtshusholdere ses derefter, indtil klædefabrikørerne Gottlieb og August Kramer i 1784 fik fæste på livstid. Der blev indrettet væveri med tre faste klædevæverstole, klædepresse, tørrerammer m.m. Omkring århundredeskiftet bestod det omtrent firefløjede bygningsanlæg af et langt etetages forhus med frontkvist, brænde- og farverhuse samt væverværksted. I 1830 sad madam Maren Cramer, født Samsøe på ejendommen. I 1859 blev grunden købt af grosserer Emil Zeuthen Svitzer og vekselmægler Eduard Lorentzen, der få år før havde købt den store nabogrund mod vest. Med udparcellering for øje blev Valdemarsgade anlagt, til dels hen over et lille hjørne af denne grund, men udstykningen i de tre nuværende grunde, matr.nr. 281, 338 og 345, skete først i 1874-1876 efter nedrivning af det gamle bygningsanlæg.

Nr. 48: Dernæst kommer delområdets største grund, med en facadelængde mod »broen« på ca. 130 alen (i dag Vesterbrogade 85-91). Her havde brygger Anders Rasmussen i 1676 »byggestavn og kålhave«. I begyndelsen af det 18. århundrede var der også her gæstgiveri, der gik under navnet »Sorø Kloster«, i 1714 drevet af skomager og gæstgiver Christen Hansen Tønder, i 1719 af underfoged og øltapper Hans Knudsen Sølling, indtil Christopher Nelling, leverandør og kgl. køkkeninspektør i 1732 overtog stedet. Han oprettede desuden et »stopperi« til opfedning af fjerkræ. I 1753 stod »eftermanden«, Nicolai Vognsen som ejer og fæster, men efterfulgtes af Nelling junior, der i 1772 havde titlen registrator og embede som fuldmægtig og bogholder i Rentekammeret. I 1778 blev Nelling efterfulgt på »Sorø Kloster« af agent Johan Christopher Amberg, der dog i 1783, tvunget af sin kones spillegæld på 9000 rdl., måtte overlade stedet til konferensråd Jens Jessenius Clasen, deputeret i den kgl. skatkammerdirektion. Fra 1791-1798 var kgl. historiemaler, kancelliråd Peter Brünniche ejer af bygningerne

og fæster af grunden, men 1799 solgte kommissionen for Erstatningsfondet grunden til eddikebrygger Niels Hald, der ligeledes af Fondet købte et 140 alen dybt stykke af fælleden, udlagt som vænge, som lå syd for hans egen have og for naboen mod øst, matr.nr. 49. Allerede 1800 afhændede Hald sin nyerhvervede ejendom, i 1806-matriklen nr. 48, til overkrigskommissær og arkivar ved Søetaten Kilde, der henholdsvis i 1802 og 1803 tilkøbte sig nye arealer af fælleden, dels det »manglende« stykke syd for haven, dels endnu en stor parcel, matr.nr. 44 D, der strakte sig 300 alen længere mod syd fra vængernes bagskel.

Den store gamle gård, en bindingsværksbygning i en etage med kælder og bred frontkvist, hvortil der hørte lange sidehusfløje, havde et ret fornemt udstyr med bl.a. malede landskaber i havestuen og do. dørstykker, sandsynligvis udført af den tidligere ejer Brünniche, og haven vest og syd for bygningsanlægget var udstyret med ottekantet lysthus, tyrkisk telt, haveskulpturer, espalierlysthus og fuglehus. Efter Kildes død sad enken indtil 1841 på den smukke ejendom. I 1850 lod rebslagermester Hans Rasmussen Thrane den otte tdr. land store ejendom opdele i to, matr.nr. 48 A og 48 B, hvor 48 A var den vestlige halvdel af den oprindelige grund med den smukke, gamle have, i dag Vesterbrogade 89-91. Denne parcel solgte Thrane, og få år efter blev den bebygget og opdelt i de to nuværende parceller. På den store østlige del af den gamle grund, matr.nr. 48 B & 44 D, forsøgte flere nye ejere i hurtig rækkefølge forgæves at gennemføre en storudstykning, senest i 1852 postkontrollør P. W. Gensen, der entrerede herom med arkitekten P. C. Hagemann og udbetalte ham 16.600 rdl., hvorpå denne i sommeren 1853 døde, inden man rigtigt var kommet i gang. Ejendommen blev derefter købt af grosserer Emil Zeuthen Svitzer, vekselmægler Eduard Lorentzen og tømrermester Jacob Beierholm Wenzel, der påbegyndte udparcelleringen i 1857 og, efter køb også af naboejendommen mod øst, i 1859 kunne lade Valdemarsgade anlægge og udparcellere endnu en grund. Den fortsatte udstykning skete først i 1868 med Valdemarsgade 4-14 og blev tilendebragt så sent som i 1883.

Nr. 47: Næste ejendom på denne strækning af Vesterbrogade var Nybromølle, også kaldet Galgemøllen, efter den nærliggende murede galge på Vester Fælled, der 1622-1799 lå ude over for »Sorte Hest«. Møllen nævnes allerede i 1673, hvor møller Oluf Germandsen skulle have haft »pladsen« fra før svenskernes belejring (1658-1660). 1724-1739 havde brygger Otte Lerche fæste på møllen, ellers ses rigtige møllere som fæstere. Allerede i 1739 var der et ottefags forhus »mod broen« med et 12 fags sidehus, mens vindmøllen var længere tilbage på grunden. Med fæstet på gård og mølle fulgte siden 1773 fæste på vænget bagved, den forhenværende pesthuskirkegård, hvor der hverken måtte graves, pløjes, plantes eller sås og da slet ikke bygges, men kun sættes kreaturer på græs. Fæsteren fra 1773, møller Søren Larsen, blev i 1791 efterfulgt af enkens nye mand, møller Jakob Strelow, hvorefter der i hurtig rækkefølge kom Poul Petersen, brændevinsbrænder Ole Therkildsen Sundahl og høker Peder Larsen. I 1800 købte Larsen af Erstatningsfondskommissionen såvel møllegrund som vænge, i 1806-matriklen nr. 47. Bygningskomplekset bestod på denne tid af forhus med 48 alen facade, slagtehus, stald, materialhus samt vindmøllen på en ottekantet muret fod i to etager. Senere blev udhusene udskiftet med et nyt sidehus, og der tilkom en hestemølle. I henholdsvis 1800 og 1802 blev de dele af »kirkegårds«-vænget, som lå bag naboerne mod øst og vest, tillagt disse ejendomme. I 1813 købte Mathias Collesen møllegrunden for 33.500 rdl., men solgte den igen samme dag til møller Frederik Olschansky for 45.500 rdl. I 1852 solgte en ny ejer, møllermester Peder Westerby ejendommen til møllermester Johan Hendrik Holm, der, efter nedrivning af det gamle forhus, lod grunden opdele på langs i to parceller: matr.nr. 47 A mod vest som Westerby tilkøbte og som omfattede et nyopført fireetages forhus, heste- og vindmøllerne, samt matr.nr. 47 B mod øst, ligeledes med nyopført forhus, som Holm beholdt. På matr.nr. 47 A, som i mange år tilhørte fabrikanterne Borch og Henriksen, udviklede der sig efterhånden et større fabrikskompleks til jernstøberi. I 1875 fraseparceredes den sydlige halvdel af matr.nr. 47 B, der i 1900 blev købt af Borch og Henriksen og i 1935 matrikulært indlemmet i nr. 47 A.

Nr. 46: Vest for Galgemøllen og ud til »Hvide Hest«, lå en gammel fæstegrund, der allerede i 1755-matriklen var opdelt i to, nr. 21 og 22, og som i 1806-matriklen fik nr. 45 (Vesterbrogade 101) og 46 (Vesterbrogade 97-99). Vestligst lå udmundingen af den malkevej eller markvej, der her førte ned til fælleden, og som senere blev bebygget med stadens lille markmandshus. Dette vejstykke blev udmatrikuleret som en del af fælleden, matr.nr. 44. I slutningen af det 17. århundrede boede her med »byggeplads og kålhave« en række mænd, som tydeligt har haft arbejde med pasningen af kreaturerne på fælleden, således hyrde Niels Jensen i 1673 og

dyrvogter Mathias Lauridsen i 1678. I 1715 fik Jørgen Pedersen Kirchberg fæste på grunden, og det er Kirchberg, der i 1735 deler arealet, hvor tøjsmed Johan Peter Stökter fik fæste på den vestlige halvdel. I 1740'rne havde skrædder Rudolf Christian Trans fæste på begge grunde, sandsynligvis med byggespekulationsplaner for øje lig dem han nogle år senere forgæves forsøgte at realisere længere inde mod byen på nordsiden af Vesterbrogade. Efter Trans kom der fornemme folk på den østlige grund. Kommandør Friderich Güntelberg fik fæstet i 1756 og blev efterfulgt først af enkefruen og dernæst af dennes nye ægtefælle, generalkrigskommissær Alexander Ross. Det trefløjede bygningsanlæg, med forhus i en etage mod landevejen og med side- og baghus, har utvivlsomt i disse år fået det fornemme udstyr, der passede til et overklasse-landsted, og som nævnes i vurderingsforretninger fra 1780'erne. Blandt andet var der gobeliner på væggene og glasdøre til haven, der var udstyret med lysthus i to etager, keglebane og en »hvælvet« lindeallé. Ross blev efterfulgt af Andreas Frantz Heiden i 1784, og i 1787 sås arkitekt og tømrermester Andreas Kirkerup på den lille lystejendom. I tidens sværmeriske sprog blev stedet kaldt »Eensom«, men den følgende ejer, traktør Jacob Nissen Hiort lod det omdøbe til »Hjortelund«. I 1799 købte Hiort af Erstatningsfondskommissionen såvel den gamle fæstegrund mod Vesterbro(gade) som fælledstykket bag ved hans grund, der i 1800 blev kompletteret med et stykke af østnaboens fælledstykke, den gamle pesthuskirkegård. Andre ejere i første halvdel af det 19. århundrede var bl.a. brygger og møllermester C. Volschow i 1810, klædefabrikør Johan Gottlieb Cramer i 1813 og urtekræmmer M. C. L. Gierløw i 1847.

I 1853 solgte plattenslagermester Ole Lund Giersing matr.nr. 46 til møllermester Johan Hendrik Holm, som i disse år udfoldede en vis grundspekulation og byggevirksomhed i kvarteret. Således havde han året før købt, bebygget og opdelt nabogrunden, matr.nr. 47, og i årene 1853-1854 gennemførte han udparcelleringen af landstedet »Bakken« på Osborne-hjørnet mellem Vesterbrogade og Frederiksberg Allé. Her lod Holm også opdele i to parceller, matr.nr. 46 A og 46 B, hvoraf størstedelen af det gamle fælledstykke bag 46 A fulgte med 46 B, og solgte begge.

Vesterbrogade 101/Enghavevej. Ca. 1900.

Nr. 45: På den vestligste del af den gamle fæstegrund, som tøjsmed Stökter i 1735 havde fået i fæste, opførte de han den såkaldte »tyske smedie«. I midten af det 18. århundrede var fæsterne her slagtere og hestehandlere, indtil prokansler Erich Pontoppidan i begyndelsen af 1760'erne indrettede en lille lystgård, der senere gik under navnet »Retirade« eller »Retraite«. Efter Pontoppidan fulgte Jens Petersen Rosted, organist Carl Friderich Meyer og skibskaptajn Henrik Mathias Foss. I 1779 var fæsteren hudgarver Hans Jacob Müller, der efterfulgtes af »eftermanden«, feldbereder Peder Bachmann, som i 1799, i lighed med de øvrige fæstere på denne strækning af Vesterbro, af Erstatningsfondskommissionen købte både fæstegrundene og det bagvedliggende stykke af fælleden. Bygningsanlægget, der lå helt frem til 1894, bestod af et 32 alen langt karakteristisk bindingsværkshus i 14 fag med to trefags frontkviste, samt sidehuslænger med »feldbereder-værksted«, hvortil der i 1833 kom nyt baghus og i 1848 en tilbygning til værkstedet. Fra midten af det 19. århundrede og frem til udparcellering og etagehusbyggeri i 1895, lå det maleriske gamle anlæg som en typisk Vesterbro-slagtegård, drevet i en menneskealder af slagtermester C. J. H. Ebstrup.

VESTERBROGADE 81
KAALUNDSGADE
matr.nr. 588

Hjørnehus til beboelse i fem etager med delvis udnyttet tagetage. Skiferlagt københavnertag. Bygningen står med ni fag mod Kaalundsgade, et smigfag og seks fag mod Vesterbrogade.

Hele facaden fremstår pudset med rig klassisk detaljering. I stueetagen nyere butiksindretning med helrudede vinduer og skiltning. Til venstre mod Kaalundsgade ses den oprindelige kvaderfugning. Hoveddør i 5. fag fra højre mod Vesterbrogade. 1. sals vinduer står i glatte rammeindfatninger med kvadrede murpiller. På 2. sal konsolbåren brystningsgesims med balustre og på 4. sal bred gennemløbende, profileret sålbænksgesims med tandsnit. Overfacaden, der fremtræder kvaderfuget, er på 2. og 3. sal inddelt ved kannelerede pilastre med kompositkapitæler. I 2., 3. og 7., 8. fag fra venstre mod Kaalundsgade samt midterpartiet mod Vesterbrogade yderligere opdeling med dværgpilastre. Denne opdeling ses igen på øverste etage, hvor dog de kannelerede pilastre gentages som mindre, rammeindfattede pilastre med bladranker. Overfacadens vinduer står alle i profilerede indfatninger, på 3. og 4. sal med slutstensornament, på 2. sal i yderfagene, i smigfaget og fagene omkring dette samt de tre midterste fag mod Kaalundsgade med volutbårne, knækkede segmentbuefordakninger med ornamenter og løvehoveder. Mellem disse festonprydede brystningsfelter for 3. sals vinduer. Overalt brunmalede vinduer af dannebrogstype. Profileret, konsolbåren hovedgesims med tandsnit. I tagetagen en trefags og to tofags kviste mod Vesterbrogade.

Historie: Købere af denne parcel af den gamle matr.nr. 50, der blev udparcelleret i 1884, var snedkermester P. V. Hutzen og malermester A. Pedersen, der ved arkitekt Julius Bagger lod det eksisterende hjørnehus opføre (bygn.att. 05.12.1885).

Bemærkning: Tidstypisk og velbevaret stukfacade af stor virkning i gadebilledet.

VESTERBROGADE 83
VALDEMARSGADE 1
matr.nr. 281

Hjørnehus med sidefløj til venstre, til beboelse i fem etager med tagetage. Skiferlagt københavnertag. Bygningen står med fem fag mod Vesterbrogade, et smigfag og 13 fag mod Valdemarsgade.

Under den pudsede, profilerede kordongesims fremtræder facaden mod Vesterbrogade og de første fire fag mod Valdemarsgade med nyere butiksindretning og helrudede vinduer. I de sidste fag mod Valdemarsgade ses den oprindelige kvaderfugning. Hoveddøre i 4. fag fra venstre mod Vesterbrogade og 3. og 8. fag fra højre mod Valdemarsgade. I yderfag til højre port. Overfacaden står pudset og har gennemløbende profileret sålbænksgesims under øverste etages vinduer. I de to facadeafsnit står yderfagene samt midtfaget mod Valdemarsgade som risalitter. På 1., 2. og 3. sal refendfugede, ligesom smigfaget. De øvrige fag er opdelt med kannelerede joniske pilastre på ornamenterede piedestaler. De brunmalede vinduer af dannebrogstype står overalt i profilerede, klassiske indfatninger, på 2. sal under segmentbuefordakninger, og i de refendfugede partier med kraftigere markerede fordakninger. 1. og 2. sals vinduer har ornamenterede brystningsfelter og på 1. sal i smig altan med rigt udsmykket smedejernsrækværk. På øverste etage ornamenterede murpiller, i risalitterne med høje konsolpar. Bred, profileret hovedgesims med platter. I tagetagen 12 kviste dels to- dels trefags, hvoraf en i smigfag.

Historie: Denne grund blev af grosserer Emil Zeuthen Svitzer og vekselmægler Eduard Lorentzen frasepareret stamparcellen, matr.nr. 49 i 1874 og solgt til arkitekt Alf. Leidersdorff, der lod hjørnebygningen opføre (bygn.att. 22.10.1875).

Bemærkning: Veldisponeret stukfacade med rig, tidstypisk ornamentik.

VESTERBROGADE 85
VALDEMARSGADE 2
matr.nr. 48 d

Hjørnehus til beboelse i fem etager med delvis udnyttet tagetage. Skiferlagt heltag. Bygningen, der står med 11 fag mod Valdemarsgade, et smigfag og otte fag mod Vesterbrogade, har etfags siderisalitter, etfags midtrisalit mod Valdemarsgade samt fremtrukket murparti i og omkring smigfaget.

Den hvidmalede underfacade, der har kordongesims med à la grecque-frise på 2. sal, står pudset og overvejende kvaderfuget med varierende skiftehøjder. Hoveddøre i midtfag mod Valdemarsgade og i yderfag til højre mod Vesterbrogade. I de fem fag til venstre for smigfaget og mod hele Vesterbrogade nyere ensartet butiksindretning med helrudede vinduer. Mod Valdemarsgade er de øvrige underfacadevinduer samlet fagvis i blændinger med ornamenterede brystningsfelter på 1. sal. Overfacaden fremtræder i blank, gul mur og har gennemløbende pudset og profileret sålbænksgesims med »løbende hund«-frise under øverste etages vinduer. Overalt nyere, umalede vinduer af dannebrogstype, på 2. og 3. sal under lige stik med hængeskifte. I risalitter og smigfag på 1. sal trefags, og de fire til venstre for hoveddøren i stueetagen mod Valdemarsgade med tværpost. Profileret, konsolbåren hovedgesims i puds. I tagetagen to trefags kviste mod Valdemarsgade og to tofags og en trefags mod Vesterbrogade.

Toetages *baghus* i bindingsværk med ensidigt papbeklædt tag. De murede tavl står pudsede og rødmalede med sort optrukket bindingsværk.

VESTERBROGADE 87
matr.nr. 48 c

Seksfags beboelsesejendom, *forhus* med sidefløj til højre i fire etager med kælder. Skiferlagt heltag.

Under den pudsede, profilerede kordongesims står stueetagen og den høje kælder med nyere butiksindretning og helrudede vinduer. Til venstre nyere hoveddør i refendfuget parti med smal, profileret fladbueindfatning. Overfacaden fremtræder i blank, gul mur og er vandret opdelt med profilerede sålbænksgesimser i puds under alle etagers vinduer, på 2. sal med à la grecque-frise. Overalt brunmalede vinduer af dannebrogstype, på 1. og 2. sal under fladbuestik, på 3. sal under lige. Pudset og profileret hovedgesims med tandsnit.

Historie: I juni 1857 lod ejerne af matr.nr. 48 B & 44 D, Svitzer, Lorentzen og Wenzel denne grund fraseparere som »lod 1« og sælge til tømrermester J. L. Sebelien, der opførte det eksisterende forhus samt et bindingsværksudhus (bygn.att. 22.10.1858).

Bemærkning: Harmonisk senklassicistisk blankmursfacade med enkel pudsdetaljering.

Sortmalede et-, to- og trefags sprossede vinduer. I stueetagen tofløjet revledør og til højre nyere glat dør.

Historie: Denne parcel blev som »lod 2« i januar 1859 af ejerne, Svitzer, Lorentzen og Wenzel frasepareret stamparcellen, matr.nr. 48 B & 44 D og bebygget med det eksisterende hjørnehus samt en toetages bindingsværks-staldbygning (bygn.att. 05.09.1859).

Bemærkning: Sober og veldisponeret, senklassicistisk facade.

VESTERBROGADE 89
matr.nr. 48 A 2

Seksfags beboelsesejendom, *forhus* af firefløjet anlæg i fem etager med tagetage. Skiferlagt københavnertag.

Stueetagen står med nyere butiksindretning, helrudede vinduer og skiltning omkring porten i 2. fag fra venstre. 1. sal fremtræder i refendfuget puds med helrudede vinduer, de to yderste i hver side rundbuede. Overfacaden, der står i blank, rød mur, har i yderfag karnapper i puds med helrudet frontvindue og etfags sidevinduer med tværpost. 2. sal har her let fremtrukne brystningsfelter, mens 3. og 4. sal har henholdsvis ornamenterede og festonprydede brystninger. De fire midterste vinduer på 2. og 3. sal står i profilerede pudsindfatninger, på 2. sal med balusterbrystninger og volutbårne fordakninger, på 3. sal med ører, slutsten og ornamenterede brystningsfelter som i karnapper. Øverste etages vinduer står her under fladbuestik. Profileret, ornamenteret pudshovedgesims med konsolpar og akantusfrise. I tagetagen otte tofags kviste med buet tag.

12 fags *sidehus* til venstre til erhverv i to etager med tagetage. Skiferlagt, ensidigt mansardtag. Underfacaden står pudset og hvidmalet. Til venstre dør. Overfacaden fremtræder i blank, gul mur med store, sprossede jernvinduer under fladbuestik. I tagetagen syv trefags kviste.

Syvfags *sidehus* til højre til erhverv i to etager med tagetage. Skiferlagt, ensidigt mansardtag. Underfacaden står pudset og hvidmalet med hvide porte og til højre dør. Overfacaden fremtræder i blank, gul mur med

brunmalede, sprossede jernvinduer under fladbuestik. I midtfag brunmalede læsseporte på 1. sal og i frontkvist, den sidste med hejsebomme. På hver side af frontkvisten en trefags kvist.

Ottefags *baghus* til erhverv i fire etager med tagetage. Skiferlagt, ensidigt mansardtag. Baghuset er sammenbygget med sidehus til venstre. Underfacaden står pudset og hvidmalet med brunmalet dør i 4. fag fra højre. Overfacaden, der fremtræder i blank, gul mur, har brunmalede, sprossede vinduer under fladbuestik. I det fremtrukne trappetårn til højre vinduer af dannebrogstype. I 3. fag fra højre vareelevator med læsseporte på alle etager. I tagetagen fire trefags kviste.

Historie: På denne grund, og en del tilbagetrukket fra gadelinjen bag en forhave, havde postkontrollør Peter Wilhelm Gensen i 1852 ladet opføre en villa i en etage og i karakteristisk »middelalder-stil« med kamtakkede gavle, frontkvist og vandrette »sandstens«-bånd i blankmursfacaden. Året efter blev grunden selvstændigt udmatrikuleret. I 1860'erne var godsejer C. F. S. Leth ejer af villaen, i hvis have der blev opført både blomster- og lysthus. I 1881 lod praktiserende læge C. Mundt den bageste trediedel af grunden henlægge til matr.nr. 165, Valdemarsgade 8. I 1898 lod malermester P. D. Løw villaen rive ned og det eksisterende firefløjede etagehus opføre (bygn.att. 18.11.1898). Året efter tilkom bag- og sidehus til venstre (bygn.att. 07.03.1899), og i 1903 sidehuset til højre ved arkitekt Chr. Benthien (bygn.att. 22.09.1903), alle tre for malermester Løw.

Bemærkning: Veldisponeret facade med tidstypiske karnapper og barokiserende detaljering.

VESTERBROGADE 91
matr.nr. 48 A 1

Femfags beboelsesejendom, *forhus* i fire etager med tagetage. Teglhængt mansardtag med sortglaserede sten.

Facaden, der har trefags midtrisalit, har under den profilerede kordongesims i puds nyere butiksindretning med helrudede vinduer og kraftig skiltning. I den fritstående gavl hoveddør i indfatning med svunget fordakning. Overfacaden fremstår pudset med kvadrede liséner yderst og ved midtrisalitten. Mellem disse, under øverste etages vinduer, profileret sålbænksgesims. Hvid- og grønmalede, fladbuede vinduer af dannebrogstype, i yderfag trefags, på 1. sal i risalit dog helrudede. 1. sals vinduer står med glatte, fladbuede indfatninger, mens 2. sal har tilbageliggende indramning. Profileret hovedgesims. I tagetagen fire trefags kviste med buet tag.

Tofags *sidehus* til venstre til erhverv i to etager med tagetage. Teglhængt, ensidigt mansardtag. Facaden står pudset med hvidmalede porte i stueetagen og tofags vinduer på 1. sal. I tagetagen to kviste. Til venstre polygonalt tårn med fladt tag.

Seksfags *sidehus* til højre til erhverv i en etage med kælder. Papbeklædt halvtag. Facaden står pudset med refendfuget kælderetage, som har et helrudet vindue, de øvrige blændede. I 3. fag fra venstre kælderdør. Til højre dør i profileret indfatning med ører og muslingeskal. Herover okseøje med kilesten og laurbærranke. De hvidmalede vinduer dels to- dels trefags har tilbagetrukne brystningsblændinger med felter.

Femfags *mellemhus* i fem etager med tagetage. Skiferlagt heltag. Facaden står pudset med fremtrukket trappetårn i midtfag og til venstre rundbuet port. Overalt hvidmalede tofags vinduer med sprosser, i trappetårn dog mindre tætsiddende etfags. Porten, døren til trappetårnet, yderfagsvinduerne på 1. sal samt hovedgesimsen markeret med detaljering i røde sten. I tagetagen fire kviste.

Historie: I 1850 blev denne grund samt nabogrunden, Vesterbrogade 89 frasepareret den gamle ejendom, som matr.nr. 48 A og købt af postkontrollør Peter Wilhelm Gensen, der lod det eksisterende forhus opføre 1851-1852 og derpå frasolgte den østlige del af grunden som han ligeledes havde bebygget. Få år efter var professor Carl Emil Mundt ejer af Vesterbrogade 91. I 1903 lod ejeren tømmerhandler Ohlson mellemhuset samt sidefløj til højre opføre ved arkitekt Ludvig Andersen (bygn.att. 25.01.1904), og samtidig ombyggedes tagetagen til mansard. Samme ejer lod i 1923 det lille sidehus til venstre opføre. Flere lave værkstedsbygninger fra 1920'rne bagest på grunden er nu revet ned.

Bemærkning: Velproportioneret pudsfacade af usædvanlig rokokokarakter.

Mellemhuset, Vesterbrogade 91.

VESTERBROGADE 93-95
matr.nr. 47 A

På grunden to forhuse.

Vesterbrogade 93: Nifags *forhus* med sidefløj i fire etager med kælder til højre og tagetage. Teglhængt mansardtag.

Underfacaden står med nyere butiksindretning og helrudede vinduer. I midtfag hoveddør i profileret indfatning. Overfacaden fremtræder pudset med profileret sålbænksgesims under øverste etages vinduer. Grønmalede vinduer af dannebrogstype, på 1. sal til venstre dog helrudede. Profileret hovedgesims. I tagetagen fire trefags kviste.

Vesterbrogade 95: Femfags *forhus* med sidefløj til højre i fire etager med tagetage. Teglhængt mansardtag.

Under den pudsede, profilerede kordongesims står facaden pudset og hvidmalet. Til højre nyere, ensartet butiksindretning med helrudede vinduer, og til venstre port. Overfacaden, der fremtræder pudset, har etfags siderisalitter og profileret sålbænksgesims under øverste etages vinduer. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype, i risalitter trefags. Profileret hovedgesims. I tagetagen fire trefags kviste.

Enetages *sidehus* til venstre til erhverv med teglhængt, ensidigt mansardtag. Facaden står pudset og hvidmalet med grønmalede porte, dør og vinduer af dannebrogstype.

Nyere fireetages *mellemhus* til erhverv. Facaden står i blank, gul mur med brunmalede, sprossede vinduer. I midten vareelevator med læsseporte på alle etager og til højre fremtrukket trappetårn.

Bagest på grunden tifags *sidehus* til højre til erhverv i en etage med tagetage. Skiferlagt heltag. Facaden står dels i blank, gul mur dels berappet med hvidmalede, sprossede vinduer under fladbuestik. Porten og dør til højre grønmalet. Midt på facaden fører en trappe op til gavlkvist med hejsebom.

Historie: De to forhuse er opført i 1852 for møllermester Johan Hendrik Holm, som lod grunden opdele i to parceller, nr. 47 A og 47 B, der

først igen blev sammenlagt i 1935. På bagarealerne, der tidligt blev benyttet til fabriksvirksomhed, opstod der et stadig om- og tilbygget bygningskompleks, som i dag til dels er nedrevet. Den store fabriksbygning, der ligger som mellemhuslænge, blev opført i 1936 ved arkitekt Jens Jørgensen (bygn.att. 07.03.1936).

Bemærkning: Enkle og velproportionerede, senklassicistiske facader med neutral virkning i gadebilledet.

VESTERBROGADE 99
matr.nr. 46 A

Seksfags beboelsesejendom, *forhus* med sidefløj til højre og mellemhus i fire etager med kælder og tagetage. Teglhængt heltag.

Facaden, der har etfags siderisalitter, står under den profilerede kordongesims kvaderfuget. I den høje kælder nyere ensartet butiksindretning. Hele underfacaden med helrudede vinduer. Til venstre port. Overfacaden fremtræder pudset og lys grønlig malet med grønmalede vinduer af dannebrogstype, i risalitter trefags. Profileret hovedgesims med tandsnit. I tagetagen fire trefags kviste med murede flunker.

Seksfags *sidehus* til erhverv i to etager med skiferlagt, ensidigt københavnertag. Facaden fremstår i blank, gul mur med brunmalede porte, dør og vinduer dels af dannebrogstype dels trefags med hel midterrude. I tagetagen en trefags kvist.

Trefags *baghus* til erhverv i to etager med skiferlagt, ensidigt københav-

nertag. Baghuset, der med to smigfag er sammenbygget med sidehuset til højre, står i blank, gul mur med brunmalede, trefags vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. I smigfagene to døre, på 1. sal tofags vinduer af dannebrogstype og herover runde, sprossede vinduer med stik. I tagetagen en kvist.

Historie: I 1853 købte brændevinsbrænder Peter Frederik Heede denne grund af møllermester J. H. Holm, og lod samme år det eksisterende forhus med sidefløj og mellemhus opføre. Den smalle vestlige »tarm« af bagarealerne, den rest af den gamle fælledgrund, som i 1853 var blevet ved 46 A, blev i 1875 overført til 46 B, hvor J. G. A. Eickhoffs ekspanderende maskinfabrik stadig krævede mere plads, hvorfor han opkøbte 46 A. I 1888 opførtes sidehuset til højre som hestestald for brændehandler J. P. Rasmussen (bygn.att. 22.08.1888). I 1897 lod viktualiehandler N. P. Hansen endnu et stykke af bagarealerne fraseparere som matr.nr. 1099, og samme år blev baghuset opført ved murermester Carl Olsen (bygn.att. 26.07.1897)

Bemærkning: Sober og veldisponeret, senklassicistisk facade med enkel detaljering.

VESTERBROGADE 101
ENGHAVEVEJ 1-3
matr.nr. 1043

Hjørnehus til beboelse i fem etager med kælder. Skiferlagt københavnertag. Bygningen står med seks fag mod Vesterbrogade, et smigfag og 16 fag mod Enghavevej.

Under den pudsede og profilerede kordongesims med æggestav fremtræder stueetagen i refendfuget puds og den høje kælder med nyere butiksindretning, helrudede vinduer og forskelligartet skiltning. I 4. fag fra venstre mod Vesterbrogade, samt i 4. og 9. fag fra højre mod Enghavevej hoveddøre i profilerede indfatninger med fordakninger, mod Vesterbrogade desuden med gråmalet relief af den gamle bindingsværksgård. Overfacaden står i blank, rød mur med gennemløbende sålbænksgesims med »løbende hund«-frise i puds under øverste etages vinduer. De to yderste fag til venstre mod Vesterbrogade, fagene på hver side af smigfaget samt 4. fag til højre for dette er markeret med kvaderbånd i puds. Her samt i hoveddørsfagene mod Enghavevej er 1. og 2. sals vinduer samlet fagvis i ornamenterede rundbueblændinger og har brystningsfelter med løvehoveder på 2. sal. 3. sals vinduer har markerede slutsten i puds, mens 4. sal står med pudsede kile- og slutsten. De øvrige vinduer står alle i profilerede indfatninger, fra 1. sals med tilbagetrukne brystningsfelter og volutbårne segmentbuefordakninger, over 2. sals med trekant- til 3. sals med lige. Brunmalede vinduer af dannebrogstype, i 4. fag til højre for smigfaget dog trefags med hel midterrude. Profileret, konsolbåren hovedgesims med tandsnit.

Historie: På denne hjørnegrund, der oprindelig omfattede samtlige ejendomme Enghavevej 1-25, lå slagtermester Ebstrups gamle bindingsværksgård frem til 1894. På dette tidspunkt blev ejendommen købt af murermester Martin Hansen, der lod grunden opdele i de nuværende seks parceller og opførte den eksisterende bebyggelse ved arkitekt Adolph Nebelong (bygn.att. 19.06.1895). Samtidig blev et stykke af grunden afgivet til udvidelse af Enghavevej.

Bemærkning: Markant, men noget uharmonisk fagdelt facade af barokkarakter.

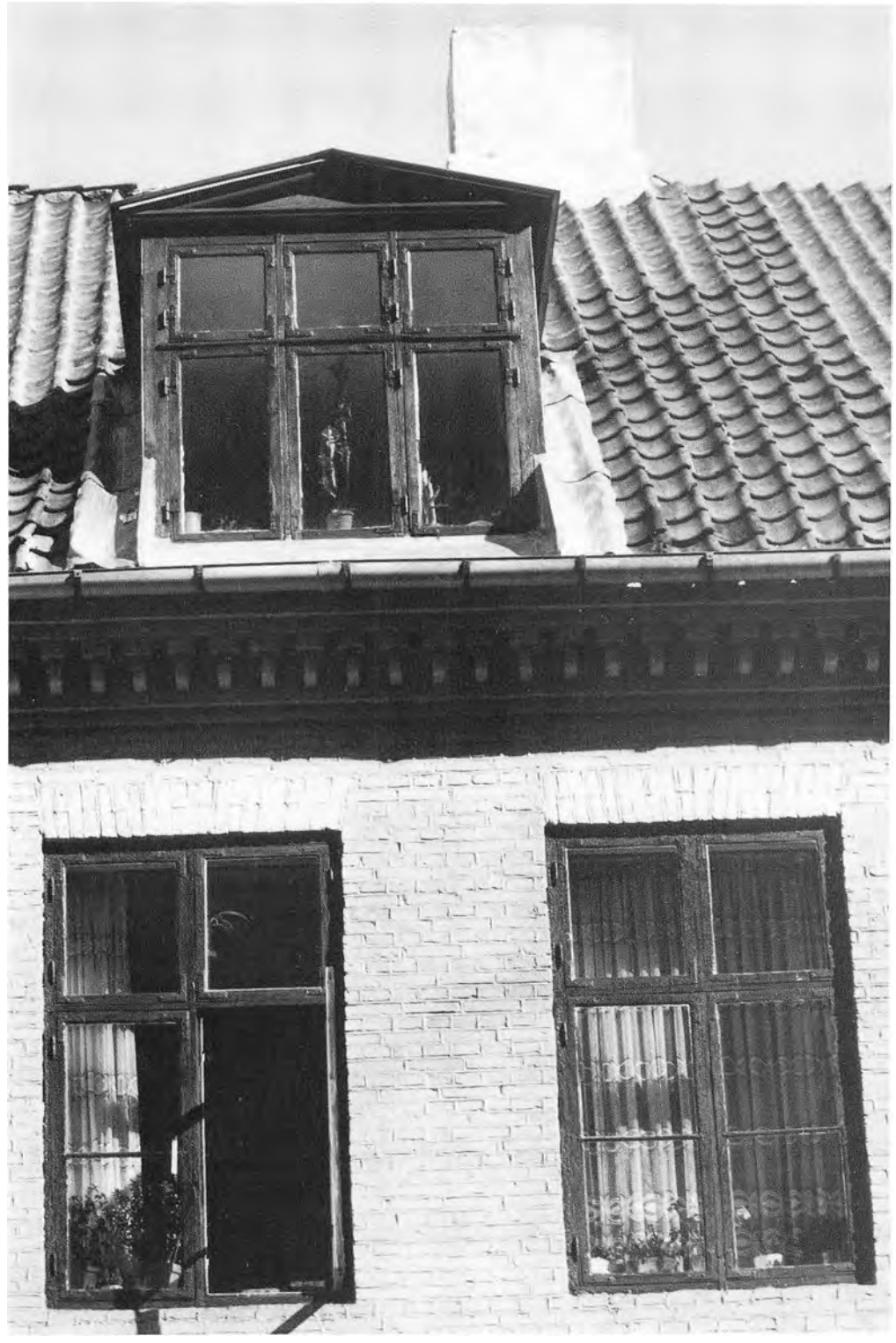

Sundevedsgade 3.

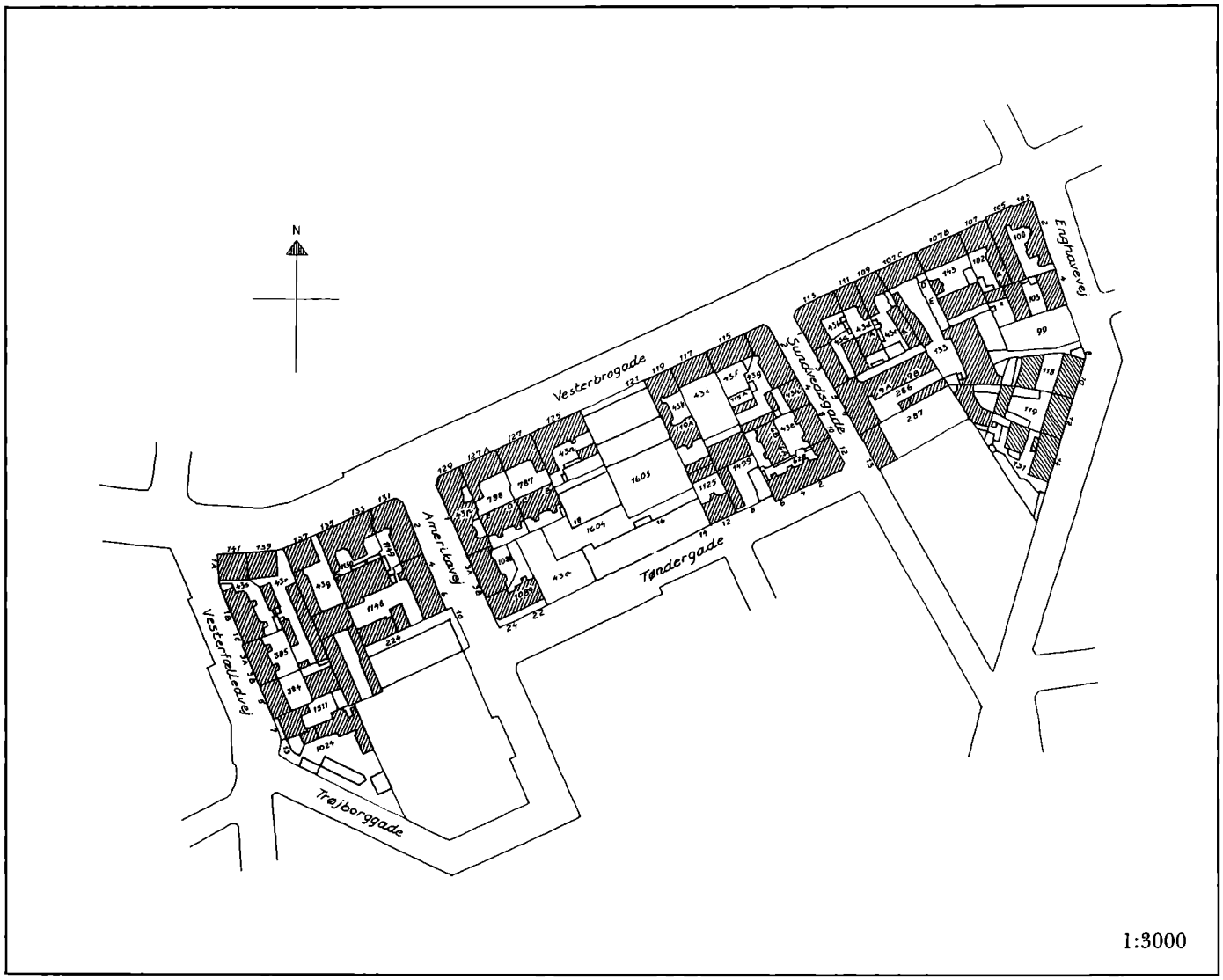
N
Vesterbrogade
Tøndergade
Amerikavej
Vesterfælledvej
Trøjborggade
Sundevedsgade
Enghavevej
1:3000

Forhistorie og udparcellering

Hele den yderste strækning af delområdet, der i dag går fra Enghavevej til Vesterfælledvej omfattede een stor gammel gæstgiverejendom, i 1806-matriklen nr. 43. Bagskellet, der lå ca. 120 alen syd for Vesterbrogade og som oprindelig dannede grænse mod Københavns store fælles græsningsområde, Vester Fælled, afspejles stadig i Tøndergade samt i »knækkene« på Enghavevej og Vesterfælledvej. I det 18. århundrede holdt »markmanden« til herude, og bygningsanlægget, der var placeret nærmest byen og fremme ved landevejen, voksede efterhånden fra en lille ottefags stråtækt ejendom i 1712 til et 18 fags bindingsværks forhus i en etage, 40 alen langt og med 21 alen sidehuslænge i 1793.

»Markmands«-arbejdet var på dette tidspunkt forlængst veget for gæstgiveri, sandsynligvis siden brygger Mogens Selstrup i 1740 havde overtaget fæstet på stedet. I 1775 sad øltapper Hans Stæhr på gæstgivergården med fæste på livstid på det store vænge. Stedet blev kaldt »Callundborg Herberg«, men benævnes senere »Hvide Hest«. Den gamle tilknytning til fælleddriften blev dog længe bevaret, idet stadens fold »til indbrænding«, d.v.s. hvor kreaturerne blev ejermærket før udsætning til det frie sommerliv på græsgangene, lå i gæstgivergårdens vænge lige vest for bygningsanlægget.

Efter Hans Stæhr fulgte i 1808 hans søn, hørkræmmer Christian Stæhr, men få år efter var denne død, og i 1811 blev det store vænge, som familien havde haft i fæste, af staden opdelt og bortauktioneret som selvstændige ejendomme, matr.nr. 43 litra B-G. Bygningsanlægget med have, samt en tillagt trekant af fælleden syd for haven som vænge, blev udskilt som litra A. Denne grund samt de to vængeparceller, litra B og C, umiddelbart vest herfor, der tilsammen strakte sig 265 alen ud langs Vesterbro fra hjørnet ved den gamle »malkevej«, senere Enghavevej, blev købt af kaptajn, buntmager Liebenberg. Efter hans død i 1819 blev den store ejendom overtaget af hans arvinger, som i 1829 solgte vængestykket til gartner J. C. Hansen, der få år efter også erhvervede litra A. I 1834 blev den gamle gæstgivergård forlænget mod øst med en 21 alens staldlænge, der i 1847 blev ombygget til beboelse.

Efter demarkationslinjens tilbagerykning i 1852 påbegyndte gartner Hansen en storstilet udparcellering af den velbeliggende grund. Allerede i 1852 frasolgte han en stor parcel, matr.nr. 43 B2 & C2, der i dag omfatter de fire grunde ved det østlige hjørne af Sundevedsgade/Vesterbrogade. Kort efter lod han anlægge

Vesterbrogade fra nr. 103. Ca. 1880.

en gade Frydsvej (nu Sundevedsgade) tværs over vænget og ned til de fællesarealer, som han ligeledes havde opkøbt, og de til gaden grænsende vængeparceller blev frasolgt som henholdsvis matr.nr. 43 B1 (i dag Sundevedsgade 5-7) i 1855, og vestsiden af den nye gade som matr.nr. 43 C1 i 1857. Den østlige restdel af sit vængestykke havde Hansen allerede i 1854 forenet med stamparcellen litra A til matr.nr. 43 A2 & 43 B3 & C3, en grund hvis lige vestskel i dag er klart aflæseligt i sideskellene mellem henholdsvis Vesterbrogade 107 C og 109, og Enghavevej 14 og 16. Denne store hjørnegrund solgte Hansen samme år til direktør Ludvig A. Thayssen, der påbegyndte udparcelleringen, men i 1863 solgte det resterende til sukkerraffinadør Henrik Pohlmann Harboe. På dette tidspunkt var Harboe alle-

Vesterbrogade 105. Ca. 1914.

Vesterbrogade 129. Ca. 1905.

rede godt i gang med en anden stor Vesterbro-udparcellering omkring Dannebrogsgade, og gennemførte nu i løbet af få år også denne opdeling omkring Enghavevejhjørnet.

Ved auktionen i 1811 over HvideHest-vænget blev parcellen, litra D, med 100 alen front mod landevejen (i dag Vesterbrogade 117-121) købt af brændevinsbrænder Jess Petersen, men allerede i 1814 overtaget af brændevinsbrænder Haagen Westergaard, der i 1811 havde købt litra E på 99 alen (i dag Vesterbrogade 125-127 A). Sønnen, brændevinsbrænder Peter Westergaard, gennemførte i slutningen af 1840'rne udparcelleringen af disse vængestykker.

De vestligste to parceller, litra F og G, blev i 1811 købt af løjtnant, murermester Jacob Laurids Thrane,

Vesterbrogade 131. Ca. 1895.

der midt på grunden lidt tilbagetrukket fra landevejen og lige over for Sorte Hestkomplekset lod opføre et lille lyststed, en enetages bygning i bindingsværk, 24 × 17 alen, med fem fags gennemgående frontkvist og en staldlænge ud mod vejen og nærmest byen. I 1814 blev ejendommen købt af »De forenede nordamerikanske Staters« generalkonsul i Danmark, agent John Murray Forbes, der døbte landstedet »Amerika«. Samme år lod Forbes mekanikus Winstrup opføre en vindmølle efter et sindrigt amerikansk patent på en parcel af Vester Fælled syd for ejendommen – Amerikamøllen, eller Nye Winstrup Mølle, som den blev kaldt, da bygmesteren selv overtog den i 1838. I 1819 blev en lille tilgrænsende trekant af fælleden mellem »Amerika« og møllevejen fra den senere Vesterfælledvej lagt til grunden (i dag Vesterfælledvej 13), og samme år blev møllen solgt til brændevinsbrænder Westergaard. På auktion i 1820 blev lyststedet købt af justitsråd Petersen. Få år senere stod baronesse Elisabeth Sophie Bretton som ejer, og i 1832 blev »Amerika« købt af kaptajn W. A. Graah. I 1843 stod major, stadskonduktør C. F. A. Schlegel som køber, og det er dennes arvinger, der efter hans død i 1854 lod »Amerika« udparcellere i syv grunde, hvoraf den ene, parcellen med den gamle landstedshovedbygning (i dag Vesterbrogade 131-135), i nogle år var ejet af enken, Anna Dorothea Schlegel. Indkørselsvejen til landstedet blev straks i 1854 udlagt som en privat gade, der fortsatte ned mod møllen, og i 1863 blev benævnt »Amerikavej«.

Den tidligt gennemførte udparcellering af Hvide Hest og den deraf medfølgende bebyggelse fra midten af det 19. århundrede, med mange mindre huse og landstedslignende villaer, der blandede sig med endnu ældre bygninger ved gæstgivergården og landstedet, har betydet, at en del har måttet vige for nybyggeri. Denne strækning af Vesterbrogade fremtræder derfor i dag med en særdels broget og forskelligartet bebyggelse, der repræsenterer de forskellige stilperioder lige fra lav enetages bebyggelse fra det 18. århundrede (Vesterbrogade 105) til de sidste årtiers erhvervsbyggeri (Vesterbrogade 121). I modsætning til den nordlige gadesides senklassicistiske helhedspræg giver denne vigtige strækning af Københavns store indfaldsgade et interessant og illustrativt indblik i bebyggelsens udvikling gennem en lang periode.

ENGHAVEVEJ 14
matr.nr. 131

Syvfags *forhus* til erhverv og beboelse i to etager med tagetage. Teglhængt heltag og fritstående gavl mod syd.

Facaden, der har etfags siderisalitter, står gråmalet direkte på stenene med grønmalede vinduer under fladbuestik. I stueetagen dør i midtfag og vinduer af dannebrogstype, til højre trefags. På 1. sal helrudede vinduer. Profileret kordon- og hovedgesims i puds med tandsnit. I tagetagen syv tilbagetrukne, helrudede kviste. I den fritstående gavl er trekanten bemalet med reklame for tømmerhandel.

Femfags *baghus* til erhverv i to etager. Teglhængt heltag. Facaden står i blank, gul mur med grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. Til venstre kvist med hejsebom og i etagerne grønmalede læsseporte.

Historie: På denne parcel lod grosserer H. P. Harboe i 1866 det eksisterende forhus samt staldbygning og udhus opføre ved murermester H. J. Malmstrøm (bygn.att. 10.10.1866). Parcellen blev solgt til værtshusholder N. Boesen. I 1887 lod listefabrikant F. Andersen ved arkitekt Jeppesen opføre en toetages fabriksbygning, en toetages kedelbygning med høj skorsten samt flere mindre bygninger til husbrug (bygn.att. 21.06.1887).

Bemærkning: Sammen med sine naboer udgør dette hus med sin ringe højde og enkle detaljering en karakteristisk enklave.

ENGHAVEVEJ 12
matr.nr. 119

Nifags *forhus* i to etager med delvis udnyttet tagetage. Teglhængt heltag.

Under den pudsede, profilerede kordongesims står den pudsede facade gråmalet med grønmalede helrudede vinduer, til højre dog to fag af dannebrogstype. I midten port og til højre for denne dør. Overfacaden fremtræder gråmalet direkte på stenene med grønmalede vinduer af dannebrogstype under lige stik. Profileret hovedgesims i puds. I tagetagen en tilbagetrukket trefags kvist i hver side.

Enghavevej 10-14.

Enetages *mellemhus* til erhverv med papbeklædt halvtag. Facaden står med brunt optrukket bindingsværk, gulmalede tavl og grøn dør. Yderst til venstre port og til højre for denne brunmalet garageport. I taget, over døren, kvist.

Enetages *baghus* til erhverv med ensidigt skiferlagt mansardtag. Facaden, der »knækker« tre gange, står i blank, gul mur med sprossede vinduer under fladbuestik. Døre, porte og vinduer grønmalede. I taget brunmalet kvist med hejsebom.

Historie: På denne parcel og naboparcellen, Enghavevej 10, lod grosserer H. P. Harboe ved murermester H. J. Malmstrøm de to eksisterende forhuse opføre samt to mindre sidehuse til slagteri og på denne parcel en bindingsværksstaldbygning (bygn.att. 13.06.1865). Derpå blev grunden selvstændigt udmatrikuleret og solgt til hesteslagtermester S. Andersen. I 1866 blev parcellen udvidet med et trekantet grundstykke mod vest. I 1888 lod vognmand Nissler slagteribygningen udvide og omdanne til hestestald. I 1896 opførtes en værksteds- og lagerbygning i en etage bagest på grunden ved arkitekt Thorvald Sørensen for smedemester H. C. Sørensen (bygn.att. 26.10.1896).

Bemærkning: Sammen med sine naboer udgør dette hus med sin ringe højde og enkle detaljering en karakteristisk enklave.

ENGHAVEVEJ 10
matr.nr. 118

Nifags *forhus* i to etager med delvis udnyttet tagetage og fritstående gavl mod nord. Teglhængt heltag.

Under den profilerede kordongesims står stueetagen pudset og blåmalet dels med grønmalede vinduer af dannebrogstype dels helrudede med skiltning. I midten port. 1. sal, der fremtræder gråmalet direkte på stenene, har grønmalede vinduer af dannebrogstype under lige stik. Profileret hovedgesims i puds. I tagetagen en tilbagetrukket, trefags kvist. Den pudsede og gulmalede gavl har på 1. sal grønmalede vinduer af dannebrogstype.

Femfags *baghus* til erhverv i to etager med tagetage. Skiferlagt mansardtag. Facaden, der står gulmalet direkte på stenene, har brunmalede døre og trefags vinduer. I midtfag frontkvist med hejsebom og i etagerne her læsseporte. I tagetagen i øvrigt fire kviste, de to inderste trefags.

Historie: På denne parcel og naboparcellen, Enghavevej 12 lod grosserer H. P. Harboe de to eksisterende forhuse opføre samt to mindre sidehuse til slagteri (bygn.att. 13.06.1865). Derpå blev grundene selvstændigt udmatrikuleret, og denne parcel solgt til slagtermester Christian Jensen. Jensen lod i 1873 opføre et nyt bagskel stald og slagteri (bygn. att. 23.04.1873) samt i 1897 det toetages værkstedsmellemhus ved arkitekt A. Nielsen (bygn.att. 06.01.1898).

Bemærkning: Sammen med sine naboer udgør dette hus med sin ringe højde og enkle detaljering en karakteristisk enklave.

ENGHAVEVEJ 6
matr.nr. 99

Denne parcel af Hvide Hest-haven blev i 1864 af H. P. Harboe solgt til slagtermester J. F. Hille, der lod opføre forhus i to etager til beboelse samt enetages stalde (bygn.att. 24.10.1864). I 1888 tilkom et toetages baghus med værksted opført for metalstøber J. C. Johansen. Grunden står i dag ryddet.

ENGHAVEVEJ 4
matr.nr. 103

Seksfags *forhus* til beboelse og erhverv i to etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Underfacaden, der står i hvid skalmur, har restauration med helrudede vinduer og markiser i fagdeling. I 3. fag fra højre dør og til venstre port. Overfacaden fremtræder gråmalet direkte på stenene med brunmalede vinduer af dannebrogstype under lige stik. Muret hovedgesims med tandsnit og formsten. I tagetagen fire tilbagetrukne trefags kviste med murede flunker.

Syvfags *mellemhus* til erhverv i en etage med tagetage. Skiferlagt mansardtag. Den pudsede facade står gulmalet med brunmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuer. Til venstre port og til højre for denne dør. I yderfag til højre trefags skydeport med sprosset vinduesparti. I tagetagen frontkvist med brunmalet læsseport og hejsebom. I tagfladen fire store vinduer.

Enetages *baghus* til erhverv med papbeklædt halvtag. Facaden, der står pudset, har nyere dørparti i midten og på hver side brunmalede tofags vinduer.

Historie: Denne parcel af Hvide Hests have blev af grosserer H. P. Harboe frasepareret i november 1863 og solgt til slagtermester Christian Ferdinand Wahl, der lod opføre de eksisterende bygninger, forhuset til beboelse og mellemhuset til slagteri og stald (bygn.att. 25.05.1864). De små baghusbygninger tilkom i 1910.

Bemærkning: Det lille enkle hus er karakteristisk for den tidlige bebyggelse af købstadsagtig karakter på Vesterbro.

ENGHAVEVEJ 2
VESTERBROGADE 103-105
matr.nr. 100

På grunden to forhuse, dels hjørnehus mod Enghavevej/Vesterbrogade dels forhus mod Vesterbrogade.

Enghavevej 2/Vesterbrogade 103: *Hjørnehus* til beboelse i fem etager med skiferlagt københavnertag. Bygningen står med ti fag mod Enghavevej, et karnapsmigfag og to fag mod Vesterbrogade.

Hele facaden fremtræder i blank, rød mur. Under den kraftige, profilerede kordongesims har facaden forskelligartet butiksindretning med helrudede vinduer og skiltning. I yderfagene hoveddøre. Overfacaden har på 2. og 4. sal gennemløbende brystningsgesimser, på 2. sal med fremtrukne felter. I 2., 3. og 4. fag til venstre for smigfag svag risalit. De grønmalede vinduer af dannebrogstype er indrammet med pilastre på 2. sal joniske på 4. sal korinthiske. 1. sal har tilbagetrukne brystningsfelter enkelte med volutter, mens 2. og 3. sal i sammenhængende murparti, på 2. sal har markerede rundbuer med rosetter. Ud for disse har enkelte murpiller mønstermuring. Den konsolbårne karnap, fra 1. til 4. sal, har i front helrudede vinduer og i siderne smalle etfags med tværpost. Bred hovedgesims i formsten med konsoller. Facadens vandrette hovedmarkeringer er ført igennem på den fritstående gavl mod Enghavevej.

Vesterbrogade 105: *Forhus* til erhverv i en etage med tagetage. Teglhængt mansardtag. Underfacaden har overalt nyere butiksindretning med helrudede vinduer og kraftig skiltning. I tagetagen fire helrudede kviste.

Enetages *sidehus* til højre med teglhængt, ensidigt mansardtag. I underfacaden brunmalede garageporte og i tagetagen tre kviste og to døre, alle hvidmalede.

Enetages *baghus* med tagetage. Skiferlagt heltag. Facaden står gulmalet direkte på stenene med helrudet vindue og dør til venstre og gulmalet garageport til højre. I tagetagen frontkvist med hejsebom og til venstre for denne tre hvidmalede ovenlysvinduer.

Vesterbrogade 105.

Historie: Denne grund består af to sammenlagte parceller, hjørnegrunden, der som matr.nr. 100 af L. A. Thayssen i 1862 blev frasepareret og solgt til slagtermester Maxen, og nabogrunden, matr.nr. 101, som Thayssen samtidig solgte til slagtermester Jørgensen. På dette tidspunkt var grundene stadig bebyggede ud mod Vesterbrogade med lave, enetages huse, dele af den gamle gæstgivergård, Hvide Hest. På hjørnegrunden lå den oprindelige staldlænge fra 1834, der var blevet ombygget til beboelse i 1847, og ved siden af lå den østlige halvdel af selve gæstgivergården fra slutningen af det 18. århundrede. Mens denne sidste tilsyneladende stadig eksisterer trods mange ombygninger, måtte 1834-huset i 1889 vige for det nuværende hjørnehus, opført ved arkitekt Blichfeldt for slagtermester Maxen (bygn.att. 17.04.1889), samtidig med en udvidelse af Enghavevej. I 1893 blev matr.nr. 101 lagt til matr.nr. 100, og samme år opførtes det eksisterende baghus som stald. I 1920 blev det mellemliggende sidehus samt to tilbygninger til det lave forhus opført for fabrikant P. Bjergholt ved arkitekt Bror v. Düben.

Bemærkning: Enghavevej 2/Vesterbrogade 103: Gedigen blankmursfacade med gennemført detaljering.

Vesterbrogade 105: Stærkt ombygget repræsentant for det tidlige byggeri på Vesterbro.

VESTERBROGADE 107
matr.nr. 102

Forhus til beboelse med sidefløj til venstre i fem etager med tagetage. Skiferlagt københavnertag.

Underfacaden, her stueetage og 1. sal, står i kvadersten med fire fag fladbuede vinduer. I stueetagen helrudede, på 1. sal trefags. Overfacaden fremtræder pudset og hvidmalet med karnap i midten fra 2. til 4. sal afsluttet med kobberinddækket tag. Karnappen har i front tofags vinduer og i de skrå sider etfags. På hver side af karnappen to etfags vinduer samlet om smal murpille. Alle vinduer, med sprossede overrammer, er malet hvide i grålmalet glat indramning. På 3. og 4. sal smedejerns murankre. Profileret, konsolbåren hovedgesims brudt i midten af gavlkvist afsluttet med lille segmentfronton. I denne tofags vindue og smedejernsaltan. Til venstre for frontkvisten en firefags kvist og til højre en tofags.

Historie: På denne parcel, der i 1862 blev frasepareret og solgt af L. A. Thayssen, lå den vestre ende af den gamle gæstgivergård fra det 18. århundrede, Hvide Hest. Køberen lod året efter det enetages baghus opføre til lysestøberi, men 1867 blev det indrettet til beboelse. I 1877 lod smedemester Petersen sidehuset til venstre opføre (bygn.att. 22.10.1877). I 1901 blev det gamle enetages forhus revet ned og det eksisterende etagehus opført ved arkitekt Haunstrup for vekselmægler P. Severin (bygn.att. 14.02.1902).

Bemærkning: Markant og livfuld facade, der især gør sig bemærket ved den kraftigt markerede underfacade.

VESTERBROGADE 107 B
matr.nr. 143

Nifags beboelsesejendom, *forhus* i fire etager med tagetage. Skiferlagt heltag.

Facaden har tofags siderisalitter. Under den profilerede kordongesims fremtræder stueetagen overalt med nyere butiksindretning, helrudede vinduer og forskelligartet skiltning. I midtfag port. Den pudsede overfacade står med sålbænksgesims under øverste etages vinduer. Overalt brunmalede vinduer af dannebrogstype, i risalitter og midtfag på 1. og 2. sal i profilerede indfatninger, på 2. sal med ører. 1. sal har i risalitter volutbårne sammenhængende fordakninger, i midtfag volutbåren trekantfordankning. Øverste etages vinduer står med rammeprofilerede murpiller under den profilerede hovedgesims. I tagetagen fem trefags kviste.

Trefags *sidehus* til erhverv i en etage med tagetage. Skiferlagt ensidigt mansardtag. Facaden står i blank, gul mur. I midtfag grønmalet hoveddør i pilasterindfatning med fordakning. Til venstre for denne tofags vindue under fladbuestik med skodder, til højre blændet. I tagetagen to tofags kviste.

Syvfags *baghus* til erhverv i to etager med tagetage. Skiferlagt heltag. I stueetagen fire store trefags vinduer og til højre dør. På 1. sal dels to- dels trefags vinduer. I midtfag, i sammenhængende, rundbuet murblænding, brunmalet læsseport og herover, i gavlkvist med hejsebom, rundbuet tofags vindue. Alle vinduer grønmalede.

Historie: Denne parcel af Hvide Hest-vænget, hvor oprindelig stadens fold »til indbrænding« lå, blev af H. P. Harboe bebygget med det eksisterende forhus samt to sidehuse i bindingsværk til stald, remise m.m. (bygn. att. 18.05.1867) ved murermester H. S. Malmstrøm. I 1888 blev det eksisterende værkstedsbaghus opført for kobbersmedemester W. E. Jensen ved arkitekt V. Friederichsen (bygn.att. 31.10.1888).

Bemærkning: Markant og veldisponeret pudsfacade.

VESTERBROGADE 107 C
matr.nr. 133

11 fags *forhus* til beboelse i to etager med tagetage. Teglhængt heltag lagt overvejende med sorte sten.

Under den murede kordongesims med tandsnit står hele stueetagen med nyere butiksindretning, helrudede vinduer og skiltning. I 3. og 4. fag fra højre port. Overfacaden fremtræder gulmalet direkte på stenene med brunmalede vinduer, de tre til venstre helrudede, de øvrige af dannebrogstype under fladbuestik. Muret hovedgesims med tandsnit og konsoller. I tagetagen fem trefags kviste.

Femfags *sidehus* til erhverv i en etage med tagetage. Teglhængt halvtag. Facaden står i blank, gul mur med grønne døre og blændede vinduer. I tagetagen to kviste med læsseporte.

Syvfags *sidehus* til erhverv i en etage med tagetage. Skiferlagt, ensidigt mansardtag. Facaden står i blank, gul mur med delvis blændede vinduer og i yderfagene brunmalede døre. I tagetagen en tofags kvist i hvert yderfag, og herimellem fire tilbagetrukne vinduer.

Tifags *baghus* til erhverv i fem etager med skiferlagt heltag. Under den rødmalede, profilerede kordongesims i puds står facaden refendfuget og gulmalet med port i 4. fag fra højre. De to trappetårne i yderfagene er trukket frem. Overfacaden, der fremtræder i blank, gul mur med vandret afstribning i puds, har grønmalede, sprossede, trefags vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. I trappetårne dog tofags. I tagetagen to trefags kviste.

Historie: Denne parcel af Hvide Hest-vænget blev i september 1866 bebygget og frasepareret af H. P. Harboe (bygn.att. 19.06.1867). I 1875 lod hørkræmmer Chr. Riis opføre udhusbygningerne til højre. I 1883 og igen i 1899 blev der til denne grund henlagt dele af matr.nr. 258, først stykket syd for, og dernæst den lille forbindelsessti ud til Enghavevej. I 1900 blev det femetages stald- og værkstedsbaghus opført for grosserer

S. N. Meyer ved arkitekt Thorvald Sørensen, og i 1904 tilkom den lille lave butiksbygning ud mod Enghavevej.

Bemærkning: Karakteristisk blankmursfacade med gennemført murdetaljering. Huset er værdifuldt som et eksempel på det tidlige Vesterbrobyggeris købstadspræg.

VESTERBROGADE 109
matr.nr. 43 c

Firefags beboelsesejendom, *forhus* med sidefløj til højre i fire etager med tagetage. Skiferlagt heltag.

Under den pudsede, profilerede kordongesims står facaden med nyere butiksindretning og helrudede vinduer i brunmalet bræddebeklædning. Til venstre port. Overfacaden, der fremtræder i kvaderfuget puds med profileret sålbænksgesims under øverste etages vinduer, har grønmalede vinduer af dannebrogstype. På 1. og 2. sal i profilerede indfatninger med ører og fordakninger, på 1. sal desuden brystningsfelter med klassiske hoveder. Profileret hovedgesims med tandsnit og frise med rosetter. I tagetagen tre kviste, den i midten trefags.

Nifags *sidehus* til venstre til erhverv i tre etager med kælder og skiferlagt heltag. Facaden står i blank, gul mur med dels hvid- dels grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik, i stueetagens 3. og 4. fag fra venstre dog sammenbygget til et firefags. I yderfag til højre dør og i midtfag grønne læsseporte på alle etager, i tagetagen afsluttet med gavlkvist med hejsebom. Til højre herfor tofags kvist.

Historie: I 1852 solgte gartner J. C. Hansen parcellen matr.nr. 43 B2 & C2 af Hvide Hest-vænget til tømrermester Amsel Meyer. Den næste kvadratiske grund, der i dag svarer til Vesterbrogade 109-113 og Sundevedsgade 1-3, brugte Meyer i nogle år til tømmerplads med et lille beboelseshus, indtil han i 1858 lod den opdele i tre, senere fire lodder. Alle parcellerne blev købt af kaptajn Andreas Ferdinand Jørgensen, der også selv var bygherre for den påfølgende bebyggelse. Forhuset på denne grund blev således opført samtidig med nabohuset på Vesterbrogade 111, som dobbelthus (bygn.att. 06.06.1863). I 1884 lod snedkermester Steffensen sidehuset til venstre opføre som værkstedsbygning (bygn.att. 14.01.1885).

Bemærkning: Harmonisk og karakteristisk, senklassicistisk facade med gennemført, spinkel detaljering.

VESTERBROGADE 111
matr.nr. 43 d

Det firefags *forhus* med sidefløj til venstre, svarer i opbygning til sin nabo, Vesterbrogade 109, dog står porten i yderfag til højre og i tagetagen er der tre nyere kviste hvoraf de to yderste med helrudede vinduer.

Femfags *baghus* til beboelse i fem etager med tagetage. Skiferlagt heltag. Under den i røde sten murede kordongesims står facaden i refendfuget, hvidmalet puds. I midtfag nyere hoveddør i glat indramning. Fordakningen over døren samt stueetagens sålbænke er i røde sten. Overfacaden fremtræder i blank, gul mur med pudset, profileret sålbænksgesims under øverste etages vinduer. Overalt grålamalede vinduer af dannebrogstype, i overfacaden under fladbuestik. Hovedgesims med konsoller. I tagetagen to kviste.

Historie: For forhistorie, se Vesterbrogade 109. Forhuset blev som dobbelthus med naboen mod øst opført for kaptajn Andreas Ferdinand Jørgensen i 1863 (bygn.att. 06.06.1863). I 1884 lod husejer J. P. Jacobsen beboelsesbaghuset opføre (bygn.att. 03.01.1885).

Bemærkning: Harmonisk og karakteristisk, senklassicistisk facade med gennemført, spinkel detaljering.

VESTERBROGADE 113
SUNDEVEDSGADE 1
matr.nr. 43 b

Hjørnehus til beboelse i fire etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Bygningen står symmetrisk opbygget med ni fag på hver side af smigfaget. Underfacaden står med nyere butiksindretning og helrudede vinduer, mod Vesterbrogade og omkring smigfaget med ensartet skiltning. Hoveddøre i 4. fag fra yderfagene. Overfacaden fremtræder i blank, rød mur med grøn- og brunmalede vinduer, overvejende af dannebrogstype, enkelte med helrudet underramme. Hovedgesims med bloktandsnit. I tagetagen ni trefags kviste, hvoraf en i smigfag.

Historie: I 1852 solgte gartner J. C. Hansen parcellen matr.nr. 43 B2 & C2 af Hvide Hest-vænget til tømrermester Amsel Meyer. Den næste kvadratiske grund, der i dag svarer til Vesterbrogade 109-113 og Sundevedsgade 1-3, brugte Meyer i nogle år til tømmerplads med et lille beboelseshus. Efter at Hansen i midten af 1850'erne havde anlagt Frydsvej (nu Sundevedsgade) på naboparcellen mod vest, kunne Meyer med fordel udparcellere sin grund. I 1858 lod han den opdele i tre, senere fire lodder, der alle blev købt og bebygget af kaptajn Andreas Ferdinand

Jørgensen. Hjørnehuset på denne parcel stod færdigt i 1863 (bygn. att. 04.05.1863).

Bemærkning: Enkel og velbevaret blankmursfacade af neutral virkning i gadebilledet.

SUNDEVEDSGADE 3
matr.nr. 43 a

Nifags *forhus* til beboelse i to etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Stueetagen har overalt butiksindretning i fagdeling med helrudede vinduer og forskelligartet facadebeklædning. I midtfag hoveddør. 1. sal fremstår i blank, gul mur med grønmalede vinduer af dannebrogstype. Hovedgesims med formsten. I tagetagen fire trefags kviste.

Enetages *baghus* i syv fag med teglhængt heltag. Facaden står pudset og gulmalet med grønmalede vinduer af dannebrogstype. I midtfag dør. Herover tofags kvist, hvorfra brandtrappe i jern fører til forhuset.

Historie: Baghuset, der oprindelig var stald til hjørnehuset på naboejendommen, Vesterbrogade 113, men hurtigt blev ombygget til beboelse, lod kaptajn A. F. Jørgensen opføre (bygn.att. 27.04.1863). Samme bygherre lod forhuset opføre nogle år senere (bygn.att. 20.03.1869).

Bemærkning: Anonym facade med beskeden detaljering. Stilfærdig lille bygning med enkel, klassicistisk detaljering.

SUNDEVEDSGADE 5-9
matr.nr. 286

Tifags beboelsesejendom *forhus* med midtfløj i fem etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Under den pudsede, profilerede kordongesims står facaden med nyere, forskelligartet butiksindretning og helrudede vinduer. I 4. fag fra yderfagene hoveddøre og til højre port. Overfacaden, der på 1., 2. og 3. sal fremtræder i blank, rød mur mens 4. sal står pudset, er vandret opdelt med pudsede brystningsgesimser på 2. og 4. sal. 1. sals murpiller er markeret med vandrette pudsede bånd. 2. og 3. sal står inddelt med pilastre og vinduerne er samlet fagvis i blændinger afsluttet med fladbuestik. På 3. sal pudsede brystninger med tilbagetrukne felter. Øverste etages vinduer står i tilbagetrukken fals og har panelfelter på de brede murpiller. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype, i yderfag trefags. Fritstående spærender ved tagfod. Alle pudsdetaljer står hvidmalede. I tagetagen seks kviste med helrudede vinduer.

Nifags *sidehus* til højre til erhverv i en etage med tagetage. Teglhængt, ensidigt mansardtag. Facaden står pudset og rødmalet med grønmalede vinduer af dannebrogstype. I 2. fag fra yderfag døre. I tagetagen fem tofags kviste, de to i yderfagene med læsseporte og hejsebomme og den i gavl med jernbrandtrappe.

Historie: Denne grund blev i 1855 sammen med et stykke af nabogrunden mod syd af gartner J. C. Hansen fraseparceret hans del af Hvide Hestvænget som matr.nr. 43 B1, efter han havde ladet Frydsvej (nu Sundevedsgade) anlægge. Grunden henlå imidlertid ubebygget indtil 1874, hvor der blev tillagt et stykke mod syd fra Hansens store fælledareal, og grunden blev opdelt i to nye parceller, matr.nr. 286 og 287. Købere var

SUNDEVEDSGADE 13
matr.nr. 287

praktiserende læge L. R. Hansen, cand.jur. G. C. C. Wiese, praktiserende læge A. F. Hørring og Betty O. Graversen-Hansen, der på denne parcel lod det T-formede forhus opføre ved murermester Sørensen (bygn. att. 06.12.1875). Sidehuset til højre blev opført ved arkitekt Gundlach Petersen (bygn.att. 21.02.1926).

Bemærkning: Gedigen bygning af neutral virkning i gadebilledet trods uharmonisk facadekomposition.

Nifags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Under den pudsede, profilerede kordongesims står facaden pudset og dels gul- dels brunmalet. I midtfag hoveddør og til venstre port. I øvrigt grønmalede døre og helrudede vinduer. Overfacaden, der fremtræder i blank, rød mur, har grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik med savsnit. Under øverste etages vinduer muret sålbænksgesims med savsnit. Muret hovedgesims med sparrenkopper og savsnit. I tagetagen fire trefags kviste.

Historie: For forhistorie, se Sundevedsgade 5-9. Denne parcel blev hurtigt videresolgt til murermester Ole Olsen, der lod forhuset opføre (bygn. att. 17.11.1875). Det samtidigt opførte baghus er nu revet ned.

Bemærkning: Enkel blankmursfacade af neutral virkning i gadebilledet.

TØNDERGADE 12
matr.nr. 1125

Femfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med fritstående gavl. Skiferlagt københavnertag.

Under kordongesimsen fremtræder facaden dels glatpudset dels refendfuget og grålmalet med nyere, helrudede vinduer. I midten nyere hoveddør, til højre port. Overfacaden, der står pudset med detaljer i røde sten, har hjørneliséner og muret sålbænksgesims med konsoller under øverste etages vinduer, afbrudt af hoveddørsfagets forskudte vinduer. Vinduerne har murede indfatninger, på 2. og 3. sal samlet fagvis. På 3. sal murornamentik i yderfagenes brystninger. Øverste etage har dværgpilastre og i midtfaget tætsiddende rundbuevinduer. Grønmalede vinduer, i yderfagene trefags med helrudet midterramme, de øvrige af dannebrogstype. Muret, profileret hovedgesims med konsoller.

Seksfags erhvervsbygning, *baghus* i to etager med tagetage. Teglhængt københavnertag. Facaden står pudset og malet hvid. I 3. fag fra højre dobbeltdøre i begge etager afsluttet med frontkvist i tagetagen med hejsebom. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype. Profileret hovedgesims med konsoller. I tagetagen tre kviste, hvoraf en er trefags.

Historie: Se Vesterbrogade 119.

Bemærkning: Livfuld facade med usædvanlig blankmursdetaljering.

TØNDERGADE 8
matr.nr. 1499

En enetages, nifags *sidebygning* til venstre til erhverv. Teglhængt halvtag med tagterrasse til højre. Facaden står pudset og gulmalet med døre i 2. fag fra venstre og 3. fag fra højre. Blåmalede, opsprossede vinduer, dels tofags dels trefags.

Firefags *baghus* til erhverv i en etage med tagetage. Teglhængt mansardtag. Facaden fremtræder pudset og gulmalet med portparti i 2. fag fra venstre. Opsprossede, blåmalede vinduer under fladbue. I tagetagen to firefags kviste, et tagvindue samt til venstre dør til sidebygningens tagterrasse. Til højre garageanlæg med hvidmalede porte.

Historie: Se Vesterbrogade 117.

Bemærkning: Bygningerne er uden arkitektonisk interesse.

TØNDERGADE 2-6
SUNDEVEDSGADE 12
matr.nr. 628

Femetages beboelsesejendom med kælder og tagetage, *hjørnehus* i 18 fag mod Tøndergade, et smigfag og seks fag mod Sundevedsgade. Skiferlagt heltag.

Under den profilerede kordongesims fremtræder facaden i refendfuget, hvidmalet puds, dog lyseblå facadebeklædning ved smigfagets kælderbutik. Hoveddøre i 3., 8. og 13. fag fra venstre mod Tøndergade samt 4. fag fra højre mod Sundevedsgade. Overfacaden står pudset med sålbænksgesimser på 2. og 4. sal. Vinduerne har profilerede indfatninger og enkelte fordakninger på 1. og 2. sal. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype, 2. og 5. fag til venstre for smigfag trefags. Profileret hovedgesims. I tagetagen 12 kviste, hvoraf en er tofags ellers trefags.

Historie: Se Sundevedsgade 6-10.

Bemærkning: Tidstypisk pudsfacade der står uændret siden opførelsen. Af neutral virkning i gadebilledet.

SUNDEVEDSGADE 6-10
matr.nr. 43 e

Tifags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med kælder og tagetage. Skiferlagt heltag.

Under pudset og profileret sålbænksgesims under 2. sals vinduer fremtræder facaden pudset med refendfuget stue- og kælderetage, sidstnævnte præget af butiksindretning og skiltning. Sålbænksgesims under 1. sals vinduer, som har profilerede indfatninger og parvis samlet under fordakning i yderfagene samt i midterfagene. Hoveddøre placeret i 3. fag fra yderfagene og yderst til højre port. Overfacaden står rødmalet direkte på stenene med bred profileret gulmalet sålbænksgesims på 4. sal. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype, i overfacaden under fladbuestik. Gulmalet profileret hovedgesims. I tagetagen fire trefags kviste.

Tifags beboelses*baghus* i fem etager med tagetage. Skiferlagt heltag. Facaden fremtræder med de fem fag til venstre trukket let frem. Under den pudsede kordongesims står underfacaden med rester af gul maling. Hoveddøre i 3. fag fra yderfagene. Overfacaden står i blank, gul mur med grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. Muret, profileret hovedgesims. I tagetagen fire trefags kviste.

Historie: Denne grund, der sammen med nabogrunden mod syd, matr.nr. 628, udgjorde resten af gartner J. C. Hansens vængestykke vest for Frydsvej (nu Sundevedsgade) efter frasalget i 1857 af parcellerne omkring Vesterbrogadehjørnet, beholdt Hansen i mange år. I 1873 lod han her opføre en toetages beboelsesbygning. Først i 1884 lod en ny ejer, glarmester M. Liebmann, grunden dele i to parceller og bebygge med de eksisterende bygninger: forhus, hjørnehus og baghus (bygn.att. 26.09.1885).

Bemærkning: Enkelt hus af neutral virkning i gadebilledet.

SUNDEVEDSGADE 4
matr.nr. 43 h

Syvfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage og teglhængt heltag.

Under kordongesimsen fremtræder facaden med nyere butiksindretning, mørkebrun facadebeklædning og kraftig skiltning. Hoveddør placeret i yderfag til højre. Overfacaden står i hvidmalet puds med profileret sålbænksgesims under øverste etages vinduer. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype, på 1., 2. og 3. sal i smal, profileret indfatning. Profileret hovedgesims. I tagetagen fem tofags kviste med murede flunker.

Enetages *baghus* med teglhængt halvtag. Facaden står i rødmalet puds med grønmalede døre og vinduer af forskellig type.

Historie: For forhistorien se Vesterbrogade 115. Denne parcel blev købt af jernstøber H. C. Fryd, der lod de eksisterende bygninger, forhus og bindingsværksudhus, opføre i 1858 (bygn.att. 05.07.1858). Fryd gav navn til gaden, der siden blev omdøbt til Sundevedsgade.

Bemærkning: Harmonisk, senklassicistisk facade med regelmæssig fagdeling og enkel detaljering.

SUNDEVEDSGADE 2
VESTERBROGADE
matr.nr. 43 g

Fireetages beboelsesejendom med kælder og tagetage, *hjørnehus* med 11 fag mod Sundevedsgade, et smigfag og tre fag mod Vesterbrogade. Teglhængt heltag.

Under den pudsede, profilerede, mørkebrune kordongesims med rosetsmykket frise står stueetagen i kvaderfuget, lysebrun malet puds. Kælderetagen fremtræder med bræddebeklædning og butiksindretning. Mod Sundevedsgade hoveddør i 6. fag fra venstre samt port med overvindue i yderfag til venstre. Overfacaden står i lysbrun malet puds med brunmalet sålbænksgesims under øverste etages vinduer. Overalt brunmalede vinduer af dannebrogstype, i stueetagen dog overvejende nyere helrudede. Bred, profileret, mørkebrun hovedgesims med tandsnit og frise med mørkebrune ornamentfelter. I tagetagen 13 kviste med murede flunker, hvoraf en i smigfag.

Enetages *sidehus* til venstre med halvtag lagt med bølgeplader. Facaden står i sortmalet bindingsværk med rødmalede tavl samt sortmalede porte og døre.

Femfags *sidehus* til højre i en etage med teglhængt halvtag. Facaden står rødmalet direkte på stenene med port i 2. fag fra venstre og sortmalede vinduer under fladbuestik.

Historie: For forhistorien se Vesterbrogade 115. Denne parcel blev ligeledes købt af fuldmægtig A. F. F. Petersen, der lod hjørnehuset samt bindingsværkssidehuset til venstre opføre (bygn.att. 20.10.1858). Sidehuset til højre blev opført som lagerbygning i 1890 for løjtnant F. Gravesen (bygn.att. 27.08.1890).

Bemærkning: Karakteristisk hjørnefacade med god senklassicistisk detaljering.

VESTERBROGADE 115
matr.nr. 43 f

Syvfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med teglhængt heltag.

Stueetagen står bræddebeklædt med nyere butiksindretning samt hoveddør i midtfag. Overfacaden fremtræder pudset med profilerede sålbænksgesimser på alle etager. Profilerede vinduesindfatninger, på 1., 2. og 3. sal med fordakninger. Overalt brunmalede vinduer af dannebrogstype, i yderfagene trefags. Smal, profileret hovedgesims med store volutter på murpillerne.

Historie: Gartner J. C. Hansen anlagde i midten af 1850'erne Frydsvej (nu Sundevedsgade) ned fra Vesterbrogade og tværs over sin del af Hvide Hest-vænget. Arealet vest for denne nye gade blev udmatrikuleret som matr.nr. 43 C1. Den nordlige halvdel af denne grund, matr.nr. 43 C1 B lod han i 1857 opdele i tre parceller, B1, B2 og B3 (i dag 43 f, 43 g og 43 h) og sælge. Køber af denne parcel var fuldmægtig Anthon F. F. Petersen, der lod det eksisterende forhus opføre (bygn.att. 05.09.1857). I 1868 opførtes for overvagtmester og porcelænshandler J. J. Nøkkentved det lave baghus, indrettet til beboelse (bygn. att. 26.06.1868).

Bemærkning: Harmonisk pudsfacade med spinkel, klassisk detaljering.

VESTERBROGADE 119
matr.nr. 43 k

Syvfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med kælderetage og skiferlagt københavnertag.

Under den pudsede og profilerede kordongesims står facaden i kvaderfuget puds med butiksindretning i kælderetagens grovpudsede parti. I midtfag hoveddør og i yderfag til venstre port, begge med overvindue. Overvejende nyere, helrudede vinduer. Overfacaden fremtræder i blank, gul mur med sålbænksgesims med savsnit under øverste etages vinduer. Overalt brunmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik, i yderfagene trefags. Profileret hovedgesims med konsoller.

Historie: Den parcel af Hvide-Hest-vænget, der i 1811 var blevet solgt som matr.nr. 43 litra D, blev i 1846 af brændevinsbrænder Peter Westergaard udparcelleret i fire lodder, D 1-4, Vesterbrogade 117-123. Denne lod, oprindelig matr.nr. 43 D1, blev købt af jernhandler Andreas Torp. Grunden henlå i mange år ubebygget, i mellemtiden købt af lysestøber B. Nielsen. Først i 1877 lod en ny ejer, urtekræmmer William Hjaltelin og ved tømrermester Schmock det eksisterende forhus samt et tilsvarende, nu nedrevet baghus opføre (bygn. att. 07.04.1877). På bagarealerne ud mod Tøndergade lod Frelsens Hær i 1914 opføre den eksisterende sidelænge til venstre til stald og lager. Denne del af grunden blev selvstændigt udmatrikuleret som matr.nr. 1499 med adressen Tøndergade 8 i 1921. I 1926 fortsatte Frelsens Hær bebyggelsen på denne parcel med den enetages bagbygning, indrettet til trykkeri (bygn.att. 16.06.1926).

Bemærkning: Enkel blankmursfacade af neutral virkning i gadebilledet.

VESTERBROGADE 117
matr.nr. 43 i

Firefags beboelsesejendom, *forhus* med sidefløj til højre samt mellemhus, i fem etager med tagetage. Skiferlagt københavnertag.

Facaden fremtræder i sandstenskvadre i vekslende skiftehøjde, i stueetagen dog stiftmosaik ved butik til venstre. I 2. fag fra venstre port i granitindfatning. Overfacaden, der har karnap over de to midterste fag afsluttet i tagetagen af gavlparti, fremtræder med særdels rig, gotiserende detaljering, koblede spidsbue- og æselrygbuevinduer, spidsbuefriser, hjørnetabernakler m.m. Overalt hvidmalede vinduer, i yderfag på 1., 2. og 3. sal trefags, på 3. sal med buede overrammer. Profileret hovedgesims. I tagetagen to kviste.

Seksfags erhvervsbygning, *baghus* i to etager med tagetage. Skiferlagt københavnertag. Facaden står pudset og malet gul med porte i 3. fag fra venstre afsluttet i tagetagen af frontkvist med hejsebom. Overalt blåmalede vinduer af dannebrogstype. Profileret muret hovedgesims med konsoller. I tagetagen tre kviste, hvoraf en er trefags.

Historie: Den parcel af Hvide Hest-vænget, der i 1811 var blevet solgt som »litra D«, blev i 1846 af brændevinsbrænder Peter Westergaard udparcelleret i fire lodder, D 1-4, Vesterbrogade 117-123. Denne smalle lod, oprindelig matr.nr. 43 D2, blev købt af vægter Anders Nielsen, men igen kort efter solgt til lysestøber Berthel Nielsen. Denne lod midt på grunden opføre en lav bygning til lysestøberi, som i 1861 blev udvidet til det dobbelte. I 1898 lod ejeren, urtekræmmer William Hjaltelin den sydligste del af grunden fraseparere som matr.nr. 1125, med adressen Tøndergade 12. Begge parceller blev købt af malermester P. D. Løw, der ved arki-

tekt Rogert Møller lod den eksisterende bebyggelse opføre: mod Vesterbrogade forhus med sidefløj og mellembygning, mod Tøndergade forhus samt to lavere baghuse op mod skellet (bygn.att. 31.10.1899).

Bemærkning: Usædvanlig og festlig bygning. Interessant eksempel på eklektisk historicisme.

VESTERBROGADE 121
matr.nr. 1603

Historie: For forhistorien se Vesterbrogade 117. Ud mod Vesterbrogade lå her de to parceller, D3 og D4. På D3, Vesterbrogade 121, der var blevet købt i 1846 af skrædermester Niels Nymann, havde denne allerede i 1848 ladet opføre et femfags forhus i tre etager, mens D4, Vesterbrogade 123, blev købt af sekretær Jens Peter Westergaard og bebygget med et fireetages forhus i 1859. I løbet af de næste 100 år tilkom der på grundene mange fabriks-, kontor- og lagerbygninger, således lå den store fabriksvirksomhed, O. V. Müller & Co's dampvæveri på nr. 123. I 1952 blev en stor grund mod vest, matr.nr. 1481 henlagt til 43 D4, og i 1967 skete den matrikulære omrokering, der resulterede i de nuværende grunde, matr.nr. 1603 og 1604. Alle ældre bygninger blev ryddet og erstattet med nybyggeri.

VESTERBROGADE 125
matr.nr. 43 n

Seksfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager. Skiferlagt københavnertag.

Under pudset, profileret gesims på 2. sal fremtræder facaden i kvaderfuget puds med profileret sålbænksgesims med æggestav under 1. sals vinduer, som sidder i tilbagetrukken fals og indfattes af dværgpilastre. I stueetagen nyere butiksindretning, forskelligartet facadebeklædning og skiltning. Hoveddør i 3. fag fra højre og port i yderfag til venstre. Overfacaden står i blank, gul mur med karnapper i 2. fag fra yderfagene afsluttet i tagetagen med pyramidestubstag. Profilerede pudsede vinduesindfatninger. På 2. sal står vinduerne pilasterindfattede med buede overrammer i pudsede, profilerede rundbueindfatninger med slutsten og fordakninger i yderfagene dog under kurvehanksbuer. Balustersmykkede brystningsfelter. På 3. og 4. sal indfatninger med ører, på 3. sal desuden med slutsten. Under øverste etages vinduer profileret sålbænksgesims med à-la-grecque-frise. Grønmalede vinduer, i yderfagene trefags med helrudet midterramme, i karnapperne nyere helrudede, smalle etfags i siderne. Mellem karnapperne er vinduerne af dannebrogstype. Pudset, profileret hovedgesims med kraftige konsoller.

Enetages *baghus* til erhverv. Halvtag lagt med pap. Facaden står gulmalet direkte på stenene med forskelligartede vinduespartier og brunmalede døre.

Historie: I 1850 solgte brændevinsbrænder Peter Westergaard denne parcel af Hvide-Hest-vænget, litra E, som hans fader havde købt på den oprindelige auktion i 1811. Grunden, matr.nr. 43 E1, der oprindelig gik helt igennem til sydskel (ved Tøndergade) blev købt af konferensråd, departementsdirektør Christian Frederik Holm, der lod opføre en villa,

fornemt tilbagetrukket på grunden i den »landstedsstil«, der i disse år var populær i området: fem fag i en etage og med frontispiceprydet frontkvist over tre fag. I 1896 lod ejeren, grosserer og fabrikant Conrad Julius Müller den gamle villa nedrive, og opførte ved arkitekt D. W. Leerbeck det eksisterende forhus (bygn.att. 01.02.1897). Baghuset opførtes få år senere (bygn.att. 03.12.1900). I 1918 frasepareredes den sydlige halvdel af grunden som matr.nr. 1481, der 1952 blev lagt til nabogrunden mod øst.

Bemærkning: Den veldisponerede facade er ved sin tidstypiske detaljering, bl.a. karnaptårnene, et udtryk for Vesterbrogades boulevardarkitektur.

VESTERBROGADE 127
matr.nr. 787

Femfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med sidefløj til venstre. Skiferlagt københavnertag.

Under pudset, profileret kordongesims med æggestav fremtræder stueetagen med forskellig facadebeklædning og nyere butiksindretning. Under murpillen mellem 2. og 3. fag fra venstre hoveddør. Overfacaden står i blank, rød mur med pudset sålbænksgesims med æggestav under 3. sals vinduer. Vinduerne står i pudsede indfatninger, på 1. og 2. sal profilerede med på 1. sal volutbårne fordakninger, på 2. sal med slutsten. Vinduerne i de to øverste etager har glatte indfatninger, på 3. sal med fordakninger. Overalt grønmalede, trefags vinduer med helrudet midterramme. Bred, pudset hovedgesims med konsoller.

Nifags beboelsesejendom, *baghus* i seks etager med skiferlagt københavnertag. Stueetagen står pudset og okkermalet med hvidmalet sålbænksgesims under 1. sals vinduer. Hoveddøre i 2. fag fra venstre samt 3. fag fra højre. Overfacaden står i blank, gul mur med forskudte vinduer i hoveddørsfagene. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype, i yderfag til venstre trefags. Smal, muret hovedgesims.

Historie: I 1847 solgte brændevinsbrænder Peter Westergaard en grund, matr.nr. 43 E2, der oprindelig bestod af denne parcel og naboparcellen mod vest, i dag matr.nr. 788 – og som strakte sig helt ned til Tøndergade. Grunden var den vestlige del af det Hvide Hest-vængestykke, litra E som Westergaards fader havde købt i 1811. Køber i 1847 var kammerherre, oberst, greve Carl F. v. Rantzau, der lod en villa opføre, tilbagetrukket fra gadelinien. Hovedbygningen var af den populære landstedsagtige type i enkel senklassicisme, een etage med fem fag og gennemgående frontispiceprydet frontkvist over tre fag. Den nyopførte villa blev døbt »Carlsgave« og 1848 ved gavebrev overdraget til kgl. skuespillerinde Erhardine Hansen. I 1854 blev der til grunden i vestskel lagt et stykke af landstedet »Amerika«s arealer, hvorefter matrikelbetegnelsen blev »43 E2 & FG3«. På dette tidspunkt var ejerne af »Carlsgave« konsul P. M. E. Løbel og kgl. skuespiller og kammersanger Christian Hansen. I 1893 solgte fru A. Fleron, enke efter hofskræder L. Fleron, der havde ejet villaen siden 1864, til et konsortium, der bestod af grosserer Corn. Fjord, murermester J. P. Malmberg og vognmand J. Olsen. Villaen blev revet ned og de to parceller mod Vesterbrogade frasepareret som

matr.nr. 787 og 788, som konsortiet lod bebygge med de eksisterende for- og baghuse (bygn.att. 09.11.1893).

Bemærkning: Denne facade, der sammen med nabofacaden udgør en helhed, markerer sig kraftigt ved de lange horisontale linier og traditionel, klassisk detaljering. De to bygninger udgør et sobert og roligt indslag i husrækken.

VESTERBROGADE 127 A
matr.nr. 788

Femfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med sidefløj til højre. Skiferlagt københavnertag.

Facaden svarer i opbygning og materialer til nabohuset, Vesterbrogade 127, matr.nr. 787, dog har stueetagen til højre gråmalet pudsparti med nye et- og trefags, grønmalede vinduer og port under murpille mellem 2. og 3. fag fra højre. I skellet mellem de to facader står under kordongesimser: »CARLSGAVE« i jernbogstaver.

Nifags beboelsesejendom, *baghus* i seks etager med skiferlagt københavnertag. Stueetagen står pudset og okkermalet med hvidmalet sålbænksgesims under 1. sals vinduer. Hoveddøre i 3. fag fra venstre og 2. fag fra højre. Overfacaden fremtræder i blank, gul mur med forskudte vinduer i hoveddørsfagene. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype, i yderfag til højre trefags. Facaden bærer inskriptionen »HAVEHUSET«. Profileret hovedgesims.

Historie: Se under Vesterbrogade 127, matr.nr. 787.

Bemærkning: Se under Vesterbrogade 127, matr.nr. 787.

VESTERBROGADE 129
AMERIKAVEJ 1
matr.nr. 43 p

På grunden to bygninger, dels hjørnehus mod Vesterbrogade dels forhus mod Amerikavej.

Vestergade 129: Femetages beboelsesejendom med tagetage, *hjørnehus* med tre fag mod Vesterbrogade, et smigfag og seks fag mod Amerikavej. Skiferlagt heltag. Under den pudsede, profilerede kordongesims står facaden med nyere butiksindretning, helrudede vinduer og skiltning. Hoveddør i 2. fag fra venstre mod Vesterbrogade under volutbåren fordakning. Overfacaden fremtræder i blank, rød mur med gennemløbende, pudset bånd under 4. sals vinduer. I smigfag og 2. fag fra højre mod Amerikavej buede, sandstensbeklædte karnapper fra 2. til og med 4. sal båret af kraftige konsoller. Karnapperne er isat sammenhængende vinduespartier af etfags vinduer, i smigfaget med sprossede overrammer. På alle etager her ornamenterede brystningsfelter. I midtfaget mod Vesterbrogade kraftige, konsolbårne altaner i sandsten på 2. og 3. sal.

1., 2. og 3. sal har to- tre- og firefags vinduer af dannebrogstype under lige stik, på 1. sal til venstre for smigfaget og til højre på 2. og 3. sal med trekantfordakninger. 4. sals etfags vinduer står samlet med lod- og tværpost i sandsten. Alle vinduer er hvidmalede. Bred profileret hovedgesims i formsten, pudsornamenteret frise og pudsbånd med konsoller. I tagetagen syv tofags kviste samt spirlignende kvist over karnap mod Amerikavej.

Amerikavej 1: Femfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med tagetage. Skiferlagt heltag.

Hele facaden fremtræder i blank, rød mur. Under den pudsede, profilerede kordongesims har stueetagen nyere butiksindretning med helrudede vinduer i brunmalet bræddebeklædning. I midtfag hoveddør under rundbuestik. Overfacaden, med gennemløbende pudset bånd under 4. sals vinduer, har i 2. fag fra yderfagene polygonale karnapper med sammenhængende vinduespartier. Mellem karnapperne tofags vinduer af dannebrogstype, på 1. sal med trekantfordakning. I yderfagene trefags vinduer. Alle vinduer er hvidmalede. Bred, profileret hovedgesims i formsten med pudsornamenteret frise. I tagetagen fem tofags kviste.

Historie: Ved udparcelleringen i 1854 af landstedet »Amerika«, matr.nr. 43F & G, der blev gennemført af stadskonduktør C. F. A. Schlegels arvinger, blev Amerikavej anlagt fra Vesterbrogade, der hvor den gamle indkørselsvej til landstedet havde udmundet. Parcellen øst for denne vej og op mod Vesterbrogade, hvor den gamle staldbygning lå i gadelinien, blev frasepareret som matr.nr. 43F & G1 og solgt til gæstgiver Christian Mortensen. Få år efter lå der ud mod gaden et tifags forhus i en etage med frontispiceprydet frontkvist over fire fag – et værtshus, der i sin stil tilpassede sig kvarterets populære landsted-villatype, men som muligvis til dels bestod af den tidligere staldbygning. På bagarealerne byggedes samtidig et større udhus og her tilkom der i de næste halvt hundrede år adskillige bygninger. Således lod grosserer A. D. Levin i 1875 og -76 opføre to treetages pakhusbygninger, og i 1888 lod samme bygherre opføre en toetages bagbygning til stald m.m. I 1909 lod den nye ejer, murermester C. W. Nielsen alle de gamle bygninger nedrive, og opførte det eksisterende hjørne- og forhus (bygn.att. 13.11.1909).

Bemærkning: Gedigne blankmursfacader med tidstypiske detaljer, især ved karnapløsningerne.

AMERIKAVEJ 3
matr.nr. 1088

Amerikavej 3/Tøndergade 22-24.

11 fags beboelsesejendom, *forhus* i seks etager med skiferlagt københavnertag.

Under pudset, profileret sålbænksgesims under 2. sals vinduer fremstår facaden i refendfuget puds med hoveddør i 3. fag fra yderfagene. I midtfag gennemgang til gård. Overfacaden står i blank, gul mur med bred sålbænksgesims med tandsnit under 4. sals vinduer. Hele facaden har grønmalede vinduer af dannebrogstype, i overfacaden under fladbuestik. Muret hovedgesims med konsoller.

Historie: For forhistorien se under Vesterbrogade 127. I 1896 lod konsortiet denne parcel sammen med naboen mod syd fraseparere stamparcellen, matr.nr. 43 E2 og FG3 og bebygge med det eksisterende forhus ved arkitekt Heinrich Hansen (bygn.att. 17.07.1896).

Bemærkning: Opfattes som en helhed sammen med Tøndergade 22-24. Komplekset virker trods den store udstrækning neutralt i gadebilledet.

TØNDERGADE 22-24
matr.nr. 1089

Seksetages beboelsesejendom, *hjørnehus* med fire fag mod Amerikavej, et smigfag og 11 fag mod Tøndergade. Skiferlagt københavnertag.

Under pudset profileret sålbænksgesims under 2. sals vinduer fremtræder facaden i refendfuget puds med hoveddøre i 3. og 10. fag fra højre mod Tøndergade og port i yderfag til højre. Hvidmalet butiksindretning omkring smigfag. Overfacaden står i blank, rød mur. Under 4. sals vinduer bred sålbænksgesims med tandsnit. Alle facadens vinduer er grønmalede af dannebrogstype, i overfacaden under fladbuestik. Muret hovedgesims med konsoller.

Historie: For forhistorien se under Vesterbrogade 127. I 1896 lod konsortiet denne parcel sammen med naboen mod nord fraseparere stamparcellen, matr.nr. 43 E2 & FG3, og bebygge med det eksisterende hjørnehus ved arkitekt Heinrich Hansen (bygn.att. 17.07.1896).

Bemærkning: Se under Amerikavej 3, matr.nr. 1088.

TØNDERGADE
matr.nr. 43 o

Denne ubebyggede grund er restparcellen af 1847-parcellen, matr.nr. 43 E2 & FG3. For historien se under Vesterbrogade 127.

AMERIKAVEJ 4-6
matr.nr. 1148

På grunden er to forhuse, dels Amerikavej 4 dels Amerikavej 6.

Amerikavej 4: Trefags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med skiferlagt københavnertag.

Under pudset, profileret sålbænksgesims under 2. sals vinduer fremtræder facaden i refendfuget puds, i stueetagen malet lysegrøn. Hoveddør i midtfag og port til venstre. Overfacaden står i blank, gul mur. Overalt hvidmalede vinduer under fladbuestik, i midtfag af dannebrogstype, de øvrige trefags med helrudede midterrammer. Muret, profileret hovedgesims med konsoller.

Amerikavej 6: Femfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med skiferlagt københavnertag. Under pudset, profileret sålbænksgesims ved 2. sals vinduer fremtræder facaden i refendfuget puds. I stueetagen nyere

butiksindretning samt facadebeklædning og i midtfag hoveddør. Overfacaden står pudset med profileret sålbænksgesims under øverste etages vinduer. Vinduerne på 2. og 3. sal står i glatte indfatninger, på 3. sal med ører og slutsten. Overalt hvidmalede vinduer, i hoveddørsfaget af dannebrogstype, de øvrige trefags med helrudede midterrammer. Profileret hovedgesims.

1. sidehus til højre: Femfags erhvervsbygning, *sidehus* i to etager med tagetage. Zinkklædt mansardtag. Facaden står pudset og malet gul med hejsekvist i 2. fag fra venstre, samt frontkvist i yderfag til højre. Blåmalede vinduer af forskellig størrelse og type. I tagetagen tre trefags kviste.

2. sidehus til højre: Erhvervsbygning, *sidehus* i to etager med papbeklædt halvtag. Facaden fremtræder i blank, gul mur med store vindues- og portpartier.

Enetages *sidehus* til venstre til erhverv med papbeklædt halvtag. Facaden står pudset og gulmalet med stort gråmalet portparti i gavl. Bagved denne bygning garageanlæg.

Historie: Se under Amerikavej 2/Vesterbrogade 131.

Bemærkning: Enkle facader der virker neutralt i gadebilledet.

AMERIKAVEJ 2
VESTERBROGADE 131
matr.nr. 1149

Femetages beboelsesejendom, *hjørnehus* med otte fag mod Amerikavej, et smigfag og fire fag mod Vesterbrogade. Skiferlagt københavnertag.

Under sålbænksgesims ved 1. sals vinduer fremtræder stueetagen dels i gulmalet puds dels med nyere facadebeklædning samt skiltning og butiks-

Amerikavej 2/Vesterbrogade 131-135.

indretning. Hoveddøre i 3. fag fra yderfagene samt i 6. fag fra venstre mod Amerikavej. I yderfag til venstre port. 1. sal fremstår i refendfuget puds med bånd og smal gesims. Overfacaden står i blank, rød mur med pudsede, profilerede sålbænksgesimser under 2. sal og øverste etages vinduer. Vinduerne står i pudsede, profilerede indfatninger, med på 2. sal slutsten, på 3. sal fordakninger. Brunmalede vinduer, i hoveddørsfag af dannebrogstype, i smigfag nyere helrudede. De øvrige vinduer er trefags med helrudet midterramme. Pudset og profileret hovedgesims med konsoller.

Historie: Ved udparcelleringen i 1854 af landstedet »Amerika«, matr.nr. 43 F & G, der blev gennemført af stadskonduktør C. F. A. Schlegels arvinger, blev den store parcel på 76 × 120 alen med selve landstedshovedbygningen, matr.nr. 43 F & G4 (i dag Vesterbrogade 131-35 og Amerikavej 2-10) overtaget af Schlegels enke for 14.500 rdl. I 1870 lod den nye ejer, particulier Niels Knudsen, to parceller ud mod Vesterbrogade fraseparere som matr.nr. 206 og 207, efter at have ladet dem bebygge med toetages beboelseshuse med gavle mod Vesterbrogade. Året efter blev yderligere to parceller, som han havde ladet bebygge, på samme måde frasepareret, matr.nr. 224 (Amerikavej 10) og matr.nr. 236 Amerikavej 4. I 1900 blev alle disse parceller (matr.nr. 224) samt stamparcellen opkøbt af tømrermester N. C. Christensen, der rev de gamle bygninger ned og lod den eksisterende bebyggelse opføre: forhusene til beboelse samt to lagerbygninger og en fabriksbygning til bageri (bygn.att. 01.06.1900), og derpå lod grunden opdele i de nuværende parceller, matr.nr. 1147-1150 (i 1930 blev matr.nr. 1147, Amerikavej 6, lagt til matr.nr. 1148).

Bemærkning: Denne facade udgør med nabofacaden en helhed, der markerer sig ved sin udstrækning. Den udgør et tiltalende og roligt indslag i facaderækken.

VESTERBROGADE 133-135
matr.nr. 1150

Syvfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med midt- og sidefløj til højre. Skiferlagt københavnertag.

Stueetagen præges af nyere butiksindretning, forskelligartet facadebeklædning og kraftig skiltning. Hoveddøre i 2. fag fra yderfagene. Under sålbænksgesims på 2. sal fremtræder 1. sal i refendfuget puds med bredt bånd og smal gesims. Overfacaden står i blank, rød mur med konsolbårne karnapper i refendfuget puds i 2. fag fra yderfagene. Karnap til venstre med skrå sider, heri etfags vinduer. Pudset sålbænksgesims under øverste etages vinduer. Vinduerne står i pudsede, profilerede indfatninger, på 2. sal med slutsten, på 3. sal med fordakninger. Overalt brunmalede vinduer, i karnapfagene nyere helrudede, de øvrige trefags med helrudet midterramme. Pudset profileret hovedgesims med konsoller.

Historie: Se under Amerikavej 2/Vesterbrogade 131.

Bemærkning: Denne facade udgør med nabofacaden en helhed, der markerer sig ved sin udstrækning. Facaderne har tidstypisk detaljering.

VESTERBROGADE 137
matr.nr. 43 q

Seksfags beboelsesejendom, *forhus* i to etager med kælder og tagetage. Teglhængt heltag.

Under pudset, profileret kordongesims står underfacaden med nyere butiksindretning, facadebeklædning og kraftig skiltning. Dør i 3. fag fra højre. Overfacaden står pudset og hvidmalet med brunmalede vinduer af dannebrogstype i karnisprofilerede fladbueindfatninger. Herover sammenhængende, profilerede bryn. Pudset, profileret hovedgesims. I tagetagen to trefags kviste.

Nifags erhvervsbygning, *1. sidehus* til højre i en etage med kælder. Halvtag lagt med pap. Facaden står i blank, gul mur med rødmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik, i 3. fag fra højre nyere vinduesparti. I yderfag til venstre dør.

Nifags erhvervsbygning, *mellemhus* i to etager med tagetage. Heltag klædt med pap. Facaden fremtræder hvidmalet direkte på stenene og er i stueetagens tre fag til højre sammenbygget med sidehus. Den øvrige stueetage har port- og dørpartier. På 1. sal sortmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik, i 4. fag fra yderfagene trefags, samt sortmalede skodder omkring fem vinduesfag fra venstre. Profileret hovedgesims. I tagetagen en firefags kvist samt to murede gavlkviste, den ene med hejsebom.

12 fags erhvervsbygning, *2. sidehus* til højre i en etage med kælder. Halvtag klædt med pap. Facaden står i blank, gul mur med dør i yderfag til højre. Rødmalede vinduer under fladbuestik.

14 fags erhvervsbygning, *1. sidehus* til venstre to etager med tagetage. Skiferlagt mansardtag. Facaden fremtræder i blank, gul mur med rødma-

lede vinduer under lige stik. Forskellige dør- og portpartier. I tagetagen ni kviste.

Historie: Ved udparcelleringen i 1854-55 af landstedet »Amerika«, matr.nr. 43 F & G, der blev gennemført af stadskonduktør C. F. A. Schlegels arvinger, blev de vestligste tre lodder, 43 F & G 5-7 alle købt af tømrer Jochum Jensen i 1855. Allerede 1856 stod det eksisterende forhus færdigt på Vesterbrogade 137, matr.nr. 43 F & G5, men efter Jensens fallit i 1859 blev ejendommen solgt til købmand Bollhorn, og kort efter igen til major C. W. W. Messerschmidt. I 1882 opførtes det eksisterende, toetages mellemhus med stald og beboelse for vognmand Hans Rasmussen (bygn.att. 24.11.1882), og i de følgende år blev der drevet dels beværtning dels stor vognmandsforretning på ejendommen. Sidebygningerne, henholdsvis til højre bag forhuset og til venstre bag mellemhuset, opførtes i 1892 for varemægler K. J. L. Bøytler som værksted og lager (bygn. att. 17.12.1892). I 1920'rne opførtes ved arkitekt Christian Gording endnu et sidehus bagest til værksted (bygn.att. 23.08.1926), en tilsvarende udvidelse af det modstående sidehus (bygn.att. 08.04.1929) samt en ny toetages værkstedsbygning (bygn.att. 24.06.1929).

Bemærkning: Det lave hus udgør sammen med Vesterbrogade nr. 139 og 141 en interessant husrække præget af senklassicismens spinkle ornamentik. Bygningen kunne blive smuk hvis stueetagens pågående skiltning blev reduceret.

Vesterbrogade 139.

VESTERBROGADE 139
matr.nr. 43 r

Seksfags beboelsesejendom, *forhus* i to etager med tagetage. Teglhængt heltag.

Under pudset, profileret kordongesims fremtræder facaden med nyere ensartet facadebeklædning og butiksindretning. Overfacaden står i gråmalet puds med grønmalede vinduer af dannebrogstype i karnisprofilerede fladbueindfatninger og ornamenterede brystningsfelter med svaner. Pudset, profileret hovedgesims. I tagetagen en firefags frontkvist med grønmalede vinduer af dannebrogstype. På hver side af denne tofags kviste.

Lang værksteds- og garagebygning, *sidehus* til venstre i en etage med midtbygning i toetager samt høj fabriksskorsten. Papklædt halvtag. Facaden fremtræder i rødmalet puds med bindingsværk i midtbygnings 1. sal. Grønmalede vinduer og rødmalede porte.

Sidehus til højre til garager med midtbygning i to etager. Papklædt halvtag. Anlægget står i hvidmalet puds med rødmalede porte. Midtbygningens 1. sal står i rødmalet puds med bindingsværk. Ingen vinduer.

Bagest på grunden lille garagebygning i blåmalet puds med to rødmalede porte. Papbeklædt halvtag.

Historie: For forhistorien se under Vesterbrogade 137. På denne parcel, matr.nr. 43 F & G6, lod tømrer Jochum Jensen 1855-56 opføre et forhus meget lig huset på Vesterbrogade 137. Den firefags kvist blev påført i 1861. I 1870 lod ejeren, firmaet Erichsen & Co., flere bygninger opføre dels til erhverv dels til husbrug. Således den toetages fabriksbygning med skorsten til venstre, en toetages lagerbygning i bindingsværk samt en tilsvarende stald (bygn.att. 21.03.1870). I 1884 blev der bagest på grunden opført en lav fabriksbygning som »Stentagpapfabrik«. I 1913 blev et stykke af matr.nr. 1024 ud til Vesterfælledvej henlagt til denne grund og i 1919-20 blev 1884-fabrikken erstattet med den eksisterende fabriksbyg-

ning, opført for maskin- og motorfabrikken BCH ved arkitekt F. Galatius (bygn.att. 26.08.1920). Ved fraseparering af matr.nr. 1511 i 1924 fulgte denne del af den gamle grund med fabriksbygningen med.

Bemærkning: Se under Vesterbrogade nr. 137.

VESTERBROGADE 141
VESTERFÆLLEDVEJ 1
matr.nr. 43 s

På grunden to forhuse, et mod Vesterbrogade og et mod Vesterfælledvej.

Vesterbrogade 141: Seksfags beboelsesejendom, *forhus* med fritstående gavl mod Vesterfælledvej i fire etager med tagetage. Skiferlagt københavnertag.

Under den smalle kordongesims står facaden med mosaikbeklædning, indrettet til bank med helrudede vinduer og ensartet skiltning. Hoveddør i midten af gavl. Overfacaden, der fremtræder pudset og hvidmalet, har på facaden (mod Vesterbrogade) profileret gesims på 2. sal og på 3. sal profileret sålbænksgesims. De grønmalede vinduer, i facaden af dannebrogstype, i gavlen nyere, etfags med tværpost, står i smalle, karnisprofilerede fladbueindfatninger. I facaden har 1. sals vinduer sammenhængende, fladbuede bryn, mens 2. sals har ornamenterede brystningsfelter med klassiske hoveder. Profileret hovedgesims. I tagetagen fem tofags kviste.

Vesterfælledvej 1: 12 fags beboelsesejendom, *forhus* med fritstående gavl i fem etager med tagetage. Skiferlagt heltag.

Under den pudsede, profilerede kordongesims står facaden pudset med nyere butiksindretning, helrudede vinduer og skiltning. Hoveddøre i 4. fag fra venstre og 3. fag fra højre. Overfacaden fremtræder i blank, rød mur med profileret sålbænksgesims i puds under øverste etages vinduer. Facaden har overalt nye grønmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik, i 3. og 5. fag fra venstre trefags. På 1., 2. og 3. sal står vinduerne i tilbagetrukket murfals. I gavlen et fag vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. Pudset, profileret hovedgesims. I tagetagen 12 kviste med helrudede vinduer.

Historie: For forhistorien se under Vesterbrogade 137. På denne yderste parcel af Hvide Hest-vænget lod tømrer Jochum Jensen i 1856 opføre det eksisterende forhus, oprindelig kun i tre etager, samt en lang enetages staldbygning ud mod Thayssensvej (nu Vesterfælledvej). Ejendommen blev straks solgt til fhv. apoteker Christian Vilhelm Kiersing. I 1880 lod ejeren, murermester E. H. Weber den dybe have fraseparere som tre selvstændige parceller, matr.nr. 384, 385 og 388. I 1887 blev staldlængen udvidet samt ombygget til beboelse. I 1899 lod handelsfabrikant C. Reisenhus dels forhuset forhøje med en etage, dels staldlængen nedrive og erstatte af det eksisterende femetages beboelseshus ved arkitekt Berthelsen (bygn.att. 13.05.1899). På selve hjørnet havde fabrikant Marstrand i 1893 ladet opføre en enetages lagerbygning, der i 1934 efter afgivelse af areal til Vesterfælledvej blev erstattet med en lav butiksbygning, der siden har måttet vige for nye udvidelser.

Bemærkning: Vesterbrogade 141: Trods forhøjelsen har facaden bevaret en del af sit oprindelige senklassicistiske præg, især ved de fine pudsdetaljer. Se i øvrigt under Vesterbrogade 137.

Vesterfælledvej 1: Den uregelmæssigt inddelte blankmursfacade er af neutral virkning i gadebilledet.

VESTERFÆLLEDVEJ 3
matr.nr. 385

VESTERFÆLLEDVEJ 5
matr.nr. 384

Tifags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med teglhængt heltag.

Underfacaden, med den profilerede kordongesims, står hvidmalet på kvaderfuget puds med hoveddøre i 3. fag fra yderfagene. Overfacaden fremtræder i blank, rød mur. Overalt grønmalede vinduer af dannebrogstype, i overfacaden under fladbuestik. Muret hovedgesims med sparrenkopper og savsnit.

Historie: For forhistorien se under Vesterbrogade 141/Vesterfælledvej 1. Ejeren murermester E. H. Weber lod forhuset opføre (bygn. att. 14.05.1881).

Bemærkning: Opfattes som sammenhængende med Vesterfælledvej nr. 5. Den lange blankmursfacade udgør et neutralt element i gadebilledet.

Syvfags beboelsesejendom, *forhus* i fem etager med teglhængt heltag.

Under den pudsede, profilerede kordongesims står facaden dels med nyere bræddebeklædning omkring butiks- og restaurationsindretning dels i kvaderfuget puds omkring hoveddøren i midtfag. Overfacaden fremtræder i blank, gul mur med brunmalede vinduer af dannebrogstype under fladbuestik. Muret hovedgesims med sparrenkopper og savsnit.

Historie: For forhistorien se under Vesterbrogade 141/Vesterfælledvej 1. Ejeren murermester E. H. Weber lod forhuset opføre (bygn. att. 14.05.1881).

Bemærkning: Se under Vesterfælledvej 3.

VESTERFÆLLEDVEJ 7
matr.nr. 1511

Femfags beboelsesejendom, *forhus* med sidefløj til venstre i fem etager og fritstående gavl. Teglhængt heltag.

Facaden, der er trukket tilbage fra gadelinien, fremstår i blank, rød mur med karnapper i 2. fag fra yderfagene, fra 1. til 4. sal med tilhørende, murede altaner i yderfagene. Grønmalede vinduer, i karnappernes front trefags, de øvrige helrudede. Under karnappen til venstre butik med helrudede vinduer og enkel skiltning. Til højre grønmalet port og i midtfag hoveddør. Muret, profileret hovedgesims.

Syvfags *baghus* til erhverv i to etager med kælder. Teglhængt heltag. Facaden fremtræder i gulmalet puds med brunmalede vinduer, i stueetagen store opsprossede og på 1. sal af dannebrogstype.

Historie: Denne grund blev frasepareret matr.nr. 43 R (dengang matr.nr. 43 F & G6) i 1924, og omfattede fabriksbygningen bagest til venstre fra 1920. I 1934 opførtes det eksisterende forhus for vognmand L. C. Hansen ved arkitekt H. Gaunt-Rasmussen (bygn.att. 08.05.1934). Værkstedsbaghuset opførtes med samme bygherre og arkitekt i 1935 (bygn.att. 07.10.1935).

Bemærkning: Den funktionalistisk prægede facade harmonerer trods sit sene opførelsestidspunkt godt med kvarterets øvrige bebyggelse.

VESTERFÆLLEDVEJ 13
matr.nr. 1024

Seksfags erhvervsejendom, *forhus* i to etager med skiferlagt tag.

Facaden står i blank gul mur. Yderfaget til venstre, der er trukket tilbage, har i stueetagen hoveddør og på 1. sal altan med jernrækværk. Grønmalede vinduer af dannebrogstype, i stueetagen med halvcirkulære overrammer under rundbuestik, på 1. sal under lige stik. Muret frontispice over de fire midterste fag.

*Sidehus*bebyggelsen til venstre på grunden dels i en dels i to etager, står med forskelligartede grønmalede vinduer og døre og har både skiferlagt hel- og halvtag samt mindre fremtrukken del med mansardtag lagt med sortglaserede sten.

Historie: Denne trekantede grund, der allerede i 1819 som matr.nr. 44 D2 var blevet lagt til landstedet »Amerika«, matr.nr. 43 F & G, ejedes 1869-79 af murermester Mathiesen, der lod opføre en lille villa i en etage – kærnen i det nuværende bygningsanlæg. Senere blev grunden af ejeren Vesterbros Stentagpapfabrik, Vesterbrogade 139, lagt sammen med matr.nr. 388, Vesterfælledvejnaboen mod nord, og udmatrikuleret som nr. 1024. I de næste årtier skete en stadig ombygning og udvidelse af bygningsanlægget, bl.a. med lave butiksbygninger ud mod Vesterfælledvej (1923 og 1931), en spejderhytte i grundens spidse hjørne mod syd (1926) og den eksisterende værkstedsbygning i østskel (1924).

Bemærkning: Et beskedent bygningskompleks, der bærer præg af de mange om- og tilbygninger.

ORDLISTE

À LA GRECQUE-FRISE: Frise dekoreret med mæanderbort, et retvinklet, vinkelbøjet fortløbende ornament.

AFFASNING: Skråt afskåret hjørne eller kant.

AFTRAPNING: Trinvis ordnede murskifter eller større murpartier.

AKANTUS: Stiliseret gengivelse af planten acantus spinosus (bjørneklo).

AKROTER: Ornamental skulptur på hjørner og midte af gavle eller fordakninger.

ALEN: Gammel dansk længdemål, svarende til 0.628 m.

ARKADE: Fortløbende, bueformet åbning på søjler eller piller. Arkaden kan være blændet, hvorved den inddeler facaden rent dekorativt.

ARKITRAV: Det nederste led, bjælken, i en søjlebåren gesims.

ARKIVOLTE: Profilbånd over bueåbninger.

ART NOUVEAU: Se Jugenstil

ATTIKA: Lav, retkantet overbygning placeret oven på en bygnings hovedgesims.

BALDAKIN: Fast overdækning over indgangsdør eller vindue. Nu mest over butiksfacader hvor de tillige tjener som reklameskilte.

BALUSTER: Rækværkssøjle med mere eller mindre pæreformede led.

BAROK: Arkitekturstilretning 1620-1750. En udvikling af den klassisk-romerske arkitektur fra renaissancen.

BINDINGSVÆRK: Tømmerskelettet i en bindingsværksbygning.

BLANK MUR: Teglstensmur uden overfladebehandling.

BLÆNDING: Flad niche eller fordybning i murværk anvendt i dekorativt øjemed. I pudsede facader ses blændinger ofte anvendt som dekoration under vinduer, såkaldte brystningsblændinger.

BOSSE: Firkantet eller rundet fremspring på sten- eller træarbejde.

BRYN: Vandret, krum eller knækket afdækning over vindue eller dør.

BRYSTNING: Partiet fra vindues underside til gulv eller sokkel.

BRYSTNINGSBLÆNDING: Se blænding.

DANNEBROGSVINDUE: Firerammet vindue, hvor lod- og tværpost danner et latinsk kors – som i Dannebrog.

DVÆRGPILASTER: Lille pilaster.

FAG: Anvendes her til at betegne vindues/dørfag. Anvendes ligeledes til at angive bredden af et vindue som antal rammefag i vinduets bredde.

FALS: Retkantet indsnit langs kanten i træstykke eller muråbning.

FESTON: I en bue nedhængende sammenbundne blade, blomster og frugter.

FIRPAS: Fire cirkeldele indskrevet i en cirkel, »firkløver«.

FLADBUESTIK: Se stik.

FLUNKE: Lodret, trekantet side af kvist.

FORDAKNING: Gesims, trekantet eller buet (segmentbue-), som afslutning over vindue eller dør.

FORKRØPPET: Forløb med parallel, retkantet forskydning af en profileret liste eller gesims.

FORMSTEN: Teglsten formet i det våde ler.

FRISE: Glat eller udsmykket parti på en bygnings facade.

GESIMS: Fremspringende, profileret led på facade.

GOTIK: Betegnelse for den fremherskende byggestil ca. 1250-1550, også kaldet spidsbuestil.

GRUNDMUR: Ydervægge opført udelukkende af (mur)sten – i modsætning til f.eks. bindingsværk.

GUIRLANDE: Kæde af festons.

HALVSØJLE: En fra mur kun halvt fremtrædende søjle.

HALVTAG: Tag, der kun har fald til een side.

HEJSEKVIST: Kvist med luge og hejsebom.

HELTAG:Tag med fald til begge sider fra rygningen.

HELVALM: Se valmtag.

HERMEPILASTER: Pilaster, oftest afsmalnende nedefter med menneskeoverkrop eller hoved.

HÆNGESKIFTE: Vandret skifte under murstik.

HOVEDGESIMS: Overgangsled mellem mur og tag på grundmurede huse. Hovedgesimsen består oftest af udkragede skifter, evt. med dekorative stensætninger, så som tandsnit og savsnitsskifter eller med skabelontrukne profiler.

HULKEL: Halv- eller kvartcirkelformet konkavt profilled.

JUGENDSTIL: Arkitekturstilretning, i Danmark 1900-1908. En stilart opstået som en reaktion mod de historiske stilarter (= art nouveau).

KAMTAKKER: Takkerne på en trappeformet kamgavl, dvs. en gavl, hvor murene går op over tagfladen.

KANNELERET: Lodret riflet.

KARM: Den træramme, hvori et vindue eller en dør lukker.

KARNAP: Fremspringende parti på facade med tag og vinduer.

KARNIS: S-formet profilled.

KARYATIDE: Bærende søjle eller pilaster udformet som kvindeskikkelse.

KLASSICISME: Arkitekturstilretning, i Danmark 1775-1850.

KOMPOSITORDEN: Antik søjleorden, der i sit kapitæl (søjlehoved) kombinerer den joniske volut med det korintiske akantusløv.

KONKAV: indadbuet.

KONSOL: Profileret fremspring af træ eller sten, der bærer en bygningsdel, tagudhæng el. lign.

KORDONGESIMS: Fremspringende dekorativt led, der deler en facade i over- og underfacade, som regel placeret over stueetagen.

KRENELERING: Overkant af mur forsynet med skydeskår.

KVADER: Tilhugget, firkantet natursten.

KVADERFUGET: Pudsflade fuget som kvadre.

KØBENHAVNERTAG: Tagkonstruktion, hvor taget på hver side af tagryggen består af to flader, af hvilke den øverste del er næsten vandret.

LISÉN: Flad, retkantet murpille uden fod (basis) og søjlehoved (kapitæl).

LODPOST: Lodretstående post i et vindue, hvor den danner anslag for rammerne.

»LØBENDE HUND« FRISE: Frise med dekorationsmønster bestående af sammenhængende s-lignende figurer.

MANSARDTAG: Tagkonstruktion, hvor taget på hver side af tagryggen består af to flader, der møder hinanden i en stump vinkel.

MEDALJON: Facededekoration bestående af cirkulær eller oval ramme. Kan være udfyldt med et reliefarbejde, f.eks. et ansigt.

MIDTRISALIT: Se risalit.

MURANKER: Synligt jern, som fastholder bjælkeender til facadens murværk.

MURBÅND: Fremspringende, gennemløbende led på facade, som ikke er profileret.

MURPILLE: Murværket mellem to muråbninger, f.eks. mellem vinduer.

NATIONALROMANTIK: Arkitekturstilretning i 1890-1902.

NYBAROK: Arkitekturstilretning i 1902-1905.

NYGOTIK: Gotikefterlignende byggestil omkring århundredskiftet.

NYKLASSICISME: Arkitekturstilretning i perioden 1915-1930.

NYRENAISSANCE: Arkitekturstilretning i perioden 1870-1890.

OKSEØJE (oeil de boeuf): Lille rundt eller ovelt vindue.

ORNAMENTER: Betegnelse for udsmykningsmotiver.

PALMET: Vifteformet ornament, som kan minde om kronen på et palmetræ.

PANDE: Pudset felt mellem fordakning og underliggende dør – eller vindueshul.

PAVILLONTAG: Mindre teltlignende tag.

PIEDESTAL: Fodstykke til statue, vase o.lign.

PILASTER: Flad, retkantet murpille med base (fod) og kapitæl (søjlehoved).

PINAKEL: Murtinde.

PLATTE: Fladt parti af profilled.

POST: Fast tømmerstykke, der opdeler vinduesåbningen og adskiller vinduesrammerne. Lodpost opdeler vinduet lodret, mens tværpost deler vandret.

PROFILERING: Arkitektonisk leddeling.

PUTTO: Nøgen barnefigur.

PYRAMIDETAG: Kantet tag løbende op i spids, på tårn eller spir.

REFENDFUGNING: Vandret fugning i facader, over muråbninger bøjes fugerne ned.

RENAISSANCE: Arkitekturstilretning i perioden 1575-1640.

RISALIT: Fremspringende midt- eller sideparti i en facades fulde højde.

ROMANSK: Betegnelse for den tidlige middelalderlige byggestil, også kaldet rundbuestil. I Danmark i perioden 1050-1300.

ROSET: Rundt ornament, i reglen formet som en blomst.

RUSTIKA: Facadekoration, der fremtræder som ujævnt tilhugne kvadre.

SAVSNIT: Skifte med skråtstillede sten, hvis hjørner stikker frem som savtakker.

SEGMENTBUE: Bue, hvis form kan beskrives som et cirkeludsnit.

SENKLASSICISME: Klassicismens videreføring i perioden 1850-1890.

SIDERISALIT: Se risalit.

SKIFTE: Det vandrette murstenslag i murværk.

SLUTSTEN: Øverste sten i en bue eller hvælvning.

SMIG: Skrå side. Et skråt afskåret fag på en facade kaldes derfor et smigfag.

SPARRENKOP: Dekorativt element illuderende tætstillede spærender.

SPEJL: Betegnelse som dækker et plant, glat murfelt, der indrammes af profillerede led eller stik.

SPROSSE: Vinduessprosse. Træstykke, der opdeler vinduesramme i mindre felter.

STIK: Aflastningsmurværk over muråbninger. Stik kan være lige, dvs. vandrette, eller have forskellige bueformer.

STÆNKPUDS: Puds af grovkornet mørtel, der er udkastet på muren og fremstår med en rustik overflade.

SÅLBÆNK: Fremspring under vindue, beregnet på bortledning af regnvand.

SÅLBÆNKSGESIMS: Profileret gesims, der under de enkelte vinduer indgår som sålbænk.

TAGRYTTER: Lille tårn på tagrygning.

TANDSNIT: Dekorativt element – oftest i gesims – formet af fremspringende firkantede sten anbragt med korte mellemrum.

TVÆRPOST: Vandretliggende post i et vindue, hvor den danner anslag for over- og underrammer.

UDKRAGNING: Vandret fremspring.

VALMTAG: Tag med skrå tagflader mod gavlen(e). Ved helvalm når gavlens tagflade ned til hovedgesimsen, mens der tales om halvvalm, når tagfladen er afskåret omkring gavltrekantens halve højde.

VEDERLAG: En del af det murværk, hvorpå bue eller stik støtter sig på siderne.

VOLUT: Spiralformet ornament. Anvendes ligeledes om spiralformet konsol.

ÆDICULA: Af latin, lille hus. Indfatning med pilaster- eller søjlebåren fordakning.

ÆGGESTAV: Fremspringende profilled med dekoration af vekselvis store og små ægformede blade.

ÆSELRYGBUE: Forholdsvis spids bue, i formen mindende om en æselryg.

ØRE: Lille firkantet fremspring, oftest på indfatninger.

REGISTER
over bygningerne

Abel Cathrinesgade 1-3 *II 26*
5-11 *II 27*
6 *II 79*
8-10 *II 78*
12 *II 78*
13 *II 27*
14-16/Istedgade *II 77*
18/Istedgade 19/Lille Istedgade 1 *II 79*
21 *II 29*
23-25 *II 29*
24/Halmtorvet 12-16/Lille Istedgade 7 *II 81*
27/Istedgade 24 *II 30*
29/Istedgade 15-17 *II 39*
31 *II 40*
33 *II 41*

Absalonsgade 1/Vesterbrogade 57 *II 100*
3 *II 102*
5 *II 103*
7/Svendsgade 4 *II 105*
9 *II 153*
11 *II 154*
13 *II 155*
14 *II 166*
15 *II 155*
16 *II 167*
17 *II 156*
18 *II 168*
19 *II 156*
20 *II 170*
21 A *II 157*
21 B *II 158*
22 *II 170*
23 *II 158*
24 *II 171*
25 *II 159*
26 *II 171*
27/Istedgade 58 *II 159*
28 *II 173*
29/Istedgade 45 *II 162*
30 *II 175*
32/Istedgade 60-64 *II 175*
34/Istedgade 47 *II 178*
36 *II 179*
38 *II 180*
40 *II 181*
41 *II 163*
42 *II 182*

Absalonsgade 43/Halmtorvet 58 *II 163*
44 *II 183*
46 *II 184*
48/Sønder Boulevard 16 *II 185*

Amerikavej 1/Vesterbrogade 129 *II 276*
2/Vesterbrogade 131 *II 279*
3 *II 277*
4-6 *II 278*

Bagerstræde 1-3/Vesterbrogade 50 *I 115*
2/Vesterbrogade 48 *I 99*
5-7 *I 114*
6 *I 101*
8 *I 101*
9/Gl. Kongevej 31 *I 112*
10/Gl. Kongevej 29 *I 103*

Boyesgade 1/Vesterbrogade 98 *I 177*
3-11 *I 182*
13/Brorsonsgade 10 *I 182*
15/Brorsonsgade 9 *I 183*
17/Kingosgade 6 *I 187*

Brorsonsgade 1-3/Vesterbrogade 106 A *I 185*
2-4/Vesterbrogade 104 *I 179*
5 *I 184*
6 *I 180*
7 *I 184*
8 *I 181*
9/Boyesgade 15 *I 183*
10/Boyesgade 13 *I 182*

Dannebrogsgade 1/Vesterbrogade 61 *II 217*
3 *II 218*
4 *II 204*
5-7 *II 218*
6 *II 204*
8/Westend 11 *II 205*
11 *II 219*
12 *II 205*
13 *II 220*
14 *II 206*
15 *II 220*
16 *II 206*
17 *II 221*
18 *II 207*
19 *II 221*
20 *II 207*
21 *II 222*
22 *II 209*
24 *II 209*
26 *II 211*
28 *II 211*

Dannebrogsgade 30/Matthæusgade 2 *II 213*
31 *II 222*
33 *II 223*
35 *II 223*
38/Istedgade 90-92 *II 214*
39/Istedgade 63 *II 225*
40/Istedgade 65-67 *II 215*
48/Estlandsgade 2 *II 216*
51 *II 226*
53 *II 226*
55-57/Sønder Boulevard 38-42 *II 226*

Enghavevej 1-3/Vesterbrogade 101 *II 254*
2/Vesterbrogade 103-105 *II 262*
4 *II 261*
6 *II 260*
10 *II 260*
12 *II 259*
14 *II 259*

Eriksgade 1/Gasværksvej 26 *II 133*
2-4/Gasværksvej 24 *II 133*
3-5 *II 134*
7-9 *II 135*
8-10 *II 132*
11-13 *II 135*
12-14 *II 131*
15/Eskildsgade 33-35 *II 136*
16-18/Eskildsgade 31 *II 131*

Eskildsgade 1/Svendsgade 1 *II 116*
3-5 *II 117*
6-10 *II 139*
12-14 *II 140*
13-15 *II 117*
16-18 *II 141*
20-22 *II 141*
23 *II 119*
24-26 *II 141*
28-30 *II 142*
31/Eriksgade 16-18 *II 131*
32-34 *II 143*
33-35/Eriksgade 15 *II 136*
37/Halmtorvet 44 *II 137*
38-40/Istedgade 52-54 *II 143*
42/Istedgade 39-41 *II 144*
44-46 *II 145*
50-54 *II 145*
52-54 *II 145*
56-58 *II 145*
60 *II 146*
62-64 *II 147*
66/Halmtorvet 46 *II 148*

Estlandsgade 2/Dannebrogsgade 48 *II 216*

Frederiksberg Alle 1-3/Vesterbrogade 84 *I 171*
5 *I 170*
7 *I 169*
9 *I 168*
11 *I 166*
13 *I 165*

Gammel Kongevej 1/Trommesalen 5-7 *I 62*
3-5 *I 67*
7/Sankt Jørgens Alle 6-10 *I 65*
9/Sankt Jørgens Alle 3-11/Vesterbrogade 18 *I 73*
11 *I 82*
13 *I 81*
15 *I 81*
19/Stenosgade 9 *I 109*
21 *I 108*
23 *I 108*
25 *I 106*
27 *I 106*
29/Bagerstræde 10 *I 103*
31/Bagerstræde 9 *I 112*
33 *I 112*
33 A *I 141*
33 B *I 141*
35-37 *I 141*
39 *I 143*
41 *I 144*
41 B/Tullinsgade 1 *I 144*
43/Tullinsgade 2 *I 146*
47 *I 147*
49 *I 148*
51/Værnedamsvej 18-20 *I 149*

Gasværksvej 1/Vesterbrogade 45 *II 54*
2/Vesterbrogade 47 *II 113*
3 *II 55*
4-6 *II 129*
5 *II 56*
7 *II 56*
8 *II 128*
9 *II 57*
10 *II 126*
11 *II 57*
12 *II 125*
13 *II 58*
14 *II 124*
15 *II 59*
16 *II 124*
17 *II 60*
18 *II 123*
19 *II 61*
20/Istedgade 40 *II 123*
21 *II 61*
22 *II 130*
23/Istedgade 34-38/Viktoriagade 22 *II 62*
24/Eriksgade 2-4 *II 133*
25-27/Istedgade 31 *II 85*
26/Eriksgade 1 *II 133*
28/Halmtorvet 34 *II 138*
29 *II 87*
31 *II 87*
33 *II 88*

Halmtorvet 10 *II 42*
12-16/Abel Cathrinesgade 24/Lille Istedgade 7 *II 81*
24/Viktoriagade 30 *II 89*
26-30 *II 89*

Halmtorvet
34/Gasværksvej 28 *II 138*
36-38 *II 138*
40-42 *II 138*
44/Eskildsgade 37 *II 137*
46/Eskildsgade 66 *II 148*
48-50 *II 165*
52-56 *II 164*
58/Absalonsgade 43 *II 163*

Helgolandsgade
2/Vesterbrogade 13 *II 11*
4 *II 36*
6 *II 36*
8 *II 35*
10 *II 35*
12/Istedgade 16 *II 34*
14/Istedgade 11 *II 37*
16 *II 44*
18 *II 43*

Istedgade
11/Helgolandsgade 14 *II 37*
13 *II 38*
15-17/Abel Cathrinesgade 29 *II 39*
16/Helgolandsgade 12 *II 34*
19/Abel Cathrinesgade 18/Lille Istedgade 1 *II 79*
20 *II 31*
23/Viktoriagade 19 *II 83*
24/Abel Cathrinesgade 27 *II 30*
25/Viktoriagade 24 *II 84*
27 *II 84*
28 *II 76*
29 *II 85*
30/Viktoriagade 15-17 *II 74*
31/Gasværksvej 25-27 *II 85*
34-38/Viktoriagade 22/Gasværksvej 23 *II 62*
39-41/Eskildsgade 42 *II 144*
40/Gasværksvej 20 *II 123*
42 *II 122*
43 *II 161*
44-46 *II 120*
45/Absalonsgade 29 *II 162*
47/Absalonsgade 34 *II 178*
48-50 *II 119*
49 *II 178*
51 *II 177*
52-54/Eskildsgade 38-40 *II 143*
53 *II 177*
55-59/Skydebanegade 1-31 & 2-50/Sønder Boulevard 26-32 *II 197*
56 *II 160*
58/Absalonsgade 27 *II 159*
60-64/Absalonsgade 32 *II 175*
61 *II 224*
63/Dannebrogsgade 39 *II 225*
65-67/Dannebrogsgade 40 *II 215*
66-68 *II 196*
70-72 *II 195*
74-76 *II 195*
78-84 *II 194*
86-88/Dannebrogsgade *II 223*

Istedgade
90-92/Dannebrogsgade 38 *II 214*

Kingosgade
1-3/Vesterbrogade 108 *I 190*
2/Vesterbrogade 106 B *I 186*
4 *I 187*
5 *I 189*
6/Boyesgade 17 *I 187*
7 *I 189*
9 *I 188*

Kaalundsgade
1/Vesterbrogade 79 *II 241*

Lille Istedgade
1/Istedgade 19/Abel Cathrinesgade 18 *II 79*
3 *II 80*
5 *II 80*
7/Halmtorvet 12-16/Abel Cathrinesgade 24 *II 81*

Maria Kirkeplads
2-4/Istedgade *II 33*
3 *II 31*
6 *II 33*

Matthæusgade
2/Dannebrogsgade 30 *II 213*

Oehlenschlægersgade
1/Vesterbrogade 75 *II 240*
2/Vesterbrogade 77 *II 240*

Sankt Jørgens Alle
2-4/Vesterbrogade 16 *I 64*
3-11/Vesterbrogade 18/Gammel Kongevej 9 *I 72*
6-10/Gammel Kongevej 7 *I 65*

Saxogade
1/Vesterbrogade 73A *II 238*
2/Vesterbrogade 73B *II 239*

Skydebanegade
1-31 & 2-50/Istedgade 55-59/Sønder Boulevard 26-32 *II 197*

Stenosgade
1/Vesterbrogade 30 *I 88*
2/Vesterbrogade 28 *I 78*
3-5 *I 109*
4 *I 79*
7 *I 109*
9/Gammel Kongevej 19 *I 109*

Sundevedsgade
1/Vesterbrogade 113 *II 267*
2/Vesterbrogade *II 272*
3 *II 268*
4 *II 271*
5-9 *II 268*
6-10 *II 271*
12/Tøndergade 2-6 *II 270*
13 *II 269*

Svendsgade
1/Eskildsgade 1 *II 116*
2/Vesterbrogade 53 *II 97*
4/Absalonsgade 7 *II 105*

Sønder Boulevard
16/Absalonsgade 48 *II 185*
18-20 *II 186*
22-24 *II 186*
26-32/Skydebanegade 1-31 & 2-50/Istedgade 55-59 *II 197*
34-36 *II 198*
38-42/Dannebrogsgade 55-57 *II 226*

Trommesalen
1/Vesterbrogade 10 *I 62*
3 *I 71*
5-7/Gammel Kongevej 1 *I 62*

Tullinsgade
1/Gammel Kongevej 41 B *I 144*
2/Gammel Kongevej 43 *I 146*
3-5 *I 156*

Tullinsgade
4 *I 154*
6-8 *I 154*
7 *I 156*
10-12 *I 153*
21 *I 157*
23 *I 157*
24/Værnedamsvej 8 *I 152*
25-27/Værnedamsvej 6 *I 158*

Tøndergade
2-6/Sundevedsgade 12 *II 270*
8 *II 270*
12 *II 269*
22-24 *II 278*

Valdemarsgade
1/Vesterbrogade 83 *II 248*
2/Vesterbrogade 85 *II 249*

Vesterbrogade
10/Trommesalen 1 *I 69*
12-14 *I 62*
13/Helgolandsgade 2 *II 11*
15 *II 12*
16/Sankt Jørgens Alle 2-4 *I 64*
17 *II 13*
18/Sankt Jørgens Alle 3-11/Gammel Kongevej 9 *I 72*
19 *II 14*
20 *I 75*
22 *I 76*
23-25 *II 15*
24-26 *I 77*
27 *II 17*
28/Stenosgade 2 *I 78*
29 *II 18*
30/Stenosgade 1 *I 88*
31 *II 20*
32 *I 89*
33 *II 21*
34 *I 90*
35 *II 22*
36 *I 92*
37/Viktoriagade 1 *II 23*
38 *I 94*
39 *II 50*
40-42 *I 95*
41 *II 51*
41 B *II 52*
43 *II 52*
44-46 *I 98*
45/Gasværksvej 1 *II 54*
47/Gasværksvej 2 *II 113*
48/Bagerstræde 2 *I 99*
49 *II 115*
50/Bagerstræde 1-3 *I 115*
51 *II 115*
52 *I 117*
53/Svendsgade 2 *II 97*
54 *I 118*
55 *II 98*
56 *I 119*
57/Absalonsgade 1 *II 100*
58 *I 120*
59 *II 192*
60 *I 120*

Vesterbrogade
61/Dannebrogsgade 1 *II 217*
62-64 *I 122*
65/Westend 1-3 *II 235*
66 *I 124*
67/Westend 2-4 *II 236*
68 *I 124*
69-71 *II 236*
70 *I 125*
72 *I126*
73 A/Saxogade 1 *II 238*
73 B/Saxogade 2 *II 239*
74-78 *I 128*
75/Oehlenschlægersgade 1 *II 240*
77/Oehlenschlægersgade 2 *II 240*
79/Kaalundsgade 1 *II 241*
80-82/Værnedamsvej 2 *I 130*
81 *II 248*
83/Valdemarsgade 1 *II 248*
84/Frederiksberg Alle 1-3 *I 171*
85/Valdemarsgade 2 *II 249*
86 *I 172*
87 *II 250*
88 *I 172*
89 *II 250*
90 *I 174*
91 *II 251*
92 *I 174*
93-95 *II 252*
94 *I 175*
96 *I 176*
98/Boyesgade 1 *I 177*
99 *II 253*
100 *I 178*
101/Enghavevej 1-3 *II 254*
102 *I 179*
103-105/Enghavevej 2 *II 262*
104/Brorsonsgade 2-4 *I 179*
106 A/Brorsonsgade 1-3 *I 184*
106 B/Kingosgade 2 *I 186*
107 *II 263*
107 B *II 264*
107 C *II 265*
108/Kingosgade 1-3 *I 190*
109 *II 266*
110 *I 192*
111 *II 266*
112 *I 193*
113/Sundevedsgade 1 *II 267*
114-116 *I 194*
115 *II 272*
117 *II 273*
118 *I 194*
119 *II 273*
120 *I 196*
121 *II 274*
122 *I 198*
124 *I 198*
125 *II 274*
126 *I 200*
127 *II 275*

Vesterbrogade
127 A *II 276*
128 *I 201*
129/Amerikavej 1 *II 276*
130 *I 201*
131/Amerikavej 2 *II 279*
132 *I 202*
133-135 *II 280*
134 *I 203*
136 *I 204*
137 *II 281*
138 *I 205*
139 *II 283*
140-142 *I 207*
141/Vesterfælledvej 1 *II 284*
144 *I 210*
146 *I 211*
148 *I 213*
150 *I 215*

Vesterfælledvej
1/Vesterbrogade 141 *II 284*
3 *II 285*
5 *II 285*
7 *II 285*
13 *II 286*

Viktoriagade
1/Vesterbrogade 37 *II 23*
2-4 *II 70*
3 *II 25*
5 *II 25*
6 *II 69*
7 *II 72*
8 *II 68*

Viktoriagade
9 *II 73*
10 *II 67*
11 *II 73*
12 *II 66*
13 *II 74*
14 *II 65*
15-17/Istedgade 30 *II 74*
16 *II 64*
18 *II 64*
19/Istedgade 23 *II 83*
20 *II 63*
22/Istedgade 34-38/Gasværksvej 23 *II 62*
24/Istedgade 25 *II 84*
26 *II 92*
28 *II 91*
30/Halmtorvet 24 *II 89*

Værnedamsvej
2/Vesterbrogade 80-82 *I 130*
4 A & 4 B *I 132*
6/Tullinsgade 25-27 *I 158*
8/Tullinsgade 24 *I 152*
10 *I 152*
12 *I 151*
14 *I 151*
16 *I 149*
18-20/Gammel Kongevej 51 *I 149*

Westend
1-3/Vesterbrogade 65 *II 235*
2-4/Vesterbrogade 67 *II 236*
11/Dannebrogsgade 8 *II 205*

REGISTER
over bygmestre

Abben, Carl. Tømrermester II 183
Abrahams, Charles. Arkitekt II 156
Ahlen, S. Arkitekt I 200
Ambt, Einar. Arkitekt I 144
Ambye, A. Arkitekt I 153
Andersen, Ludvig. Arkitekt I 98; II 252
Bagger, Julius. Arkitekt I 90, 154, 156, 157, 198; II 83, 117, 120, 131, 138, 141, 248
Bang, Kornerup. Arkitekt I 27
Benthien, Chr. Arkitekt II 251
Berlin, J. C. S. Murermester I 121
Berthelsen. Arkitekt II 284
Birkmann, Vald. Arkitekt II 18, 120
Blichfeldt, F. T. E. Arkitekt I 111; II 82, 263
Boye, Ole. Arkitekt I 147, 149, 155
Bønecke, Peter. Arkitekt I 128
Bøttger, F. Arkitekt II 105
Clemmensen, Andreas. Arkitekt I 51; II 31, 33
Dan, Valdemar. Arkitekt I 108
Danalea a/s. Arkitektfirma I 27
Ditlefsen. Arkitekt II 92
Drewsen. Arkitekt II 101
Evers, A. Arkitekt I 142
Fenger, Ludvig. Arkitekt II 153
Freund, V. Arkitekt I 65
Friberg, William. Arkitekt II 59
Friederichsen, Vilh. Arkitekt I 40, 71, 124, 158; II 51, 52, 65, 66, 70, 99, 129, 170, 203, 209, 239, 264
Frohne, J. W. Murermester II 239
Galatius, F. Arkitekt II 284
Gaunt-Rasmussen, H. Arkitekt II 285
Gnudtzmann, Emil. Arkitekt I 46, 94, 215; II 103
Gording, Kristen, Arkitekt I 215; II 282
Gottliebsen, Alfred. Arkitekt II 184
Gundestrup, Thorvald. Arkitekt II 206
Hagemann, P. C. Arkitekt I 127, 128; II 246
Hansen, Chr. Arkitekt I 200
Hansen, H. Chr. Stadsarkitekt II 130
Hansen, Heinrich. Arkitekt I 77, 98, 106, 169; II 11, 146, 278
Hansen, Lars. Arkitekt II 73
Hansen, Nicolaj. Arkitekt I 167
Harsdorff, C. F. Arkitekt I 17, 138, 139, 144; II 201, 231, 236
Haunstrup. Arkitekt II 263
Helweg-Møller, B. Arkitekt I 98
Henriksen, N. Murermester II 215
Herholdt, J. D. Arkitekt I 21, 40; II 110
Hetsch, G. F. Arkitekt II 190
Hoffmann. Arkitekt I 117, II 168, 181
Holm, Hans J. Arkitekt II 112, 130
Hornbech, C. B. Arkitekt I 57
Hummeluhr, P. Chr. Arkitekt I 65; II 13, 34, 37, 81
Hvalsøe, V. Arkitekt II 17
Ingwersen, Arkitekt II 219
Jacobsen, Chr. Bygmester II 079
Jarlstrup, A. C. Arkitekt I 146
Jastrau, F. Arkitekt I 144
Jensen, Ferdinand. Arkitekt I 186, 187, 204; II 20, 27, 135
Jeppesen. Arkitekt II 259
Jepsen. Arkitekt II 219
Johansen, August. Arkitekt I 46, 105
Jørgensen, Carl. Arkitekt II 57
Jørgensen, Emil. Arkitekt I 79; II 33, 35
Jørgensen, J. Arkitekt I 168
Jørgensen, Jens. Arkitekt II 253
Jørgensen, Th. Arkitekt I 149
Karsbøll. Arkitekt II 125
Kirkerup, A. Hoftømrermester. Arkitekt I 161
Klein, Vilhelm. Arkitekt I 67
Knudsen, C. S. T. Arkitekt I 170
Knudsen, Ludvig. Arkitekt II 190, 218
Koch, V. Arkitekt II 14
Kofoed. Arkitekt I 69, 171
Kramp, Oscar. Arkitekt I 48, 76, 180; II 40, 42, 119, 122, 173, 185, 228
Kristensen, Eske. Arkitekt II 36
Køhler, J. G. Murermester II 195
Lampe, Carl. Arkitekt I 193, 197
Lander, Børge. Arkitekt I 113, 115
Larsen, C. Arkitekt I 183
Larsen, Martin. Arkitekt I 196
Leerbeck, D. W. Arkitekt II 275
Leffland, C. O. Arkitekt I 193; II 166, 175
Leidersdorff, Alf. Arkitekt II 249
Lendorff, Carl. Arkitekt II 105
Levy, Fred. L. Arkitekt I 132, II 36
Lund, N. A. Murersvend II 73
Maar, Axel. Arkitekt I 124
Magens, J. B. J. Arkitekt I 139, 140
Mathiesen, Aa. L. Arkitekt I 50, 71; II 80 174
Mathiesen, Niels. Murermester I 204
Meldahl, Ferdinand. Arkitekt I 44, 46, 60
Meyer, Chr. H. Arkitekt I 119
Meyling, H. C. Arkitekt II 198
Møller, B. Helweg. Arkitekt I 62
Møller, Rogert. Arkitekt I 76, 77, 89, 116, 119, 134, 141, 215; II 66, 76, 78, 122, 126, 129, 131, 133, 165, 182, 212, 238, 274
Nebelong, A. Arkitekt II 180, 254

Nebelong, J. H. Arkitekt. Bygningsinspektør I 43, 107, 176; II 24, 111, 112, 209
Neerskov, Peter. Arkitekt I 130
Nielsen, A. Arkitekt II 260
Nielsen, C. C. A. Arkitekt II 15
Nielsen, C. F. Tømrer I 179
Nielsen, C. W. Murermester II 277
Nielsen, Jesper. Arkitekt II 80
Nielsen, Lytzhøft. Arkitekt II 128
Nielsen, N. Chr. Murermester II 80
Nielsen, P. Arkitekt II 31
Nielsen, V. Berner. Arkitekt I 130
Nyrop, Martin. Arkitekt II 115
Oehler, J. Murermester I 179
Olsen, C. Murermester I 166
Ortmann, Henning. Arkitekt I 130
Petersen, A. H. Bygningsentreprenør I 74
Petersen, Gundlach. Arkitekt II 269
Petersen, O. Murermester II 215
Petersen, Vilh. Arkitekt II 219
Poulsen, Alex. Arkitekt II 154
Poulsen, C. Mandrup. Arkitekt II 37
Poulsen, Mandrup. Arkitekt I 143, 196
Prahl, Chr. Arkitekt II 89
Preisler. Arkitekt I 119, 134
Quist, J. M. Bygmester II 203
Raavad, Alfred J. Arkitekt I 46, 105
Rasmussen, C. F. Arkitekt I 40, 121; II 86
Rosen, Anton. Arkitekt I 50, 92, 97
Rothe, Christian. Tømrermester II 60, 61
Rubeck, C. H. Arkitekt I 187, 188, 189
Schinkel, K. F. Arkitekt I 36, 37, 38
Schmock, J. F. Murermester I 171
Schrøder, H. G. Arkitekt II 57
Schrøder, Johan. Arkitekt I 69, 76; II 11
Schwensen, J. P. D. Arkitekt II 33
Sebelien, J. L. Tømrermester II 250
Seidelin, Conrad. Arkitekt I 25
Smidth, Ph. Arkitekt I 81, 101
Smith, Julius. Arkitekt I 144
Steffensen, Erik. Arkitekt I 27
Stilling, H. S. Arkitekt I 90
Storck, H. B. Arkitekt I 49, II 28
Storm, V. Arkitekt I 62
Stuckenberg, Th. Arkitekt II 22
Søe-Jensen, C. Arkitekt II 68
Sørensen, J. Chr. Arkitekt II 64
Sørensen, Th. Arkitekt II 19, 60, 66, 72, 101, 129, 260, 266
Tejsen, Strøm. Arkitekt II 100
Thuren, C. L. Arkitekt I 123, 200, 210; II 13, 22, 218
Tvede, Gotfred. Arkitekt I 124
Veber, E. H. Murermester I 166
von Düben, Bror. Arkitekt II 263
Wiinholt, C. A. Arkitekt II 20, 57
Wiinholz, C. A. Arkitekt II 57
Wipfler, F. Arkitekt I 78
Wittmack, A. Arkitekt II 17, 105
Woldbye, V. Arkitekt II 177
Wolff. Arkitekt II 128
Wright, Hans. Arkitekt II 226

REGISTER
over bygherrer

Aabye, Peter. Prokurator II 232
Aarsleff, E. II 110
Abben, Carl. Tømrermester II 183, 184
Abel Cathrines Hus a/s II 79
Adolphsen, J. F. Snedkermester I 89
Ahrenkiel, J. J. Proprietær II 26, 27
Andersen, F. Limfabrikant II 259
Andersen, F. O. Slagtermester I 202
Andersen, H. J. Godsejer I 81
Andersen. Smed I 77
Andersen. Tømrermester II 219
Arbejdernes almennyttige Boligbyggeri I 27
Arentzen, R. J. Tømrermester I 101
Asmussen, Gustav II 66
BHC. Maskin- og motorfabrik II 284
BONA A/S I 97, 106
Bagge, Chr. Snedker II 220
Bang. Boghandler I 121
Bauer, J. C. Skuespiller I 161
Bekker, S. F. Vognmand I 185
Bentsen, B. G. Malermester II 122
Bentzen, I. Bådebygger II 115, 116
Bentzen, P. C. I 59
Berlin, J. C. S. Murermester I 121
Birch, F. Tømrermester I 113, 115
Bjergholt, P. Fabrikant II 263
Bjergholt, P. Grosserer II 240
Black & Co. Kattunfabrik I 100, 104, 105
Bock, G. F. Tømrermester I 180, 182, 183, 184, 185, 187, 189, 191; II 101
Boligselskaber, De samvirkende I 28
Bomand, G. Kleinsmed II 7
Borum, Charles. Grosserer II 129
Borup, Agathe. Lysestøberenke II 14
Braaby, F. J. Malermester I 204
Brandvæsen, Københavns II 159
Bremer, H. Tømrermester II 85
Brodersen, J. H. Sukkermester I 167
Brüncke. Murersvend II 206
Byggeforening, Kbh. Brandvæsens II 131
Byggeselskabet Westend a/s I 132; II 236
Bøgh, Johannes. Murersvend I 198
Bøytler, K. J. L. Varemægler II 282
Christensen, A. Kreaturkom. II 66
Christensen, A. C. Particulier II 34
Christensen, H. Tømrermester I 130, 157, 158
Christensen, H. J. Forlader II 110
Christensen, L. P. Karetmager II 129
Christensen, N. C. Tømrermester II 280
Christensen, P. Murermester II 228

Christensen, P. C. Brændevinsbrænder I 162, 165, 167, 176
Christensen, Snedkermester I 152
Christensen, Urtekræmmer II 119
Christgau, H. H. Guldsmedemester I 117
Christiani, C. J. R. Hofpræst. Pædagog II 201, 202
Christiansen, P. Hestehandler II 89
Christiansen, P. Snedkermester II 181
Christiansen, S. Snedkermester II 181
Dam, Christen. Postmester II 189
Danchell, Grosserer II 232
Danielsen, L. J. Traktør I 144
Dehlsen, C. Enkemadam II 13
Dehn, Gustav. Vaskeriejer II 16
Deichmann, Thrine II 151
Draminsky, J. D. Fabrikant. Farver II 60
Dreyer, Carl P. Vinhandler II 232
Dømler, C. Juveler II 74
Døssel, V. Fabrikant I 108
Edelstein, A. M. Spejlfabrikant I 153
Ejend. Vesterbrogade 12 & 14, A/S I 64
Ejendomsaktieselskabet Vesterbrogade 23-25 II 16
Elholm, J. H. Tømrermester II 72, 91, 92, 99, 122, 166
Elvius, Joh. Mekanikus I 59
Enevoldsen, A. Murermester II 162
Enevoldsen, E. Snedkermester II 221
Erichsen & Co. II 283
Erlandsen, Niels. Teltmager I 128; II 232
Esmarch, M. N. Snedkermester II 135

Faith, C. F. I 97
Fischer, S. Kreaturhandler II 72
Fischer, S. Vognmand II 79
Fisker. Snedker II 74
Fjord, C. Grosserer II 275
Fogh, E. A. C. Handelsfuldmægtig I 150
Forbes, J. M. Generalkonsul II 258
Fortuna a/s. Spritfabrik I 119
Frandsen, F. M. Hørkræmmer II 66, 67
Fredelund, C. W. Slagter I 58
Frederichsen, C. W. Billardholder II 14
Frederiksen, H. C. Høker II 233, 240
Frederiksen, P. C. Smedemester II 85
Frederiksen, P. C. Tømrersvend II 89
Frelsens Hær I 168; II 206, 273
Frohne, J. W. Murermester II 239
Fryd, H. C. Jernstøber II 271
Fussing. Tømrermester I 179, 183
Gensen, P. W. Postkontrollør II 246, 251, 252
Glæsner, C. F. Civilingeniør I 154, 157, 158
Gothjelpsen, N. J. Murermester II 37
Gottliebsen, Alfred. Arkitekt II 184
Gottschalck, Chr. Feldbereder II 150
Gram. Vognmand II 60
Grau, R. Fabrikant II 65
Graversen-Hansen, Betty O. II 269
Gravesen, F. Løjtnant II 272
Guldbeck, Peter. Smedemester I 65
Gøttsche. Tømrermester II 219
Hahn, J. H. W. Tømrermester II 74, 76, 78
Hamborg, Jesper Hansen. Bager I 105, 116; II 151
Handelsbanken I 62
Hansen A. Gårdejer, particulier II 182
Hansen, A. Kul- og brændehandler I 92
Hansen, A. Røgmand I 201
Hansen, C. Murermester I 176, 178
Hansen, C. C. Tømrersvend I 203
Hansen, Chr. Arkitekt I 200
Hansen, H. Høker I 77
Hansen, H. Landmand II 175
Hansen, H. Murermester II 123
Hansen, H. J. Klejnsmedemester II 226
Hansen, H. P. Landmand, gårdejer II 166
Hansen, Hans Peter. Murermester II 157, 158, 164
Hansen, Henrik. Murermester II 157, 158, 164, 223, 224
Hansen, J. C. Gartner II 257, 266, 267, 268, 271, 272
Hansen, Jens. Værtshusholder I 141
Hansen, Jørgen. Restauratør II 72
Hansen, L. Murermester I 111; II 82
Hansen, L. Vognmand, Kommissionær II 68
Hansen, L. C. Vognmand II 285
Hansen, L. R. Læge II 269
Hansen, Mads. Tømrermester II 158
Hansen, Martin. Murermester II 254
Hansen, N. P. Brændevinsbrænder I 77
Hansen, N. P. Viktualiehandler II 254
Hansen, P. Rebslager II 145
Hansen, P. B. Skindhandler I 145
Hansen, P. H. Cand. pharm. II 117
Harboe, H. P. Grosserer II 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 211, 212, 213, 219, 220, 221, 257, 259, 260, 262, 264
Harsdorff, C. F. Arkitekt II 231
Harting, E. Skrædermester I 150
Haslund, N. Limfabrikant, lysestøber II 233, 239
Haslund, O. H. Malermester II 239
Hassing, P. W. Particulier I 125
Hauch, A. G. Ø. Cand. phil. II 16
Hauch, Skolebestyrer II 30
Haugaard, N. P. II 21
Haugsted, F. C. Dr. med. I 145; II 8, 20, 22, 24, 25, 26, 27 115
Havemanns Magasin I 23, 130
Heede, P. F. Brændevinsbrænder II 254
Hegner, Bagermester I 115, 116, 117
Helm. Professor, skolebestyrer II 36
Hendriksen, Peter. Slagtermester I 123
Henningsen. Cigarfabrikant I 94
Henriksen, H. Bogholder II 138
Henriksen, H. Hestehandler II 92
Henriksen, N. Murermester II 215
Henriksen, P. C. Murermester II 152, 159, 178, 185, 186
Heymann, I. W. Vekselmægler I 90
Heymann, J. V. Kommerceråd II 83
Heymanns og hustrus Stiftelse II 50, 83
Hille, J. F. Slagtermester I 118; II 260
Hintze, C. F. Handelsgartner I 214, 215; II 11, 33, 34, 35, 37, 40
Hjaltelin, W. Urtekræmmer II 273
Hjorth, Jacob. Traktør II 202, 217, 247
Hjul, H. H. Snedkermester II 76

Hoffmann, J. Fabrikant I 69, 153
Holck, A. Folketingsmedlem II 126
Hollersen, R. Kgl. køkkenskriver II 233, 245
Holm, C. F. Konferensråd, dep.dir. II 274
Holm, J. H. Grosserer I 152, 161, 171, 172, 174; II 246, 247, 252, 254
Holm, Johan. Slagtermester I 94
Hoppe, Hans. Brygger II 7
Hove, A. C. C. Tømrersvend I 15, 151
Hummeluhr, P. Chr. Arkitekt II 81
Hutzen, P. V. Snedkermester II 248
Hutzen, P. W. Snedkermester II 117
Hørring, A. F. Læge II 269
Høst. Kancelliråd II 24
Hüttmann. Tømrermester I 203
Ibsen, C. Tømmerhandler/Tømrermester II 212, 213, 222
Ibsen, J. K. Slagtermester I 201
Istedgades Magasiner a/s II 177
Jacobsen, Chr. Murermester I 71; II 40, 50, 66, 69, 133, 139
Jacobsen, J. Snedkermester II 221
Jacobsen, J. P. II 267
Jensen, Chr. Slagtermester II 260
Jensen, Emanuel II 11
Jensen, H. Malermester I 145
Jensen, H. Tømrermester II 88
Jensen, Hans. Tømmerhandler I 200
Jensen, J. Skomagermester I 124
Jensen, J. Tømrer II 282
Jensen, J. P. Snedkermester II 182
Jensen, Jochum. Tømrer II 49, 60, 283, 284
Jensen, N. Viktualiehandler I 196
Jensen, Niels. Tømmerhandler I 200
Jensen, O. Tømrermester II 170
Jensen, O. A. Blikkenslagermester I 198
Jensen, Ole. Vognmand II 185
Jensen, P. K. Murermester I 67
Jensen, R. Tømrermester II 214
Jensen, Terkel. Værthusholder II 205
Jensen, Viktor. Murermester II 190, 198
Jensen, W. E. Kobbersmedemester II 264
Jensen. Rebslager II 109
Jespersen, O. P. og Sønner I 81
Jespersen, O. P. Kurvemagermester I 81
Johansen, August. Arkitekt I 105
Johansen, J. C. Metalstøber II 260
Johansen, N. A. Tømrermester II 143
Johansen, Peter. Tømrersvend I 200
Junge, J. Boye. Bygmester I 17, 139, 147; II 190
Juul, Peter L. Slagtermester I 210
Jørgensen, A. F. Kaptajn/Urtekræmmer II 53, 266, 267, 268
Jørgensen, H. Particulier II 31
Jørgensen, J. P. Skibsfører I 123
Jørgensen, Niels. Hestehandler II 125
Jørgensen, Niels. Værtshusholder I 89, 90
Jørgensen, P. E. Murermester II 216
KTAS. Telefonaktieselskab II 219
Kaae-Rasmussen, C. Snedkermester I 92
Kaffe- og Spisestuer, Selsk. t. o. II 105
Kayser, H. H. Tømrermester/Løjtnant I 201, 212
Kielberg, L. Skræddermester II 126
Kirkerup, A. Hoftømrermester. Arkitekt I 17, 140, 161; II 247
Kirkesagens Fremme, Udvalget for II 226
Klamke, G. Pelshandler I 145
Kleis. Glarmester, kunsthandler I 121
Knudsen, Laurits I 69
Knudsen, N. Particulier II 280
Knudsen, N. Smedemester II 16, 21, 25, 69, 72, 109, 118
Knudsen. Smedemester II 82
Knup, H. P. Slagtermester I 97
Korsør, Peder Hansen II 233
Krebs, F. Blikkenslagermester I 193; II 206
Krone, Jens. Møller II 7, 19
Kruse, Marie. Skolebestyrer II 103
Kuhn, Franz. Berider I 121, 138
Kvinder, enligt stillede, Foreningen II 35
Kyhn, C. A. Tømrermester II 87
Københavns Automobil Central I 82
Københavnske Kirkefond, Det II 14, 115
Køhl, A. Civilingeniør II 22
Køhler, J. G. Murermester II 195
Lachmann, J. F. Værtshusholder I 57, 58, 65
Lang, Th. Snedkermester II 119
Langberg, M. Murermester II 29, 30, 42, 83
Lange, A. Murpolerer II 209
Lange, M. C. Slagtermester II 18
Larsen & Co. Handelshus II 49, 50, 58, 59, 60, 61, 64, 66, 67, 72, 74, 76, 83, 86, 87, 92
Larsen, A. Murermester II 218
Larsen, A. P. Smedemester I 215
Larsen, C. Tømrer II 123
Larsen, Chr. Brændevinsbrænder I 57, 63; II 11
Larsen, Elise. Enkefrue II 207
Larsen, Hans. Murermester II 78
Larsen, Jens. Høker II 170
Larsen, Johanne. Enke I 214, 215
Larsen, O. P. Vognmand II 122
Lassen, H. J. Grosserer I 65
Laur. Knudsens Mek. Etablissement I 69
Laursen, A. A. Murermester I 197
Leidersdorff, Alf. Arkitekt II 249
Lendorff, Carl. Arkitekt II 105
Lerche, Otte. Brygger II 246
Levin, A. D. Grosserer II 277
Liebgott. Slagtermester I 113
Liebmann, M. Glarmester II 271
Lindemann, W. A. Snedkermester II 161
Lindgren, Michel Jensen I 127
Lorentzen, E. Vekselmægler II 245, 246, 249, 250
Lund, C. H. Proprietær II 16
Lund, J. Gustav. Snedkermester I 76, 82
Lund, N. A. Murersvend II 73
Lundbæk, P. R. Murermester II 123
Lytthans, J. H. Vicebrandmajor I 121
Løw, P. D. Malermester II 251, 273
Madsen, Anders. Provisor I 127

Madsen, Hans. Tømrermester I 154
Madsen, L. Malermester II 085
Madsen, Max J. Vognmand I 194
Madsen, Ph. Tømrermester I 113, 115
Madsen. Tømrer I 209
Magistraten I 21, 22, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 87; II 29, 31, 40, 41, 48, 50, 63, 94, 101, 103, 106, 110, 111, 112, 115, 116, 120, 122, 124, 126, 128, 129, 130, 133, 151, 152, 153, 185, 190, 192, 193, 233, 234, 245
Maigaard, M. C. Tømrersvend I 151
Malmberg, J. P. Murermester II 275
Malmstrøm, H. Murermester II 212, 213
Maltfabrikker, De danske II 124
Mariboe, E. Blikkenslagermester I 132
Mariboe, L. Blikkenslagermester II 52
Marstrand. Fabrikant II 284
Mathiesen, Niels. Murermester I 204; II 288
Mathissen, C. W. J. Slagtermester II 82
Matthiesen, A. Tømrermester I 110
Matthæus Sogns Kirke, (komite) II 31
Mauritzen, H. Kreaturkommissær II 92
Meinecke, J. A. Murermester I 170
Meldahl, Benedicte Louise I 100
Meldahl, Heinrich. Jernstøber I 23, 59, 60, 78
Merkel, C. A. Particulier II 60
Messerschmidt, C. W. Officer I 81, 93, 96, 107
Metzgen, N. A. Stukkatørmester I 37, 171, 172, 173
Meyer, C. J. Brændevinsbrænder I 138, 141, 162, 165, 167, 176
Meyer, Chr. H. Arkitekt I 119
Meyer, J. A. Grosserer I 176
Meyer, S. Grosserer I 132; II 266
Mikkelsen, Jacob. Kgl. tolder II 232
Missionshotel a/s, Det nye II 14, 37
Mohr, C. L. Handelsgartner II 234, 242
Mortensen, Chr. Gæstgiver II 277
Munck, N. S. Vognmand I 194
Mundts Understøttelseslegat II 64
Muusfeldt, H. II 119
Møinichen. Urtekræmmer II 119
Møller, Frederik. Spækhøker I 192
Møller, G. Particulier II 79
Møller, J. S. Slagtermester I 138; II 233
Møller, P. L. Skræddermester II 128
Møller, R. L. Slagtermester I 119, 123
Møller. Maltgører II 123
Mørck. Snedkermester, møbelfabrikant II 12
Müller, C. J. Grosserer, fabrikant II 275
Müller, F. H. Apoteker II 231, 232
Müller, O. V. & Co. Dampvæveri II 274
Nahnsen, F. Snedkermester I 176
Neiiendam, J. Slagtermester II 18
Netterstrøm. Firma II 14
Nielsen, A. Snedkermester I 76, 77, 78, 149; II 238
Nielsen, B. Lysestøber II 273
Nielsen, C. F. Forretningsfører II 223, 225
Nielsen, C. F. Tømrer I 178, 179
Nielsen, C. W. Murermester II 277
Nielsen, H. Blikkenslagermester I 98
Nielsen, Hans. Tømrermester I 158
Nielsen, J. Grosserer II 78
Nielsen, J. P. Porcelænshandler I 204
Nielsen, Ludvig. Snedkermester II 141
Nielsen, N. Chr. Murermester II 80
Nielsen, P. Tømrermester II 133, 139
Nielsen, Søren. Tømrermester I 156, 157
Nielsen, V. Grosserer II 59
Nielsen, V. Murermester I 170
Nielsen, V. S. G. Snedkermester II 180
Nielsen. Købmand II 101
Nissler, Vognmand II 260
Nisson, E. Tømmerhandler, grosserer II 232, 233
Nordland, A. Blikkenslagermester I 98
Nymann, N. Skræddermester II 274
Nøkkentved, J. J. Overvagtmester II 272
Oberkamp, P. A. Hederider I 100, 104, 105, 132; II 151, 200
Oehler, J. Murermester I 178, 179
Ohlson. Tømmerhandler II 252
Olsen, C. Murermester I 166
Olsen, H. Tømrersvend I 196
Olsen, H. F. Murermester II 152, 159, 166, 178, 183
Olsen, H. M. V. II 212
Olsen, J. Vognmand II 275
Olsen, J. C. Brændevinsbrænder II 105
Olsen, Mads. Høker I 202
Olsen, Ole. Murermester II 269
Olsen, Ole. Rebslagermester II 110
Olsen, Vilh. Tømrermester II 146
Olufsen, Niels. Hofslagter I 55, 57
Pedersen, A. Malermester II 248
Pedersen, Andreas II 245
Pedersen, Hans. Hørkræmmer II 120
Pedersen, J. Particulier I 192
Pedersen, J. Slagtermester I 59
Persson, Johan I 187, 189
Petersen, A. Malermester II 117
Petersen, A. F. F. Fuldmægtig II 272
Petersen, A. H. Bygningsentreprenør I 74
Petersen, A. P. Tømrermester I 179
Petersen, C. Tømrer II 208, 211
Petersen, F. V. Brændevinsbrænder I 204
Petersen, H. Gas- og vandmester I 200
Petersen, Hans. Tømrermester II 56
Petersen, J. Smedemester I 214, 215
Petersen, Jacob. Melhandler II 131
Petersen, Lars. Hestehandler I 134
Petersen, N. Murermester II 168, 170, 180
Petersen, O. Murermester II 215
Petersen, P. Pianofortefabrikant II 129
Petersen, P. W. Grosserer II 22
Petersen, Peter I 128
Petersen, R. Tømrermester I 147, 155
Petersen, R. Vognmand I 69
Petersen, Vald. Tømrermester II 156, 186
Petersen. Smedemester II 263
Piper. Bagermester II 232
Price-Kuhnske selskab I 125

Quist, J. M. Bygmester I 117; II 201, 203
Raavad, Alfred J. Arkitekt I 105
Rasmussen, Hans. Vognmand II 282
Rasmussen, J. P. Brændehandler II 254
Rasmussen, N. C. Tømrermester I 148, 157,198
Rasmussen, P. I 146
Rasmussen. Murermester II 238
Rasmussen, P. C. Melhandler I 149
Ravn, J. J. Gæstgiver I 85, 86, 88, 100, 116, 118, 123, 124, 127
Reichel, C. B. II 219
Reisenhus, C. Handelsfabrikant II 284
Riis, Chr. Hørkræmmer II 265
Riise. Malermester, kaptajn II 11
Rosborg, C. M. Proprietær II 234, 241, 245
Rosborg. Enkefrue II 234, 241, 242, 245
Rothe, Christian. Tømrermester II 60, 61, 65
Roussell. Grosserer II 101
Schaarup, Esben. Værtshusholder I 130
Schack, H. E. Murermester I 180
Schaper. Murermester I 138, 145
Scharling, Rudolph. Farver I 144
Scheibel, L. W. Slagtermester I 96
Scheibel. Slagtermesterenke I 124
Scheitel, A. T. V. Tømrermester II 98, 99, 115, 239
Scheitel, F. W. Hattemagermester I 118, 161, 162; II 173, 174, 175
Schepler, B. Sagfører II 73
Schimmel, C. F. Gartner II 9, 10, 16, 18
Schmidt, C. F. Malermester II 87, 159, 160
Schmidt, E. F. Tømrermester II 221
Schmidt, F. F. Høker II 209
Schmidt, J. E. Slagtermester I 201
Schmidt, Viggo. Civilingeniør II 22
Schmock, J. F. Murermester I 171
Schmock, Th. J. Tømrermester I 130, 157, 158
Schou, N. C. Karetmager II 129
Schougaard. Murermester II 238
Schrøder, Sofus. Murermester I 130
Schweitz. Restauratør I 90
Sebelien, J. L. Tømrermester II 250
Seehusen. Apoteker I 200
Seerup. Snedkermester II 141
Severin, P. Vekselmægler II 263
Sivertsen, S. A. Tømrer II 213
Skipperstiftelsen II 50, 63
Skomagesvendenes Broderskab II 86
Skrædderlaug, Københavns II 64
Skt. Knuds Stiftelse I 78
Skt. Andreas Ordenen I 167
Skydeselskab, Det kongelige I 21; II 189, 190, 193, 195, 203
Snidstrup, Reinhold. Gæstgiver II 47, 48
Socialt Boligbyggeri, Foreningen I 20
Sommersted, Hans Nielsen II 8
Steffensen. Snedkermester II 266
Steinmetz, N. C. II 119
Stiftelsen f. tr. Snedkersvende I 142
Stratbøtker. Fotograf I 69
Strelow, Christian II 94
Strelow, Johan. Møller, gæstgiver I 118; II 10, 11, 12, 13, 14
Struck. Værtshusholder II 19
Stræter, A. Pastor, rektor I 78
Stuhr, A. H. Detailhandler II 180
Stæhr & Co. I 188
Svane, N. P. L. Møllermester II 151, 152, 153, 155, 156, 157, 158, 159, 161, 162, 165, 166, 168, 170, 173, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185
Svendsen, Cecilia. Enke I 58, 131
Svendsen, Lars. Værtshusholder I 96
Svitzer, E. Zeuten. Grosserer II 245, 246, 249, 250
Sødring, N. S. Cand. mag. II 57
Sødring. Enkefrue II 57
Søndersøe. Urtekræmmer II 122
Sørensen, Carl. Fabrikant II 18
Sørensen, Chr. Grosserer II 18
Sørensen, H. C. Smedemester II 260
Sørensen, H. P. Detailhandler II 165
Sørensen, N. Tømrermester I 76; II 27
Sørensen, N. B. E. Murermester I 171
Sørensen, Rasmus. Murermester II 171
Søtofte, N. S. Tømrermester I 198
Tambson, C. L. Lader II 161
Tang, J. Murermester II 42
Tang, N. Murermester II 15
Thang, N. P. Murermester I 182, 183, 184, 187
Thaulow, Victor. Garvermester II 238
Thomsen, Th. E. Boghandler II 218
Thoustrup, Z. G. Jernbanekirurg I 205
Thrane, J. L. Murermester, løjtnant II 258
Thrane, L. P. Snedkermester I 204; II 57, 58, 59, 69, 73, 83, 84, 106
Thrane, O. F. Grosserer I 76
Thygesen. Kammerråd II 116
Thymann, Fr. Tømrermester II 61, 112, 124, 125
Thøgersen, Rasmus. Fabrikør I 174
Tietz, A. J. Bogbindermester II 58
Tranekjær. Malermester I 141
Traube, Ernst. Fabrikant II 105
Tulinius, T. Kunstdrejer I 94
Tvede, H J. Brygger I 23, 204, 206, 208, 209, 210
Typografernes Stiftelse I 183
Veber, E. H. Murermester I 166
Vesterbros Bryggeri i/s II 19
Vibe, Mikkel. Borgmester II 232
Vognmandslauget I 58
von Kønig, August. Jernhandler I 101
von Rantzau, C. F. Kammerherre II 275
Wahl, C. F. Slagtermester II 262
Wahl, Hans Martensen. Traktør I 125
Walløe, Hans. Slagtermester I 92
Weber, E. H. Murermester II 284, 285
Wegener, C. F. Konferensråd I 40, 121
Wenzel, Jacob B. Tømrermester II 250
West, C. F. Glarmester I 150, 151, 197
Westergaard, J. P. Sekretær II 274
Wienberg, Chr. P. Murermester II 141, 153, 155
Wiese, G. C. C. Cand. jur. II 269
Wiig, A. L. Malermester I 175, 193, 194

Wildau, C. Løjtnant II 168
Willumsen, S. F. Murermester I 192; II 219
Witt. Forvalter II 76
Zederkop, W. II 119
Zimmer. Tømrermester I 138

REGISTER
over øvrige personer

Abel Cathrines Stiftelse II 28
Abrahams, Ludvig. Detailhandler II 56
Ad usus publicos, fond I 161; II 201
Akselsen, Hans. Underfoged I 85
Amberg, J. C. Agent II 245
Andersen, Chr. Vognmand I 125
Andersen, Hans. Øltapper I 161
Andersen, I. Justitsråd II 8
Andersen, N. C. Marskandiser II 156
Andersen, Niels. Møller II 10
Andersen, S. Hesteslagtermester II 260
Andersen, Søren. Spækhøker I 93
Andersen, Wulf. Vognmand I 85
Baadh, C. Brygger, rådmand II 48
Bachmann, Peder. Feldbereder II 247
Bachmann, Peter. Hudgarver I 96, 104, 105
Bager, J. P. Etatsråd I 162
Bast. Lysestøber I 63
Bauer, J. C. Skuespiller I 171, 173
Beck, Søren Larsen I 60
Bendix & Davidsen. Handelshus II 233
Bentsen, S. H. Gartner II 109
Bentzen, Enkemadam I 140
Bentzen, J. N. Traktør I 140
Bentzen, N. Traktør I 140
Berendtz, Christopher II 8, 47, 48
Berg, Ursula. Madam I 137
Bertelsen, L. Justitsråd I 132
Bierregaard, J. H. Rebslagermester II 109
Bierring, G. Slagtermester I 59
Bierring, S. Slagtermester I 59
Bierth, Birgitte. Enke I 118
Bierth, C. S. I 118
Bindesbøll, M. G. B. I 39
Bjerregaard, Marie II 8
Bjørn, Peter. Gæstgiver II 47
Bjørn. Agent II 189
Bjørnbech, Johan. Garversvend I 105
Blau J. G. Apoteker II 234
Blom, J. A. Tømrermester II 63
Blom, O. H. Koffardikaptajn II 14
Boesen, N. Værtshusholder II 259
Bollhorn. Købmand II 282
Bomand, Abraham II 7
Bomsnitter, Laurits I 85
Borch, A. T. Garvermester I 105
Borch, F. F. Kaptajn, garvermester I 105
Borch. Fabrikant II 246
Borgen. Stadskæmner I 21
Borgerrepræs., se Magistraten

Borre, Anne Elisabeth I 162
Borre, P. Hofagent, etatsråd I 162
Borring, L. S. Professor II 82, 232, 234
Brandis, J. D. Etatsråd, livmedikus I 162
Brandt, J. Urmager II 231, 232
Brandt, Thor. Korttegner I 20
Braun, F. G. Traktør I 123
Bretton, E. S. Baronesse II 258
Brodersen, Christian. Møller I 130
Brun, Johannes Melchior I 116
Bruun, J. J. Tegner I 18
Bruun, Johan Melchior I 137
Bryggerier, De Forenede I 210
Bryggerlauget II 245
Brünniche, Peter. Kancelliråd II 245, 246
Buch, Søren, Rebslager I 96
Buchart. Slagtermester I 90
Buchwald, Klaus. Brygger I 58
Burch, F. T. II 233
Byssing, seigneur II 8
Bystyre, se Magistraten
Bødker, Mikkel. Møller I 58
Bøgesen, Hans II 242, 245
Bøgh, Carl. Maler I 55
Bønecke, Chr. C. Murermester I 128
Callundborg, H. P., seigneur II 8
Carl X Gustav. Konge I 13
Carlsen, A. II 180
Carstensen, G. Tivoliejer II 20
Casorti, Giuseppe. Skuespiller I 118
Chiariny, Louigi. Skolemester II 231, 232
Christeligt Dagblad II 14
Christensen, L. Værtshusholder I 88, 89
Christian 4. I 12, 13, 14, 55, 60, 85, 137; II 232
Christian 5. I 57, 60; II 19
Christian 6. I 161; II 233
Christiani og Nielsen. Rådg. ingeniører II 17
Christiani, Kay A. Grosserer II 201
Clasen, J. J. Konferensråd II 245
Clausen, Andreas. Bogbinder I 138
Clausen, H. P. Bogbindermester II 57, 106
Clemmensen, Rasmus. Slagter I 58
Cochrane & Co. II 110
Cohen, E. M. Bogtrykker II 16
Colding, L. A. Stadsingeniør II 28, 110; I 21
Cramer, J. G. Klædefabrikør I 138; II 247
Cramer, Maren. Madam II 245
Dahl, Balduin. Musiker I 90
Dahlberg. Korttegner I 13
Dam, Werner. Værtshusholder I 137, 140
Danske Broderskab, Det II 9
Deegen, C. Justitssekretær I 140
de Fonseca, Andre I 92
Dehring, C. L. Værtshusholder II 217
Deichmann. Kancelliråd, byfoged II 151
de la Haye, Abraham. Voldmester I 55
Diessen, D. D. Generalauditør I 104
Dybe, Lars Jespersen. Møller I 57, 63
Dybvad, Jonas Edvard I 163
Ebstrup, A. J. Slagtermester I 126
Ebstrup, C. J. H. Slagtermester II 247, 254
Egholm, Johan Peter. Gartner I 140
Egnsplanudvalget I 25
Ehler. Korttegner I 17
Ehlert, J. L. Linnedfabrikant I 163, 164, 212, 214
Eichinger, F. Smedemester I 197
Eickhoff, J. G. A. I 23; II 254
Eisenberg, Frederik. Byfoged I 55
Eliasen, Jørgen. Brøndgraver II 131
Ellegaard, C. J. Slagtermester I 144, 156, 157; II 98
Engel, C. E. Snedkermester I 204
Engelmann, Johan Daniel II 48
Engstrøm, Poul I 118
Erichsen, Erich. Agent I 104, 105
Erlandsen, Iver. Møller II 10
Erstatningsfondskommissionen I 18, 56, 58, 59, 97, 116, 117, 118, 124, 127, 163; II 202, 232, 246, 247
Eskildsen, Laurids. Rådmand I 55, 84
Eskildsen, Niels. Slagter I 94
Faber, R. H. Smedemester I 163, 164, 214
Fischer, M. S. Snedkermester II 83
Flading, Sven Jensen I 139
Fletchner, R. Værtshusholder I 97
Fleron, A. Enkefrue II 275
Fleron, L. Hofskrædder II 275
Fogh, Hans I 137
Fogh, Laurids N. Rådmand I 137
Fortling. Hofstenhuggermester II 231
Foss, H. M. Skibskaptajn II 247
Fossam, Christoffer. Slagter I 117
Fossam. Enkemadam I 117
Frederik 3. I 58; II 233
Frederik 4. I 161
Frich, Hans Bendsen. Øltapper I 137
Fynboe, Peder Pedersen I 137
Gabriel. Hederider I 132
Galschiøt, Chr. Andersen I 137
Gantzel, C.) (Christian Musikant) I 60
Gebhardt, J. T. Tømrer, øltapper I 137, 139
Gedde. Korttegner I 16
Gercken. Korttegner I 17
Germandsen, Oluf. Møller I 60; II 246
Gierløw, M. C. L. Urtekræmmer II 247
Giersing, O. L. Plattenslagermester II 247
Gierwulf, C. H. Skomager II 245
Gisler, Rasmus Stephensen I 130
Glückstadt, J. Vekselerer I 168
Gottlieb. Klædefabrikør II 245
Graah, W. A. Kaptajn I 132; II 258
Granzow. Hørkræmmer II 50
Grønberg, N. C. Farver I 100, 105
Grünemand, Johan Georg I 124
Guldberg, Daniel. Grosserer II 221
Güntel. Bødker I 113
Güntelberg, Friedrich. Kommandør II 247
Hackendorff, F. Slagter I 58
Hagen, B. C. Frue I 161
Hald, Niels. Eddikebrygger II 246

Hallager, Th. Fotograf I 132
Hammerich, Fr. Etatsråd II 16
Hammerich, M. Garvermester I 96
Hansen, A. S. Enkemadam II 50, 52, 56
Hansen, C. Skuespiller, sanger II 275
Hansen, Christen. Øltapper I 161
Hansen, Constantin. Maler I 128
Hansen, E. Skuespiller II 275
Hansen, H. Slagtermester I 97
Hansen, Hans. Brolægger II 216
Hansen, J. M. Smørhandler I 200
Hansen, Johan. Fæster II 9
Hansen, Julius. Borgmester I 26
Hansen, Karen Marie. Frøken II 72
Hansen, Lars. Gæstgiver II 48, 49, 50, 53, 57, 60
Hansen, Lauritz. Værtshusholder I 86, 125, 127
Hansen, N. B. Grosserer, rodemester I 58, 76, 82
Hansen, Rasmus. Værtshusholder II 232
Hansen. Murermester I 89; II 103
Harboe. Enkefrue II 214, 215, 216, 222, 223, 224, 225, 226, 228
Harboeske Enkefruekloster, Det I 58
Harsdorff. Enkefrue I 138, 145; II 231, 232
Hasselbalck II 202
Hausted, Peder. Værtshusholder II 232
Havemann, E. F. Urtekræmmer I 140
Heede, P. F. Brændevinsbrænder II 110
Heegaard, Jens I 104, 105; II 201
Heegaard, Mette Christine. Enke II 201
Hegelund, Jacob I 86, 116
Heiden, Andreas Frantz II 247
Helliggejst Fattiges Skole II 190
Helmerding, Helmer I 130
Henriksen. Fabrikant II 246
Henriques, J. Vekselleror I 168
Hess, Marcus. Borgmester I 84
Hesselberg, J. J. Korttegner I 15
Hilker. Maler I 128
Hind, Else Marie II 233
Hind, Jens Christensen. Øltapper II 233
Hintze, P. W. Handelsgartner II 10
Hjulmand, Søren Nielsen I 85, 128
Hollersen, Lauritz. Spækhøker I 125
Hollersen, Rasmus. Spækhøker I 86
Holm, H. S. G. Maler I 16
Holm, Hans Peder. Værtshusholder I 97
Holm, P. Olufsen. Hestepranger I 92, 94
Holm, W. O. Hestehandler, øltapper I 161
Holm, signeur II 8
Holmelin. Fabrikant II 180
Holst, P. L. Garver II 233
Holst, W. C. Kgl. skuespiller I 168
Honory, J. H. II 232
Horn, Johan Gottlieb II 151
Horn. Madam II 151
Howe, S. Fr. Kantor I 94
Hoxer, P. Jensen. Handelsmand I 93
Hvalsøe, N. L. Overretsprokurator I 170
Hytten, M. F. W. Slagtermester I 76
Isefjord, K. Grosserer, brygger I 163
Israel, Leon. Købmand II 233
Iversen, Hans. Slagtermester I 213
Jacobsen. Slagtermester II 103
Jensen, Anders. Møller II 10
Jensen, Christen. Murermester I 123
Jensen, Hans. Tømrersvend I 202
Jensen, Knud. Spækhøker II 233
Jensen, Lars. Værtshusholder II 204
Jensen, Laurits. Møller II 10
Jensen, Mathias. Skolelærer II 185
Jensen, Niels. Hyrde II 246
Jensen, Niels. Høker I 92
Jensen, Niels. Læderfabrikant I 105, 113
Jensen, Niels. Tømrersvend I 197
Jensen, Peder. Gårdejer II 163
Jensen. Taffeldækker I 56
Jeppesen, E. F. II 180
Jespersen, S. Friis. Ingenørfirma I 62
Jetsmark. Justitsråd I 78
Jochumsen, Anders II 7
Johan, Rasmus I 92
Johansen, Niels. Jernhandler II 233
Johansen. Murermester II 204
Juul, Niels Jensen, Slagter I 58
Jørgensen, Lars I 137
Kaare, Peder Jensen. Skrædder I 85
Kalckow, Jens Peter Hilarius II 94
Kalckow, Sophia. Enkemadam I 58
Kalkow. Slagtermester II 109
Kalleboe, Søren Jensen I 161
Kayser, H. H. Tømrermester I 210
Kayser, Nicolay II 8
Kayser, Odin, Smedemester I 203
Kiersing, C. V. Apoteker II 284
Kilde. Overkrigskommissær II 246
Kirchberg, Jørgen Pedersen II 247
Kirchoff, C. Slagtermester I 124
Kirkerup, Mogens I 17
Kirkeskoler, De forenede II 31
Klaumann, Peter. Forvalter I 56
Klein, J. C. Slagtermester I 117
Klein, J. H. Slagter II 16
Kley, Anders Olsen I 137
Knudsen, N. J. Lysestøber II 59
Kommunen, se Magistraten
Krag, Dorothea. Enkefrue I 56
Kramer. Klædefabrikør II 245
Kause, J. H. Harthugger II 135
Krause. Enkefrue II 135
Kreutzfelt, Claus. Gartner I 58
Krigsdirektoratet I 96
Krigsministeriet II 83
Kruse. Murermester II 103
Kyhl, Jens Hermansen II 8
Københavns kommune, se Magistraten
Køhler. Høker II 170
Kønne, Werner. Prædiker II 245
Lachmann, Johan Friedrich II 94

Lachmann, S. D. Slagter I 58
Lafont. Værtshusholder II 232
Landmilitæretatens Pensionskasse I 86, 88
Lange, Jørgen, Feldbereder I 127
Larsen & Co., se også Larsen, N. P.
Larsen & Co., se også Vallentin
Larsen, Anders. Landmand II 25
Larsen, F. P. Murermester I 187, 188, 189
Larsen, N. P. Grosserer II 49, 69, 72, 82
Larsen, Peder. Høker II 246
Larsen, Svend. Høker II 186
Larsen, Søren. Møller II 246
Lassen, A. L. Gartnersvend I 8
Lauridsen, Mathias. Dyrevogter II 247
Laursen, Andreas I 130
Laursen, C. Øltapper I 161, 162
Lehmann, Johan Abraham I 163
Lehn, Johan II 8
Lemming, J. Z. Generalmajor I 140
Lenin, V. I. Politiker I 193
Leth, C. F. S. Godsejer II 251
Liebenberg. Buntmager, kaptajn II 257
Lind, Gabriel. Værtshusholder I 96
Lindberg, Jacob. Øltapper II 151
Linnemann. Borgmester II 64
Lumbye, H. C. Musiker I 90
Lund II 202
Lund, Jens Ebbesen I 130
Lunøe, T. E. Øltapper I 161, 162
Luxdorph, Bolle. Oversekretær I 55
Lygaard, O. Hoffskriver II 245
Lyss, Hans. Slagter I 94
Lyss, Kirstine. Enke I 94
Løbel, P. M. E. Konsul II 275
Madsen, Hans Peter. Apoteker I 128, 157
Madsen, Knud. Øltapper I 56, 58
Madsen, Søren. Høker II 233
Malling, Ove. Etatsråd II 232
Mandixen, Hans I 55
Mandixen, Mourids I 55
Marcussen, J. Brændevinsbrænder II 8
Marmillod, J. Vejbygningsingeniør I 17, 161
Martinsen, Jakob I 163
Matthiesen, A. Tømrermester I 89
Maxen. Slagtermester II 262
Mazar de la Garde, G. Brandmajor I 138
Meilbye, F. F. Grosserer II 207, 208, 211
Messerschmidt, F. W. Fabrikant I 63
Messing, Abel Cathrine II 28
Metscher, P. M. Amtskirurg I 90
Meyer, Amsel. Tømrermester II 266, 267
Meyer, C. F. Organist II 247
Meyer, David Amsel. Hofråd II 233
Meyer, H. H. Brændevinsbrænder II 126
Meyer, N. J. Brændevinsbrænder II 116
Michelsen, Christen II 245
Moberg, L. Skræddermester I 163
Mohr, A. C. Overkrigskommissær II 234
Mohr, J. F. Handelsgartner II 234
Munch, Hans Truelsen II 8
Munch, Sidse Marie. Enke II 8
Munck, Otto Hansen. Øltapper I 56, 57, 65
Mundt, C. Læge II 251
Mundt, Carl Emil. Professor II 252
Muusfeldt, O. U. Cand jur., løjtnant I 8
Møllegård, H. Rasmussen. Slagter I 58
Møller, C. Oldermand II 64
Møller, E. A. N. Hofbogtrykker II 232
Møller, Jens. Slagtermester I 140
Møller, Niels. Apoteker I 127; II 234
Møller, Rasmus. Værtshusholder I 139; II 232
Møller. Enkemadam I 138
Müller, A. G. Højesteretsassessor I 139
Müller, August Carl. Traktør II 9
Nehrmann, H. Tøjfabrikør I 118, 123
Nelling, C. Kgl. køkkeninspektør II 245
Nelling. Rentekammerbogholder II 245
Nielsen, Anders. Vægter II 273
Nielsen, C. II 212
Nielsen, Cordt. Slagtermester I 60
Nielsen, Dines II 151
Nielsen, J. C. Bogholder II 180
Nielsen, J. P. Tømrermester II 143, 145, 146
Nielsen, Marcus I 103
Nielsen, Ole. Cigarfabrikant II 119
Nyholm, A. M. Grosserer I 74
Oberkamp, Anna Magdalene I 104
Oehlenschläger, Adam. Digter II 233
Olschansky, Frederik. Møller II 246
Olsen, H. F. Murermester II 184
Olsen, Niels. Marskandiser II 109
Olsen, O. F. Fabrikant I 162, 168, 174, 178, 179, 191, 192, 193, 194, 196, 197, 198, 200, 201, 202, 204, 205, 208, 209, 210
Olsen, Vilhelmine. Frk. II 146
Pedersen, Mogens. Værtshusholder I 138
Pedersen, P. E. Urmager I 138
Pedersen, Svend. Slagtermester II 95
Pedersen. Traktørenkemadam II 245
Perret, Poul I 137
Petermann. Murermester II 190
Petersen, C. P. H. Murermester II 214
Petersen, E. L. Murermester I 132
Petersen, J. Brændevinsbrænder II 258
Petersen, Jens. Værtshusholder II 13
Petersen, Julius. Grosserer II 61, 63, 64, 66, 73, 74, 76, 83, 84, 85, 86, 87, 88
Petersen, Louis. Papirhandler II 64
Petersen, Poul II 246
Petersen, R. Vognmand I 63
Petersen. Justitsråd II 258
Pontoppidan, Eric. Prokansler II 247
Poss, J. S. Rebslagermester I 96
Poulsen, J. S. Hørkræmmer II 180
Poulsen, Peder I 161
Poulsen, Poul. Gæstgiver II 47
Price. Madam I 121
Price. Teaterdirektør I 118
Præsteenkekasse, Sjæll. Stifts II 233
Pøtsch, J. F. I 96

Rantzau, C. W. Politibetjent I 153
Rasmussen, A. Brygger II 245
Rasmussen, Arvid. Hederider II 245
Rasmussen, F. L. Frk. II 198
Rasmussen, H. Værtshusholder I 163
Rasmussen, J. H. Høker I 140, 152, 153
Rasmussen, M. Værtshusholder I 137
Rebslagerlauget i København II 110
Ree, Immanuel. Boghandler I 123
Reichel, F. A. Fabrikant II 217
Resen, Peder. Præsident I 55, 65
Rose, J. C. Slagtermester I 93, 117, 138
Rosenvinge, Kolderup. Etatsråd I 139
Ross, A. Generalkrigskommissær II 247
Rosted, Henrik. Dr. med. II 232
Rosted, Jens Petersen II 247
Rothe, J. Skræddermester I 138
Rothe. Justitsråd/kammerråd I 118, 121, 138
Rümtze, J. Bagermester I 117
Sanger, Christian Pedersen I 87, 128, 131, 132
Sauerach, F. C. Gartner II 189, 190
Schaarup, Christen I 104
Schack, Preben Bille greve I 139
Scheibel, C. Slagtermester II 123
Schiøn, O. M. I 89
Schiøtt, C. M. Enke II 48
Schiøtt, Mekanikus II 217
Schlegel, A. D. Enkefrue II 258
Schlegel, C. F. A. Stadskonduktør II 258, 277, 280, 282
Schlegel. Enkefrue II 280
Schlegel, Korttegner I 19; II 109
Schleyer, Chr. Peter. Møller II 10
Schmidt, C. W. Grosserer I 148
Schmidt, Fr. P. Gæstgiver II 48
Schmidt, J. J. Knapmagermester II 60
Schmock, J. F. Murermester I 173
Schneider, Christian Ludvig I 90, 99
Schnell, Leonhardt II 190
Schrøder, A. S. I 163
Schrøder, Enevold. Traktør II 233
Schrøder, Wilhelm II 190
Schultz, Gotfried. Øltapper I 56
Schultz, Mikkel. Møller I 57
Schultz. Tømrermester I 192
Schumacher, J. Kgl. skrædder II 245
Schwertner, Gottlob II 8
Schæbel, O. Smedemester I 193
Schønberg, H. H. Hofinspektør/kvartermester I 140, 161
Schønberg. Overkrigskommissær I 139
Sederberg, L. P. Værtshusholder I 118
Selstrup, Mogens Brygger II 257
Skipperlaug, Københavns II 63
Skomagersvendenes Stiftelse II 50
Snedkersvendenes Stiftelse I 138
Sofie Amalie. Dronning I 13
Sommer, J. C. Grosserer II 141
Spannjer, J. E. Skomagermester II 73, 84
Spiellerup, Michael I 86
Sprechler, G. Broinspektør I 140
Sprechler, L. F. Artillerimajor I 140
Stannius, M. A. F. Gårdejer II 25
Stauning, C. N. Slagtermester I 59, 97; II 12
Stauning, J. B. Saddelmagermester II 12
Stauning, J. Knob. Gæstgiver I 56, 81, 82
Stauning, Niels Madsen. Øltapper I 88, 89
Stauning. Enkemadam I 65
Steensen, Niels I 78
Stensbøl, se Pedersen. Hørkræmmer
Stilling, H. C. Stadsbygmester I 67
Stilling, H. C. Værtshusholder II 22
Strelow, Jacob. Møller II 246
Stæhr, Chr. Hørkræmmer II 257
Stæhr, Hans. Øltapper II 257
Stæhr, Niels. Lysestøber I 132
Stæhr, T. Manufakturhandler I 132
Stæhr. Cand. polit. I 132
Stæhr. Vognmand I 132
Støkter, Johan, Peter. Tøjsmed II 247
Sundahl, O. T. Brændevinsbrænder II 246
Surbæk, Simon. Borgmester I 84
Svendsen, Niels. Slagtermester II 110
Svendsen, Peder. Kromand I 58, 131
Svendsen. Fiskemester I 56
Syberg, Fritz. Kunstmaler II 155
Søbøtker, Hans Jacob. Forvalter I 56
Sølling, H. K. Øltapper, Foged II 245
Sørensen, Chr. Værtshusholder I 94
Sørensen, P. C. II 245
Teisen. Tømrermester II 175
Tesch, C. A. Tømrermester I 132
Thayssen, L. A. Etatsråd, kancelliråd I 164, 212, 214; II 257, 263
Thede, P. C. D. Slagtermester I 138
Thostrup, Z. G. Jernbanekirurg I 206
Thrane, H. R. Rebslagermester II 246
Thymann, G. A. E. Godsejer II 61
Thymann, M. C. Frøken II 61
Thymann. Enkefrue II 61
Torp, Andreas. Jernhandler II 273
Toxvard, A. Rebslagermester II 109
Trans, R. C. Skrædder I 86, 88, 89, 92, 94, 96, 97; II 247
Trebbien. Slagtermester I 65
Trøstrup, Kommerceråd II 7
Tscherning, H. C. Professor I168
Tønder, C. H. Gæstgiver, skomager II 245
Tørring, Hans. Værtshusholder I 100, 105
Ulsted, A. C. Høker II 245
Vallentin, Lars I 86
Vallentin, M. M. Grosserer II 49, 76, 79, 80, 81, 89
Vallentin, se også Larsen & Co.
Vestberg og Tvedes stiftelse I 210
Vesterbros Morskabstheater II 109
Vognmand, S. N., se Hjulmand, S. N.
Vognsen, Nicolai II 245
Vogt, A. C. Etatsrådinde I 100
Voigt, N. Slotsforvalter II 233
Volmeister. Murermester II 190
Volschow, C. Brygger, møllermester II 247
v. Knuth, C. Baron, hofjægermester I 100
von Ahlefeldt, H. R. Kammerherre I 56

von Gleiss, Løjtnant I 161
von Halle, L. J. Grosserer II 233
Walløe, N. SA. Slagtermester I 63
Walsøe, Andreas. Leverandør I 132
Weidemann, Jacob. Øltapper I 56, 58
Wentzell, Joachim II 190
Wenzel, Jacob B. Tømrermester II 246
Westerby, Peder. Møllermester II 246
Westergaard, H. Brændevinsbrænder II 258, 273, 274, 275
Westphal, C. W. Amtskirurg II 109
Wezell, J. T. Værtshusholder II 233
Wieth, Niels. Tømrer II 215
Wildau. Tømrermester II 168
Willumsen, Niels. Smed I 140
Willumsen, Peter. Øltapper I 127
Winkler, Hans. Øltapper I 162
Winstrup. Mekanikus II 258
Wirum, H. Stivelsesfabrikant II 233
Wuffeldt, C. Grosserer I 138, 142
Wulff, Lars Jensen. Hestehandler I 58, 59; II 8
Wulff. Enkefrue II 116
Würnh, Andreas Ranøe I 196, 197
Zeltner, Johan Gottlieb II 151
Ziin, Enkemadam I 105
Ziin, Johan Ludvig. Agent I 104
Zinn, Enkemadam I 105
Zinn, Johan Ludvig. Agent I 104
Zimmer. Tømrermester I 145

LITTERATURUDVALG

Byggelovene 1854, 1856, 1871, 1875 og 1889.
Borgerrepræsentationens forhandlinger 1840ff.
Villads Christensen: København 1840-57, Kbh. 1912.
Jesper Engelmark: Københavnsk etageboligbyggeri 1850-1900. Kbh. 1983.
Før og Nu, red. F. Zachariae. Kbh. 1915-23.
København fra bispetid til borgertid. Kbh. 1947.
København før og nu. Kbh. 1947-50.
København under borgerstyre og de indlemmede distrikter (manuskript).
Knud Millech: Danske arkitekturstrømninger 1850-1950. Kbh. 1951.
Københavns kommune, magistratens 4. afdeling: Træk af byens ansigt, 1938-1978. Kbh. 1978.
Torben Ejlersen: Københavns historie 6, 1945-1980. Kbh. 1983.
Kunstakademiets Arkitektskole, Institut for by- og landskabsplanlægning: Rydninger på Vesterbro (kompendie). Kbh. 1985.

KILDER

Magistratens 4. afdeling. Byggesagsarkivet:
matrikelprotokoller.
byggesager.

Stadskonduktørembedet:
matrikler.
målebrevsprotokoller.
matrikelregistre.
ældre kort og planer.
nugældende kort.

Stadsarkivet:
ældre vurderingsforretninger.
bygningsafgiftsprotokoller 1802-58.
ældre kort og tegninger.
Villads Christensens seddelkartotek.
Københavns Bymuseum:
billedarkiv.

Boligkommissionens Sekretariat:
karrékort.

Forsvarets arkiver:
demoleringskommissionens kopibøger 1819-40 og protokol 1929-40.